

ΣΧΕΔΙΟ ΘΕΣΕΩΝ

Προγραμματικό Συνέδριο

Ιανουάριος, 2026¹

¹ Στο κείμενο υπάρχουν υπερσύνδεσμοι που οδηγούν στις αναλυτικές επεξεργασίες των Δικτύων της Νέας Αριστεράς. Μπορείτε να τις βρείτε σκανάροντας το παραπάνω QR code ή ακολουθώντας τον σύνδεσμο: <https://neaaristera.gr/category/programmatiko-synedrio/symvoles-diktyon/>

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ	7
ΠΡΟΟΙΜΙΟ	8
ΆΞΙΟΝΕΣ	10
1. Καλύτερες δουλειές χωρίς ρύθμιση της εργασίας δεν γίνεται	10
2. Μείωση των τιμών χωρίς να σπάσουν τα καρτέλ και να ελεγχθεί η αγορά δεν γίνεται.....	10
3. Λύση για το στεγαστικό χωρίς κοινωνική στεγαστική πολιτική δεν γίνεται	10
4. Ειρήνη με αγορά νέων οπλικών συστημάτων δεν γίνεται	10
5. Μείωση φορολογίας του λαού, ισχυρό κοινωνικό κράτος και δημόσιες υποδομές χωρίς φορολόγηση των πλουσίων δεν γίνεται.....	10
6. Ανάπτυξη χωρίς ενίσχυση του δημόσιου τομέα δεν γίνεται	11
7. Οικολογική βιωσιμότητα χωρίς ενεργειακή μετάβαση δεν γίνεται.....	11
8. Σεβασμός στο περιβάλλον χωρίς όρια στην αγορά δεν γίνεται	11
9. Υγεία, παιδεία, κοινωνικό κράτος και οικονομία της φροντίδας χωρίς λεφτά δεν γίνονται	11
10. Αντιμετώπιση του δυσβάσταχτου ιδιωτικού χρέους, χωρίς σύγκρουση με τις τράπεζες δεν γίνεται.....	11
11. Δημοκρατία χωρίς δικαιοσύνη δεν γίνεται	11
12. Δίκαιη ψηφιακή μετάβαση χωρίς σοσιαλισμό της πλατφόρμας δεν γίνεται	12
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1. ΑΠΟ ΤΗΝ ΠΟΛΥΚΡΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΠΟΧΗ ΤΗΣ ΡΗΞΗΣ	13
1.1 Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΩΣ ΕΠΙΤΑΧΥΝΤΗΣ.....	13
1.2 ΕΙΡΗΝΗ-ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ-ΑΣΦΑΛΕΙΑ.....	15
1.3 Η ΚΛΙΜΑΤΙΚΗ ΚΡΙΣΗ ΚΑΙ Η ΕΞΑΝΤΛΗΣΗ ΕΝΟΣ ΜΟΝΤΕΛΟΥ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ	16
1.4 Η ΔΙΕΘΝΗΣ ΤΗΣ ΤΑΞΙΚΗΣ ΠΑΛΙΝΟΡΘΩΣΗΣ	17
1.5 Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΔΙΚΑΙΟ ΩΣ ΠΟΛΥΤΕΛΕΙΑ ΣΕ ΑΠΟΔΡΟΜΗ	18
1.6 Η ΕΛΛΑΔΑ ΤΗΣ ΔΕΞΙΑΣ ΠΑΛΙΝΟΡΘΩΣΗΣ.....	20
1.6.1 Το παραγωγικό μοντέλο της κρίσης και η επιστροφή του	20
1.6.2 Η εκτίναξη των ανισοτήτων στην Ελλάδα της ΝΔ – Μισθοί και κοινωνικό κράτος	21
1.6.3 Ελλάδα 2025: Η κανονικοποίηση της ανελεύθερης δημοκρατίας	22
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2. ΠΡΑΣΙΝΟ, ΒΙΩΣΙΜΟ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΚΡΑΤΟΣ – ΝΕΟ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΟ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ	25
2.1 ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	25
2.2 ΓΙΑ ΕΝΑ ΠΡΑΣΙΝΟ, ΒΙΩΣΙΜΟ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΚΡΑΤΟΣ	26
2.2.1 Το κράτος ως δημοκρατικός σχεδιαστής	27
2.2.2 Παραγωγικός μετασχηματισμός με κοινωνική βάση.....	27
2.2.3 Μια στρατηγική ρήξεων με το καθεστώς της απορρύθμισης	27
2.3 Η ΕΡΓΑΣΙΑ ΣΤΟ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ	28
2.4 ΈΝΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΗΜΟΣΙΩΝ ΔΑΠΑΝΩΝ, ΕΠΕΝΔΥΣΕΩΝ ΚΑΙ ΑΞΙΟΠΟΙΗΣΗΣ ΤΗΣ ΔΗΜΟΣΙΑΣ ΠΕΡΙΟΥΣΙΑΣ	29
2.4.1 Δημοκρατικός επαναπροσανατολισμός της διαχείρισης της δημόσιας περιουσίας.....	30
2.4.2 Δημόσιος έλεγχος στο νερό και τις υπηρεσίες ύδρευσης-αποχέτευσης.....	30
2.4.3 Ανάπτυξη των δημόσιων σιδηροδρομικών μεταφορών.....	30

2.4.4	Δίκτυο δημόσιων υποδομών για κοινωνική, οικολογική και ψηφιακή κυριαρχία	30
2.4.5	Επαναθεμελίωση του ΠΔΕ με κοινωνική, οικολογική και τεχνολογική κατεύθυνση	31
2.4.6	Επανασχεδιασμός της Θεσσαλονίκης με δημόσιο και κοινωνικό πρόσημο	31
2.5	ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΔΙΚΑΙΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΑΙ ΟΙΚΟΛΟΓΙΚΟ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ	32
2.5.1	Φύση και βιοποικιλότητα	32
2.5.2	Ενεργειακή μετάβαση.....	32
2.5.3	Χωρικός σχεδιασμός.....	33
2.6	ΓΙΑ ΕΝΑΝ ΤΟΥΡΙΣΜΟ ΜΕ ΕΠΙΚΕΝΤΡΟ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	37
2.7	Η ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ ΓΙΑ ΤΙΣ ΑΝΑΓΚΕΣ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ: ΓΙΑ ΤΗ ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ ΚΑΙ ΤΗΝ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ.....	38
2.7.1	Η κατάσταση σήμερα.....	38
2.7.2	Το βασικό πρόβλημα.....	39
2.7.3	Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς.....	40
2.8	ΓΝΩΣΗ, ΕΡΕΥΝΑ ΚΑΙ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ ΚΑΙ ΤΗΝ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΛΕΙΟΨΗΦΙΑ.....	42
2.9	ΓΙΑ ΕΝΑ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΙΚΑ ΦΙΛΙΚΟ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΔΙΚΑΙΟ ΨΗΦΙΑΚΟ ΜΕΤΑΣΧΗΜΑΤΙΣΜΟ.....	45
2.10	ΔΙΚΑΙΟ ΚΑΙ ΑΝΑΔΙΑΝΕΜΗΤΙΚΟ ΦΟΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	46
2.11	ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΗΣΗ: ΓΙΑ ΕΝΑ ΤΡΑΠΕΖΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΣΤΗΝ ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΤΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ	48
2.11.1	Για τα κόκκινα δάνεια και το ιδιωτικό χρέος	48
2.11.1.1)	Δημιουργία Δημόσιου Φορέα Διαχείρισης Υποθηκευμένων Ακινήτων.....	49
2.11.1.2)	Δικαίωμα επαναγοράς κατοικίας.....	49
2.11.1.3)	Νομοθετική προστασία της πρώτης κατοικίας	49
2.11.1.4)	Δημόσιο απόθεμα κοινωνικής κατοικίας	49
2.11.1.5)	Μόνιμος εξωδικαστικός μηχανισμός ρύθμισης και πρόσβαση σε ρύθμιση χρεών	49
2.11.1.6)	Καταπολέμηση της ασυδοσίας των servicers – Εποπτεία και κυρώσεις.....	49
2.12	ΝΗΣΙΩΤΙΚΟΤΗΤΑ.....	50
2.13	ΓΙΑ ΜΙΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΕΓΓΥΑ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑ	52
2.13.1	Ενιαία Συνεταιριστική νομοθεσία.....	53
2.13.2	Πρόγραμμα Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης.....	53
2.13.3	Θέσπιση πλαισίου και κινήτρων της μεταβίβασης επιχειρήσεων σε εργαζομένους...53	
2.13.4	Ανάπτυξη συνεταιριστικού χρηματοπιστωτικού συστήματος	54
2.14	ΓΙΑ ΕΝΑ ΝΕΟ ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΥΠΟΔΕΙΓΜΑ ΣΤΗ ΘΕΣΣΑΛΙΑ	54
2.14.1	Το όραμα μας είναι μια Θεσσαλία:	54
2.14.2	Για ένα νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα για τη Θεσσαλία	55
2.14.2.1)	Το πλαίσιο	55
2.14.2.2)	Το αναπτυξιακό υπόδειγμα.....	59
2.14.3	Για ένα αναπτυξιακό σχέδιο ανθεκτικότητας και παραγωγικής ανασυγκρότησης της Θεσσαλίας.....	61
2.14.3.1)	ΠΥΛΩΝΑΣ ΠΡΩΤΟΣ. ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ	62
2.14.3.2)	ΠΥΛΩΝΑΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΑ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΥΣΙΔΕΣ ΑΞΙΑΣ.....	63
2.14.3.3)	ΠΥΛΩΝΑΣ ΤΡΙΤΟΣ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ.....	64
2.14.3.4)	ΠΥΛΩΝΑΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ. ΧΩΡΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ	64
2.14.3.5)	ΠΥΛΩΝΑΣ ΠΕΜΠΤΟΣ. ΝΕΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ.....	64

2.14.4	Θεσμοί οργάνωσης της κοινωνικής αντιπολίτευσης.....	67
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.	ΤΟ ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ.....	68
3.1	ΥΓΕΙΑ.....	68
3.1.1	Η κατάσταση σήμερα.....	68
3.1.2	Το δικό μας, αριστερό σχέδιο	69
3.1.2.1)	Πρωτοβάθμια φροντίδα	70
3.1.2.2)	Δημόσια υγεία	71
3.1.2.3)	Νοσοκομειακή περίθαλψη, μετανοσοκομειακή φροντίδα.....	71
3.1.2.4)	Ψυχική υγεία, αντιμετώπιση εξαρτήσεων	72
3.1.2.5)	Φάρμακα.....	73
3.1.2.6)	Μια άλλη πολιτική για τις εξαρτήσεις	73
3.1.3	Θεσμική αναδιοργάνωση	74
3.2	ΠΑΙΔΕΙΑ	74
3.2.1	Η κατάσταση σήμερα.....	74
3.2.2	Το βασικό πρόβλημα.....	75
3.2.3	Το αριστερό μας σχέδιο	75
3.3	ΣΤΕΓΗ	77
3.3.1	Η κατάσταση σήμερα.....	78
3.3.2	Το βασικό πρόβλημα.....	78
3.3.3	Κρίση διαβίωσης.....	79
3.3.4	Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς.....	80
3.3.4.1)	Προστασία των ενοικιαστών και της πρώτης κατοικίας	80
3.3.4.2)	Η κατοικία είναι δικαίωμα	80
3.3.4.3)	Εξασφάλιση προσιτής, κλιματικά βιώσιμης και αξιοπρεπούς κατοικίας.....	81
3.3.4.4)	Θεσμικά μέτρα	81
3.4	ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΦΡΟΝΤΙΔΑ.....	82
3.4.1	Η κατάσταση σήμερα.....	82
3.4.2	Το βασικό πρόβλημα.....	83
3.4.3	Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς.....	84
3.4.3.1)	Για το παιδί	84
3.4.3.2)	Για τη φροντίδα στο σπίτι.....	85
3.4.3.3)	Για το δημογραφικό	85
3.4.3.4)	Για τους ηλικιωμένους.....	86
3.4.3.5)	Για τη βία ανηλίκων (από, κατά και μεταξύ)	86
3.4.3.6)	Για τους Ρομά.....	86
3.5	ΑΝΑΠΗΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ.....	87
3.5.1	Η κατάσταση σήμερα.....	87
3.5.2	Το βασικό πρόβλημα.....	87
3.5.3	Η αριστερή μας πρόταση.....	88
3.5.3.1)	Αυτόνομη διαβίωση και αποϊδρυματοποίηση	88
3.5.3.2)	Οικονομικά προσιτή και προσβάσιμη στέγη.....	88

3.5.3.3)	Καθολική προσβασιμότητα.....	88
3.5.3.4)	Παιδεία	89
3.5.3.5)	Ισότιμη συμμετοχή στην εργασία	89
3.5.3.6)	Άρση αποκλεισμών	89
3.5.3.7)	Δικαιοσύνη – Δικαιώματα – Καταπολέμηση διακρίσεων	90
3.5.3.8)	Υγεία	90
3.5.3.9)	Πολιτισμός	90
3.5.3.10)	Αθλητισμός	91
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4.	ΤΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΚΡΑΤΟΣ.....	92
4.1	ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΩΜΑ ΚΑΙ ΕΚΛΟΓΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ	92
4.1.1	<i>Η κατάσταση σήμερα.....</i>	<i>93</i>
4.1.2	<i>Το βασικό πρόβλημα.....</i>	<i>93</i>
4.1.3	<i>Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς.....</i>	<i>93</i>
4.2	ΔΙΚΑΙΟΣΥΝΗ.....	94
4.2.1	<i>Η κατάσταση σήμερα.....</i>	<i>94</i>
4.2.2	<i>Το βασικό πρόβλημα.....</i>	<i>94</i>
4.2.3	<i>Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς.....</i>	<i>95</i>
4.2.3.1)	Αποτελεσματικός έλεγχος της εξουσίας	95
4.2.3.2)	Ισονομία.....	95
4.2.3.3)	Αποτελεσματικότητα.....	96
4.3	ΔΗΜΟΣΙΑ ΔΙΟΙΚΗΣΗ	96
4.3.1	<i>Η κατάσταση σήμερα.....</i>	<i>96</i>
4.3.2	<i>Το βασικό πρόβλημα.....</i>	<i>96</i>
4.3.2.1)	Προτεραιοποίηση του ιδιωτικού συμφέροντος.....	96
4.3.2.2)	Υποστελέχωση-Απαξίωση του Δημόσιου τομέα- Ιδιωτικοποιήσεις	96
4.3.2.3)	Αδιαφάνεια κατά τη στελέχωση των θέσεων ευθύνης.....	97
4.3.2.4)	Μισθοί Φτώχειας στους/-ις ΔΥ	97
4.3.3	<i>Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς.....</i>	<i>97</i>
4.3.4	<i>Η βασική δέσμη της πρότασής μας</i>	<i>98</i>
4.3.4.1)	Προσλήψεις-Μισθολογικά – Εργασιακά	98
4.3.4.2)	Αξιολόγηση Δομών.....	98
4.3.4.3)	Κρίσεις Προϊσταμένων-Στελέχωση Διοικήσεων ΝΠΔΔ	99
4.3.4.4)	Λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης-Παραγωγή Γνώσης	99
4.4	ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ (ΤΑ).....	101
4.5	ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ	104
4.5.1	<i>Η κατάσταση σήμερα.....</i>	<i>104</i>
4.5.2	<i>Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς.....</i>	<i>104</i>
4.5.2.1)	Παιδική προστασία	105
4.5.2.2)	Εκπαίδευση	105
4.5.2.3)	Υγεία	105
4.5.2.4)	Δικαιοσύνη.....	106
4.6	ΈΜΦΥΛΗ ΙΣΟΤΗΤΑ	106

4.6.1	Η κατάσταση σήμερα.....	106
4.6.2	Το βασικό πρόβλημα.....	106
4.6.3	Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς.....	107
4.7	ΛΟΑΤΚΙ+ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ	109
4.7.1	Η κατάσταση σήμερα.....	109
4.7.2	Το βασικό πρόβλημα.....	109
4.7.3	Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς.....	110
4.8	ΜΕΤΑΝΑΣΤΕΥΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ – ΠΡΟΣΦΥΓΙΚΟ	111
4.8.1	Η κατάσταση σήμερα.....	111
4.8.2	Το βασικό πρόβλημα.....	111
4.8.3	Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς.....	111
4.9	ΜΕΙΟΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΘΡΑΚΗΣ	112
4.9.1	Η κατάσταση σήμερα.....	112
4.9.2	Το βασικό πρόβλημα.....	113
4.9.3	Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς.....	113
4.10	ΣΩΦΡΟΝΙΣΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....	114
4.10.1	Η κατάσταση σήμερα	114
4.10.2	Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς	114
4.11	ΧΩΡΙΣΜΟΣ ΚΡΑΤΟΥΣ-ΕΚΚΛΗΣΙΑΣ	115
4.11.1	Η κατάσταση σήμερα	115
4.11.2	Το βασικό πρόβλημα	115
4.11.3	Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς	115
4.12	ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ	116
4.12.1	Η πολιτιστική κληρονομιά.....	119
4.12.2	Ο δρόμος της πολιτιστικής δημοκρατίας	120
4.12.2.1)	Συγκεκριμένες προτάσεις πολιτικής	120
4.13	ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΣ	121
4.13.1	Προτάσεις.....	123
4.14	ΨΗΦΙΑΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	124
4.14.1	Η κατάσταση σήμερα	124
4.14.2	Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς	125
4.14.2.1)	Ισότιμη και καθολική πρόσβαση.....	125
4.14.2.2)	Ψηφιακά δικαιώματα	126
4.14.2.3)	Δημοκρατική συμμετοχή	126
4.14.2.4)	Ψηφιακή κυριαρχία	126
4.14.3	Συμπέρασμα και πολιτική προοπτική.....	127
4.15	ΔΙΑΣΠΟΡΑ.....	127
4.15.1	Η κατάσταση σήμερα	128
4.15.2	Το βασικό πρόβλημα	128
4.15.3	Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς	129

4.15.3.1)	Εκπαίδευση στην ελληνική γλώσσα.....	129
4.15.3.2)	Συμμετοχή στην εκλογική διαδικασία και εκπροσώπηση.....	129
4.15.3.3)	Ενθάρρυνση της παλιννόστησης.....	130
4.16	ΕΠΙΤΡΟΠΟΣ ΓΙΑ ΘΕΜΑΤΑ ΤΥΠΟΥ.....	130
4.17	ΓΙΑ ΤΙΣ ΓΕΡΜΑΝΙΚΕΣ ΑΠΟΖΗΜΙΩΣΕΙΣ	130
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5. ΕΠΑΝΑΘΕΜΕΛΙΩΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ		132
5.1	ΤΟ ΑΔΙΕΞΟΔΟ ΤΗΣ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ ΝΔ (2019-2025)	132
5.2	Η ΑΡΙΣΤΕΡΗ ΠΑΡΑΔΟΣΗ ΓΙΑ ΜΙΑ ΑΛΛΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ	133
5.2.1	<i>Πρώτα η γειτονιά μας: Ελληνική εξωτερική πολιτική στα Βαλκάνια</i>	<i>133</i>
5.2.2	<i>Στρατηγικός, οραματικός επαναπροσδιορισμός</i>	<i>134</i>
5.2.3	<i>Ελληνο-τουρκικές σχέσεις</i>	<i>134</i>
5.2.4	<i>Κυπριακό.....</i>	<i>135</i>
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6. ΓΙΑ ΤΗ ΝΕΟΛΑΙΑ.....		136
6.1	ΝΕΟΛΑΙΑ ΚΑΙ ΣΧΟΛΕΙΟ	136
6.2	ΝΕΟΛΑΙΑ ΚΑΙ ΤΡΙΤΟΒΑΘΜΙΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ	136
6.3	ΦΟΙΤΗΤΙΚΗ ΜΕΡΙΜΝΑ ΚΑΙ ΣΤΕΓΗ ΤΗΣ ΝΕΟΛΑΙΑΣ	136
6.4	ΝΕΟΛΑΙΑ, ΕΡΓΑΣΙΑ ΚΑΙ ΕΡΕΥΝΑ	137
6.5	ΝΕΟΛΑΙΑ ΚΑΙ ΧΡΟΝΟΣ ΖΩΗΣ	137
6.6	ΝΕΟΛΑΙΑ ΚΑΙ ΨΥΧΙΚΗ ΥΓΕΙΑ	137
6.7	ΝΕΟΛΑΙΑ, ΦΥΛΟ ΚΑΙ ΥΥΤΟΔΙΑΘΕΣΗ.....	137
6.8	ΝΕΟΛΑΙΑ, ΠΟΛΙΤΙΣΜΟΣ ΚΑΙ ΔΗΜΟΣΙΑ ΑΓΑΘΑ.....	138
6.9	ΝΕΟΛΑΙΑ ΚΑΙ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΑ ΣΤΗ ΣΤΡΑΤΙΩΤΙΚΗ ΘΗΤΕΙΑ	138

Εισαγωγή

Η διακήρυξη του Ιδρυτικού μας Συνεδρίου ότι ο σοσιαλισμός του 21ου αιώνα συνιστά τη στρατηγική δέσμευση της Νέας Αριστεράς εμπνέει και καθοδηγεί την καθημερινή πολιτική μας δράση. Εκφράζει την αδιάσπαστη ενότητα των προταγμάτων της οικουμενικής ισότητας, της γενικής ελευθερίας και της καθολικής δικαιοσύνης.

Η Νέα Αριστερά επιδιώκει να ανανεώσει την εμπιστοσύνη, την αφοσίωση και το πάθος των ανθρώπων για την υπόθεση του σοσιαλισμού ως ιστορικής δυνατότητας της εποχής μας, ως αναγκαιότητας των επόμενων δεκαετιών που θα κρίνουν το μέλλον του κόσμου. Ο σοσιαλισμός είναι η μόνη απάντηση για την προστασία της ανθρωπότητας και της φύσης από την καπιταλιστική αρπακτικότητα και βαρβαρότητα.

Για τη Νέα Αριστερά η πορεία προς τον Σοσιαλιστικό και Οικολογικό Μετασχηματισμό θα είναι μια σύνθετη διαδικασία. Σε όλη αυτή τη σύνθετη εξέλιξη κρίσιμο ζήτημα θα αποτελέσει η μεταβολή του συσχετισμού δυνάμεων μεταξύ κεφαλαίου και εργασίας σε όλα εκείνα τα πεδία που συγκροτούν κεντρικά πολιτικά επίδικα και τομές στη σύγκρουση Δεξιάς-Αριστεράς.

Στην κατανομή και τη φορολογία του πλούτου, την αναβάθμιση του κοινωνικού κράτους, τον εκδημοκρατισμό των θεσμών, την επέκταση των κοινωνικών και ατομικών δικαιωμάτων, τις εργασιακές σχέσεις, τη χρήση των νέων τεχνολογιών και το περιβάλλον.

Στις θέσεις για το Προγραμματικό Συνέδριο αυτή η ιδέα της αφαίρεσης ισχύος και προνομίων από τις κυρίαρχες δυνάμεις και η ενδυνάμωση των υποτελών τάξεων και των κοινωνικών ομάδων που υφίστανται διακρίσεις, βία και εκμετάλλευση, αποτέλεσε την κεντρική ιδέα όλων των επιμέρους προγραμματικών επεξεργασιών μας.

Προοίμιο

Το ξέρουν πια και οι πέτρες. Στα μισά του μήνα οι τσέπες έχουν αδειάσει. Οι λογαριασμοί μένουν απλήρωτοι και ξοδεύουμε μόνο για τα βασικά. Δεν το συζητάμε – ντρεπόμαστε. Κι όμως, όλες και όλοι ξέρουν ότι τα τελευταία πέντε χρόνια το διαθέσιμο εισόδημα για τη μεγάλη πλειοψηφία των πολιτών έχει μειωθεί δραματικά. Και δεν μιλάμε μόνο για τους νέους/ες. Ακόμα και στα νοικοκυριά με δύο μισθούς, οι γονείς βρίσκουν δικαιολογίες για το παιχνίδι που δεν πήραν στα παιδιά τους, ενώ πολλές και πολλοί από εμάς, αν δεν έχουμε «καβάτζα» ή σπίτι στο χωριό, θα κάνουμε διακοπές κοιτώντας τις παλιές καλοκαιρινές φωτογραφίες.

Δεν είναι μόνο η ακρίβεια. Είναι οι φωτιές, οι πλημμύρες, οι ακραίες φυσικές καταστροφές – κάθε χρόνο σε μια άλλη γωνιά της χώρας. Είναι αυτή η μόνιμη αίσθηση αδικίας ότι οι «έχοντες» τη βγάζουν πάντα καθαρή. Κι αυτοί που κυβερνούν ενδιαφέρονται μόνο να διευρύνουν τα δικά τους προνόμια, όχι να δώσουν λύσεις στα δικά μας προβλήματα. Είναι το ότι δεν μας ακούει κανείς. Είναι το έλλειμμα δημοκρατίας, που αναδείχτηκε με τον πιο ωμό τρόπο στο έγκλημα των Τεμπών. Είναι και η βία και ο φασισμός που σηκώνει ξανά κεφάλι. Το μέλλον δεν προδιαγράφεται καλύτερο για τις νεότερες γενιές. Τις περιμένουν χειρότεροι μισθοί, πόλεμοι· και όσο για συντάξεις, άσ' το καλύτερα...

Δεν είναι μόνο ελληνικό το φαινόμενο – οι ίδιες αγωνίες, οι ίδιες κραυγές ακούγονται παντού. Ανισότητες, κλιματική κρίση, έλλειμμα δημοκρατίας. Όλα αυτά έμοιαζαν με τεράστια κύματα που ερχόντουσαν κατά πάνω μας. Μέχρι που ήρθε ο πόλεμος και σκέπασε τα πάντα.

Τι κάνουν οι mainstream πολιτικοί για όλα αυτά; Αδιαφορούν για την πραγματικότητα ή τη νομιμοποιούν με θλιβερές δικαιολογίες, όπως «αν κάποιος τρώει δύο σάντουιτς τη μέρα και του κόψεις το ένα, πάλι χορτάτος είναι». Μιλούν για «ανταγωνιστικότητα», «επενδύσεις», «επανεξοπλισμούς». Να δουλεύουμε για ψίχουλα για να πάει καλά η οικονομία τους, για να έρθουν οι επενδυτές.

Ούτε η Ακροδεξιά, που κερδίζει έδαφος, ούτε οι δυνάμεις του Κέντρου και της Δεξιάς μπορούν να δώσουν λύσεις, γιατί δεν θέλουν να συγκρουστούν με το 1,6% του πληθυσμού που κατέχει το 48% του παγκόσμιου πλούτου. Η οικονομική ελίτ, με τη δύναμη του πλούτου, στήνει τους κανόνες του πολιτικού παιχνιδιού για να μπλοκάρει τα αιτήματα των πολλών.

Δεν φταίει η μοίρα μας και το ριζικό μας για όλα όσα συμβαίνουν γύρω μας. Ο κόσμος δεν θα αλλάξει αν δεν τον αλλάξουμε εμείς. Γι' αυτό σε κάθε γωνιά του πλανήτη μας οι άνθρωποι αντιδρούν, δεν σκύβουν το κεφάλι. Η νεολαία απάντησε στην αστυνομική καταστολή την περίοδο της πανδημίας. Ο λαός μας δεν κατάπιε το έγκλημα στα Τέμπη και βγήκε στον δρόμο. Το αντιπολεμικό κίνημα δεν μας άφησε να κάτσουμε στον καναπέ μας μπροστά στη γενοκτονία του παλαιστινιακού λαού στη Γάζα. Κι αυτό συμβαίνει παντού. Στη Βαρκελώνη, οι κάτοικοι αντιστέκονται στην τουριστική λεηλασία. Στη Νέα Υόρκη, εξέλεξαν έναν μετανάστη για υποψήφιο δήμαρχο που δεν φοβήθηκε να πει την αλήθεια για τη φτώχεια, τη βία, την καταπίεση.

Η αδικία δεν είναι φυσικό φαινόμενο. Κι όσοι το κατανοούν γίνονται οι ίδιοι ρωγμές ελπίδας. Η ιστορία δεν τελείωσε, δεν τελειώνει ποτέ. Όπου υπάρχει καταπίεση, γεννιούνται αντιστάσεις. Εμείς, στη Νέα Αριστερά, πιστεύουμε πως ένα σύγχρονο αριστερό κόμμα υπάρχει για να δώσει σχήμα και δύναμη σ' αυτές τις αντιστάσεις. Να τις εμπλουτίσει με φαντασία, να τις μετατρέψει σε πολιτική πρόταση. Σε λύσεις ρεαλιστικές, εφαρμόσιμες, για τα πραγματικά προβλήματα. Λύσεις που δεν στηρίζονται μόνο στον ιδιωτικό τομέα αλλά διευρύνουν τα κοινά αγαθά, τον δημόσιο και τον συνεργατικό τομέα. Ενάντια στην εμπορευματοποίηση κάθε όψης της κοινωνικής και οικονομικής ζωής εμείς πιστεύουμε ότι οι απαντήσεις μπορούν να έρθουν από την αναδιοργάνωση και τον αναπροσανατολισμό των προτεραιοτήτων του κράτους, από την αναδιανομή της ισχύος υπέρ των «από κάτω» και από την ενίσχυση της κοινωνικής παρέμβασης, είτε πρόκειται για τον κοινωνικό τομέα της οικονομίας και τα συνεργατικά παραγωγικά και καταναλωτικά εγχειρήματα, είτε πρόκειται για τη διεύρυνση και εμπάθυνση της δημοκρατίας.

Πιστεύουμε σε ένα κράτος που είναι με το μέρος του κόσμου της εργασίας. Ένα κράτος στο οποίο μπορούμε να βρούμε το δίκιο μας, να μιλάμε ελεύθερα, να διαμαρτυρόμαστε χωρίς φόβο. Ένα κράτος που δεν λέει «πρώτα να έρθει η ανάπτυξη, και μετά βλέπουμε», αλλά ξεκινά από τα βασικά: καλούς μισθούς, σταθερή δουλειά, λιγότερες ανισότητες. Ένα κράτος που δίνει λύσεις στα μεγάλα προβλήματα της εποχής μας, που σχεδιάζει έργα υποδομής που παρέχουν ουσιαστική ασφάλεια σε όλες τις πτυχές της ζωής και έχουν νόημα για την καθημερινότητα – όχι έργα βιτρίνας. Ένα κράτος που δίνει χώρο στις δημόσιες επιχειρήσεις, τους συνεταιρισμούς, τις ενεργειακές κοινότητες.

Κι αυτό δεν είναι απλώς ιδέα – είναι σχέδιο. Με δώδεκα (12) εμβληματικές μας παρεμβάσεις που το κάνουν πράξη:

Άξονες

1. Καλύτερες δουλειές χωρίς ρύθμιση της εργασίας δεν γίνεται: Κατώτατος μισθός αξιοπρεπούς διαβίωσης στα 1000 ευρώ. Ετήσιες αυξήσεις στους μισθούς στο δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα κατ' ελάχιστον ίσες με την αύξηση του γενικού δείκτη τιμών καταναλωτή και της παραγωγικότητας. Επαναφορά των συλλογικών διαπραγματεύσεων, ενίσχυση των συλλογικών συμβάσεων εργασίας και στήριξη των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων. Αποκατάσταση 13ου και 14ου μισθού και συντάξεων στον δημόσιο τομέα. Σταδιακή μείωση χρόνου εργασίας με στόχο τις 32 ώρες την εβδομάδα, χωρίς μείωση αποδοχών. Επιστροφή των αναδρομικών των συνταξιούχων σε 3 ετήσιες δόσεις και αποκατάσταση των αδικιών που δημιουργούνται από προσωπική διαφορά.

2. Μείωση των τιμών χωρίς να σπάσουν τα καρτέλ και να ελεγχθεί η αγορά δεν γίνεται: Μηδενικό ΦΠΑ στα είδη πρώτης ανάγκης (γάλα, βούτυρο, ψωμί, λάδι ζάχαρη, αλεύρι κ.α.) όπως έγινε στην Ισπανία, Γαλλία και Ιταλία. Έως 5% ΦΠΑ στα υπόλοιπα είδη διατροφής και προϊόντα μαζικής χρήσης. Ενίσχυση των μηχανισμών εποπτείας της αγοράς για την καταπολέμηση της κερδοσκοπίας και την εξάλειψη μονοπωλιακών πρακτικών. Θεσμοθέτηση μόνιμου μηχανισμού ελέγχου των τιμών και επιβολής πλαφόν σε βασικά αγαθά με βάση τις μέσες ευρωπαϊκές τιμές. Ειδικότερα, νομοθετική πρωτοβουλία για πλαφόν στην τιμή του ρεύματος. Συμμόρφωση πολυεθνικών στην τιμολόγηση σε Ελλάδα, με βάση της ευρωπαϊκές τους τιμές. Έλεγχος στην εφοδιαστική αλυσίδα στον αγροτικό τομέα με ορίζοντα την δραστική μείωση των μεσαζόντων. Κατάργηση Χρηματιστηρίου Ενέργειας και οριακής τιμολόγησης ηλεκτρικού ρεύματος. Φορολόγηση των υπερκερδών εταιριών που εκμεταλλεύονται την ολιγοπωλιακή διάρθρωση κλάδων.

3. Λύση για το στεγαστικό χωρίς κοινωνική στεγαστική πολιτική δεν γίνεται: Δημιουργία αποθέματος κοινωνικών κατοικιών και στήριξη εγχειρημάτων συλλογικής και συνεταιριστικής, μη-κερδοσκοπικής κατοικίας, αναστολή των πλειστηριασμών της κύριας κατοικίας. Φρένο στο Airbnb: απαγόρευση της βραχυχρόνιας μίσθωσης για εταιρείες και περιορισμός σε φυσικά πρόσωπα, θεσμοθέτηση πλαφόν στα ενοίκια και τις αυξήσεις τους, απαγόρευση της Golden Visa.

4. Ειρήνη με αγορά νέων οπλικών συστημάτων δεν γίνεται: Μείωση των στρατιωτικών εξοπλισμών – τα λεφτά για υπερεξοπλισμούς θα κοπούν από τα σχολεία και τα νοσοκομεία μας. Καμία εμπλοκή της Ελλάδας σε κανένα ανοικτό μέτωπο στην περιοχή. Απεμπλοκή της Ελλάδας από την στρατηγική συμμαχία με το κράτος-δολοφόνο του Ισραήλ. Στήριξη της αρχής της εθνικής ανεξαρτησίας και της καταδίκης του επιτιθέμενου. Στήριξη της αναγκαιότητας των πολυμερών διεθνών θεσμών και του διεθνούς δικαίου.

5. Μείωση φορολογίας του λαού, ισχυρό κοινωνικό κράτος και δημόσιες υποδομές χωρίς φορολόγηση των πλουσίων δεν γίνεται: Μείωση έμμεσης φορολογίας ως ποσοστό των δημόσιων εσόδων στον μέσο όρο της ΕΕ. Αύξηση φορολογίας των κερδών και των μερισμάτων. Κατάργηση των προκλητικών φοροαπαλλαγών Μητσοτάκη σε πλούσιους. Θεσμοθέτηση φόρου μεγάλου πλούτου. Ενίσχυση ελεγκτικών μηχανισμών με προσλήψεις,

εξειδίκευση και χρήση νέων τεχνολογιών για την αντιμετώπιση της φοροδιαφυγής. Επαναφορά της ΑΑΔΕ στον άμεσο έλεγχο του Δημοσίου.

6. Ανάπτυξη χωρίς ενίσχυση του δημόσιου τομέα δεν γίνεται: Τερματισμός όλων των ιδιωτικοποιήσεων. Ανάκτηση του δημόσιου ελέγχου σε κρίσιμες υποδομές στην ενέργεια, στις μεταφορές και στις τράπεζες (ΔΕΗ, -σιδηρόδρομο, δημόσια τράπεζα κ.α.). Ανάκτηση της σχεδιαστικής ικανότητας του δημόσιου τομέα.

7. Οικολογική βιωσιμότητα χωρίς ενεργειακή μετάβαση δεν γίνεται: ορθολογική αξιοποίηση του συνόλου του φάσματος των ΑΠΕ καθώς και αξιοποίηση του συνόλου των τεχνολογιών αποθήκευσης ενέργειας. Θεμελιώδης προτεραιότητα η εξοικονόμηση ενέργειας, η στήριξη των ενεργειακών κοινοτήτων και η αυτοπαραγωγή. Πραγματική διαβούλευση με τις τοπικές κοινωνίες και χωροταξικός σχεδιασμός με ζώνες αποκλεισμού και σεβασμό στις περιοχές Natura. Απαγόρευση νέων παραχωρήσεων κοιτασμάτων υδρογονανθράκων.

8. Σεβασμός στο περιβάλλον χωρίς όρια στην αγορά δεν γίνεται: Οριοθέτηση της τουριστικής μεγέθυνσης, κατάργηση των αντιπεριβαλλοντικών νόμων Χατζηδάκη και της εκτός σχεδίου δόμησης. Ολοκληρωμένος χωροταξικός και πολεοδομικός σχεδιασμός έναντι του κατ' εξαίρεση αποσπασματικού σχεδιασμού. Υποχρεωτική αναδάσωση καμένων δασικών περιοχών.

9. Υγεία, παιδεία, κοινωνικό κράτος και οικονομία της φροντίδας χωρίς λεφτά δεν γίνονται: Επενδύσεις στη δημόσια δωρεάν παιδεία και υγεία καθώς και γενναία χρηματοδότηση της έρευνας. Ανάπτυξη δημόσιων δωρεάν δικτύου βρεφονηπιακών σταθμών για στήριξη από την πρώτη μέρα όλων των νέων γονιών. Η φροντίδα χρειάζεται να γίνει πυλώνας ενός δίκαιου και βιώσιμου αναπτυξιακού μοντέλου, χωρίς έμφυλους και ταξικούς διαχωρισμούς και αποκλεισμούς. Κατάργηση του αντισυνταγματικού νόμου για την δημιουργία ιδιωτικών πανεπιστημίων και των νόμων που «ιδιωτικοποιούν» το ΕΣΥ.

10. Αντιμετώπιση του δυσβάσταχτου ιδιωτικού χρέους, χωρίς σύγκρουση με τις τράπεζες δεν γίνεται: Δημιουργία Δημόσιου Φορέα Διαχείρισης Υποθηκευμένων Ακινήτων, όπου ο/η δανειολήπτης θα παραμένει στην κύρια κατοικία του ως κοινωνικός μισθωτής, με ενοίκιο ανάλογο των οικονομικών του δυνατοτήτων και δυνατότητα επαναγοράς. Ρητή απαγόρευση πλειστηριασμού της κύριας κατοικίας, με εισοδηματικά, περιουσιακά και κοινωνικά κριτήρια. Μόνιμος, ενιαίος εξωδικαστικός μηχανισμός ρύθμισης όλων των ιδιωτικών οφειλών με υποχρεωτική συμμετοχή όλων των πιστωτών. Καταπολέμηση της ασυδοσίας των servicers – Εποπτεία και κυρώσεις.

11. Δημοκρατία χωρίς δικαιοσύνη δεν γίνεται: Κάθαρση της δικαιοσύνης μέσα από την αλλαγή του τρόπου επιλογής της ηγεσίας της και αλλαγές στο σύστημα υπηρεσιακής ανέλιξης των δικαστικών λειτουργών. Ριζική τροποποίηση του άρθρου 86 του Συντάγματος και του νόμου περί ευθύνης υπουργών. Εκδημοκρατισμός της ελληνικής αστυνομίας. Αντιμετώπιση της έμφυλης βίας και των διακρίσεων λόγω φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού.

Χωρισμός κράτους-εκκλησίας. Στήριξη των Ανεξάρτητων Αρχών που έχουν ως ρόλο τον έλεγχο της εξουσίας, τη ρύθμιση κρίσιμων πεδίων και την προστασία βασικών ανθρωπίνων δικαιωμάτων και ταυτόχρονα διεύρυνση του πεδίου του πολιτικού και δημοκρατικού ελέγχου, μέσα από τη λειτουργία της Βουλής, τη διασφάλιση της ανεξαρτησίας του Τύπου και την ενδυνάμωση των συλλογικών κοινωνικών υποκειμένων στη δημόσια ζωή.

12. Δίκαιη ψηφιακή μετάβαση χωρίς σοσιαλισμό της πλατφόρμας δεν γίνεται: Ο τεχνολογικός απεγκλωβισμός δεν είναι πολυτέλεια αλλά προϋπόθεση. Εφαρμόζουμε δημόσιο έλεγχο, διαφάνεια, ανοιχτές λύσεις, συνεταιριστικές πλατφόρμες. Θεσπίζουμε δημόσιο φορέα σχεδιασμού και ανάπτυξης λογισμικού ανοικτού κώδικα για όλους τους δημόσιους οργανισμούς.

Πιστεύουμε ότι μπορούμε να φτιάξουμε έναν άλλο κόσμο έξω από τη δικτατορία της αγοράς, έξω από τη λογική που μετράει τα πάντα με χρήμα και κέρδος. Έχουμε όραμα μια κοινωνία δικαιοσύνης, δημοκρατίας, ισότητας, οικολογικής ισορροπίας, όπου η πολιτική ξαναγίνεται εργαλείο συλλογικής χειραφέτησης, αξιοπρέπειας και ελευθερίας! Αλλά για να γίνει αυτό πρέπει πρώτα να καταλάβουμε τι συμβαίνει. Και μετά να οργανωθούμε. Όχι αύριο. Τώρα! Όχι κάποιες και κάποιιοι άλλοι. Εμείς. Είμαστε έτοιμοι; Φύγαμε!

Κεφάλαιο 1. Από την πολυκρίση στην εποχή της ρήξης

Η μεταβατική περίοδος από την κρίση του 2008 ως σήμερα χαρακτηρίστηκε από την δομική, πολλαπλή και ταυτόχρονα διασυνδεδεμένη κρίση που μετασχηματίζει ριζικά τον κόσμο όπως τον γνωρίσαμε. Η έννοια της πολυκρίσης δεν παραπέμπει απλώς στη σωρευτική εμφάνιση πολλών κρίσεων, αλλά στην ενιαία συστημική αποσταθεροποίηση του καπιταλισμού, της δημοκρατίας, της κοινωνικής συνοχής και του παγκόσμιου ισοζυγίου ισχύος. Από την χρηματοπιστωτική κατάρρευση του 2008 και την πανδημία, ως την κλιματική κρίση, τις μετακινήσεις πληθυσμών, την ενεργειακή αβεβαιότητα, τον πληθωρισμό και την κρίση του κόστους ζωής και την επιστροφή του πολέμου στην καρδιά της Ευρώπης και της Μέσης Ανατολής, τα συστήματα εξουσίας δεν σταθεροποιούν πλέον τον κόσμο, αλλά τον διαχειρίζονται μέσω εξαιρέσεων, καταστολής και τεχνοκρατικής βαρβαρότητας. Η παρατεταμένη πολυκρίση επέφερε την αλλαγή εποχής με κύριο στοιχείο πλέον την ρήξη. Η μεταβατική περίοδος στο γεωπολιτικό και καπιταλιστικό πεδίο φτάνει στο τέλος της και περνάμε σε φάση τομών στο παγκόσμιο σύστημα. Η αυτοκρατορική πολιτική Τράμπ επιταχύνει τον πολυπολικό κόσμο, αλλά οι τρεις υπερδυνάμεις ακόμα καθορίζουν τις παγκόσμιες εξελίξεις.

1.1 Ο πόλεμος ως επιταχυντής

Στο επίκεντρο αυτής της νέας παγκόσμιας κατάστασης βρίσκεται ο **πόλεμος**: όχι ως εξαίρεση ή παρέκκλιση, αλλά ως **κανονικοποιημένος μηχανισμός διαχείρισης της αστάθειας**. Είναι η **υποδομή** πάνω στην οποία αναδιοργανώνονται η εξουσία, η οικονομία και η κοινωνία. Και όχι μόνο πόλεμος με την παραδοσιακή έννοια, αλλά ως **διαρκής τεχνολογικός και πολιτικός μηχανισμός**, που ενώνει τη στρατιωτική ισχύ, τον κρατικό σχεδιασμό, την καπιταλιστική αναδιάρθρωση και την κοινωνική πειθαρχηση.

Στην Μέση Ανατολή, η ακροδεξιά κυβέρνηση του Νετανιάχου και το κράτος του Ισραήλ επιδίδονται στην γενοκτονία του παλαιστινιακού λαού στην Γάζα, με κάθε μέσο που διαθέτουν, με την υλική και διπλωματική κάλυψη των ΗΠΑ και της ΕΕ. Η σφαγή στην Γάζα και ο πόλεμος που εξαπέλυσε το Ισραήλ στο Ιράν μαζί με τις ΗΠΑ, αποτελούν κομβικές εκφάνσεις της επανομιμοποίησης της ωμής ισχύος. Το Ισραήλ δεν ενεργεί απλώς ως περιφερειακή δύναμη, αλλά λειτουργεί ως πρότυπο για την στρατιωτικοποίηση της εξωτερικής και εσωτερικής πολιτικής.

Η γενοκτονία στη Γάζα από τον ισραηλινό στρατό, επιβάλλει νέες "κανονικότητες" στην παγκόσμια πολιτική: τη διαχείριση εθνικών συμφερόντων μέσω μαζικής καταστροφής, με διεθνή συγκάλυψη. Κυρίως όμως επιβάλλει ένα νέο ηθικό πήχη, όπου η αξία της ανθρώπινης ζωής πλέον παύει να είναι ισότιμη και οι Παλαιστίνιοι πολύ απλά δεν θεωρούνται άνθρωποι με την ίδια αξία στα μάτια της Δύσης και των διεθνών οργανισμών. Παράλληλα, η ο πόλεμος που εξαπέλυσε το Ισραήλ στο Ιράν, συμβάλλει στη διαρκή ανάφλεξη της περιοχής. Η Μέση Ανατολή μετατρέπεται ξανά σε θέατρο αναδιανομής ισχύος με παγκόσμιες προεκτάσεις, και το πολεμικό κεφάλαιο παίζει κρίσιμο ρόλο σε αυτή την αναδιάταξη.

Οι πράξεις του Τραμπ όπως το "Συμβούλιο Ειρήνης" για την ανοικοδόμηση της Γάζας, η απαγωγή του Προέδρου της Βενεζουέλας, οι απειλές στις προοδευτικές κυβερνήσεις της Λατινικής Αμερικής, η απειλή ενσωμάτωσης του Καναδά και της Γροιλανδίας στις ΗΠΑ, οι απειλές σε Ιράν και Ευρώπη και η εγκατάλειψη των Κούρδων της Συρίας δείχνουν την ωμή παραβίαση κάθε έννοιας διεθνών κανόνων και διεθνούς Δικαίου. Η ρήξη που προκαλεί ο Τραμπ στο διεθνές σύστημα είναι καθοριστική, αναδεικνύοντας μια νέα τάξη πραγμάτων.

Την ίδια στιγμή, ο πόλεμος στην Ουκρανία μετά την ρωσική εισβολή δεν είναι πια ένας τοπική σύγκρουση, αλλά, η πρώτη μεταψυχροπολεμική πολεμική σύρραξη μεταξύ Ρωσίας και NATO και ταυτόχρονα χρησιμεύει ως εργαλείο αναδιάρθρωσης της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η στρατιωτικοποίηση της ΕΕ επιταχύνεται υπό το πρόσχημα της «αυτονομίας» από τη Ρωσία, με τεράστια κονδύλια να επενδύονται στην αμυντική βιομηχανία.

Σε όλες αυτές τις περιοχές, ο πόλεμος δεν είναι εξωτερικό «ατύχημα» ή παροδική παρέκκλιση. Είναι πλέον συστημικό εργαλείο για την καπιταλιστική αναδιάρθρωση και την πειθάρχηση. Η μεταφορά δημόσιων πόρων από τους κρατικούς προϋπολογισμούς σε στρατιωτικά προγράμματα ιδιωτικών εταιριών πλέον γίνεται ο κανόνας. Σε μία συνθήκη οικονομικής στασιμότητας, οι κρατικές επιδοτήσεις στην πολεμική βιομηχανία πλέον τείνουν να παρουσιάζονται ως μία ορθολογική οικονομική πολιτική για την «ανάπτυξη και την ασφάλεια». Η επένδυση στην τεχνολογία δεν είναι απλώς στρατιωτικό ζήτημα. Η στρατιωτική καινοτομία λειτουργεί ως βασικός κινητήρας για τη νέα βιομηχανική πολιτική, αποστερώντας πόρους για το κοινωνικό κράτος, τις δημόσιες υποδομές και την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης. Επιπλέον, Οι εταιρείες στρατιωτικής τεχνολογίας λειτουργούν πλέον ως συνέταιροι κρατών στον στρατιωτικό σχεδιασμό, αναδιατάσσοντας τη σχέση κράτους-κεφαλαίου. Η ανοικοδόμηση των κατεστραμμένων από τον πόλεμο περιοχών και των υποδομών τους δημιουργεί νέες συνθήκες κερδοφορίας για το κεφάλαιο, όπως φαίνεται από τα σχέδια του Τραμπ για την Ουκρανία και την Γάζα. Τέλος, Η ανάπτυξη τεχνολογιών πολέμου διευκολύνει την καταστολή στο εσωτερικό των χωρών και την καθυπόταξη των «εσωτερικών εχθρών» με λογισμικά παρακολούθησης, αστυνομικά drones και προληπτική αστυνόμευση.

Η νέα πολεμική μηχανή δεν είναι πια μόνο στρατός. Είναι ένα σύμπλεγμα τεχνολογίας, επιχειρήσεων, κρατικών δομών και πληροφοριακής κυριαρχίας, το οποίο λειτουργεί ως μηχανισμός καπιταλιστικής αναδιάρθρωσης, πειθαρχίας αλλά και ιδεολογίας.

Η Ευρωπαϊκή Ένωση, μπροστά στη νέα γεωπολιτική πραγματικότητα που διαμορφώνεται, εμφανίζεται πολιτικά αμήχανη, θεσμικά ασταθής και στρατηγικά ετερόφωτη. Στην πράξη, σύρεται πίσω από τις επιλογές του NATO και των Ηνωμένων Πολιτειών, μετατρεπόμενη σε γεράκι του πολέμου.

Η πίεση από τις ΗΠΑ –ιδίως υπό την επιρροή του Τραμπικού δόγματος «οι Ευρωπαίοι να πληρώνουν για την άμυνά τους»– οδηγεί την ΕΕ σε αναγκαστική αύξηση των στρατιωτικών δαπανών, φτάνοντας πλέον μέχρι και τον στόχο του 5% του ΑΕΠ. Η στροφή αυτή αποκτά θεσμική νομιμοποίηση μέσα από την περίφημη στρατηγική "Rearm Europe" – ένα σχέδιο αναδιοργάνωσης της ευρωπαϊκής οικονομίας με ρητή αναφορά στην ανάγκη εξοπλιστικής

αυτάρκειας και στρατηγικής αυτονομίας. Πίσω από τον τεχνοκρατικό λόγο, όμως, κρύβεται μια βαθιά μετατόπιση προτεραιοτήτων.

Το *Rearm Europe* ορίζει μία νέα “αποστολή”: μια ευρεία συστημική κατεύθυνση για την οικονομία, που συντονίζει δημόσια και ιδιωτικά κεφάλαια γύρω από έναν στόχο. Στην περίπτωση αυτή όμως, ο στόχος δεν είναι η κοινωνική συνοχή και αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης, αλλά η αναγέννηση της πολεμικής βιομηχανίας. Ο κοινοτικός προϋπολογισμός, τα Εθνικά Σχέδια Ανάκαμψης και ακόμη και τα κονδύλια Συνοχής, ανακατευθύνονται από την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης, της φτώχειας και της υποβάθμισης των δημόσιων υποδομών, προς τη χρηματοδότηση της πολεμικής οικονομίας.

Η αποδοχή της στρατιωτικής λογικής εισβάλλει στον πυρήνα της ΕΕ, αντικαθιστώντας τη ρητορική της «κοινωνικής Ευρώπης» με τη ρητορική της πολεμικής οικονομίας.

Σε μια εποχή όπου τα γεράκια του πολέμου καθορίζουν τη διεθνή ατζέντα και η έννοια της ανθρωπότητας δοκιμάζεται δραματικά, αναδύονται ισχυρές αντιστάσεις από όσες και όσους αρνούνται να αποδεχτούν το “δίκαιο του ισχυρού” ως αρχή οργάνωσης της παγκόσμιας τάξης. Αντιστάσεις που υπερασπίζονται τη μνήμη των παγκόσμιων πολέμων, του Ολοκαυτώματος, των εθνοκαθάρσεων και των γενοκτονιών, απέναντι σε μια νέα πολιτική λήθη που επιχειρεί να νομιμοποιήσει τη βαρβαρότητα. Το σύγχρονο αντιπολεμικό κίνημα, μέσα από πολύμορφες παρεμβάσεις όπως το *March to Gaza* και το *Stop Rearm*, συγκροτεί έναν νέο διεθνισμό που προτάσσει την ειρήνη, την ανθρώπινη ζωή ως αυταξία, την κοινωνική δικαιοσύνη και την οικολογική ισορροπία, απέναντι στη στρατιωτικοποίηση και την κυνική προτεραιότητα των εξοπλισμών. Σε αυτή την ηθικά και πολιτικά κρίσιμη συγκυρία, η υπεράσπιση της ειρήνης δεν είναι ούτε ουτοπία ούτε πολυτέλεια, αλλά επείγουσα πράξη συλλογικής αξιοπρέπειας.

Η νεοφιλελεύθερη Ευρώπη του Μάαστριχτ είναι νεκρή. Χρειάζεται ανατροπή του ευρωπαϊκού θεσμικού πλαισίου. Τώρα, στην εποχή των μεγάλων ρωγμών είναι η ευκαιρία της αριστεράς να μιλήσει για την εναλλακτική πρόταση της, της αναγέννησης της Δημοκρατίας και της δραστηκής μείωσης των ανισοτήτων στην Ευρώπη, ανανεώνοντας τις αξίες συνεργασίας των Λαών της Ευρώπης (μανιφέστο του Ventotene). Μια συνολική απάντηση απέναντι στο καταστροφικό σχέδιο της ακροδεξιάς, αλλά και απέναντι στην καπιταλιστική αρχιτεκτονική της Ευρώπης.

1.2 Ειρήνη-Συνεργασία-Ασφάλεια

Απέναντι στην τραμπικη πραγματικότητα και στην ευρωπαϊκή πολεμική οικονομία, η αριστερά οφείλει να δώσει τη δική της πρόταση για την ειρήνη. Μια πρόταση ειρήνης που, για να υλοποιηθεί, θα χρειαστεί μια πολυμερής διάσκεψη που θα δεν θα διασφαλίζει απλώς την ειρήνη στην Ουκρανία, αλλά θα εγγυάται την ασφάλεια της Ευρώπης και την παγκόσμια συνεργασία.

Ειρήνη χωρίς ασφάλεια στην Ευρώπη δεν είναι μακρά ειρήνη. Θα πρέπει να συμπεριληφθεί στη συμφωνία μια νέα ρύθμιση για τους πυραύλους μικρού και μέσου βεληνεκούς (INF) στην Ευρώπη, καθώς και για τα ευρύτερα πυρηνικά των δύο πλευρών.

Είναι αναγκαία μία διεθνής πολυμερής διάσκεψη τύπου «Ελσίνκι» για την ειρήνη στο Ουκρανικό, με σεβασμό στο διεθνές δίκαιο. Στη συμφωνία αυτή θα πρέπει να περιλαμβάνεται μία συνολική ρύθμιση για τους πυραύλους μέσου και μεγάλου βεληνεκούς και για τα πυρηνικά όλων των πλευρών.

Εάν η Ευρώπη θέλει να στηρίζεται στις δικές της δυνάμεις και θέλει την ειρήνη, τότε ας προετοιμάζεται για την ειρήνη, αντί να εφαρμόζει ένα εξοπλιστικό πρόγραμμα «κομμένο και ραμμένο» για τις εγχώριες και αμερικανικές πολυεθνικές, με καταστροφή του κοινωνικού κράτους και της δημοκρατίας. Η στρατιωτικοποίηση της Ευρώπης ευνοεί τις αντιδραστικές δυνάμεις. Η Αριστερά οφείλει να συνδέσει την αρχιτεκτονική ασφάλειας με τη διαρκή ειρήνη και συνεργασία, για να σταματήσει αυτός ο εκφοβισμός των ευρωπαϊκών κοινωνιών από την ίδια την ελίτ της.

1.3 Η κλιματική κρίση και η εξάντληση ενός μοντέλου ανάπτυξης

Η επιταχυνόμενη κλιματική κρίση καθιστά αναγκαία μια βαθιά και δίκαιη πράσινη μετάβαση. Η υπέρβαση του ορίου του +1,5°C εντός της δεκαετίας είναι σχεδόν βέβαιη, ενώ οι επιπτώσεις της κλιματικής απορρύθμισης —καύσωνες, καταστροφικά καιρικά φαινόμενα, απώλεια βιοποικιλότητας, ερημοποίηση, εξάντληση των υδάτινων αποθεμάτων— πλήττουν ήδη τους πιο ευάλωτους πληθυσμούς.

Τα τελευταία χρόνια διαμορφώνεται και ένας άλλος δρόμος. Κοινωνικά κινήματα σε όλο τον κόσμο έχουν αρχίσει να συνδέουν την οικολογική κρίση με το κοινωνικό ζήτημα και να αναγνωρίζουν ότι δεν μπορεί να υπάρξει δίκαιη κλιματική λύση εντός του ίδιου οικονομικού συστήματος που παράγει την κρίση. Από τις κινητοποιήσεις τύπου Fridays for Future, τις μαχητικές παρεμβάσεις του Extinction Rebellion, ως τις οικολογικές οργανώσεις των ιθαγενών στον Αμαζόνιο, τα κινήματα ενάντια στις εξορύξεις στη Λατινική Αμερική και την Αφρική, τα δίκτυα ενεργειακής αυτονομίας στην Ευρώπη, αλλά και τα εργατικά αιτήματα για “δίκαιη μετάβαση, σφυρηλατείται μια νέα διεθνής πολιτική συνείδηση. Μια συνείδηση που κατανοεί πως ο αγώνας για το κλίμα είναι υπαρξιακός, αλλά και βαθιά ταξικός: αφορά τη ζωή απέναντι στο κέρδος, τη συλλογική φροντίδα απέναντι στην καταστροφή, τη δημοκρατία απέναντι στην απολυταρχία της αγοράς.

Παρόλα αυτά, ο τρόπος με τον οποίο προωθείται η λεγόμενη «πράσινη ανάπτυξη» είναι δομικά εσφαλμένος. Αντί να σχεδιαστεί ως δημόσιο, κοινωνικό και οικολογικό εγχείρημα, η μετάβαση ανατέθηκε στις αγορές και στους μηχανισμούς της κερδοφορίας. Συνδέθηκε με περισσότερες επενδύσεις και περισσότερες εξορύξεις πόρων και όχι με ριζική αλλαγή του παραγωγικού και καταναλωτικού υποδείγματος.

Η αγορά αποτυγχάνει ως μηχανισμός πράσινου μετασχηματισμού. Οι επενδύσεις για την πράσινη μετάβαση απαιτούν μακροπρόθεσμο ορίζοντα, δεν αποδίδουν σταθερά και για να κινητοποιηθεί το κεφάλαιο, απαιτούνται κρατικές εγγυήσεις: επιδοτήσεις, φοροαπαλλαγές, μηχανισμοί αποζημίωσης. Έτσι διαμορφώνεται ένα μοντέλο «πράσινου καπιταλισμού χωρίς ρίσκο», όπου το κράτος μεταφέρει το ρίσκο και τις ζημιές στην κοινωνία, ενώ τα κέρδη ιδιωτικοποιούνται. Οι ιδιώτες επενδύουν μόνο εκεί που το κέρδος είναι διασφαλισμένο, όχι εκεί που υπάρχει ανάγκη ή κοινωνική προτεραιότητα.

Το κόστος αυτής της μετάβασης μεταφέρεται δυσανάλογα στα χαμηλότερα εισοδηματικά στρώματα, με αποτέλεσμα οι ευάλωτοι πληρώνουν περισσότερα χωρίς να έχουν αποφασιστικό λόγο, ούτε άμεσο όφελος δημιουργώντας ρωγμές στην κοινωνική νομιμοποίηση (πχ το κίνημα των «κίτρινων γιλέκων» στην Γαλλία και οι κινητοποιήσεις των αγροτών για τη νέα ΚΑΠ).

Η πράσινη μετάβαση στον Παγκόσμιο Βορρά, επιπλέον, στηρίζεται σε πρώτες ύλες που εξορύσσονται στον Νότο υπό συνθήκες περιβαλλοντικής καταστροφής και νεοαποικιακής εκμετάλλευσης. Η επανεκλογή Τραμπ στις ΗΠΑ επαναφέρει το αφήγημα της «ενεργειακής κυριαρχίας» και οι ΗΠΑ εγκαταλείπουν τη μετάβαση επιστρέφοντας σε επιθετικές εξορύξεις και εξαγωγές ορυκτού αερίου. Ο κίνδυνος είναι σαφής: η πράσινη μετάβαση να μετατραπεί σε πρόσχημα κερδοφορίας εν μέσω μιας οικολογικά ανεξέλεγκτης και κοινωνικά αυταρχικής εποχής.

Η απάντηση δεν μπορεί να είναι τεχνοκρατική ούτε αποσπασματική. Απαιτείται ένα νέο υπόδειγμα πράσινης μετάβασης, με άξονα τη δημόσια πρωτοβουλία και την κοινωνική δικαιοσύνη. Με δημόσιο έλεγχο της ενέργειας και των κρίσιμων πρώτων υλών. Με αποεμπορευματοποίηση βασικών αγαθών, όπως η στέγαση, οι μεταφορές, το νερό και η καθαρή ενέργεια. Με στήριξη της αγρο-οικολογίας και αποκέντρωση της παραγωγής τροφίμων. Με αναδιανομή του κόστους και των ωφελειών, ώστε η μετάβαση να γίνει υπόθεση των πολλών και όχι προνόμιο των λίγων. Με κοινωνική συμμετοχή, περιφερειακή ισότητα και θεσμική ενίσχυση του κράτους ως στρατηγικού φορέα επένδυσης, συντονισμού και δημοκρατικού σχεδιασμού.

Το στοίχημα για την Αριστερά είναι σαφές: ή θα οργανώσουμε μια πράσινη μετάβαση κοινωνικά δίκαιη, οικολογικά επαρκή και πολιτικά δημοκρατική ή θα παρακολουθούμε την κλιματική κατάρρευση να βαθαίνει μέσα από πολιτικές ανισότητας. Το μέλλον, πλέον, δεν είναι τεχνολογικό πρόβλημα. Είναι ταξικό και πολιτικό πεδίο αγώνα.

1.4 Η διεθνής της ταξικής παλινόρθωσης

Η παγκοσμιοποίηση των τελευταίων δεκαετιών, αν και συνοδεύτηκε από εντυπωσιακή αύξηση της παραγωγικότητας και του παγκόσμιου πλούτου, δεν μετέφρασε αυτά τα οφέλη σε κοινωνική πρόοδο για τη μεγάλη πλειοψηφία των εργαζομένων. Αντιθέτως, διαμόρφωσε ένα καθεστώς στο οποίο η εργασία συστηματικά υποτιμάται, οι πραγματικοί μισθοί παραμένουν στάσιμοι και οι κοινωνικές ανισότητες εντείνονται. Στην Ε.Ε. η αύξηση της

παραγωγικότητας ήταν αναμικτή, ενώ στις ΗΠΑ ταχύτερη. Όμως, και στις ΗΠΑ και στην Ε.Ε. η αύξηση των πραγματικών μισθών ήταν χαμηλότερη, με αποτέλεσμα την αναδιανομή του εισοδήματος υπέρ του κεφαλαίου και εις βάρος των μισθωτών.

Μέσα σε αυτό το πλαίσιο, η πολιτική δυσσαρέσκεια των χαμηλών στρωμάτων δεν βρήκε διέξοδο στην Αριστερά, αλλά σε ακροδεξιά και εθνικιστικά ρεύματα. Ο Τραμπ αξιοποίησε τη συσσωρευμένη οργή, υιοθετώντας έναν επίπλαστο προστατευτισμό, με την επιβολή δασμών που, ενώ παρουσιάστηκαν ως φιλεργατικά μέτρα, στην πράξη ενίσχυσαν τις κοινωνικές ανισότητες, αύξησαν το κόστος ζωής και αναπαρήγαγαν το ίδιο μοντέλο συγκέντρωσης πλούτου.

Παράλληλα, η εκτόξευση του πληθωρισμού, ιδίως σε τρόφιμα, ενέργεια και στέγαση, λειτούργησε ως έμμεση περικοπή εισοδήματος για τα φτωχότερα στρώματα. Οι κεντρικές τράπεζες, αντί να αντιμετωπίσουν τις αιτίες - την έκρηξη της κερδοφορίας σε ολιγοπωλιακούς κλάδους - επέλεξαν να αυξήσουν επιθετικά τα επιτόκια, προωθώντας σκόπιμα την αύξηση της ανεργίας ώστε να περιοριστούν οι μισθολογικές διεκδικήσεις. Η νομισματική πολιτική χρησιμοποιείται ως εργαλείο ταξικής πειθάρχησης και όχι ως ουδέτερη τεχνική παρέμβαση.

Σε μια περίοδο όπου ο καπιταλισμός εμφανίζεται πανίσχυρος, επιβάλλοντας μια διαρκή συνθήκη ανισότητας, ακρίβειας, επισφάλειας και περιβαλλοντικής υποβάθμισης, το ρεύμα του δημοκρατικού σοσιαλισμού στις Ηνωμένες Πολιτείες συγκροτεί ένα εναλλακτικό πολιτικό παράδειγμα που αξίζει διεθνή προσοχή. Σε αντίθεση με την παθητικότητα ή τη διαχειριστική αναδίπλωση της ευρωπαϊκής σοσιαλδημοκρατίας, αυτό το ρεύμα δεν διστάζει να ασκήσει ανοιχτή, συστημική κριτική στον καπιταλισμό, να μιλήσει τη γλώσσα της κοινωνικής δικαιοσύνης και να επαναφέρει το αίτημα της.

Ο δημοκρατικός σοσιαλισμός στις ΗΠΑ αποδεικνύει ότι η Αριστερά μπορεί να είναι και ριζοσπαστική και πλειοψηφική. Ότι μπορεί να μιλήσει τη γλώσσα των αναγκών, χωρίς να εγκαταλείψει την πολιτική της φαντασία. Ότι μπορεί να ηγηθεί κοινωνικών αγώνων, να αναμετρηθεί με την εξουσία του κεφαλαίου, και ταυτόχρονα να οργανώσει ένα διαφορετικό μέλλον. Στον κόσμο που έρχεται, η σημασία αυτού του ρεύματος υπερβαίνει τα αμερικανικά σύνορα: προσφέρει ιδέες, θάρρος και πρακτικά εργαλεία για κάθε κοινωνία που αναζητά απελευθέρωση από τον φαύλο κύκλο της ανισότητας και της εκμετάλλευσης.

Η Αριστερά οφείλει να ξαναβρεί την πολιτική της αυτοπεποίθηση και να διαμορφώσει ένα πειστικό πλαίσιο διεκδικήσεων που απαντά στις σύγχρονες υλικές συνθήκες. Μόνο έτσι μπορεί να ανατραπεί η σημερινή πορεία και να τεθεί ξανά στο προσκήνιο μια αριστερή προοπτική με κοινωνική πνοή, ταξική κατεύθυνση και διεθνή αλληλεγγύη.

1.5 Η δημοκρατία και το διεθνές δίκαιο ως πολυτέλεια σε αποδρομή

Η δημοκρατία, το κράτος δικαίου και το διεθνές δίκαιο βρίσκονται σε ιστορική αποδρομή. Η εντεινόμενη αυταρχικοποίηση και η υπονόμευση των θεσμών δεν αποτελούν πια

παρεκκλίσεις, αλλά συγκροτούν έναν νέο κανόνα στον παγκόσμιο και ευρωπαϊκό πολιτικό ανταγωνισμό

Η άνοδος της εναλλακτικής δεξιάς (alt-right) δεν προέρχεται μονοσήμαντα από την αποτυχία της φιλελεύθερης δημοκρατίας να εγγυηθεί δικαιώματα. Αντιθέτως, προέρχεται από τη νεοφιλελεύθερη συναίνεση που κατέστησε τη δημοκρατία απλώς εργαλείο διαχείρισης της αγοράς, στερώντας της την κοινωνική της νομιμοποίηση. Αυτό άνοιξε τον δρόμο για τη ριζοσπαστικοποίηση του αυταρχισμού με «θεσμικό μανδύα».

Η alt-right ενσωματώνει ακραία νεοφιλελεύθερες πολιτικές που διαλύουν το κοινωνικό κράτος, αναπαράγει εθνοφυλετικά αφηγήματα αποκλεισμού, αντιστρέφει τον δημόσιο λόγο με ψευδο-αντισυστημική συνωμοσιολογία, εργαλειοποιώντας τις ψηφιακές πλατφόρμες, υπονομεύει διεθνείς θεσμούς, το κράτος δικαίου, την επιστημονική γνώση και τα ανθρώπινα δικαιώματα.

Η σημερινή κατάσταση είναι αποτέλεσμα μιας σειράς δομικών μετατοπίσεων. Η νεοφιλελεύθερη συναίνεση εξάλειψε τις κοινωνικές διαφοροποιήσεις μεταξύ Κέντρου και Δεξιάς. Η εργασιακή ανασφάλεια και η διαμόρφωση πολυπολιτισμικών αστικών κοινοτήτων χωρίς πολιτικές κοινωνικής ένταξης και ισχυρό κοινωνικό κράτος ενίσχυσαν τον κοινωνικό ανταγωνισμό. Η πράσινη μετάβαση, αντί να αναδιατάξει τα κοινωνικά και παραγωγικά μοντέλα, μετατράπηκε σε όχημα πίεσης προς τα φτωχότερα στρώματα, ενώ προσέκρουσε στις αντιστάσεις των λόμπι των ορυκτών καυσίμων.

Η alt-right αξιοποίησε αυτές τις αντιφάσεις, προσφέροντας «εύκολες απαντήσεις» και εσωτερικούς εχθρούς, ενώ ταυτόχρονα απορρόφησε τμήματα της παραδοσιακής Δεξιάς και του Κέντρου, μετατρέποντας τον τραμπισμό σε κανονικότητα.

Η κρίση δεν είναι μόνο θεσμική. Είναι κρίση πολιτικής έννοιας της δημοκρατίας. Η alt right αμφισβητεί τον διαχωρισμό των εξουσιών συγκεντρώνοντας την εξουσία στο εκτελεστικό βραχίονα με προσχήματα «κρίσης» ή «πολιτισμικού πολέμου». Την ίδια στιγμή, αξιοποιεί την τεχνολογία για την εξάπλωση παραπληροφόρησης και την καταστολή της ελεύθερης έκφρασης και προβάλλει ένα αντι-woke αφήγημα, για να απονομιμοποιήσει κάθε λόγο ισότητας και δικαιοσύνης.

Την ίδια στιγμή, όμως, που η άκρα Δεξιά επελαύνει και οι θεσμοί δημοκρατίας υπονομεύονται, σε ολόκληρο τον πλανήτη αναδύονται εστίες αντίστασης και αξιοπρέπειας. Καμία προσπάθεια παλινόρθωσης της αντίδρασης δεν μένει αναπάντητη. Πολίτες κάθε ηλικίας, καταπιεσμένες κοινότητες, κινήματα νεολαίας, φεμινίστριες, ΛΟΑΤΚΙ+ ακτιβιστές και ακτιβίστριες, μετανάστριες και μετανάστες, ενώνουν τις φωνές και τις δυνάμεις τους απέναντι στην κανονικοποίηση του αυταρχισμού και του μίσους. Αυτά τα κινήματα δεν διεκδικούν απλώς δικαιώματα — διεκδικούν την ίδια τη δυνατότητα ζωής με ελευθερία, ισότητα και αλληλεγγύη. Απέναντι στο σκοτάδι που εξαπλώνεται από τις δυνάμεις της συντήρησης και του αποκλεισμού, η επιμονή των αγωνιζόμενων ανθρώπων να υπερασπίζονται τη δημοκρατία, να φτιάχνουν κοινότητες αντίστασης και να ξαναδίνουν

νόημα στις λέξεις «αξιοπρέπεια» και «δικαιοσύνη», μας δείχνει τον δρόμο. Όσο κι αν επιχειρείται η σιωπή ή η καταστολή τους, τα κινήματα αυτά είναι η πιο ζωντανή υπενθύμιση ότι τίποτα δεν είναι τελειωμένο. Ότι η ιστορία δεν γράφεται μόνο από τους ισχυρούς — αλλά και από εκείνους και εκείνες που δεν υποτάσσονται. Η αναμέτρηση με τη νέα συστημική (ακρο)Δεξιά δεν μπορεί να γίνει με όρους διαχείρισης ή ηθικής καταγγελίας. Απαιτεί μια συγκροτημένη στρατηγική αριστερής αντεπίθεσης, με ρίζες στις πραγματικές κοινωνικές ανάγκες και ορίζοντα έναν νέο διεθνισμό της δημοκρατίας, της δικαιοσύνης και της ισότητας.

1.6 Η Ελλάδα της δεξιάς παλινόρθωσης

1.6.1 Το παραγωγικό μοντέλο της κρίσης και η επιστροφή του

Η Ελλάδα, δεκαπέντε και πλέον χρόνια μετά το ξέσπασμα της οικονομικής κρίσης, δεν έχει καταφέρει να επανεφεύρει το παραγωγικό της υπόδειγμα. Το υποτιθέμενο «εθνικό στοίχημα» του παραγωγικού μετασχηματισμού παραμένει ανεκπλήρωτο, ενώ οι πολιτικές που εφαρμόστηκαν μετά την κρίση—ιδίως κατά την εξαετία Μητσοτάκη—όχι μόνο δεν αμφισβήτησαν το παλιό υπόδειγμα, αλλά το αναστήλωσαν με νέους, πιο επιθετικούς όρους.

Η Ελλάδα μπήκε στην κρίση με ένα οικονομικό μοντέλο σαθρό, εύθραυστο και ετεροκαθοριζόμενο. Ο διεθνής καταμερισμός εργασίας της είχε επιφυλάξει έναν ρόλο χαμηλής παραγωγικότητας και υψηλής εξάρτησης: τουρισμός και κατασκευές ήταν οι δύο βασικοί πυλώνες της ελληνικής οικονομίας. Η παραγωγική βάση υπονομεύτηκε από την αποβιομηχάνιση και την έλλειψη εθνικής στρατηγικής. Η οικονομική μεγέθυνση της προ κρίσης περιόδου υπήρξε κατ' ουσία φούσκα, χτισμένη πάνω στην εύκολη πίστωση και στις εισαγωγές.

Η κυβερνητική περίοδος της Νέας Δημοκρατίας υπό τον Κυριάκο Μητσοτάκη σηματοδότησε την πλήρη επανεγκαθίδρυση της παλαιάς τάξης πραγμάτων. Οι σχέσεις μεταξύ πολιτικού προσωπικού και οικονομικής ολιγαρχίας όχι μόνο αποκαταστάθηκαν, αλλά και εμβαθύνθηκαν, θεμελιώνοντας ένα νέο καθεστώς εξουσίας, βασισμένο στον μονοκομματισμό, τη θεσμική μονοκρατορία και την ιδιοποίηση του κράτους από επιχειρηματικά συμφέροντα. Η «ανάπτυξη» αναγγέλλεται ξανά ως συνώνυμο της οικοδομής, του τουρισμού και της χρηματοπιστωτικής επέκτασης. Πρόκειται για την επιστροφή στο ίδιο παραγωγικό μοντέλο που μας οδήγησε στην κρίση, με τα ίδια διαρθρωτικά ελλείμματα και τις ίδιες ανισότητες.

Η πράσινη μετάβαση, υποτίθεται προτεραιότητα του ευρωπαϊκού και εθνικού σχεδιασμού, αποτέλεσε ένα ακόμα χαμένο στοίχημα. Η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας αξιοποίησε το Ταμείο Ανάκαμψης για την αναπαραγωγή πελατειακών δικτύων και την εξυπηρέτηση συγκεκριμένων συμφερόντων. Η ενεργειακή πολιτική παραδόθηκε στις αγορές, οδηγώντας σε υψηλό κόστος ενέργειας και σε βαθύτερη ενεργειακή φτώχεια, την ώρα που άλλες χώρες, όπως η Ισπανία, διαμόρφωσαν δημόσιες στρατηγικές παρέμβασης.

Το τελικό αποτέλεσμα αυτής της πορείας είναι σαφές: η Ελλάδα ούτε μείωσε το περιβαλλοντικό αποτύπωμα της οικονομίας της, ούτε αναβάθμισε τη θέση της στον διεθνή

καταμερισμό εργασίας. Παρέμεινε μια χώρα εξαρτημένη από υπηρεσίες χαμηλής προστιθέμενης αξίας, ευάλωτη στις διακυμάνσεις του τουρισμού και των αγορών ακινήτων, χωρίς στρατηγική για τεχνολογική και παραγωγική αυτονομία.

Η δεξιά παλινόρθωση δεν αφορά μόνο μια πολιτική μετατόπιση. Αφορά την αναστήλωση ενός παραγωγικού μοντέλου που είναι κοινωνικά άδικο, περιβαλλοντικά καταστροφικό και ιστορικά χρεοκοπημένο. Και το πιο ανησυχητικό είναι πως παρουσιάζεται ως κανονικότητα.

1.6.2 Η εκτίναξη των ανισοτήτων στην Ελλάδα της ΝΔ – Μισθοί και κοινωνικό κράτος

Η Ελλάδα της τελευταίας εξαετίας μετατρέπεται σταδιακά σε μια χώρα κοινωνικής ανασφάλειας, άδικης αναδιανομής και θεσμοποιημένου αποκλεισμού. Στο φόντο της πανδημίας, της ενεργειακής κρίσης και των γεωπολιτικών αναταράξεων, η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας επιλέγει να διαχειριστεί τις κρίσεις ως ευκαιρία για τη μονιμοποίηση ενός καθεστώτος ανισοτήτων και εμπορευματοποίησης των κοινωνικών αγαθών. Η διεύρυνση των κοινωνικών και περιφερειακών ανισοτήτων δεν είναι παρενέργεια. Είναι πολιτική επιλογή.

Οι πραγματικοί μισθοί παραμένουν στάσιμοι σε ένα περιβάλλον ραγδαίας ανόδου του κόστους ζωής, οδηγώντας μεγάλα τμήματα του πληθυσμού σε συνθήκες οικονομικής ασφυξίας. Η επιστροφή του κατώτατου μισθού σε προ κρίσης επίπεδα γίνεται με καθυστέρηση και χωρίς αντίκρισμα, καθώς εξανεμίζεται από τον πληθωρισμό και τη φορολογική επιβάρυνση, ενώ δεν μεταφέρεται στα υπόλοιπα μισθολογικά κλιμάκια εξαιτίας της ανυπαρξίας θεσμικού πλαισίου για συλλογικές συμβάσεις εργασίας.

Την ίδια ώρα, οι επιχειρηματικοί κολοσσοί, κυρίως στον τομέα της ενέργειας, των logistics και του τουρισμού, καταγράφουν ρεκόρ κερδών. Το μερίδιο των εταιρικών κερδών στο ΑΕΠ αυξάνεται, ενώ η άνιση κατανομή του εισοδήματος εντείνεται:

Το εισοδηματικό χάσμα διευρύνεται, καθώς οι φοροελαφρύνσεις, οι επιδοτήσεις και οι αναπτυξιακοί πόροι κατευθύνονται δυσανάλογα προς τα ανώτερα στρώματα. Η ψαλίδα μεταξύ πλούσιων και φτωχών ανοίγει ξανά – με μια δυναμική επικίνδυνης μονιμοποίησης.

Σήμερα, εκατοντάδες χιλιάδες πολίτες βιώνουν τον αποκλεισμό όχι μόνο από την ευημερία, αλλά από τα στοιχειώδη. Η **παιδική φτώχεια** αγγίζει πρωτοφανή ποσοστά για χώρα της Ε.Ε., πλήττοντας την ίδια τη δυνατότητα ένταξης στη σχολική και κοινωνική ζωή. Η **ενεργειακή φτώχεια αυξάνεται** διαρκώς, καθώς το 19,2% του πληθυσμού δηλώνει ότι αδυνατεί να διατηρήσει το σπίτι του επαρκώς ζεστό τον χειμώνα. Η **στεγαστική κρίση** – αποτέλεσμα της τουριστικοποίησης, των επενδυτικών funds και της πλήρους απουσίας κοινωνικής κατοικίας – εκτοπίζει τους κατοίκους από τις πόλεις τους. Η **αδυναμία πρόσβασης σε διακοπές, πολιτισμό, ακόμη και έκτακτες ιατρικές δαπάνες**, συνιστά νέο πρόσωπο της φτώχειας, πιο άορατο, αλλά βαθιά εκτεταμένο.

Το δημόσιο σύστημα υγείας απαξιώνεται συστηματικά, μέσα από την υποχρηματοδότηση, την εγκατάλειψη της πρωτοβάθμιας φροντίδας και τη θεσμική προώθηση της ιδιωτικής

ασφάλισης. Οι πολίτες πληρώνουν όλο και περισσότερο από την τσέπη τους για ιατρικές επισκέψεις, φάρμακα, διαγνωστικές εξετάσεις. Η συμμετοχή στις διαγνωστικές εξετάσεις, η έλλειψη προσωπικού στα δημόσια νοσοκομεία και η υποβάθμιση της πρωτοβάθμιας φροντίδας έχουν οδηγήσει σε εξαναγκασμό προσφυγής στον ιδιωτικό τομέα.

Η δημόσια εκπαίδευση υποβαθμίζεται μεθοδικά, ενώ η άνθηση των ιδιωτικών εκπαιδευτηρίων, φροντιστηρίων και ιδιωτικών πανεπιστημίων (με τη συγκάλυψη της «μη κρατικής ανώτατης εκπαίδευσης») επιτείνει την εκπαιδευτική ανισότητα. Τα ιδιωτικά ΑΕΙ αλλοιώνουν τον επαγγελματικό χάρτη με πλασματικά πτυχία.

Τα επιδόματα πρόνοιας γίνονται αντικείμενο διαρκούς επαναπροσδιορισμού προς το δυσμενέστερο: όλο και λιγότεροι έχουν πρόσβαση, όλο και περισσότεροι μένουν απροστάτευτοι. Το κοινωνικό κράτος από εγγυητής καθολικών δικαιωμάτων μετατρέπεται σε δίκτυ ασφαλείας δεύτερης ταχύτητας, και διάτρητο.

Οι περιφερειακές ανισότητες αυξάνονται, καθώς, η κυβερνητική πολιτική προωθεί μια μητροπολιτική ανάπτυξη υπέρ της Αθήνας και των τουριστικών περιοχών.

Τα εισοδήματα της εργασίας συμμετέχουν στο ΑΕΠ με 83 δισ. και τα κέρδη με 119 δισ. Αν τα μερίδιά τους ήταν στο μέσο όρο των 27 της ΕΕ, η εργασία θα συμμετείχε με 114 δισ. (+31 δισ.) και τα κέρδη με 97 δισ. (-22 δισ). Το σύνολο των παρεμβάσεων μας στη φορολογική πολιτική, στις εργασιακές σχέσεις, στην αντιμετώπιση του ιδιωτικού χρέους, στη στεγαστική πολιτική, στην υγεία στην παιδεία και γενικότερα στο κοινωνικό κράτος, έχουν ως στόχο να εξαλείψουν αυτή την τεράστια ανισότητα σε βάρος του κόσμου της εργασίας, της δημιουργίας και των πιο ευάλωτων. Η Ελλάδα πρωταθλήτρια στα κέρδη του κεφαλαίου και ουραγός στην αγοραστική δύναμη των εργαζομένων και της τεράστιας πλειοψηφίας του πληθυσμού της, αποτελεί ντροπή και απειλή για την κοινωνική συνοχή. Δεν είναι η Ελλάδα που μας αξίζει. Αυτή η πολιτική μπορεί και πρέπει να ανατραπεί.

Η Αριστερά οφείλει να αναδείξει ότι αυτές οι ανισότητες δε συνιστούν φυσικά φαινόμενα, αλλά είναι το αποτέλεσμα ενός ταξικά προσανατολισμένου σχεδίου. Και να προτείνει ένα άλλο σχέδιο: με κοινωνική αναδιανομή, μισθολογική δικαιοσύνη, καθολικό κοινωνικό κράτος και ισόρροπη περιφερειακή ανάπτυξη. Μια κοινωνία ισότητας και αξιοπρέπειας.

1.6.3 Ελλάδα 2025: Η κανονικοποίηση της ανελεύθερης δημοκρατίας

Η Ελλάδα της τελευταίας πενταετίας πορεύεται σε μια διαδρομή που όλο και περισσότερο απομακρύνεται από τον πυρήνα του κράτους δικαίου και των θεμελιωδών δικαιωμάτων. Υπό την κυβέρνηση του Κυριάκου Μητσοτάκη, η χώρα μετασηματίζεται από κοινοβουλευτική δημοκρατία με προβλήματα, σε ένα καθεστώς ανελεύθερης δημοκρατίας, όπου οι τύποι διατηρούνται αλλά η ουσία της δημοκρατικής λειτουργίας αλλοιώνεται συστηματικά. Τα Τέμπη, οι υποκλοπές, ο ελεγχόμενος Τύπος, η περιστολή των δικαιωμάτων και η αποδοχή της αυταρχικοποίησης ως κανονικότητας, δεν είναι παρά εκδηλώσεις ενός ευρύτερου, δομικού μετασηματισμού.

Η πολιτική της κυβέρνησης Μητσοτάκη επιτίθεται στα θεσμικά αντίβαρα του συστήματος και τα διαβρώνει σταδιακά και οργανικά. Η κατάργηση ή χειραγώγηση ανεξάρτητων αρχών, η άμεση υπαγωγή της ΕΥΠ στο γραφείο του πρωθυπουργού, οι θεσμικές παρεμβάσεις στη Δικαιοσύνη ώστε να καθυστερούν ή να υποβαθμίζονται κρίσιμες, συγκροτούν ένα νέο μοντέλο διακυβέρνησης που συνδυάζει τη συγκεντρωτική εξουσία με την αποδυνάμωση κάθε ελεγκτικού μηχανισμού.

Ταυτόχρονα, η χώρα σημειώνει τη χειρότερη θέση στην Ευρώπη ως προς την ελευθερία του Τύπου, με τη δημοσιογραφία να φιμώνεται είτε μέσω οικονομικής εξάρτησης είτε μέσω ποινικοποίησης.

Η συστηματική ένταση με τη νεολαία, η καταστολή στα πανεπιστήμια, η βίαιη διάλυση διαδηλώσεων συγκροτούν μια ενιαία στρατηγική: την αποθάρρυνση των κοινωνικών ομάδων που συνιστούν ιστορικά τα υποκείμενα της δημοκρατικής αλλαγής.

Παράλληλα, το πεδίο του προσφυγικού λειτουργεί ως ζώνη θεσμικής εξαίρεσης. Η Ελλάδα της Νέας Δημοκρατίας έχει υιοθετήσει πλήρως το **δόγμα των αποτροπών και των επαναπροωθήσεων**, εγκαθιστώντας ένα μόνιμο καθεστώς βίας και αδιαφάνειας στα σύνορα. Εμβληματική κορύφωση αυτής της πολιτικής ήταν το **ναυάγιο της Πύλου**, που οδήγησε στον θάνατο εκατοντάδων ανθρώπων σε απόσταση αναπνοής από το ελληνικό λιμενικό. Το τραύμα θάφτηκε κάτω από τον μηχανισμό συγκάλυψης, με συνενόχους την ελληνική ακροδεξιά και την ευρωπαϊκή υποκρισία. Σε αυτό το πλαίσιο, η **αντι-μεταναστευτική ιδεολογική γραμμή της κυβέρνησης** αποτελεί οργανικό κομμάτι του κυβερνητικού σχεδίου: επαναφέρει ανοικτά όρους φυλετικής απειλής και πολιτισμικής αλλοίωσης, σε πλήρη σύμπνοια με τη **ρητορική της Ευρώπης-Φρούριο**

Μέσα σε αυτή τη συνολική συνθήκη αυταρχισμού και ιδεολογικού ελέγχου, η **έμφυλη βία και οι γυναικοκτονίες** παραμένουν κοινωνικά και πολιτικά αόρατες. Παρά τις δεκάδες καταγεγραμμένες δολοφονίες γυναικών τα τελευταία χρόνια, η κυβέρνηση αρνείται να αναγνωρίσει θεσμικά τον όρο «γυναικοκτονία», απονοηματοδοτώντας πολιτικά και κοινωνικά τον σεξιστικό χαρακτήρα αυτών των εγκλημάτων. Η έλλειψη πρόληψης, προστασίας, νομικής υποστήριξης και κατάλληλων δομών για τα θύματα της ενδοοικογενειακής βίας δεν είναι απλώς αποτέλεσμα αδράνειας· είναι έκφραση αδιαφορίας και **πατριαρχικής κανονικοποίησης της βίας**.

Η Άκρα Δεξιά, ιδιαίτερα μετά το Μακεδονικό και την πανδημία επηρεάζει ενεργά τη στρατηγική της ΝΔ. Η Νέα Δημοκρατία επιχειρεί να απορροφήσει την ακροδεξιά πίεση, με αποτέλεσμα η ατζέντα της να μετατοπίζεται συνεχώς δεξιότερα, παγιώνοντας έναν νέο τύπο εξουσίας: αυταρχικό, κλειστό, πατερναλιστικό.

Μέσα σε αυτό το κλίμα, η κυβέρνηση αναδεικνύει την πολεμική κατά της λεγόμενης «woke κουλτούρας» σε επίσημο ιδεολογικό της μέτωπο. Με επιθέσεις στην έμφυλη εκπαίδευση, στη γλώσσα της συμπερίληψης, στα δικαιώματα των ΛΟΑΤΚΙ+, επιχειρεί να δημιουργήσει έναν αποδιοπομπαίο εχθρό στον πολιτιστικό χώρο, μετατοπίζοντας το πεδίο από τις υλικές σχέσεις

εξουσίας στην ηθικολογία και την «απειλή της πολιτικής ορθότητας». Τη στιγμή που καταπατώνται δικαιώματα, που θεσμοποιείται η βία στα σύνορα, που οι ανισότητες διευρύνονται, η κυβέρνηση επενδύει σε μια σκιώδη αντιπαράθεση με την υποτιθέμενη «δικτατορία της ευαισθησίας», υποκρινόμενη ότι υπερασπίζεται τη «λογική», τη «γλώσσα» και τον «πολιτισμό».

Απέναντι σε αυτή την πραγματικότητα, το στοίχημα της Αριστεράς δεν μπορεί να είναι απλώς η κριτική ή η «θεσμική κανονικότητα». Οφείλει να είναι μια ριζική αναμέτρηση με το καθεστώς της ανελεύθερης δημοκρατίας, μέσα από την ανασυγκρότηση των κοινωνικών κινημάτων, τη θεσμική ανασύνταξη του δημοκρατικού πλαισίου και την υπεράσπιση των δικαιωμάτων όχι ως αφηρημένες αξίες, αλλά ως πεδία πολιτικής.

Κεφάλαιο 2. Πράσινο, βιώσιμο και αναπτυξιακό κράτος – Νέο παραγωγικό υπόδειγμα

2.1 Εισαγωγή

Το παραγωγικό μοντέλο της ελληνικής οικονομίας στη μετα-μνημονιακή εποχή εξελίσσεται αναπαράγοντας τις παθογένειες που μας οδήγησαν στη χρεοκοπία.

Για τη Νέα Αριστερά, η αλλαγή του παραγωγικού υποδείγματος οφείλει να έχει στον πυρήνα της την ανασυγκρότηση και το μετασχηματισμό του ελληνικού κράτους σε ένα Πράσινο-Βιώσιμο και ταυτόχρονα Αναπτυξιακό Κράτος, ώστε να αντιμετωπιστούν οι μακροχρόνιες δομικές στρεβλώσεις που παράγουν ανισότητες, χαμηλούς ρυθμούς ανάπτυξης και διαρκή ελλείμματα.

Ένα πρόγραμμα ενός αριστερού κόμματος με στόχο το Σοσιαλισμό του 21ου αιώνα αντιμετωπίζει το παραγωγικό μοντέλο ως κεντρική υπόθεση που συνολικοποιεί τα επιμέρους θέματα πολιτικής. Με άγκυρες τις αξίες της κοινωνικής δικαιοσύνης, της ισότητας, της πράσινης μετάβασης και της αλληλεγγύης, ένα αναπτυξιακό κράτος οφείλει να είναι πρωταγωνιστής αυτής της βαθιά μετασχηματιστικής διαδικασίας σε οικονομικό αλλά και σε κοινωνικό επίπεδο. Για τη Νέα Αριστερά δε νοείται παραγωγικό μοντέλο που δεν θα έχει ως άξονα και στόχο τη δίκαιη, πράσινη μετάβαση, την κοινωνική και περιβαλλοντική δικαιοσύνη.

Θέλει να αντιστρέψει τη λογική του επιτελικού κράτους που εντείνει όλα τα παραπάνω, καθώς εξυπηρετεί συστηματικά τη λογική του κεφαλαίου και την ολιγαρχία αφού η οικονομική ισχύς μετατρέπεται σε πολιτική ισχύ, απορρυθμίζοντας τις αγορές, αφήνοντας ανεξέλεγκτα τα καρτέλ (π.χ. στην ενέργεια) και αναπαράγοντας τις στρεβλώσεις του παραγωγικού μοντέλου που μας οδήγησε στην κρίση του 2008 και στη χρεοκοπία. Ένα κράτος ασυντόνιστο, πελατειακό και διαπλεκόμενο με το μεγάλο εγχώριο και ξένο κεφάλαιο, αναποτελεσματικό στην αξιοποίηση των ευρωπαϊκών πόρων με γνώμονα το δημόσιο συμφέρον, τις ανάγκες των πολλών, την προστασία της εργασίας, και την αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης. Ένα κράτος που μειώνει τις δημόσιες επενδύσεις στις υποδομές σε μια στρατηγική που δημιουργεί μεγαλύτερο κόστος και ανασφάλεια στο μέλλον. Ένα κράτος που εφαρμόζει μια πολιτική απαξίωσης των πολιτιστικών και φυσικών πόρων, καθώς και του περιβάλλοντος, με σκοπό την παράδοσή τους στους ιδιώτες επενδυτές, επιταχύνοντας έτσι το μαρασμό της περιφέρειας.

Η Νέα Αριστερά αντιπροτείνει ένα σχέδιο μετάβασης σε ένα δίκαιο και πράσινο παραγωγικό μοντέλο που ανταποκρίνεται στις ανάγκες της κοινωνίας, τις προκλήσεις της εποχής μας και τις προσδοκίες της νέας γενιάς. Ένα σχέδιο που δεν μπορεί παρά να βασίζεται στη μεταφορά ισχύος υπέρ κόσμου της εργασίας, δηλαδή την ενδυνάμωση ενός άλλου κοινωνικού μπλοκ. Θεμέλιο της λογικής του νέου παραγωγικού μοντέλου είναι ότι η αξία παράγεται από καλά καταρτισμένο και αμειβόμενο ανθρώπινο δυναμικό. Στρατηγικός στόχος η υψηλή εγχώρια προστιθέμενη αξία, ώστε να υποστηρίξει υψηλές αμοιβές και σύγχρονες εργασιακές σχέσεις, με μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και αντιμετώπιση της κλιματικής κρίσης –

ζητήματα που δεν είναι συμβατά ούτε με το νεοφιλελευθερισμό αλλά ούτε καν με έναν «δημοκρατικό καπιταλισμό».

Η Νέα Αριστερά προτείνει μια βαθιά ρήξη με αυτό το παραγωγικό και θεσμικό μοντέλο. Δεν επιδιώκει την ήπια μεταρρύθμιση ή τη βελτίωση των όρων του σημερινού συστήματος, αλλά την πλήρη αντιστροφή του προσανατολισμού της οικονομίας και της πολιτικής. Επιδιώκουμε μια κοινωνική και οικολογική μετάβαση όπου οι ανάγκες των πολλών μπαίνουν πάνω από τα κέρδη των λίγων.

Η βασική αρχή είναι σαφής: η αξία παράγεται από τους ανθρώπους, όχι από τις αγορές. Από συλλογικές μορφές οργάνωσης, από δημόσιες επενδύσεις και κοινωνική καινοτομία. Παράγεται όταν η διαδικασία παραγωγής υποτάσσεται σε κοινωνικούς και περιβαλλοντικούς στόχους και όχι στην προσοδοθηρία. Ως εκ τούτου, ο νέος παραγωγικός σχεδιασμός που προτείνουμε βασίζεται σε μια διαφορετική αντίληψη για την πρόοδο, την ευημερία και τη σχέση κοινωνίας και φύσης. Η παραγωγή άλλωστε δεν είναι ουδέτερη ή τεχνική διαδικασία, είναι πολιτική πράξη: καθορίζει ποιος αποφασίζει, ποιος επωφελείται, ποιος αποκλείεται. Γι' αυτό και ο σχεδιασμός της δεν μπορεί να αφεθεί στις «δυνάμεις της αγοράς» ή στους τεχνοκράτες, αλλά να γίνει υπόθεση της κοινωνίας.

Οι θεμελιώδεις αρχές που διαπερνούν το πρόγραμμά μας είναι:

- **Αναπτυξιακό, δημοκρατικό κράτος:** Δημόσιος σχεδιασμός με μακροχρόνιο ορίζοντα και κοινωνική λογοδοσία. Αποκέντρωση της λήψης αποφάσεων και συμμετοχικός σχεδιασμός έργων και πολιτικών.
- **Η εργασία στο επίκεντρο:** Η εργασία δεν είναι κόστος, αλλά δημιουργικότητα, γνώση, φροντίδα, κοινωνική αλληλεξάρτηση. Χρειάζεται επανεκτίμηση της αξίας της εργασίας και ενίσχυση των θεσμών που προστατεύουν τους εργαζόμενους και τους δίνουν φωνή στην παραγωγική διαδικασία.
- **Δίκαιη πράσινη μετάβαση:** Το περιβάλλον δεν είναι εξωτερικότητα, αλλά όριο και προϋπόθεση για την παραγωγή και την ίδια τη ζωή. Η μετάβαση πρέπει να γίνεται με όρους ισότητας, ώστε να μην επιβαρύνει ξανά τους πιο ευάλωτους.
- **Δημόσιες επενδύσεις στις υποδομές και τη φροντίδα:** Στέγαση, παιδεία, υγεία, μεταφορές, κοινωνική πρόνοια δεν είναι δευτερεύουσες λειτουργίες αλλά θεμέλια για μια παραγωγή που υπηρετεί τις πραγματικές ανάγκες των πολλών.
- **Υπεράσπιση και επανοικειοποίηση των κοινών:** Η ενέργεια, το νερό, τα δάση, οι ακτές, ο αέρας, η γνώση, ο δημόσιος χώρος ανήκουν σε όλους και όλες. Δεν είναι περιουσιακά στοιχεία για ιδιωτική κερδοσκοπία.
- Η τεχνολογία και η έρευνα προς όφελος των πολλών

2.2 Για ένα πράσινο, βιώσιμο και αναπτυξιακό Κράτος

Η Νέα Αριστερά προτάσσει ένα σχέδιο ριζικού μετασχηματισμού του ελληνικού κράτους, προκειμένου να ανταποκριθεί στις απαιτήσεις της εποχής, στις ανάγκες της κοινωνίας και στην ιστορική πρόκληση της παραγωγικής, κοινωνικής και περιβαλλοντικής ανασυγκρότησης.

Η απάντηση στην απορρύθμιση, στη θεσμική αποδυνάμωση και στην κοινωνική ερημοποίηση είναι ένα δημοκρατικό αναπτυξιακό κράτος. Ένα κράτος με ισχυρό κοινωνικό ρόλο, στρατηγική ικανότητα και ενεργή συμμετοχή των πολιτών.

2.2.1 Το κράτος ως δημοκρατικός σχεδιαστής

Το αναπτυξιακό κράτος δεν λειτουργεί ως γραφειοκρατικός διεκπεραιωτής ούτε ως μηχανισμός εξυπηρέτησης ιδιωτικών συμφερόντων. Είναι φορέας θεσμικού σχεδιασμού, με σαφή αναπτυξιακή στρατηγική, επαρκή εργαλεία και δημόσια διοίκηση που λειτουργεί με επάρκεια, διαφάνεια και κοινωνική λογοδοσία. Στο πλαίσιο αυτό προτείνονται:

- Θεσμικές δυνατότητες συμμετοχικού στρατηγικού σχεδιασμού και αποτίμησης.
- Δημιουργία δημόσιων και μικτών χρηματοδοτικών εργαλείων.
- Επανάδρυση του δημοκρατικού ελέγχου στην οικονομική και παραγωγική πολιτική.

2.2.2 Παραγωγικός μετασχηματισμός με κοινωνική βάση

Απέναντι στο στρεβλό παραγωγικό μοντέλο και τη βραχυπρόθεσμη κερδοσκοπία των ελίτ, η Νέα Αριστερά προτείνει την ανάδειξη νέων παραγωγικών υποκειμένων: δικτυωμένων ΜμΕ, συνεταιρισμών, νεοφυών επιχειρήσεων ενταγμένων σε κοινωνικά και περιφερειακά οικοσυστήματα. Γι' αυτό κρίνονται απαραίτητα τα εξής:

- Δημόσια στήριξη για συνεταιριστικές και μικρές επιχειρήσεις καθώς και επιχειρήσεις κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας.
- Πολιτικές ενίσχυσης της καινοτομίας με κοινωνική χρησιμότητα.
- Αξιοποίηση των δημοσίων προμηθειών για την αύξηση της εγχώριας παραγωγής.

Η αλλαγή υποδείγματος δεν γίνεται χωρίς σύγκρουση. Απαιτείται η οικοδόμηση κοινωνικών και πολιτικών συμμαχιών, η ανασυγκρότηση των λαϊκών τάξεων ως ενεργών πολιτικών υποκειμένων και η δημιουργία θεσμών που καθιστούν τη δημοκρατική συμμετοχή ουσιαστική. Στην κατεύθυνση αυτή συντείνουν τα παρακάτω μέτρα:

- Ενίσχυση των συνδικάτων, των επαγγελματικών ενώσεων, των τοπικών συλλογικοτήτων.
- Θεσμοί συμμετοχικού σχεδιασμού (π.χ. περιφερειακά συμβούλια ανάπτυξης).
- Συμμετοχή των πολιτών στο σχεδιασμό και τον έλεγχο των δημόσιων πολιτικών.

2.2.3 Μια στρατηγική ρήξεων με το καθεστώς της απορρύθμισης

Ο μετασχηματισμός του κράτους σε αναπτυξιακό προϋποθέτει ρήξεις με τα αποτελέσματα της νεοφιλελεύθερης ηγεμονίας: την αποψίλωση των δημόσιων δομών, την ιδιωτικοποίηση των κοινωνικών αγαθών, την υποκατάσταση της πολιτικής από την τεχνοκρατία. Ως εκ τούτου, προτείνουμε:

- Αντιστροφή των ιδιωτικοποιήσεων στρατηγικών υποδομών και υπηρεσιών.

- Ανάκτηση του σχεδιασμού από την αγορά και τους εξωθεσμικούς μηχανισμούς.
- Ανάδειξη της πολιτικής ως δημοκρατικής πράξης και όχι διαχειριστικής τεχνικής.

Όπως γίνεται σαφές, καλούμε σε ένα κοινωνικό και πολιτικό μέτωπο μετασχηματισμού η υλοποίησή του οποίου εξαρτάται από την ικανότητά μας να ενώσουμε τις δυνάμεις των εργαζομένων, των νέων, της επισφαλούς μεσαίας τάξης, των δημιουργών και παραγωγών, σε ένα κοινό σχέδιο για μια κοινωνία δικαιοσύνης, ισότητας και δημοκρατικής ευημερίας.

2.3 Η εργασία στο επίκεντρο

Η Νέα Αριστερά προτάσσει μια ριζικά διαφορετική πολιτική για την εργασία, ως θεμέλιο κοινωνικής δικαιοσύνης, αξιοπρεπούς διαβίωσης και δημοκρατικής ανασυγκρότησης. Στον αντίποδα του σημερινού νεοφιλελεύθερου μοντέλου που βασίζεται στην απορρύθμιση, την εντατικοποίηση και τη φτηνή εργασία, προτείνουμε ένα νέο κοινωνικό συμβόλαιο: με επίκεντρο τη σταθερή, καλά αμειβόμενη εργασία, τη μείωση του εργασιμότητας, την κατοχύρωση του ελεύθερου χρόνου και την ενίσχυση των συλλογικών δικαιωμάτων.

1. Αντιμετωπίζουμε τη φτώχεια των μισθών και της εργασίας
 - Κατώτατος μισθός τουλάχιστον 1000€, με ετήσια τιμαριθμική αναπροσαρμογή.
 - Αναβάθμιση των συλλογικών διαπραγματεύσεων και επαναφορά των κλαδικών συμβάσεων ως κυρίαρχη μορφή ρύθμισης των όρων εργασίας.
 - Κατάργηση των αντεργατικών περιορισμών στις ΣΣΕ και αποκατάσταση της μετενέργειας, των τριετιών, του επιδόματος γάμου, 13ου-14ου μισθού στο Δημόσιο.
2. Επαναφέρουμε το χρόνο στη ζωή των εργαζομένων
 - Μείωση του εβδομαδιαίου χρόνου εργασίας με εφαρμογή 4ήμερης εβδομάδας 32 ωρών, χωρίς μείωση αποδοχών
 - Κατάργηση της υπερεργασίας και των διατάξεων για 10ωρη και 6ήμερη εργασία.
 - Περιορισμός λειτουργίας επιχειρήσεων τις Κυριακές μόνο σε απολύτως απαραίτητους κλάδους.
3. Οικοδομούμε το μέλλον της εργασίας στην ψηφιακή εποχή
 - Θεσμική διαφάνεια στη χρήση αλγορίθμων και AI: απαγόρευση απολύσεων ή κρίσιμων αποφάσεων από αυτοματοποιημένα συστήματα.
 - Δικαίωμα ενημέρωσης και διαβούλευσης για κάθε σύστημα που επηρεάζει τις συνθήκες εργασίας.
 - Κατοχύρωση δικαιωμάτων των εργαζόμενων σε πλατφόρμες και αντιμετώπιση της ψευδούς αυτοαπασχόλησης.
4. Ενισχύουμε τα συλλογικά δικαιώματα και τη δημοκρατία στην εργασία
 - Κατάργηση των περιορισμών στο δικαίωμα απεργίας και αποποινικοποίηση της συνδικαλιστικής δράσης.
 - Προστασία των συνδικαλιστών και των μελών Επιτροπών Υγείας και Ασφάλειας.

- Συμμετοχή των εργαζομένων στα Διοικητικά Συμβούλια επιχειρήσεων.
5. Ενισχύουμε την προστασία των εργαζομένων και την τήρηση της εργατικής νομοθεσίας
- Αναβάθμιση και ενίσχυση της Επιθεώρησης Εργασίας, με επιστροφή της στο Υπουργείο Εργασίας ως Γενική Γραμματεία.
 - Ειδική αιτιολόγηση για κάθε απόλυση και αυστηρός έλεγχος των ομαδικών απολύσεων.
 - Διπλάσια αποζημίωση σε περίπτωση αυθαίρετης ή παράνομης απόλυσης.
 - Ενίσχυση της προστασίας από σεξουαλική παρενόχληση στους χώρους εργασίας.
6. Ολοκληρωμένο σύστημα υγείας και ασφάλειας στην εργασία
- Ίδρυση Εθνικού Συστήματος ΥΑΕ, με επαρκή στελέχωση και χρήση καινοτόμων τεχνολογιών.
 - Καταγραφή και διαφάνεια σε εργατικά ατυχήματα και επαγγελματικές ασθένειες.
 - Συλλογικές συμφωνίες για υγεία και ασφάλεια στους χώρους εργασίας.
 - Ένταξη της ΥΑΕ στην εκπαιδευτική διαδικασία.
7. Νέο μοντέλο για την απασχόληση και την καταπολέμηση της ανεργίας
- Προστασία των εποχικά εργαζόμενων και των ανέργων με συχνές διακοπές απασχόλησης.
 - Εξατομικευμένη υποστήριξη των ανέργων μέσω αναβαθμισμένων υπηρεσιών της ΔΥΠΑ.
 - Κατάργηση της υποχρεωτικότητας χρήσης προπληρωμένης κάρτας για την καταβολή του επιδόματος ανεργίας όπως και για τα υπόλοιπα επιδόματα.
 - Σύνδεση της κατάρτισης με τις πραγματικές ανάγκες των ανέργων και της οικονομίας.
 - Κατάργηση της υποχρεωτικής κατάρτισης για επίδομα ανεργίας.
 - Εξασφάλιση της πρόσληψης μετά την επιδοτούμενη κατάρτιση.
 - Αύξηση του επιδόματος ανεργίας ως ποσοστό του βασικού μισθού ώστε να καλύπτονται οι βασικές ανάγκες διαβίωσης και διεύρυνση των κριτηρίων καταβολής του.

2.4 Ένα κοινωνικά δίκαιο και αναπτυξιακό πρόγραμμα δημόσιων δαπανών, επενδύσεων και αξιοποίησης της δημόσιας περιουσίας

Ο κυβερνητικός νεοφιλελευθερισμός εκχώρησε αρμοδιότητες και ευθύνες του κράτους στις αγορές. Οι ιδιωτικοποιήσεις, η εκχώρηση δηλαδή στον ιδιωτικό τομέα κρίσιμων περιοχών απαραίτητων για την ανάπτυξη (ενέργεια, τράπεζες, επικοινωνίες, μεταφορές, υποδομές κ.ά.), όπως και πεδίων απαραίτητων για την κοινωνική αναπαραγωγή (υγεία, παιδεία, κοινωνική ασφάλιση κ.ά.). έγιναν η κυρίαρχη οικονομική δραστηριότητα, Το κράτος έμεινε γυμνό από εργαλεία παρέμβασης στην οικονομία και την κοινωνία. Τούτων δοθέντων, η ανάκτηση και η δημιουργία νέων εργαλείων παρέμβασης (εποπτείας και ελέγχου) του κράτους στην οικονομία αποτελεί προτεραιότητα προκειμένου να προωθηθεί ένα εναλλακτικό παραγωγικό μοντέλο.

Η δημοσιονομική πολιτική αποτελεί κρίσιμο εργαλείο κοινωνικής αναδιανομής και παραγωγικής ανασυγκρότησης. Η σημερινή της χρήση, υπό το καθεστώς της Δεξιάς, οδηγεί σε σπατάλη, εξυπηρέτηση ολιγοπωλίων, αποδυνάμωση του κοινωνικού κράτους και διάλυση κάθε προοπτικής δημόσιου στρατηγικού σχεδιασμού. Η Νέα Αριστερά προτείνει ένα νέο, δίκαιο και στρατηγικά προσανατολισμένο πλαίσιο δημόσιων επενδύσεων, διαχείρισης δημόσιας περιουσίας και ενίσχυσης των υποδομών.

2.4.1 Δημοκρατικός επαναπροσανατολισμός της διαχείρισης της δημόσιας περιουσίας

- Ριζικός μετασχηματισμός στο Υπερταμείο ώστε να καταστεί φορέας με δημοκρατικό έλεγχο και κοινωνική λογοδοσία, φορέας στρατηγικού σχεδιασμού δημόσιας περιουσίας με κοινωνικούς και αναπτυξιακούς στόχους. Κατάργηση του ειδικού καθεστώτος για περιουσιακά στοιχεία που προήλθαν από το ΤΑΙΠΕΔ και το ΤΧΣ.
- Ανάκτηση δημόσιων επιχειρήσεων σε στρατηγικούς τομείς.
- Ενίσχυση θεσμών εποπτείας και αξιοποίηση ρητρών των συμβάσεων παραχώρησης για επιχειρήσεις που ιδιωτικοποιήθηκαν.
- Πρωτοβουλία επαναδιαπραγμάτευσης των συμβάσεων παραχώρησης κρίσιμων υποδομών και μεταφορών.

2.4.2 Δημόσιος έλεγχος στο νερό και τις υπηρεσίες ύδρευσης-αποχέτευσης

- Άμεση ενίσχυση των δημόσιων εταιρειών ύδρευσης και αποχέτευσης με ανθρώπινο δυναμικό και χρηματοδότηση.
- Ακύρωση κάθε σχεδίου αύξησης της τιμής του νερού ή των τελών αποχέτευσης.
- Κατάργηση της ΡΑΑΕΥ (Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων, Ενέργειας και Υδάτων) και επιστροφή της εποπτείας του νερού απευθείας στην κυβέρνηση, με θεσμική εγγύηση του ως δημόσιου αγαθού.

2.4.3 Ανάπτυξη των δημόσιων σιδηροδρομικών μεταφορών

- Ενιαίος, πλήρως δημόσιος ΟΣΕ ως βασικός φορέας σιδηροδρομικής πολιτικής.
- Επαναλειτουργία του υπάρχοντος δικτύου με ηλεκτροκίνηση και καθολική ασφάλεια.
- Στρατηγικές επεκτάσεις:
 - Σιδηροδρομική Εγνατία.
 - Σιδηροδρομική Ιόνια σύνδεση.
 - Σιδηροδρομικός άξονας Βόρειας Κρήτης σε ορίζοντα δεκαετίας.
- Σύνδεση του σιδηροδρομικού δικτύου με τα λιμάνια, για ενίσχυση της βιώσιμης μεταφοράς πολιτών και εμπορευμάτων.

2.4.4 Δίκτυο δημόσιων υποδομών για κοινωνική, οικολογική και ψηφιακή κυριαρχία

- Αντιπλημμυρικά έργα και διαχείριση υδάτων με δημόσιο σχεδιασμό.

- Αναβάθμιση της δασικής υπηρεσίας και πρόληψη κινδύνων με νέα περιβαλλοντική πολιτική.
- Δημόσιες συγκοινωνίες σε όλες τις πόλεις, με πλατφόρμες διαμοιρασμένης μετακίνησης, δίκτυα σταθερής τροχιάς και εξετάσεις πιλοτικής δωρεάν μετακίνησης.
- Πρόγραμμα επένδυσης στη Δημόσια, Κοινωνική και Συνεταιριστική κατοικία, με στόχο την κάλυψη της κοινωνικής ανάγκης της στέγης.
- Δεκαετές πρόγραμμα αναβάθμισης των σχολικών υποδομών, εναρμονισμένο με σύγχρονες παιδαγωγικές και περιβαλλοντικές ανάγκες.
- Εθνικό σχέδιο ενίσχυσης του ΕΣΥ με σύγχρονες υποδομές και ανθρώπινο δυναμικό.
- Έξυπνα ενεργειακά δίκτυα με προτεραιότητα στις ενεργειακές κοινότητες και την κοινωνική ενεργειακή δημοκρατία.
- Ανάπτυξη δημόσιων ψηφιακών υποδομών (τηλεπικοινωνίες, υπολογιστικό νέφος, IoT (Διαδίκτυο των Πραγμάτων)², κυβερνοασφάλεια).

2.4.5 Επαναθεμελίωση του ΠΔΕ με κοινωνική, οικολογική και τεχνολογική κατεύθυνση

- Σημαντική αύξηση του Προγράμματος Δημόσιων Επενδύσεων, με προτεραιότητα:
 - Στην πράσινη μετάβαση και την απανθρακοποίηση της οικονομίας.
 - Στην ψηφιακή δημόσια κυριαρχία και στην παραγωγή υψηλής προστιθέμενης αξίας.
- Στόχος: Η αναβάθμιση του ρόλου της χώρας στις παγκόσμιες αλυσίδες αξίας και η ευθυγράμμιση με τη Συμφωνία του Παρισιού.

2.4.6 Επανασχεδιασμός της Θεσσαλονίκης με δημόσιο και κοινωνικό πρόσημο

- Ακύρωση της απόφασης ανάπλασης της ΔΕΘ με όρους εμπορικής εκμετάλλευσης.
- Μεταφορά της ΔΕΘ στη Δυτική Θεσσαλονίκη (Σίνδο) και δημιουργία Μητροπολιτικού Πάρκου πρασίνου και πολιτισμού στο σημερινό χώρο.
- Ο νέος αστικός σχεδιασμός υπηρετεί τις ανάγκες της κοινωνίας, της οικολογίας και της αποκέντρωσης.

Η Νέα Αριστερά σχεδιάζει και διεκδικεί ένα νέο κράτος – παραγωγικό, κοινωνικά δίκαιο, τεχνολογικά κυρίαρχο και οικολογικά υπεύθυνο. Οι δημόσιες δαπάνες και επενδύσεις

² Το Διαδίκτυο των πραγμάτων (ΔΤΠ) ή Ίντερνερτ των πραγμάτων (αγγλικά: Internet of things) αποτελεί το δίκτυο επικοινωνίας πληθώρας συσκευών, οικιακών συσκευών, αυτοκινήτων καθώς και κάθε αντικείμενου που ενσωματώνει ηλεκτρονικά μέσα, λογισμικό, αισθητήρες και συνδεσιμότητα σε δίκτυο ώστε να επιτρέπεται η σύνδεση και η ανταλλαγή δεδομένων. Απλούστερα, η φιλοσοφία του IoT είναι η σύνδεση όλων των ηλεκτρονικών συσκευών μεταξύ τους (τοπικό δίκτυο) ή με δυνατότητα σύνδεσης στο διαδίκτυο.

https://el.wikipedia.org/wiki/%CE%94%CE%B9%CE%B1%CE%B4%CE%AF%CE%BA%CF%84%CF%85%CE%BF_%CF%84%CF%89%CE%BD_%CF%80%CF%81%CE%B1%CE%B3%CE%BC%CE%AC%CF%84%CF%89%CE%BD

επαναποθετούνται ως όχημα για την κοινωνική ανασύνταξη, την παραγωγική μετάβαση και τη θεσμική αποκατάσταση της αξιοπιστίας της πολιτείας. Αυτό είναι το υπόδειγμα της ανάπτυξης που θέλουμε.

2.5 Για έναν δίκαιο κοινωνικό και οικολογικό μετασχηματισμό

Η Αριστερά του 21ου αιώνα δεν μπορεί να υπάρξει χωρίς οικολογικό πρόσημο. Ο δίκαιος οικολογικός μετασχηματισμός δεν είναι ούτε πολυτέλεια, ούτε ουτοπία. Είναι η μόνη ρεαλιστική διέξοδος για κοινωνίες βιώσιμες, δίκαιες και ελεύθερες. Επομένως, η μετάβαση πρέπει να σχεδιαστεί, μεταξύ άλλων, με όρους οικολογικής ισορροπίας και ισότητας.

2.5.1 Φύση και βιοποικιλότητα

Η προστασία της φύσης δεν είναι μόνο ηθικό χρέος αλλά και πρακτική αναγκαιότητα. Η φύση παρέχει αέρα, νερό, τροφή, υγεία και σταθερότητα. Η βιοποικιλότητα απειλείται από την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη και την περιβαλλοντική υποβάθμιση. Γι' αυτό χρειαζόμαστε:

- Δημιουργία Υπηρεσίας Περιβαλλοντικής Αποκατάστασης και Ανθεκτικότητας.
- Πολυεπιστημονικό Σώμα Εποπτείας Περιβάλλοντος με ανακριτικές αρμοδιότητες.
- Υπογραφή όλων των Προεδρικών Διαταγμάτων για τις περιοχές Natura 2000.
- Αναδιοργάνωση Υπουργείου Περιβάλλοντος και ένταξη των αρμοδιοτήτων Αλιείας.
- Οικοσυστημική προσέγγιση στη λήψη αποφάσεων και στις περιβαλλοντικές αδειοδοτήσεις.
- Υπεράσπιση κάθε σπιθαμής ελεύθερης γης κάθε σπιθαμής φύσης, σε συντονισμό με τα κινήματα γης.

2.5.2 Ενεργειακή μετάβαση

Με δεδομένο ότι η Ν.Α. αντιτίθεται καθολικά στην ενέργεια από πυρηνικά και ορυκτά καύσιμα, οραματιζόμαστε την ενεργειακή μετάβαση με την ορθολογική αξιοποίηση του συνόλου του φάσματος των ΑΠΕ (Α/Γ, Φ/Β, υδροηλεκτρικά, γεωθερμία, βιοκαύσιμα 3ης γενιάς) καθώς και την αξιοποίηση του συνόλου των τεχνολογιών αποθήκευσης ενέργειας. Η εξοικονόμηση ενέργειας θεμελιώδης προτεραιότητα.

Σε απόλυτη αντίθεση και σύγκρουση με το εφαρμοζόμενο μοντέλο (λίγοι, μεγάλοι παραγωγοί, θυσία του περιβάλλοντος, προτεραιότητα στο εμπόριο) το όραμα της Ν.Α. περιλαμβάνει ως βασικές αρχές για τη μετάβαση αυτή την προστασία της Φύσης, την αυτάρκεια, την τοπική παραγωγή και κατανάλωση, τη διασπορά και το δημοκρατικό κοινωνικό έλεγχο των πηγών παραγωγής ή με άλλα λόγια, τη συλλογική αυτοπαραγωγή έναντι του εμπορίου και ασφαλώς με προτεραιότητα σε μέσα και διαδικασίες που αμβλύνουν την ενεργειακή φτώχεια.

- Στήριξη και προτεραιότητα μη κερδοσκοπικών ενεργειακών κοινοτήτων,
- Προτεραιότητα σε συνεργατικές λύσεις (π.χ. αξιοποίηση στεγών, αγροβολταϊκά - ταυτόχρονη παραγωγή ενέργειας και γεωργικών προϊόντων)

- Αναστολή των αδειοδοτήσεων έργων ΑΠΕ μέχρι τη δημοσίευση χαρτών περιοχών αποκλεισμού (υποχρέωση για την Ελλάδα από ΕΕ με προθεσμία Μάρτιο 2025)
- Πραγματική (και όχι προσχηματική) διαβούλευση με τις τοπικές κοινωνίες σύμφωνα με τις επιταγές της συνθήκης Aarhus.
- Χωροταξικός σχεδιασμός που θα ξεκινά από τη διαμόρφωση ζωνών αποκλεισμού και θα βάζει προτεραιότητα την προστασία της φύσης με βάση τις παραπάνω αρχές: όχι ανεμογεννήτριες σε Natura, βουνά και άλλες ευαίσθητες περιοχές. Όχι φωτοβολταϊκά σε γεωργική γη, εκτός αν είναι υπερυψωμένα.
- Ενίσχυση του Δημοσίου χαρακτήρα στον ενεργειακό τομέα με σκοπό α) τη διασφάλιση υλοποίησης των απαραίτητων επενδύσεων που μεγιστοποιούν την κοινωνική ανταποδοτικότητα (π.χ. δίκτυα, παραγωγή ενέργειας, αποθήκευση) και β) τη μείωση των τιμών και προστασία των καταναλωτών από τις καταχρηστικές πρακτικές με αδιαφανή και πολύπλοκα συμβόλαια. Επαναφορά του κοινωφελούς ρόλου της ΔΕΗ με την επανάκτηση του 51% των μετοχών της από το δημόσιο.
- Κατάργηση Χρηματιστηρίου Ενέργειας και οριακής τιμολόγησης σε ευρωπαϊκό επίπεδο. Ριζικός επανασχεδιασμός του Target model, δηλαδή του ευρωπαϊκού συστήματος αγοράς ηλεκτρικής ενέργειας, ώστε να λειτουργεί με βάση έναν Μηχανισμό Κοινωνικά και Οικολογικά Δίκαιης Τιμολόγησης, στηριζόμενο στα πραγματικά κόστη παραγωγής.
- Στο βραχυπρόθεσμο διάστημα, προτείνονται μέτρα για τον διαχωρισμό της αγοράς φυσικού αερίου από τις ΑΠΕ, αλλά και ενισχυμένη εποπτεία για αντιμετώπιση της κερδοσκοπίας και παρέμβαση ώστε να τερματιστεί η χειραγώγηση της αγοράς με ορισμό πλαφόν στη μέγιστη τιμή που μπορεί να προσφερθεί στην spot αγορά, αλλά και στην προημερήσια και ενδοημερήσια αγορά
- Αναλογική, δίκαιη φορολόγηση εταιρειών ορυκτών καυσίμων, παραγωγής και πώλησης ηλεκτρικής ενέργειας.
- Ενίσχυση διμερών συμβολαίων, προθεσμιακής αγοράς και αυτοπαραγωγής
- Τερματισμός άμεσων και έμμεσων επιδοτήσεων για τα ορυκτά καύσιμα.
- Ειδική μέριμνα για τη βελτίωση ενεργειακής απόδοσης κτιρίων για ευάλωτες ομάδες σε συνδυασμό με μέτρα ενίσχυσης της κοινωνικής κατοικίας με χρηματοδότηση από το Κοινωνικό Ταμείο για το Κλίμα.

2.5.3 Χωρικός σχεδιασμός

Η χωρική πολιτική πρέπει να εστιάζει σε σημαντικές πλευρές της γεωγραφίας της χώρας από τις μεγάλες πόλεις, τα κατοικημένα νησιά και βουνά, τις μικρές πεδιάδες και τους εκατοντάδες μικρούς οικισμούς των 50-200 κατοίκων. Στις συνθήκες αυτές δεν μπορεί να λειτουργήσουν οι εκτιμήσεις κόστους/ωφέλειας σε ό,τι αφορά την κατοικία, τις σχολικές μονάδες, τις υπηρεσίες υγείας και πρόνοιας, τα δίκτυα ηλεκτρονικών και άλλων υποδομών, τις δημόσιες μεταφορές και άλλες σημαντικές για την καθημερινότητα υπηρεσίες. Η σύνθετη αυτή γεωγραφία προσθέτει έναν ακόμη παράγοντα πολυπλοκότητας στα μεγάλα ζητήματα που έχουν να κάνουν με την υποδοχή και εγκατάσταση των προσφύγων/αιτούντων άσυλο, σε μια συνθήκη όπου καλούμαστε να αποφεύγουμε τις επαναπροωθήσεις, τους κλειστούς χώρους φιλοξενίας (camps) και τις ακατοίκητες ή δυσπρόσιτες τοποθεσίες.

Στα αστικά κέντρα, σύγχρονα προβλήματα καταγράφονται όπως η ανεξέλεγκτη επέλαση του real estate με όχημα τον αστικό τουρισμό, η κρίση της κατοικίας, η χρηματιστικοποίησή της, η αλλαγή της τοπικής οικονομίας και η μετατροπή κεντρικών γειτονιών σε μονοθεματικούς χώρους με αναφορά στον τουρισμό και τη διασκέδαση, η υφαρπαγή και υποβάθμιση του δημόσιου χώρου, η διάλυση των δημόσιων υπηρεσιών και του αστικού και κοινωνικού εξοπλισμού. Παράλληλα, η αδυναμία/αδιαφορία επίλυσης του προβλήματος των σκουπιδιών και των χώρων ταφής ή αποτέφρωσης των νεκρών δημιουργεί επιπλέον περιβαλλοντικά ζητήματα με το ενδιαφέρον πολλών δημάρχων να εστιάζει σε έργα βιτρίνας και εντυπωσιακά, παγκόσμιας επινόησης πυροτεχνήματα του τύπου «ανθεκτικές» ή «έξυπνες» πόλεις.

Για την Αριστερά, η συγκυρία απαιτεί επανεξέταση της πολιτικής για την πόλη στη βάση ενός σύγχρονου κοινωνικού και περιβαλλοντικού σχεδιασμού με αιχμή μια ενεργητική πολιτική στους παρακάτω τομείς:

1) Εθνική χωροταξική πολιτική που στοχεύει:

- Στην πολιτική ενίσχυσης της περιφέρειας, με στόχο τη μείωση των διαπεριφερειακών ανισοτήτων και της άνισης γεωγραφικής ανάπτυξης, καθώς και την τοπική ανάπτυξη με περιβαλλοντικό και κοινωνικό πρόσημο. Χρειάζεται εξειδίκευση και παρακολούθηση των ειδικών τοπικών αναπτυξιακών και κοινωνικών χαρακτηριστικών κάθε περιοχής και κατανομή ευκαιριών και επενδύσεων ανάλογα με την τοπική ιδιαιτερότητα.
- Στον ολοκληρωμένο σχεδιασμό και προγραμματισμό του χώρου – όχι στον κατ'εξάριση και ειδικό σχεδιασμό.
- Στην ενίσχυση του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης σε Α' και Β' βαθμό. Απαιτείται σύνδεση με τα εργαλεία του χωρικού συμμετοχικού σχεδιασμού (πολεοδομικά και περιφερειακά σχέδια)
- Στην προστασία του περιβάλλοντος και τη διαφύλαξη της γης ως πόρου που προστατεύεται από ενδο-τομεακές συγκρούσεις, αναπτυξιακές πιέσεις και ανεξέλεγκτη δόμηση.
- Στην αντιμετώπιση της εκτός σχεδίου δόμησης, την προστασία των αιγιαλών και του νησιωτικού και θαλάσσιου χώρου, των δασικών εκτάσεων, των πολιτισμικών τοπίων κ.ά.
- Στην ισόρροπη κατανομή των ΑΠΕ σε σχέση με το περιβαλλοντικό και χωρικό αποτύπωμα.
- Στην προστασία φέρουσας ικανότητας του νησιωτικού χώρου από την ανεξέλεγκτη ανάπτυξη (π.χ. τουρισμός).
- Στοχεύει επίσης στον εξορθολογισμό της καθ' ύψος δόμησης

2) Τον ολοκληρωμένο πολεοδομικό σχεδιασμό που:

- Αντιμετωπίζει τις χωρικές ανισότητες και αποκλεισμούς και επικαιροποιεί τα εργαλεία του στη βάση των σύγχρονων αστικών και περιβαλλοντικών φαινομένων (gentrification, τουριστικοποίηση κ.ά.).
- Προβλέπει την ισόρροπη ανάπτυξη χρήσεων γης και λειτουργιών.

- Ενισχύει μέσω της τοπικής διακυβέρνησης τη δημοκρατία μέσα από συμπεριληπτικές διαδικασίες συμμετοχής των πολιτών και διαδικασίες συμμετοχικού σχεδιασμού, με κατάλληλο θεσμικό πλαίσιο που να τις κατοχυρώνει σε επίπεδο δήμου και δημοτικών κοινοτήτων.
- Συνδέει το χωρικό σχεδιασμό (αναπλάσεις) με προγράμματα ανάπτυξης και χρηματοδοτικά εργαλεία.

Θαλάσσιος χωροταξικός σχεδιασμός με ιδιαίτερη εστίαση σε θέματα υδατοκαλλιεργειών, κρουαζιέρας (της οποίας η περαιτέρω ανάπτυξη πρέπει να ανασταλεί), και ευρύτερα τουρισμού/υπερτουρισμού, καθώς και ενέργειας, με πρώτιστο το θέμα των υπεράκτιων αιολικών. Προωθούνται περιοχές πολλαπλής χρήσης (multi-use areas) για τη μεγιστοποίηση της αξιοποίησης του θαλάσσιου χώρου, όπως συνδυασμοί αιολικών πάρκων και υδατοκαλλιεργειών. Η ανάπτυξη πρέπει να βασίζεται σε επιστημονικά τεκμηριωμένους χάρτες κοινωνικά βέλτιστης τοποθέτησης, οι οποίοι εξασφαλίζουν την οικονομική βιωσιμότητα, αποφεύγουν προστατευόμενες περιοχές Natura 2000 και ευαίσθητα οικοσυστήματα, και προστατεύουν τη βιοποικιλότητα.

3) Ελληνικό: Το δημόσιο συμφέρον πάνω από τα κερδοσκοπικά σχέδια

Ο στόχος για μια βιώσιμη πόλη περιλαμβάνει το σχεδιασμό και τη μετάβαση με όρους οικολογικής ισορροπίας και ισότητας. Στο πλαίσιο αυτό ένα σημαντικό ανοιχτό και υπό εξέλιξη θέμα για την Αθήνα αποτελεί η «επένδυση» του Ελληνικού, που προκαλεί μεγάλα περιβαλλοντικά και χωροταξικά προβλήματα, πέρα από τις οικονομικές και κοινωνικές επιπτώσεις στις όμορες περιοχές. Η ανεξέλεγκτη πορεία των φαραωνικών έργων της απαράδεκτης από κάθε άποψη «επένδυσης» στο χώρο του πρώην αεροδρομίου του Ελληνικού λαμβάνει τη σκανδαλώδη υποστήριξη της Κυβέρνησης της ΝΔ και δημιουργεί αφόρητες συνθήκες για τους κατοίκους και τους επαγγελματίες της Νότιας Αθήνας.

Σε αυτό το υπερτοπικό θέμα υπάρχουν ακόμη πολλά επιμέρους σημαντικά θέματα που μπορούμε να παλέψουμε για μια βιώσιμη πόλη και πολλές διεκδικήσεις για την προστασία του δημόσιου συμφέροντος :

- Ελεύθερη πρόσβαση στην παραλία και δημόσιο χαρακτήρα στο προβλεπόμενο πάρκο (υψηλού πρασίνου) με ταυτόχρονη προστασία του φυσικού περιβάλλοντος (ρεμάτων).
- Δημιουργία αθλητικού κέντρου ανοιχτού σε όλους του πολίτες.
- Να μη γίνει το παραλιακό μέτωπο βορά στα κερδοσκοπικά συμφέροντα με ταυτόχρονη οικολογική καταστροφή που σε εποχή κλιματικής κρίσης θα κοστίζει στην ποιότητα ζωής στο λεκανοπέδιο (άνοδος της θερμοκρασίας κατά 1 βαθμό λόγω της τσιμεντοποίησης).
- Να αποτραπούν οι ανεξέλεγκτες επεκτάσεις των «επενδυτών» που συνοδεύονται από επιπλέον τσιμεντοποίηση.
- Σύνταξη και εφαρμογή κυκλοφοριακής μελέτης. Να μην αλλάξει ο σχεδιασμός για την επέκταση του Μετρό στη Γλυφάδα (που αντί να κατευθυνθεί στην Άνω Γλυφάδα όπως προβλεπόταν πηγαίνει προς την «επένδυση»).
- Να μην γίνει το Ελληνικό μία περικόλειστη πόλη πλουσίων που θα σπαταλά ανεξέλεγκτα φυσικούς πόρους (νερό), θα απαιτεί μεγάλα ενεργειακά φορτία και θα παράγει απορρίμματα χωρίς πρόβλεψη για τη διαχείρισή τους (σταθμού ανακύκλωσης).

4) Απόβλητα – κυκλική οικονομία

Η κυκλική οικονομία αποτελεί εργαλείο εξοικονόμησης πόρων και δημιουργίας νέων θέσεων εργασίας. Όμως χρειάζεται:

- Κατάργηση της καύσης απορριμμάτων.
- Εθνικό στόχο: μηδενικά απόβλητα.
- Δίκτυο πράσινων σημείων και στήριξη κοινωνικών επιχειρήσεων επανάχρησης.
- Καθιέρωση υποχρεωτικής διαλογής στην πηγή και ενίσχυση του καφέ κάδου.

5) Ύδρευση

Το νερό αποτελεί κοινωνικό δικαίωμα και δημόσιο αγαθό. Οφείλουμε να διασφαλίσουμε τη διαχείρισή του με διαφάνεια, συμμετοχή και σεβασμό στη φέρουσα ικανότητα. Πώς; Με τα εξής μέτρα:

- Εκτός Χρηματιστηρίου Αξιών Αθηνών (ΧΑΑ) οι ΕΥΔΑΠ και ΕΥΑΘ – πλήρης δημόσιος έλεγχος.
- Αφαίρεση αρμοδιοτήτων υδάτων από τη ΡΑΑΕΥ (Ρυθμιστική Αρχή Αποβλήτων και Υδάτων).
- Διατήρηση της αυτονομίας των ΔΕΥΑ – ενίσχυση συνεργασιών.
- Προσλήψεις μέσω ΑΣΕΠ και διαφανείς διαδικασίες.

6) Μεταφορές

Οι βιώσιμες μεταφορές είναι βασικός μοχλός για την απανθρακοποίηση, τη χωρική δικαιοσύνη και τη σύνδεση απομονωμένων περιοχών. Επομένως, χρειαζόμαστε:

- Δημόσιες, ασφαλείς και δωρεάν μεταφορές.
- Ανασυγκρότηση του σιδηροδρομικού δικτύου.
- Ρύθμιση ακτοπλοΐας και στήριξη τοπικών συνεταιριστικών πρωτοβουλιών.
- Προώθηση ηλεκτροκίνησης και βιοκαυσίμων.
- Εκπόνηση πλάνου για την απανθρακοποίηση της ναυτιλίας
- Έρευνα για ηλεκτροκίνηση στις εσωτερικές αεροπορικές πτήσεις.

7) Ζώα

Ο σεβασμός στα ζώα συνιστά πολιτιστικό, ηθικό και οικολογικό πρόσημο. Στο πλαίσιο αυτό, προτείνουμε:

- Πλήρη στήριξη στο φιλοζωικό κίνημα.
- Νομοθεσία για την ευζωία όλων των μη ανθρώπινων ζώων.
- Δημιουργία Εθνικού Σχεδίου για τη φροντίδα, περίθαλψη και αναδοχή αδέσποτων.
- Δημιουργία Εθνικού πλάνου διαχείρισης αδέσποτων ζώων συντροφιάς από τους ΟΤΑ, συνοδευόμενο από γενναία αύξηση της ετήσιας χρηματοδότησης.

2.6 Για έναν τουρισμό με επίκεντρο την κοινωνία και το περιβάλλον

Ο τουρισμός αποτελεί έναν από τους βασικούς τομείς της ελληνικής οικονομίας. Ωστόσο, ο τρόπος που αναπτύσσεται σήμερα δεν είναι ουδέτερος ούτε ωφέλιμος για όλους. Αντίθετα, ο τουρισμός στην Ελλάδα οργανώνεται με βάση ένα νεοφιλελεύθερο μοντέλο υπερεκμετάλλευσης, που εξυπηρετεί τα συμφέροντα λίγων ισχυρών και παράγει σοβαρές κοινωνικές, περιβαλλοντικές και πολιτισμικές επιπτώσεις.

Το κυρίαρχο μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης βασίζεται στη μαζικότητα, τη συγκέντρωση και το βραχυπρόθεσμο σχεδιασμό. Η δραστηριότητα επικεντρώνεται σε λίγους, υπερκορεσμένους προορισμούς, με μορφές all-inclusive ή πολυτελείας, που εγκλωβίζουν την τουριστική κατανάλωση μέσα σε κλειστά κυκλώματα, αφήνοντας ελάχιστο όφελος για τις τοπικές κοινωνίες. Η λειτουργία του τουρισμού υπαγορεύεται σε μεγάλο βαθμό από μια ολιγαρχία τουριστικών συμφερόντων, που επιβάλλει τους ρυθμούς, τους κανόνες και τους στόχους της πολιτικής.

Τα αποτελέσματα αυτού του μοντέλου είναι πολυεπίπεδα και δραματικά. Στο κοινωνικό πεδίο, παρατηρείται εκτόπιση κατοίκων από τα ιστορικά κέντρα και τα νησιά λόγω της εκτόξευσης των τιμών κατοικίας, ιδίως μέσα από τη βραχυχρόνια μίσθωση. Οι εργαζόμενοι στον τουρισμό αντιμετωπίζουν επισφάλεια, εντατικοποίηση και κακοπληρωμένη εργασία, ενώ η τοπική ζωή μετατρέπεται σε θέαμα για κατανάλωση. Οι νέες γενιές αναγκάζονται να εγκαταλείψουν τις περιοχές τους, αδυνατώντας να αντέξουν το κόστος ζωής και την υποβάθμιση της ποιότητας.

Στο περιβαλλοντικό επίπεδο, η υπερδόμηση, η άναρχη τουριστική επέκταση και η καταστροφή φυσικών τοπίων διαβρώνουν τους οικολογικούς πόρους και υπονομεύουν τη βιωσιμότητα των προορισμών. Η υπερκατανάλωση νερού και ενέργειας, η καταπάτηση δασών, παραλιών και προστατευόμενων περιοχών γίνονται στο όνομα της «ανάπτυξης». Οι τουριστικές περιοχές γίνονται ευάλωτες στην κλιματική κρίση, χωρίς σχέδιο προσαρμογής ή ανθεκτικότητας.

Οικονομικά, ενώ διαφημίζονται υψηλά έσοδα, η πραγματικότητα είναι ότι η τοπική προστιθέμενη αξία παραμένει μικρή και τα κέρδη συγκεντρώνονται σε λίγους. Οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις είτε αφομοιώνονται από το κυρίαρχο μοντέλο είτε λειτουργούν σε βάρος της κοινωνικής και περιβαλλοντικής ισορροπίας. Επιπλέον, η εξάρτηση από τον τουρισμό μετατρέπει την ελληνική οικονομία σε εύθραυστη μονοκαλλιέργεια, ιδιαίτερα σε περιόδους κρίσεων.

Η Νέα Αριστερά προτείνει μια ριζική ανατροπή αυτού του μοντέλου. Δεν αρκεί να αμυνθούμε. Χρειάζεται εκ θεμελίων ανασχεδιασμός της τουριστικής πολιτικής, με γνώμονα τη βιωσιμότητα, την κοινωνική δικαιοσύνη και την προστασία του δημόσιου χώρου. Οραματιζόμαστε έναν τουρισμό με επίκεντρο τον άνθρωπο και όχι το κέρδος, που διασφαλίζει τα δικαιώματα των εργαζομένων, ενισχύει την τοπική οικονομία, προστατεύει το περιβάλλον και προωθεί την πολιτιστική αυτονομία των τόπων.

Ως εκ τούτου, προτείνουμε ένα νέο υπόδειγμα τουρισμού:

- Που θα βασίζεται στη φέρουσα ικανότητα κάθε τόπου και στη χωρική και χρονική αποσυμφόρηση της τουριστικής δραστηριότητας.
- Που θα διασυνδέεται με τη γεωργία, τη μεταποίηση και τον πολιτισμό, δημιουργώντας νέες μορφές απασχόλησης και ενισχύοντας την παραγωγική ποικιλομορφία.
- Που θα απαγορεύει στρατηγικές επενδύσεις στα νησιά και τις ευαίσθητες περιοχές, προστατεύοντας τα κοινά αγαθά.
- Που θα προάγει τη μικρή και μεσαία επιχειρηματικότητα, ενάντια στη συγκέντρωση ισχύος και πλούτου.
- Που θα κατοχυρώνει την εργασιακή αξιοπρέπεια, μέσα από συλλογικές συμβάσεις, σταθερή απασχόληση και κοινωνικά δικαιώματα.
- Που θα ενισχύει τη συμμετοχή των τοπικών κοινωνιών στο σχεδιασμό και την υλοποίηση τουριστικών πολιτικών.
- Που θα μειώσει την άσκοπη κατανάλωση νερού.
- Που θα θέτει σημαντικούς περιορισμούς στη βραχυχρόνια μίσθωση και θα καταργεί τα σύνθετα τουριστικά καταλύματα.

2.7 Η αγροτική παραγωγή για τις ανάγκες της κοινωνίας: Για τη δικαιοσύνη και την ανασυγκρότηση

2.7.1 Η κατάσταση σήμερα

Η σύγχρονη αριστερά, αλλά και το πολιτικό σύστημα εν γένει, έχει υποτιμήσει την οικονομική, κοινωνική αλλά και πολιτική σημασία της πρωτογενούς παραγωγής και του αγροδιατροφικού συστήματος. Η Νέα Αριστερά αναγνωρίζει το στρατηγικό ρόλο της πρωτογενούς παραγωγής στην οικονομική, κοινωνική και περιβαλλοντική ισορροπία της χώρας.

Κοντά στα 600.000 νοικοκυριά, το 12% της απασχόλησης, βασική συνιστώσα του κλάδου Τροφίμων και Ποτών του δευτερογενούς τομέα, το 4% περίπου του ΑΕΠ και κοντά στο 50% των εισροών κοινοτικών πόρων (19.3 δις αυτή την προγραμματική περίοδο αποτελούν μερικά από τα ενδεικτικά δεδομένα.

Σήμερα, όπως έδειξαν και οι πρόσφατες αγροτικές κινητοποιήσεις, ένα νέο αγροτικό ζήτημα αναδεικνύεται με αναφορά στην ίδια την βιωσιμότητα των μικρομεσαίων αγροτικών νοικοκυριών, που απειλούνται από τις συνέπειες της κλιματικής κρίσης στην παραγωγή και το εισόδημα, τις στρεβλώσεις της ΚΑΠ και του Στρατηγικού Σχεδίου της χώρας, το υψηλό κόστος παραγωγής, τον αποδεκατισμό του ζωικού κεφαλαίου λόγω ευλογιάς, την διευρυνόμενη απόκλιση τιμών παραγωγού και τιμών καταναλωτή - αποτέλεσμα των εναρμονισμένων πρακτικών των ενδιάμεσων επιχειρήσεων -, τις διευρυνόμενες κοινωνικές ανισότητες και από το έλλειμμα ενημέρωσης, καθοδήγησης και διοικητικής υποστήριξης.

Επιπρόσθετα, οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές της κυβέρνησης της ΝΔ έχουν συντελέσει στην κατάρρευση του κρατικού μηχανισμού και στην αποδυνάμωση έως και την κατάργηση των δημοσίων πολιτικών για την στήριξη του αγροτικού τομέα ενώ η πρόσφατη συμφωνία ΕΕ-

Mercosur, που, εν κρυπτώ, συμφώνησε η κυβέρνηση της ΝΔ και η προτεινόμενη συρρίκνωση και μερική εθνικοποίηση του προϋπολογισμού της ΚΑΠ 2028-2034, ενισχύουν τις απειλές για το μέλλον του αγροδιατροφικού μας τομέα

2.7.2 Το βασικό πρόβλημα

Στην Ελλάδα, ο αγροτικός τομέας αντιμετωπίζει πολλαπλά διαρθρωτικά προβλήματα που συνδέονται με το μικρό και πολυτεμαχισμένο μέγεθος εκμετάλλευσης σε συνδυασμό με το μεγάλο ποσοστό παραγωγικής γης που παραμένει αναξιοποίητη, το χαμηλό εκπαιδευτικό επίπεδο των Ελλήνων αγροτών, την δημογραφική τους γήρανση, την περιορισμένη εφαρμογή καινοτομιών, την χαμηλή σύνδεση έρευνας και παραγωγής, την περιορισμένη συλλογική μορφή οργάνωσης, που αναπόφευκτα οδηγούν στο υψηλό κόστος παραγωγής, στην χαμηλή παραγωγικότητα και ανταγωνιστικότητα και το χαμηλό γεωργικό εισόδημα. Επιπρόσθετα στα παραπάνω, οι συνθήκες για τον αγροτικό κόσμο επιδεινώνονται από τις ανεπάρκειες της αγροτικής πολιτικής της κυβέρνησης που συνδέονται με:

- το έλλειμμα πολιτικής στόχευσης στον σχεδιασμό του Στρατηγικού Σχεδίου της ΚΑΠ και την απουσία στρατηγικής για την αγροτική ανάπτυξη,
- την αδυναμία αντιμετώπισης των επιπτώσεων της κλιματικής κρίσης
- τους προσηματικούς και αναποτελεσματικούς ελέγχους της αγοράς,
- την απουσία αποτελεσματικών μέτρων ενάντια στην ακρίβεια και την αισχροκέρδεια,
- την διαχειριστική ανεπάρκεια και πελατειακή διαχείριση της καταβολής των αγροτικών ενισχύσεων
- το έλλειμμα ρευστότητας και η προβληματική χρηματοδότηση των επενδύσεων
- την πολιτική της ιδιωτικοποίησης στην διαχείριση των φυσικών πόρων όπως το αρδευτικό νερό (δημιουργία Οργανισμού ΑΕ Διαχείρισης Υδάτων στην Θεσσαλία και αλλού και κατασκευή με ΣΔΙΤ διαφόρων αρδευτικών έργων).

Όλα τα παραπάνω οδηγούν τον αγροτικό κόσμο σε μία πρωτοφανή ανασφάλεια που, για πρώτη φορά στις τελευταίες δεκαετίες, απειλεί με μία μεγάλη έξοδο κυρίως τις μικρομεσαίες εκμεταλλεύσεις.

Ο αγροτικός τομέας έχει εγκαταλειφθεί από το κράτος και παραδοθεί πλήρως στις δυνάμεις της αγοράς, στο πλαίσιο μιας νεοφιλελεύθερης στρατηγικής που αποδιαρθρώνει τη δημόσια αγροτική πολιτική. Το Δημόσιο αποσύρεται από την παραγωγή πολιτικής και περιορίζεται στον ρόλο του διαχειριστή ευρωπαϊκών κονδυλίων —ρόλο που ούτε καν αυτόν δεν επιτελεί στοιχειωδώς, όπως δείχνει το πρόσφατο σκάνδαλο του ΟΠΕΚΕΠΕ.

Η ιδιωτικοποίηση πυρήνων του αγροτικού συστήματος επιταχύνεται: τεχνική στήριξη από ιδιώτες γεωργικούς συμβούλους, εγγειοβελτιωτικά έργα μέσω ΣΔΙΤ, προσπάθεια εμπορευματοποίησης του νερού μέσω Α.Ε. όπως ο ΟΔΥΘ, ανασυγκρότηση της Θεσσαλίας από ιδιωτική εταιρεία μετά την καταστροφή, και πλήρης εξάρτηση του ΟΠΕΚΕΠΕ και άλλων υπηρεσιών από εξωτερικούς τεχνικούς συμβούλους.

Η ύπαιθρος μετατρέπεται σε πεδίο επενδύσεων και κερδοφορίας για το μη αγροτικό κεφάλαιο και τα Funds την ώρα που οι μικρομεσαίοι αγρότες οδηγούνται στον κοινωνικό και παραγωγικό περιορισμό. Απέναντι σ' αυτή τη στρατηγική, απαιτείται ριζική ανασυγκρότηση

του Δημοσίου, κοινωνικός έλεγχος των πολιτικών εργαλείων και παραγωγικός σχεδιασμός με επίκεντρο τις ανάγκες των ανθρώπων της υπαίθρου, όχι των αγορών.

Η Νέα Αριστερά προτάσσει την ανάγκη ενός αναπτυξιακού κράτους που θα είναι σε θέση να χαράζει και να υλοποιεί μια εθνική στρατηγική για την αγροτική ανάπτυξη, η οποία θα βασίζεται στην προστασία του περιβάλλοντος, στην προώθηση του συνεργατισμού, στη βιωσιμότητα των αγροτικών εκμεταλλεύσεων και στην αειφορία, που θα διαθέτει ισχυρές δομές πρόληψης, αντιμετώπισης και αποκατάστασης των φυσικών καταστροφών και θα επενδύει σε υποδομές, που θα ενσωματώνει την καινοτομία, την τεχνολογία και τη γνώση στις πολιτικές του, προωθώντας την αγροτική έρευνα και την διασύνδεση της με τους παραγωγούς.

2.7.3 Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς

Το ερώτημα είναι κρίσιμο. Πως θα απαντήσουμε στις προκλήσεις της κλιματικής κρίσης, των περιβαλλοντικών απειλών και της επισιτιστικής ανασφάλειας που συσσωρεύονται; Με ποιο σχέδιο και ποια στήριξη θα διαχειριστούμε την ενεργειακή κρίση και την εκτίναξη του κόστους παραγωγής, πώς θα διασφαλίσουμε ένα βιώσιμο γεωργικό εισόδημα σε μία ανθεκτική ύπαιθρο;

Η Νέα Αριστερά, απέναντι στην διαφαινόμενη υποχώρηση των ευρωπαϊκών πολιτικών απέναντι στην πράσινη μετάβαση, υπογραμμίζει τον αναπόσπαστο σύνδεσμο των δράσεων για το κλίμα και το περιβάλλον με αυτές για την διασφάλιση ενός ανθεκτικού και βιώσιμου αγροδιατροφικού τομέα που θα υπηρετούν μία στρατηγική επισιτιστικής αυτονομίας και ασφάλειας της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Η αναθεώρηση της ΚΑΠ και το «Όραμα για την γεωργία και τα τρόφιμα» απαιτούν την αύξηση και την διατήρηση της αυτονομίας του προϋπολογισμού της απέναντι στις πιέσεις των αναγκών του εξοπλισμού και της στρατιωτικοποίησης του κοινοτικού προϋπολογισμού, αναδιάρθρωση των προτεραιοτήτων, ευελιξία και μείωση της γραφειοκρατίας, επιπλέον εργαλεία πολιτικής για την αποτελεσματική εφαρμογή της και δίκαιη κατανομή των πόρων, για να μην ακυρωθεί η πράσινη μετάβαση και για να διασφαλιστεί η γεωργική παραγωγή, η βιωσιμότητα του γεωργικού εισοδήματος και η ανθεκτικότητα των αγροτικών περιοχών.

Η αναθεώρηση της ΚΑΠ (Κοινής Αγροτικής Πολιτικής) συνεπάγεται και την αναθεώρηση του Στρατηγικού Σχεδίου της χώρας διαμορφώνοντας τις κατάλληλες στρατηγικές εθνικής προτεραιότητας πέραν αυτών της απλής προσαρμογής στις κατευθύνσεις της ευρωπαϊκής πολιτικής. Η γεωργία και η αγροδιατροφή γενικότερα συνιστούν πλέον και ζήτημα εθνικής ασφάλειας και γι' αυτό απαιτείται μια νέα προσέγγιση που θα στοχεύει σε μία στρατηγική σχετικής επισιτιστικής αυτονομίας της χώρας.

Η στρατηγική σχετικής επισιτιστικής αυτονομίας προϋποθέτει έναν ανασχεδιασμό της πολιτικής που θα δώσει μεγαλύτερο βάρος στην επισιτιστική μας ασφάλεια (με όρους τόσο ποσότητας όσο και ποιότητας των παραγόμενων προϊόντων) ιεραρχώντας τις ανάγκες της χώρας και υιοθετώντας τα κατάλληλα εργαλεία πολιτικής, που θα συμβάλλουν στην αύξηση της προσφοράς/διαθεσιμότητας των προϊόντων αλλά και την ενίσχυση της πρόσβασης σε αυτά (με όρους αγοραστικής δύναμης), και αφετέρου στην μείωση της εξάρτησης από τις εισαγόμενες εισροές ενέργειας και εφοδίων.

Οι πολίτες θα πρέπει να έχουν πρόσβαση σε ποιοτική διατροφή σε λογικές τιμές και η παραγωγή θα πρέπει να κινείται προς ένα βιώσιμο παραγωγικό μοντέλο με μικρότερη κατανάλωση των φυσικών πόρων και μείωση της σπατάλης και απώλειας τροφίμων.

Σήμερα απαιτείται ένα νέο παραγωγικό μοντέλο και μια ριζοσπαστική αγροτική μεταρρύθμιση του πρωτογενούς τομέα που θα χαρακτηρίζεται από την επανατοπικοποίηση της παραγωγής, την ενίσχυση των προϊόντων ποιότητας, ταυτότητας, οργανικής γεωργίας, με βραχείες αλυσίδες αξίας, χαμηλό περιβαλλοντικό αποτύπωμα, με αγροσυνέργειες και λειτουργικές διακλαδικές διασυνδέσεις που θα προεκτείνονται μέχρι την γαστρονομία και τον τουρισμό.

Η αγροτική πολιτική θα πρέπει να είναι αναπόσπαστο κομμάτι του αναπτυξιακού σχεδίου της χώρας και να έχει ως βασική προϋπόθεση μία πολιτική ολιστικής προσέγγισης για την ύπαιθρο που θα 'συνομιλεί' με τις άλλες πολιτικές και θα συμβάλλει στην αναχαίτηση της «ερμηποίησης» της ελληνικής επαρχίας.

Η Νέα Αριστερά στηρίζει τους ανθρώπους που παράγουν, διασφαλίζοντας εκείνες τις δημόσιες δομές που θα υπηρετούν το νέο παραγωγικό μοντέλο για τον πρωτογενή τομέα.

Τα παραπάνω μπορούν να επιτευχθούν με την αναδιάταξη των στρατηγικών προτεραιοτήτων μας. Πρέπει να στοχεύσουμε προς:

- τη γενναία δημογραφική ανανέωση με όλα τα αναγκαία συνοδευτικά μέτρα (αλλαγές σε κληρονομικό δίκαιο, φορολογικά και επενδυτικά κίνητρα, χρηματοδοτικά εργαλεία κοκ), και ένα σχέδιο πρόωρης συνταξιοδότησης, ώστε οι νέοι να αξιοποιήσουν τη γνώση, την καινοτομία και την τεχνολογία σε όλη την αλυσίδα αξίας της αγροδιατροφής
- τη χωροθέτηση, τον χαρακτηρισμό και η προστασία της αγροτικής γης από άλλες χρήσεις στην ηπειρωτική χώρα. Σε ότι αφορά την αγροτική γη που έχει εγκαταλειφθεί και δεν καλλιεργείται, με φορολογικά και άλλα κίνητρα αξιοποιείται προς όφελος της αγροτικής οικονομίας.
- την ενιαία διαχείριση της γνώσης και καινοτομίας, κατάρτισης, έρευνας και παροχής γεωργικών συμβουλών
- την ενίσχυση και διεύρυνση της πιστοποίησης των αγροδιατροφικών προϊόντων
- την ενίσχυση των συλλογικών μορφών οργάνωσης (συνεταιρισμούς, ομάδες παραγωγών και άλλες μορφές κοινωνικής οικονομίας) παρέχοντας τα αναγκαία φορολογικά, επενδυτικά, χρηματοδοτικά κίνητρα
- την ενίσχυση της μεσογειακής διατροφής και τη δημιουργία τοπικών παραγωγικών, διατροφικών συστημάτων με ισχυρές αγροσυνέργειες και διασυνδέσεις μεταξύ πρωτογενούς παραγωγής, μεταποίησης, γαστρονομίας και τουρισμού
- την ενίσχυση της γεωργίας ακριβείας, με την ψηφιοποίηση και τις πράσινες καινοτομίες, που θα συμβάλουν καθοριστικά, αφενός στην πράσινη μετάβαση και αφετέρου στην αύξηση της παραγωγικότητας, με όρους οικονομικής και περιβαλλοντικής βιωσιμότητας
- την ιεράρχηση και σχεδιασμό κλαδικών πολιτικών
- την αντιμετώπιση της ανισοκατανομής ισχύος εντός του αγροδιατροφικού συστήματος σε βάρος του αγρότη
- την ανάπτυξη αγροτικών ενεργειακών κοινοτήτων για την μείωση ενεργειακού κόστους

- την ανάπτυξη μέτρων ενεργητικής προστασίας από την κλιματική κρίση και νέα μέτρα πολιτικής που θα ενισχύουν με επιπλέον εργαλεία διαχείρισης κινδύνου τους παραγωγούς για την αντιμετώπιση των συνεπειών της
- την προώθηση μέτρων εξοικονόμησης και ορθολογικής χρήσης ύδατος υπό δημόσιο έλεγχο
- την ανάπτυξη δημόσιων χρηματοδοτικών εργαλείων για την αντιμετώπιση της έλλειψης ρευστότητας
- τη δημιουργία κέντρων logistics για την προώθηση των εξαγωγών Αναγκαία κρίνεται η ανάπτυξη της υπαίθρου στη βάση ενός νέου οράματος που θα ενσωματώνει και την προοπτική μιας νεωτερικής «αστικο-αγροτικής αντιστροφής» και ενίσχυσης της ανθεκτικότητας της υπαίθρου. Η στήριξη των αγροτικών κωμοπόλεων με υποδομές παιδείας και υγείας καθώς και η ενίσχυση του επαρχιακού δικτύου που έχει εγκαταλειφθεί πλήρως, μπορεί να αποτελέσει ανάχωμα στην εγκατάλειψη της υπαίθρου.
- την αντιμετώπιση της ανισοκατανομής ισχύος εντός του αγροδιατροφικού συστήματος σε βάρος του αγρότη με τη μείωση της απόκλισης τιμών παραγωγού-τιμών καταναλωτή, εισάγοντας το κόστος παραγωγής ως «ελάχιστο στοιχείο βάσης» στις συμβάσεις σε κάθε στάδιο της αλυσίδας αξίας, όπως έχουν πράξει άλλα Ευρωπαϊκά Κράτη, με στόχο την διαφάνεια στις εμπορικές συμφωνίες και τις πιο δίκαιες τιμές για τον παραγωγό.

Αναγκαίος είναι και ο σχεδιασμός μιας νέας αποτελεσματικής και αναπτυξιακής διακυβέρνησης της αγροτικής πολιτικής, που θα στηρίζει έναν νέο τύπο επισιτιστικής ασφάλειας και θα συνδυάζει την επάρκεια με την ποιότητα των τροφίμων.

Στόχος αυτής της νέας στρατηγικής θα πρέπει να είναι η δημιουργία ενός νέου τύπου παραγωγού, που θα είναι νέος, εκπαιδευμένος, καινοτόμος, εξωστρεφής, ενταγμένος σε συλλογική οργάνωση, που θα σέβεται το περιβάλλον, θα παράγει πιστοποιημένα και ασφαλή προϊόντα, και, με την κατάλληλη επιστημονική διοικητική και πολιτική υποστήριξη, θα μπορεί να ανταποκριθεί με επιτυχία στις προκλήσεις της νέας εποχής.

2.8 Γνώση, έρευνα και καινοτομία για τη δημοκρατία και την κοινωνική πλειοψηφία

Η Νέα Αριστερά οραματίζεται μια κοινωνία της γνώσης και της δημοκρατίας, όπου η επιστημονική έρευνα, η τεχνολογία και η καινοτομία αποτελούν εργαλείο κοινωνικής χειραφέτησης, παραγωγικής ανασυγκρότησης και πολιτιστικής ανάτασης. Στον αντίποδα της σημερινής νεοφιλελεύθερης διαχείρισης, που εμπορευματοποιεί τη γνώση και μετατρέπει την επιστήμη σε παράρτημα επιχειρηματικών και στρατιωτικών συμφερόντων, εμείς διεκδικούμε μια πολιτική γνώσης με δημοκρατικό, κοινωνικό και φιλειρηνικό πρόσημο.

Από το 2019 και μετά, η πολιτική της κυβέρνησης έχει οδηγήσει σε μεθοδική απαξίωση του δημόσιου συστήματος επιστημονικής έρευνας. Η υποχρηματοδότηση, η έλλειψη εθνικής στρατηγικής, ο συγκεντρωτισμός και η εξυπηρέτηση συγκεκριμένων οικονομικών συμφερόντων υπονομεύουν κάθε προσπάθεια ανάπτυξης ενός δημοκρατικού και ανεξάρτητου οικοσυστήματος γνώσης.

Παρά τις υψηλές επιδόσεις των ελληνικών πανεπιστημίων και ερευνητικών κέντρων, η έρευνα δυσφημίζεται ως πολυτέλεια και στρέφεται μονόπλευρα στην άμεσα εμπορευματοποιήσιμη δραστηριότητα, κυρίως μέσω επιχειρηματικών συνεργασιών και στρατιωτικών επενδύσεων. Η απουσία εθνικού σχεδίου έχει αντικατασταθεί από την αποσπασματική απορρόφηση ευρωπαϊκών πόρων (ΕΣΠΑ, Horizon Europe, TAA) που διαχειρίζονται χωρίς διαφάνεια και στρατηγική προτεραιότητα.

Το ΕΛΙΔΕΚ (Ελληνικό Ίδρυμα Έρευνας & Καινοτομίας), βασικός θεσμός για τη βασική και ανεξάρτητη έρευνα, απαξιώθηκε σταδιακά και σήμερα υπολειτουργεί, ενώ για ορισμένες επιστημονικές περιοχές –όπως οι ανθρωπιστικές και κοινωνικές επιστήμες– η πρόσβαση σε πόρους είναι σχεδόν αδύνατη. Τα Ερευνητικά Κέντρα λειτουργούν με προϋπολογισμούς του 2018, αδυνατούν να καλύψουν τις βασικές τους ανάγκες και εξαρτώνται από επιχειρηματικές συμπράξεις.

Η αμοιβή των ερευνητών παραμένει απαράδεκτα χαμηλή, η διαφορά μεταξύ ΔΕΠ και ερευνητών διευρύνεται, και η έλλειψη θέσεων οδηγεί σε φαινόμενα γήρανσης και εγκατάλειψης της έρευνας από νέους επιστήμονες. Η ένταξη της ΓΓΕΚ στο Υπουργείο Ανάπτυξης το 2019 συνέβαλε στην απομάκρυνση από την προοπτική ενιαίου χώρου εκπαίδευσης και έρευνας.

Η εργασιακή επισφάλεια και η προσωρινότητα, ιδίως στους μεταδιδάκτορες, έχουν επιδεινωθεί, ενώ ένα νέο κύμα brain drain είναι σε εξέλιξη. Παράλληλα, η κυβέρνηση προχωρά σε αδιαφανείς συμφωνίες με τεχνολογικές πολυεθνικές και εντάσσει τη δημόσια έρευνα σε δομές της οικονομίας του πολέμου, όπως το DIANA του NATO και το EDF της ΕΕ.

Η εγκαθίδρυση του «επιχειρηματικού πανεπιστημίου», η προσπάθεια αναθεώρησης του άρθρου 16 και η κατάργηση δημοκρατικών θεσμών διακυβέρνησης στα ΑΕΙ και ΕΚ συμπληρώνουν την εικόνα μιας στρατηγικής αποδυνάμωσης του δημόσιου συστήματος γνώσης προς όφελος μιας κλειστής και προνομιακής, αλλά μυωπικής, τεχνοκρατικής ολιγαρχίας.

Άξονες πολιτικής παρέμβασης:

1. Στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού και παραγωγή γνωστικού κεφαλαίου: Κατάργηση της επισφάλειας, προκηρύξεις μόνιμων θέσεων για νέους επιστήμονες, αναβάθμιση ερευνητικών υποδομών. Σταθερή, γενναία χρηματοδότηση του ΕΛΙΔΕΚ και αναβάθμιση του ΙΚΥ. Ενίσχυση της βασικής και ανεξάρτητης έρευνας χωρίς θεματικούς ή γεωγραφικούς περιορισμούς.
2. Αύξηση της έντασης γνώσης σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα: Χρηματοδότηση συνεργατικών έργων μεταξύ ερευνητικών φορέων, Δημοσίου και επιχειρήσεων για κοινωνικά κρίσιμους τομείς (υγεία, ενέργεια, κλίμα, ανθεκτικότητα). Δημόσιος σχεδιασμός για την ενσωμάτωση της έρευνας σε κρίσιμες πολιτικές πρόληψης και διαχείρισης απειλών.

3. Αξιοποίηση της ερευνητικής καινοτομίας: Διασύνδεση της δημόσιας έρευνας με την παραγωγική διαδικασία. Το κράτος ως εταίρος σε επιχειρηματικά σχήματα και εγγυητής της κοινωνικής κατεύθυνσης των επενδύσεων. Διαμόρφωση ρυθμιστικού πλαισίου με κοινωνικό πρόσημο.
4. Νέες τεχνολογίες προς όφελος της κοινωνικής πλειοψηφίας: Χρηματοδοτικά εργαλεία για την ανάπτυξη ΤΝ, βιοτεχνολογίας, φωτονικής κ.ά. σε τομείς δημόσιου ενδιαφέροντος (υγεία, παιδεία). Δημιουργία θεσμών παρακολούθησης των κοινωνικών επιπτώσεων. Αποφυγή τεχνοφοβικών ή τεχνολατρικών προσεγγίσεων.
5. Δημοκρατικός έλεγχος της επιστημονικής γνώσης: Ρύθμιση της σχέσης ειδημοσύνης και πολιτικής ευθύνης. Δημιουργία θεσμών συμμετοχικής διακυβέρνησης της επιστήμης. Αντιμετώπιση του κινδύνου εργαλειοποίησης της τεχνολογίας στην πολιτική αντιπροσώπευση.
6. Αντίσταση στην εμπλοκή της δημόσιας έρευνας στην οικονομία του πολέμου: Ήτα πανεπιστήμια και τα ερευνητικά κέντρα πυλώνας ανεξάρτητης έρευνας με απεξάρτηση από την ολιγαρχία και τα συμφέροντά της, που θα ανταποκρίνεται στις κοινωνικές ανάγκες, θα αντιμετωπίζει την κλιματική κρίση, θα υποδέχεται κριτικά τις τεχνολογικές εξελίξεις και θα αποκλείει την έρευνα που υπηρετεί την οικονομία του πολέμου.

Συγκεκριμένες προτάσεις πολιτικής:

1. Ανασυγκρότηση του ενιαίου χώρου ανώτατης εκπαίδευσης και έρευνας. Υπαγωγή της ΓΓΕΚ και των Ερευνητικών Κέντρων σε κοινό υπουργείο με τα ΑΕΙ.
2. Θεσμική θωράκιση της ανεξάρτητης έρευνας: Συνταγματική κατοχύρωση του δημόσιου και ακαδημαϊκού χαρακτήρα της έρευνας.
3. Αναβάθμιση του ΕΛΙΔΕΚ και του ΙΚΥ: Σταθερή ετήσια χρηματοδότηση. Ενεργός ρόλος της επιστημονικής κοινότητας στον καθορισμό προτεραιοτήτων.
4. Κατοχύρωση και διεύρυνση του δημοκρατικού πλαισίου λειτουργίας των ΕΚ. Κατάργηση παρεμβάσεων κομματικής φύσης. Διαφανείς διαδικασίες κρίσεων και αξιολογήσεων.
5. Απόρριψη της αναθεώρησης του άρθρου 16 και θωράκιση του δημόσιου πανεπιστημίου: Επαναφορά του πανεπιστημιακού ασύλου. Ενίσχυση της δημοκρατικής αυτοδιοίκησης. Καθολική κατάργηση διδάκτρων στα μεταπτυχιακά. Δημιουργία εθνικού δημόσιου συστήματος μεταπτυχιακών.
6. Αντιμετώπιση της επισφάλειας και στήριξη του ανθρώπινου δυναμικού: Μόνιμες θέσεις εργασίας με τακτικές προκηρύξεις σε όλα τα επίπεδα (ερευνητικό, τεχνικό, διοικητικό). Εξίσωση αποδοχών ερευνητών και ΔΕΠ. Δίκτυο υποστήριξης νέων επιστημόνων και μεταδιδακτορικών.
7. Δημόσια χρηματοδότηση με κοινωνικό πρόσημο: Καθιέρωση πενταετούς σχεδίου χρηματοδότησης Ε&Α με κοινωνικούς και περιφερειακούς δείκτες. Δημιουργία Ταμείου Κοινωνικής Καινοτομίας για τη στήριξη μικρών και μεσαίων ερευνητικών ομάδων.
8. Αποδέσμευση από το επιχειρηματικό μοντέλο έρευνας. Δημιουργία μηχανισμού κοινωνικής αξιολόγησης στρατηγικών επενδύσεων (π.χ. data centers, AI).

9. Εθνική στρατηγική για την περιφερειακή και νησιωτική έρευνα: Ενίσχυση των ΑΕΙ και ΕΚ σε νησιωτικές και απομακρυσμένες περιοχές. Σύνδεση της έρευνας με την τοπική παραγωγή, τον τουρισμό, την αγροδιατροφή και την κλιματική ανθεκτικότητα.
10. Εκδημοκρατισμός της τεχνολογίας
11. Διάχυση της γνώσης στην κοινωνία: Δημόσιες δράσεις επιστημονικού διαλόγου. Υποστήριξη της επιστημονικής δημοσιογραφίας. Δίκτυα σχολείων και κοινοτήτων για την καλλιέργεια επιστημονικού αναστοχασμού.
12. Η έρευνα που διεξάγεται στα πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα της χώρας πρέπει να είναι ελεύθερη, απαλλαγμένη από κάθε είδους δεσμεύσεις γεωπολιτικής και άλλες, να προάγει τις ανάγκες της κοινωνικής πλειοψηφίας και την ειρήνη. Καμιά εμπλοκή δημόσιων ερευνητικών φορέων στην οικονομία του πολέμου.

2.9 Για ένα περιβαλλοντικά φιλικό και κοινωνικά δίκαιο ψηφιακό μετασχηματισμό

Οικολογική υπευθυνότητα

Η ψηφιακή τεχνολογία, αν και άυλη, βασίζεται σε βαριές υλικές υποδομές που καταναλώνουν τεράστια ποσά ενέργειας και πρώτων υλών. Υποστηρίζουμε:

- Τον πράσινο ψηφιακό σχεδιασμό με τη χωροθέτηση data centers με μηδενικό αποτύπωμα άνθρακα.
- Την απαγόρευση ενεργοβόρων πρακτικών και την καθιέρωση του πράσινου προγραμματισμού (green coding) για όλα τα δημόσια έργα.
- Την κυκλική οικονομία, η οποία πρέπει να ενταχθεί σε εθνική στρατηγική με τη δημιουργία δημόσιων εργαστηρίων και την εκπαίδευση τεχνικών επαγγελματιών.

Ψηφιακός μετασχηματισμός στην παραγωγή και βιομηχανία

Η βιομηχανική παραγωγή βρίσκεται σε καμπή ιστορικής σημασίας, καθώς η νέα ψηφιακή εποχή φέρνει την αυτοματοποίηση, την τεχνητή νοημοσύνη και την ανάλυση μεγάλων δεδομένων στο επίκεντρο της παραγωγικής διαδικασίας.

Η ψηφιακή μετάβαση πρέπει να:

- οδηγήσει σε μείωση ωρών εργασίας,
- αναβαθμίσει την εργασία με έμφαση στην επανεκπαίδευση και την ενίσχυση των εργαζομένων,
- ενσωματώνει κοινωνικά και περιβαλλοντικά κριτήρια στον ψηφιακό εκσυγχρονισμό της βιομηχανίας,
- κατοχυρώνει τον κοινωνικό έλεγχο και την κυριαρχία επί των δεδομένων,
- προωθεί την παραγωγή λογισμικού και εξοπλισμού ανοικτού κώδικα,
- δημιουργεί δημόσια κέντρα καινοτομίας και τεχνολογικής ανάπτυξης,

- ενισχύει τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις με δημόσια υποστήριξη για την υιοθέτηση ψηφιακών τεχνολογιών,
- χτυπά τον τεχνοκαπιταλισμό και τις ψηφιακές πλατφόρμες με τη δημιουργία και στήριξη δημόσιων, συνεταιριστικών και μη κερδοσκοπικών πλατφορμών, όπως δημόσια πλατφόρμα για τις δημόσιες μεταφορές, συνεταιριστική πλατφόρμα για τις παραδόσεις προϊόντων εστίασης, και άλλες. Με αυτό τον τρόπο προστατεύουμε τους/τις εργαζόμενους/ες, στηρίζουμε τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις, αντιμετωπίζουμε την ακρίβεια.

Εργασία

Η πρότασή μας για μια δημοκρατική και δίκαιη ψηφιακή μετάβαση ενσωματώνει επίσης ειδικές μέριμνες για την εργασία και την εκπαίδευση. Προβλέπει:

- την προστασία των εργαζομένων από την επιτήρηση,
- τη μείωση των ωρών εργασίας με διατήρηση και αύξηση των μισθών,
- την κατοχύρωση αλγοριθμικής διαφάνειας στον χώρο εργασίας και την ενίσχυση της συμμετοχής των υποεκπροσωπούμενων κοινωνικών ομάδων στον τεχνολογικό μετασχηματισμό.

2.10 Δίκαιο και αναδιανεμητικό φορολογικό σύστημα

Κεντρικό αίτημα του νεοφιλελευθερισμού ήταν οι χαμηλότεροι φόροι. Η ιδέα ότι η συλλογική κατανάλωση είναι εξίσου σημαντική με την ιδιωτική κατανάλωση και ότι χρειάζονται φόροι για να χρηματοδοτηθούν οι υπηρεσίες που οι πολίτες πρέπει να απολαμβάνουν ως δικαίωμα ήταν - τουλάχιστον μέχρι πρόσφατα - περιθωριοποιημένη. Συνέπεια αυτής της λογικής ήταν η συρρίκνωση των δαπανών και ο περιορισμός της συζήτησης μόνο στη μείωση των φόρων. Στόχος: η συρρίκνωση του κοινωνικού κράτους και ο περιορισμός των δημοσίων επενδύσεων ώστε το κενό να καλυφθεί από τον ιδιωτικό τομέα που θεωρείται πιο “αποτελεσματικός”.

Στόχος των προτάσεων για φορολογικές παρεμβάσεις είναι η εξασφάλιση του δημοσιονομικού χώρου που χρειάζεται για την αύξηση των δημόσιων δαπανών στους τομείς που απαιτείται. Προφανώς η φορολογία δεν είναι η μόνη πηγή πόρων: θα πρέπει να εκμεταλλευτούμε τις δυνατότητες που υπάρχουν από το ΠΔΕ, τα ευρωπαϊκά ταμεία συνοχής, τις επενδυτικές τράπεζες τόσο στην Ελλάδα όσο και στην Ευρώπη (ΕΤΕπ).

Οι προτεινόμενες παρεμβάσεις εξοικονομούν 5-7 δισ. ευρώ.

Προτεραιότητα της Νέας Αριστεράς είναι να διασφαλίσει την προοδευτικότητα του φορολογικού συστήματος όπου η φορολογική επιβάρυνση θα αυξάνεται καθώς αυξάνονται τα εισοδήματα και ο πλούτος. Μόνο έτσι εξασφαλίζεται η αναδιανομή και η στήριξη των χαμηλότερων και ευάλωτων στρωμάτων.

Οι έμμεσοι φόροι είναι αντίστροφα προοδευτικοί: επειδή τα χαμηλότερα εισοδήματα ξοδεύουν αναλογικά περισσότερα στην κατανάλωση, οι έμμεσοι φόροι δεσμεύουν ένα μεγαλύτερο κομμάτι του εισοδήματός τους.

Στόχος είναι μεγαλύτερο κομμάτι των φόρων να προέρχεται από τη φορολογία των εισοδημάτων (φόρος κερδών, φόρος εισοδημάτων φυσικών προσώπων κλπ.) έτσι ώστε μεσομακροπρόθεσμα η Ελλάδα να φτάσει στον ευρωπαϊκό μέσο όρο.

Ένα αξιόπιστο πρόγραμμα πρέπει να μιλάει για τη φοροδιαφυγή και την απώλεια πόρων αλλά και το αίσθημα κοινωνικής αδικίας που αυτή προκαλεί. Υπάρχει μια ευρεία γκάμα επαγγελματιών που κερδίζει πάνω από 50.000€ το χρόνο και δηλώνει πολύ λιγότερα. Η φορολογική διοίκηση πρέπει να εκσυγχρονιστεί, να στελεχωθεί και να γίνει χρήση σύγχρονων μεθόδων για τον εντοπισμό και φορολόγηση όσων αποκρύπτουν εισοδήματα.

Συγκεκριμένες προτάσεις πολιτικής:

1. *Φορολογία κερδών:* Δημιουργία κλίμακας για τη φορολογία εισοδήματος των επιχειρήσεων με διατήρηση του συντελεστή αμετάβλητου για μικρές επιχειρήσεις (με βάση το τζίρο, τα κέρδη, το προσωπικό κλπ.) και αύξηση του φορολογικού συντελεστή στο 27% μόνο στις μεγαλύτερες επιχειρήσεις.
2. Θεσμοθέτηση φόρου μεγάλου πλούτου. Η φορολόγηση με προοδευτική κλίμακα αφορά καθαρή περιουσία (περιουσιακά στοιχεία μείον υποχρεώσεις) και περιλαμβάνει ακίνητα, καταθέσεις, μετοχές και λοιπά χρηματοοικονομικά προϊόντα.
3. Δραστική μείωση φοροαπαλλαγών κεφαλαίου και εισοδήματος νομικών προσώπων, δίχως να πλήττονται οι μικρομεσαίες επιχειρήσεις.
4. Φορολόγηση των μεγάλων εισοδημάτων: Εισαγωγή ενός “συμπληρωματικού φόρου υψηλών εισοδημάτων” που θα επιβάλλεται στα φυσικά πρόσωπα με συνολικό φορολογητέο εισόδημα από όλες τις πηγές (μισθοί, συντάξεις, μερίσματα, τόκοι, ενοίκια κ.λπ.) άνω των 70.000€ με συντελεστές για παράδειγμα 4-6%. Στόχος είναι να αντιμετωπιστούν οι αδικίες που δημιουργούνται από την αυτοτελή φορολόγηση κάποιων εισοδημάτων.
5. Στελέχωση Ελεγκτικών Κέντρων και εκπαίδευση των ελεγκτών. Μελέτες διεθνώς δείχνουν ότι η πρόσληψη ενός ελεγκτή οδηγεί σε αύξηση των εσόδων πολλαπλάσια του κόστους πρόσληψης. Πρόσληψη τουλάχιστον 2.000 καλά αμειβόμενων νέων ελεγκτών και ελεγκτριών διαφόρων κλάδων και εξειδικευμένη εκπαίδευσή τους σε ένα 12μηνο πρόγραμμα.
6. Μείωση των αμυντικών δαπανών από το 3% στο 2% του ΑΕΠ.
7. Το σημερινό [συνταξιοδοτικό και ασφαλιστικό](#) σύστημα επιβαρύνει δυσανάλογα την εργασία και δυσχεραίνει την έναρξη και λειτουργία μικρομεσαίων και συνεταιριστικών επιχειρήσεων. Η υγεία, η σύνταξη πρέπει να αποτελούν καθολικά δικαιώματα, όπως και η στέγη, η ενέργεια και οι μετακινήσεις. Ως προς αυτό η ΝεΑρ προτείνει:
 - i. Κατάργηση της διπλής άμεσης φορολόγησης της εργασίας (μέσω των εισφορών). Στρατηγικός στόχος είναι η συνταξιοδοτική κάλυψη για το σύνολο του πληθυσμού, από τη φορολογία.

- ii. Καθολική σύνταξη τουλάχιστον ίση με τον κατώτατο μισθό, με το κριτήριο της φορολογικής κατοίκησης.
- iii. Συνδυασμό της μετάβασης στο σύστημα της καθολικής σύνταξης με την άμεση μείωση του χρόνου εργασίας.

2.11 Χρηματοδότηση: Για ένα τραπεζικό σύστημα στην υπηρεσία της κοινωνίας

Τα τελευταία χρόνια το χρηματοπιστωτικό σύστημα σε παγκόσμιο επίπεδο έχει οδηγήσει τις παγκόσμιες οικονομίες σε σειρά κρίσεων. Η χρηματιστικοποίηση της οικονομίας οδηγεί σε μη παραγωγικές δραστηριότητες (συγχωνεύσεις και εξαγορές), σε κερδοσκοπικές δραστηριότητες (hedging κλπ), την έμφαση στο βραχυπρόθεσμο κέρδος – με λίγα λόγια διευκολύνει την τάση απομύζησης αξίας και όχι τη δημιουργία νέας αξίας. Στην Ελλάδα μετά την κρίση χρέους, οι συστημικές τράπεζες αδυνατούν να χρηματοδοτήσουν την πραγματική οικονομία – ιδιαίτερα τις ΜΜΕ – τα κέρδη τους βασίζονται στο υψηλό επιτοκιακό περιθώριο, στην υψηλή τιμολογιακή πρακτική στις προμήθειες.

Προτάσεις πολιτικής

1. Ενίσχυση της Κρατικής Αναπτυξιακής Τράπεζας με μόχλευση μέρους των ευρωπαϊκών κονδυλίων για προγράμματα:
 - δημιουργίας κοινωνικών κατοικιών με την επιχορήγηση δανείων και επιτοκίων για νέους, νέα ζευγάρια, πολύτεκνους.
 - "πράσινης" και ψηφιακής μετάβασης για ΜΜΕ και συνεταιριστικές επιχειρήσεις με την ικανοποίηση συγκεκριμένων κριτηρίων ESG.
 - ενίσχυσης αγροτικής και κτηνοτροφικής παραγωγής για επιχειρήσεις συνεταιριστικής μορφής.
 - ίδρυσης ενεργειακών κοινοτήτων.
 - έκδοσης project bonds για την χρηματοδότηση έργων υποδομής (κατασκευή, επέκταση, συντήρηση κ.α.) σε τοπική κλίμακα.

Βελτίωση του θεσμικού και κανονιστικού πλαισίου για την ίδρυση συνεταιριστικών-περιφερειακών τραπεζών.

2. Ανάκτηση μιας από τις τέσσερις συστημικές τράπεζες και μετατροπή του Ταμείου Παρακαταθηκών και Δανείων σε εμπορική τράπεζα.
3. Μείωση επιτοκίων (spreads), περιορισμός των μισθών και των μόνους των ανώτατων στελεχών ώστε να περιοριστούν οι τεράστιες αποκλίσεις αυτών από ένα χαμηλό ή μεσαίο στέλεχος, ενίσχυση της διαφάνειας (ιδιαίτερα των δανειοληπτικών πολιτικών), συμμετοχή των εργαζομένων στα ΔΣ, και ταχύτερη απομείωση του ποσοστού συμμετοχής του αναβαλλόμενου φόρου στα ίδια κεφάλαια των τραπεζών.

2.11.1 Για τα κόκκινα δάνεια και το ιδιωτικό χρέος

Αφού καταργηθεί το πτωχευτικό πλαίσιο και το πρόγραμμα Ηρακλής της ΝΔ:

2.11.1.1) Δημιουργία Δημόσιου Φορέα Διαχείρισης Υποθηκευμένων Ακινήτων

Ο Φορέας θα εξαγοράζει ακίνητα από τράπεζες αλλά και από servicers/funds στις τιμές που τα αγοράζουν τα ίδια τα funds, δηλαδή σε σημαντικά μειωμένο ποσοστό της εμπορικής αξίας.

Ο/η δανειολήπτης θα παραμένει στην κύρια κατοικία του ως κοινωνικός μισθωτής, με ενοίκιο ανάλογο των οικονομικών του δυνατοτήτων (να μην υπερβαίνει το 30% του διαθέσιμου εισοδήματος).

2.11.1.2) Δικαίωμα επαναγοράς κατοικίας

Θα κατοχυρώνεται νομοθετικά το δικαίωμα του δανειολήπτη ή των απογόνων του να επαναγοράσουν την κατοικία τους σε μεταγενέστερο χρόνο, με συνυπολογισμό των καταβληθέντων ενοικίων στην τελική τιμή.

2.11.1.3) Νομοθετική προστασία της πρώτης κατοικίας

Ρητή απαγόρευση πλειστηριασμού της κύριας κατοικίας, με εισοδηματικά, περιουσιακά και κοινωνικά κριτήρια.

Οι οφειλότες θα έχουν τη δυνατότητα ρύθμισης των χρεών τους με βάση τις πραγματικές οικονομικές δυνατότητές τους, και όχι τους όρους που επιβάλλουν μονομερώς οι πιστωτές.

2.11.1.4) Δημόσιο απόθεμα κοινωνικής κατοικίας

Τα ακίνητα που δεν επαναγοράζονται θα εντάσσονται σε ένα νέο μοντέλο κοινωνικής κατοικίας με μακροχρόνιες, προσιτές μισθώσεις, ιδίως για νέους, μονογονεϊκές οικογένειες και εργαζόμενους με χαμηλό εισόδημα.

2.11.1.5) Μόνιμος εξωδικαστικός μηχανισμός ρύθμισης και πρόσβαση σε ρύθμιση χρεών

Θεσπίζεται μόνιμος, ενιαίος εξωδικαστικός μηχανισμός ρύθμισης όλων των ιδιωτικών οφειλών (σε Δημόσιο, ασφαλιστικά ταμεία, τράπεζες), με υποχρεωτική συμμετοχή όλων των πιστωτών, συμπεριλαμβανομένων των funds και των servicers.

Οι οφειλότες θα έχουν τη δυνατότητα ρύθμισης των χρεών τους με βάση τις πραγματικές οικονομικές δυνατότητές τους, και όχι τους όρους που επιβάλλουν μονομερώς οι πιστωτές.

2.11.1.6) Καταπολέμηση της ασυδοσίας των servicers – Εποπτεία και κυρώσεις

- Σύνταξη Κώδικα Συμπεριφοράς για τους Πιστωτές, ο οποίος θα είναι υποχρεωτικός για όλα τα χρηματοπιστωτικά ιδρύματα και θα έχει νομική μορφή και νομική

δέσμευση. Αυτός ο Κώδικας θα εγγυάται τη δεσμευτικότητα, τη σαφήνεια και τη διαφάνεια.

- Υποχρεωτική πρόταση βιώσιμης ρύθμισης πριν από κάθε πλειστηριασμό, με κοινωνικά και εισοδηματικά κριτήρια.
- Δεσμευτική εφαρμογή του Κώδικα Δεοντολογίας της ΤτΕ, με νομικές συνέπειες σε περίπτωση παραβίασης.
- Δημιουργία Ηλεκτρονικού Μητρώου Καταγγελιών με πρόσβαση στον Συνήγορο του Καταναλωτή και την εποπτική Αρχή.

2.12 Νησιωτικότητα

Η νησιωτικότητα είναι η έννοια που συνδέεται απόλυτα με τη νησιωτική ιδιαιτερότητα. Δηλαδή η έννοια που αναδεικνύει όλα τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της σε σχέση με την ηπειρωτική χώρα: απομόνωση, οριοθέτηση όλων των δραστηριοτήτων, λιγοστούς φυσικούς πόρους, μικρή αγορά, μεγάλο κόστος παραγωγής, διαβίωσης και κατασκευής υποδομών, περιορισμένη φέρουσα ικανότητα, δύσκολη προσβασιμότητα από και προς το κέντρο και στην ενδοεπικοινωνία, κλειστά ευαίσθητα και γεωγραφικά οριοθετημένα οικοσυστήματα.

Η Νησιωτικότητα αναφέρεται σε όλους τους τομείς της πολιτικής, διοικητικής οικονομικής, κοινωνικής και πολιτιστικής ζωής της νησιωτικής χώρας και κατά το Σύνταγμα η αναγνώρισή της χρήζει επεξεργασίας και εκπόνησης **ειδικών πολιτικών σε όλα τα επίπεδα**. Δηλαδή ειδικής επεξεργασίας του συνόλου του νομοθετικού έργου, και ιδιαίτερης **θεσμικής θωράκισης**, θεσμοθετώντας τη **Ρήτρα Νησιωτικότητας**. Σε αυτή τη συγκυρία το Ψήφισμα του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου στις 7 Ιουνίου 2022 αποτελεί σημαντική συμβολή στη χάραξη πολιτικών νησιωτικότητας.

Σήμερα, γίνεται επιτακτική η ανατροπή του υπάρχοντος αναπτυξιακού μοντέλου και η αντικατάστασή του από ένα άλλο ισόρροπο, βιώσιμο, κοινωνικά δίκαιο, συμβατό με τη νησιωτική ιδιαιτερότητα και τη νησιωτική κλίμακα.

Για τη Νέα Αριστερά οι πολιτικές νησιωτικότητας και η ανατροπή του σημερινού αναπτυξιακού μοντέλου για τα νησιά βασίζονται στους παρακάτω άξονες-στόχους:

1) Ανάπτυξη και Τουρισμός

- Εναλλακτικές μορφές τουρισμού με βάση τη φέρουσα ικανότητα.
- Ολοκληρωμένος χωρικός σχεδιασμός και καθορισμός χρήσεων γης σε όλες τις κλίμακες.
- Κατάργηση των στρατηγικών επενδύσεων.
- Ολοκληρωμένος χωρικός σχεδιασμός και καθορισμός της φέρουσας ικανότητας σε κάθε νησί ως προϋπόθεση για κάθε επένδυση.

2) Οικονομικά μέτρα και κοινωνική συνοχή

- Πρόσθετα χρηματοδοτικά και διαρθρωτικά εργαλεία.

- Άμεση επαναφορά μειωμένου ΦΠΑ με την κατώτερη κλίμακα στο 5%.
- Φορολογικές ελαφρύνσεις για μικρά νησιά και ορεινούς οικισμούς.
- Στήριξη νησιωτικής μικρομεσαίας επιχειρηματικότητας και αγροτικής παραγωγής.
- Στελέχωση όλων των σχολείων και όλων των μονάδων υγείας στα νησιά
- Επιδότηση μαθητών που θέλουν να συνεχίσουν την εκπαίδευση σε νησιά που δεν διαθέτουν σχολείο ή ΕΠΑΛ και χρειάζεται να μετακομίσουν σε διαφορετικό τόπο διαμονής
- Προώθηση τοπικών συλλογικών συμβάσεων.

3) Μεταφορές και προσβασιμότητα

- Συνδυασμένες δημόσιες μεταφορές, έλεγχος ακτοπλοϊκών εταιρειών.
- Κρατική παρουσία σε ακτοπλοΐα – κοινωνική/αυτοδιοικητική ιδιοκτησία.
- Ενίσχυση και επέκταση του Μεταφορικού Ισοδύναμου.

4) Λιμάνια

- Αναδιοργάνωση του λιμενικού συστήματος. Δημιουργία Περιφερειακών Λιμενικών Συστημάτων με τη συμμετοχή εκπροσώπων της τοπικής αυτοδιοίκησης α΄ και β΄ βαθμού.
- Ισχυροποίηση των θεσμών ελέγχου και εποπτείας των λιμανιών που ιδιωτικοποιήθηκαν και η αξιοποίηση κρίσιμων παραμέτρων που περιλαμβάνονται στις σχετικές συμβάσεις παραχώρησης στην κατεύθυνση ενίσχυσης της εποπτείας και του δημόσιου ελέγχου.
- Εξάντληση των δυνατοτήτων επαναδιαπραγμάτευσης των συμβάσεων παραχώρησης.
- Υλοποίηση επενδύσεων στα λιμάνια που εξακολουθούν να βρίσκονται υπό δημόσιο έλεγχο με στόχο τη δημιουργία συνθηκών ανταγωνισμού με τα ιδιωτικά λιμάνια.
- Προστασία της εργασίας στα λιμάνια. Οργάνωση της εργασίας στα λιμάνια, με κανονισμούς που θα διασφαλίζουν την κοινωνική ασφάλεια και την προστασία της υγείας και της ασφάλειας.
- Ενεργειακή Αναβάθμιση των λιμένων της χώρας
- Ανάπτυξη Πληροφοριακού συστήματος λιμενικής κοινότητας (Port Community System).

Μακροπρόθεσμος στόχος αποτελεί η άρση της ελληνικής ιδιαιτερότητας και η επαναφορά του συνόλου του ελληνικού λιμενικού συστήματος στον έλεγχο του δημοσίου σε αντιστοιχία με το ευρωπαϊκό μοντέλο διοίκησης και διαχείρισης των λιμανιών.

5) Ενέργεια – Φυσικοί Πόροι – Περιβάλλον

- Ενεργειακή αυτονομία με σεβασμό στη φέρουσα ικανότητα, μέσω Ενεργειακών Κοινοτήτων.
- Ολοκληρωμένη διαχείριση απορριμμάτων/λυμάτων, κυκλική οικονομία.

- Απαραίτητα έργα: αφαλατώσεις, λιμνοδεξαμενές, ανασχετικά φράγματα κ.ά.
- Δραστικός περιορισμός πισίνων με χρήση θαλασσινού νερού στα νησιά και παραθαλάσσιες περιοχές, και φορολόγηση κατά τεκμήριο.
- Ολοκλήρωση της χαρτογράφησης του εθνικού μητρώου σημείων υδροληψίας (ΕΜΣΥ)

6) Υγεία

- Νησιωτικό ΕΣΥ μέσω Υγειονομικού Ισοδύναμου:
 - Ενίσχυση ανθρώπινου δυναμικού, εξοπλισμού.
 - Ενίσχυση των νησιωτικών αερολιμένων που έχουν αυξημένη κίνηση λόγω περιστατικών ΕΚΑΒ με μόνιμο προσωπικό αεροναυτιλίας
 - Κίνητρα παραμονής/επιστροφής επαγγελματιών.
 - Δημιουργία Υγειονομικής Περιφέρειας Αιγαίου & Περιφερειακού ΕΚΑΒ.
 - Αναβάθμιση τηλεϊατρικής, διακομιδών, οικονομική κάλυψη νησιωτών.

7) Παιδεία

- Ενίσχυση νησιωτικών ΑΕΙ, επιστροφή διετών προγραμμάτων ΕΠΑΛ.
- Μαζικοί μόνιμοι διορισμοί στην Π/θμια και Δ/θμια εκπαίδευση, ειδική αγωγή.
- Ψηφιακή πρόσβαση σε βιβλιοθήκες, περιοδικά, μουσεία.

8) Στέγαση

- Θεσμοθέτηση Στεγαστικού Ισοδύναμου.
 - Επιδότηση ενοικίου, επαναφορά του άρθρου 64 του Ν. 1943/91.
 - Προγράμματα κοινωνικής κατοικίας.

9) Δημόσια διοίκηση – Αυτοδιοίκηση

- Ισχυρή στελέχωση, αποκέντρωση, ψηφιακός μετασχηματισμός.
- Ισχυρά κίνητρα για υπηρεσιακή στελέχωση.
- Αποκέντρωση αρμοδιοτήτων/πόρων σε δήμους και περιφέρειες.

2.13 Για μία κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία

Στην Ελλάδα οι κομματικές παρεμβάσεις των κυβερνήσεων ΝΔ και ΠΑΣΟΚ οδήγησαν στην απαξίωση και διάβρωση των αξιών του συνεταιριστικού κινήματος. Στόχος μας είναι η ενίσχυση της ΚΑΛΟ έτσι ώστε, ιδιαίτερα οι συνεταιρισμοί να:

- συγκροτούν αλυσίδες αξίας και συστήματα καινοτομίας, δίχως να κάνουν εκπτώσεις σε θέματα ποιότητας και ανταγωνιστικότητας.
- διαμορφώνουν έτσι το ευρύτερο κοινωνικό κεφάλαιο, μπολιάζοντας την κοινωνία με τις αξίες του συνεταιριστικού κινήματος.

Προτάσεις πολιτικής:

2.13.1 Ενιαία Συνεταιριστική νομοθεσία

Θέσπιση ενός γενικού συνεταιριστικού νόμου, με ενοποίηση και κωδικοποίηση του συνόλου των συνεταιριστικών νόμων. Ο γενικός αυτός νόμος θα κατοχυρώνει:

- i. την υιοθέτηση του διεθνούς ορισμού περί συνεταιρισμών, των συνεταιριστικών αξιών και αρχών,
- ii. τη σύσταση των συνεταιρισμών με την ίδια διαδικασία, όρους και προθεσμίες, μειώνοντας τον ελάχιστο αριθμό μελών,
- iii. την υπαγωγή όλων των συνεταιρισμών στην ίδια εποπτική αρχή και σε έναν έλεγχο προσανατολισμένο στη συνεταιριστική επιχείρηση από ειδικευμένους ελεγκτές,
- iv. τη διακριτή μεταχείριση των συνεταιρισμών, όταν δεν προσανατολίζονται στην επίτευξη και διανομή κέρδους,
- v. τη δυνατότητα δημιουργίας δευτεροβάθμιων συνεταιρισμών και συνεταιρισμών με διαφορετικές κατηγορίες μελών,
- vi. τη δυνατότητα δημιουργίας δευτεροβάθμιων, τριτοβάθμιων ενώσεων με μέλη ομοειδείς ή μη συνεταιρισμούς.

2.13.2 Πρόγραμμα Συνεταιριστικής Εκπαίδευσης

- i. Συμπερίληψη των συνεταιρισμών στη διδακτέα ύλη όλων των βαθμίδων εκπαίδευσης.
- ii. Επιδότηση σεμιναρίων για τις ανάγκες των μελών, εργαζομένων και στελεχών των συνεταιρισμών
- iii. Μη αποκλεισμός των συνεταιρισμών από τη συμμετοχή τους σε εκπαιδευτικά προγράμματα, επιδοτούμενα και μη.
- iv. Θέσπιση γενικής διάταξης περί αποθεματικών εκπαίδευσης και κατάρτισης, τα οποία θα διατίθενται για εκπαιδευτικούς σκοπούς και δεν θα φορολογούνται.
- v. Εισαγωγή προγραμμάτων συνεταιριστικής εξειδίκευσης των ελεγκτών και παροχή κινήτρων για παρακολούθηση των άνω προγραμμάτων από τους ελεγκτές.
- vi. Η κατάρτιση στελεχών της δημόσιας διοίκησης, ιδίως υπηρεσιών κομβικής σημασίας για τους συνεταιρισμούς.

2.13.3 Θέσπιση πλαισίου και κινήτρων της μεταβίβασης επιχειρήσεων σε εργαζομένους

Με βάση τη διεθνή εμπειρία, μια στρατηγική υποστήριξης της εξαγοράς και μετατροπής επιχείρησης σε φορέα Κ.Α.Λ.Ο. περιλαμβάνει τους ακόλουθους άξονες:

- i. Δημιουργία ολοκληρωμένου θεσμικού πλαισίου για την υποστήριξη της μεταβίβασης επιχειρήσεων σε συνεταιρισμούς εργαζομένων και για την άρση νομικών, γραφειοκρατικών και άλλων εμποδίων.
- ii. Ενοποίηση νομοθεσίας για τις επιχειρήσεις της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας και του συνεταιρισμούς και υπαγωγή σε ενιαίο κρατικό εποπτικό φορέα.

- iii. Θεσμοθέτηση υποχρεώσεων ολοκληρωμένης και έγκαιρης ενημέρωσης των εργαζομένων από τους ιδιοκτήτες για την απόφαση αναστολής των εργασιών της επιχείρησης.
- iv. Δημιουργία Διεύθυνσης σε δημόσιο αναπτυξιακό φορέα (πχ Αναπτυξιακή Τράπεζα) με αποκλειστική αρμοδιότητα την υποστήριξη των μεταβιβάσεων επιχειρήσεων.
- v. Κινητοποίηση αρμόδιων δημόσιων υπηρεσιών απασχόλησης, επιμελητηρίων και συνδικαλιστικών οργανώσεων για την ενημέρωση των εργαζομένων σχετικά με τις δυνατότητες και διαδικασίες ανάληψης επιχειρηματικής δραστηριότητας.
- vi. Κατάρτιση δικαστικών υπαλλήλων και δικηγόρων σε θέματα εξαγοράς επιχειρήσεων από εργαζόμενους.
- vii. Παροχή υποστηρικτικών υπηρεσιών στους εργαζόμενους από συμβουλευτικές εταιρείες και οργανισμούς κατάρτισης σε θέματα νομικής υποστήριξης, διοίκησης επιχειρήσεων, εκπόνησης επιχειρηματικών σχεδίων, χρηματοδότησης, κ.λπ.
- viii. Χρηματοδότηση εξαγορών και επιχειρήσεων που έχουν μεταβιβαστεί

2.13.4 Ανάπτυξη συνεταιριστικού χρηματοπιστωτικού συστήματος

Διερεύνηση της δυνατότητας ίδρυσης Συνεταιριστικής Τράπεζας, σε συνεργασία με το πλήθος των συνεταιριστικών εγχειρημάτων και με την υποστήριξη της Αναπτυξιακής Τράπεζας, με κύριο σκοπό τη στήριξη των συνεταιριστικών εγχειρημάτων και της ΚΑΛΟ γενικότερα.

2.14 Για ένα νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα στη Θεσσαλία

ΓΙΑ ΕΝΑ ΝΕΟ ΟΡΑΜΑ

Οι πρόσφατες πλημμύρες στη Θεσσαλία, ανέδειξαν τα προβλήματα του κράτους και της αυτοδιοίκησης, των πολιτικών περιφερειακής ανάπτυξης, τα όρια επιβίωσης των φυσικών οικοσυστημάτων, τα διαρθρωτικά προβλήματα της οικονομίας, αλλά και τα όρια της καταναλωτικής κουλτούρας σε σχέση με το χώρο και τα αγαθά.

Οι επιλογές των Θεσσαλών για το μέλλον είναι δύο. Ή θα συνεχίσουμε να αναπαράγουμε την συνθήκη πριν τις πλημμύρες αντιμετωπίζοντάς τες ως ένα τυχαίο φυσικό γεγονός, ή θα επαναπροσδιορίσουμε τα πάντα, αντιμετωπίζοντας τις πλημμύρες ως ένα αποτέλεσμα της κλιματικής κρίσης που είναι βασική συνιστώσα της πολυκρίσης που μαστίζει τις σύγχρονες κοινωνίες.

Ένα νέο όραμα για τη Θεσσαλία προβάλλει σαν αναγκαιότητα. Η Θεσσαλία έχει όλους τους όρους να αποτελέσει ένα πρότυπο επαναπροσδιορισμού μετά από μια τέτοια καταστροφή σε μια πράσινη περιφέρεια ήπιας «ανάπτυξης» και αξιοβίωτης κοινωνίας.

2.14.1 Το όραμα μας είναι μια Θεσσαλία:

- i. ανθεκτική στις φυσικές καταστροφές με υποδομές πρόληψης, διαχείρισης της ζήτησης των νερών, προστασίας των αστικών, αγροτικών και φυσικών οικοσυστημάτων.
- ii. παραγωγής αγροτικών προϊόντων ποιότητας, με ενίσχυση της ελκυστικότητας του αγροτικού επαγγέλματος στους νέους ανθρώπους, με κατάρτιση και έμφαση στη γεωργία ακριβείας και σε βιώσιμα κτηνοτροφικά πάρκα.
- iii. με συγκρότηση παραγωγικών συμπλεγμάτων ολοκλήρωσης των αλυσίδων αξίας καλύπτοντας τα κενά με δημόσιες επενδύσεις και με ενεργοποίηση συνεταιριστικών επιχειρηματικών σχημάτων, μεγενθύνοντας έτσι την προστιθέμενη αξία των προϊόντων.
- iv. ενεργειακής αυτονομίας και περιβαλλοντικής αριστείας
- v. μόνιμου διασφαλισμένου εισοδήματος σε όλους ανεξαιρέτως τους ανθρώπους που επιλέγουν να ζουν στη Θεσσαλία
- vi. κοινωνικής συνοχής με σημαντική μείωση των ανισοτήτων και επαναπροσδιορισμό των εργασιακών σχέσεων προς όφελος της εργασίας.
- vii. χωρικής συνοχής με επικοινωνία οικισμών, κωμοπόλεων και αστικών κέντρων με ένα δίκτυο μετακίνησης σταθερής τροχιάς και λειτουργία όλης της περιφέρειας στα πρότυπα της ανοιχτής πόλης, με ενίσχυση των κωμοπόλεων, κίνητρα επανάχρησης των οικισμών και αποσυμφόρησης των μεγάλων αστικών κέντρων ιδιαίτερα της Λάρισας.
- viii. με κοινωνικές υποδομές χωροθετημένες ισόρροπα στο χώρο για την κάλυψη των αναγκών του πληθυσμού με την ελάχιστη μετακίνηση.
- ix. με συνδυασμένο τουρισμό των νησιών και των παράκτιων περιοχών με τα συνεχή ορεινά οικοσυστήματα και με την ιδιαιτερότητα του πεδινού χώρου που θα δίνει έμφαση στον πολιτισμό και στα τοπικά αγροδιατροφικά ποιοτικά προϊόντα.
- x. με επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό, ενίσχυση της έρευνας, της εκπαίδευσης και της καινοτομίας.
- xi. με ομαλή μετάβαση στην ψηφιακή και πράσινη εποχή.
- xii. με ενίσχυση της αυτοδιοίκησης και ανάδειξη της συμμετοχής στα κοινά ως πεμπτούσια της δημοκρατίας και καθήκον των πολιτών.

2.14.2 Για ένα νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα για τη Θεσσαλία

2.14.2.1) Το πλαίσιο

Οι πλημμύρες στη Θεσσαλία – DANIEL - επιβεβαιώνουν, ότι η χώρα έχει εισέλθει σε μια 'νέα κανονικότητα' με κύριο γνώρισμα την εντονότερη και συχνότερη εκδήλωση ακραίων καιρικών φαινομένων. Τα φαινόμενα αυτά, έχουν ως αποτέλεσμα την απώλεια ανθρώπινων ζωών και τεράστιες οικονομικές, κοινωνικές και περιβαλλοντικές συνέπειες που υπονομεύουν τις τρέχουσες και μελλοντικές συνθήκες διαβίωσης στην περιοχή της Θεσσαλίας, και όχι μόνο. Ξεχωρίζουν ειδικότερα οι καταστροφές στη φυτική παραγωγή, οι απώλειες χιλιάδων ζώων, οι επιπτώσεις στη βιοποικιλότητα, η υποβάθμιση των εδαφών και οι ζημιές σε ιδιωτικές και συλλογικές υποδομές όπως οδικά δίκτυα, αρδευτικά συστήματα, μηχανολογικός εξοπλισμός, παραγωγικές εγκαταστάσεις και κατοικίες.

Αν σκεφτούμε ότι σημαντικό μέρος της αγροτικής παραγωγής της χώρας παράγεται από καλλιέργειες του Θεσσαλικού κάμπου μπορούμε να κατανοήσουμε τις επιπτώσεις για την χώρα από την απώλεια και ακαταλληλότητα παραγωγικών εδαφών και από την οικονομική αδυναμία των γεωργών και των κτηνοτρόφων να επανεκκινήσουν την παραγωγική τους διαδικασία. Τέλος το γεγονός ότι οι πληγέντες είναι, κατά κανόνα, τα ασθενέστερα οικονομικά και κοινωνικά στρώματα, αναδεικνύει emphatically και την ταξική πτυχή των συνεπειών από τις πλημμύρες στη Θεσσαλία. Η άποψη ότι ο Daniel ήταν ένα φυσικό φαινόμενο από τα πολλά που συμβαίνουν κατά καιρούς σε διαφορετικές εντάσεις, αμφισβητείται. Οι πλημμύρες στη Θεσσαλία, δεν είναι κάποιες πιο έντονες βροχοπτώσεις από αυτές που έζησε ο Θεσσαλικός κάμπος και στο παρελθόν, αλλά είναι η πρώτη μεγάλης κλίμακας χωρική έκφραση της κλιματικής κρίσης στη χώρα μας. Και η κλιματική κρίση δεν μπορεί να είναι ένα άλλοθι καθότι δεν είναι ένα αυτόνομο φυσικό φαινόμενο αλλά το αποτέλεσμα ενός τρόπου παραγωγής και ενός καθεστώτος διαχείρισης των υποδομών, της οικονομίας και της κοινωνίας π.χ. το «Περιφερειακό Σχέδιο Προσαρμογής στην Κλιματική Αλλαγή της Περιφέρειας Θεσσαλίας» ΠΣΠΚΑ, δεν έχει ακόμα ολοκληρωθεί παρόλο που η «Στρατηγική της Ευρωπαϊκής Ένωσης για την προσαρμογή στην κλιματική αλλαγή» COM(2013)216 ισχύει από το 2013.

Παράλληλα με την κλιματική κρίση, ο πλανήτης βιώνει έντονους πολέμους και γεωπολιτικές ανακατατάξεις, μεγάλες χωρικές και κοινωνικές ανισότητες, υγειονομικές πανδημίες, προκλητικές ανισοκατανομές του παραγόμενου πλούτου, καθολική επιτήρηση του πληθυσμού και χειραγώγηση των συμπεριφορών του από τους μεγάλους τεχνολογικούς κολοσσούς της τεχνητής νοημοσύνης, απουσία οποιοδήποτε δημοκρατικού ελέγχου, αλλά και δυσθεώρητα οικονομικά προβλήματα...που «αποκεντρώνονται» κατά κύριο λόγο στα συνήθη υποζύγια, δηλαδή στα φτωχά και λαϊκά κοινωνικά στρώματα.

Όμως, αν συνεχίσουμε να προσεγγίζουμε και να προσπαθούμε αντιμετωπίσουμε την κάθε κρίση που εμφανίζεται, διαχωρισμένα, αυτόνομα, με θεματικούς περιορισμούς και με κατά περίπτωση «λύσεις», θα έχουμε κάποια σημειακά αποτελέσματα περιορισμένου χρονικού ορίζοντα αλλά επί της ουσίας θα αναπαράγουμε το πρόβλημα συμβάλλοντας στην διευρυμένη επανεμφάνισή μιας νέας κρίσης με απροσδιόριστη ένταση. Σήμερα, είναι εμφανές ότι οι πλανητικές προκλήσεις που βιώνουμε, επιβάλλουν να αντιμετωπίσουμε τις προκλήσεις ενιαία ως έκφραση μιας πολυκρίσης που δεν μπορεί να οριστεί διαφορετικά πέραν της καθολικής επίπτωσης του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής - στην ύστερη φάση του άκρατου και αυταρχικού νεοφιλελευθερισμού - στη φύση και στον άνθρωπο. Η προσέγγιση λοιπόν της πολυκρίσης που βιώνει ο πλανήτης απαιτεί νέα αναλυτικά εργαλεία, ορισμούς και μεθόδους για την κατανόηση της πραγματικότητας και την υπέρβασή της.

Στις σημερινές συνθήκες, πολλές αναπαραγωγικές και εξισορροπητικές λειτουργίες σε επίπεδο οικονομίας, κοινωνικών υπηρεσιών και φυσικών πόρων του καπιταλιστικού καθεστώτος, έχουν απορρυθμιστεί και έχει υποχωρήσει η κάλυψη των αναγκών που αντιστοιχούν σε αυτές τις λειτουργίες. Πρόκειται για μια απορρύθμιση την οποία χειρίζεται η άρχουσα τάξη σε διεθνές επίπεδο με μια πολύμορφη επιθετικότητα απέναντι στην εργατική τάξη και τις λαϊκές τάξεις αλλά και στα μεσαία στρώματα ευρύτερα. Αυτή η

επιθετικότητα έχει φθάσει σε ένα επίπεδο όπου η εξόντωση πληθυσμών, όχι μόνο μέσω πολέμων, αλλά κυρίως μέσω κρίσεων επιβίωσης λόγω ανεπάρκειας τροφίμων, και μέσω των αυξανόμενων επιπτώσεων της κλιματικής κρίσης, των πανδημιών, της επιτήρησης, της χειραγώγησης μέσω των πλατφορμών της τεχνητής νοημοσύνης, διαμορφώνει μια 'νέα κανονικότητα', που πρέπει, αφού την κατανοήσουμε στο σύνολό της να αντιπαρατεθούμε μαζί της προτάσσοντας ένα σχέδιο υπέρβασης που θα στηρίζεται σε στέρεες επιστημονικές βάσεις και δεδομένα. Ο Σχεδιασμός αντιμετώπισης της πολυκρίσης θα πρέπει να ξεκινά από μία πλανητική προσέγγιση των χαρακτηριστικών της και των προτάσεων υπέρβασής της και να επικεντρώνεται σε τοπικές πρωτοβουλίες αποτελεσματικής θωράκισης από τις αρνητικές συνέπειές της.

Είναι κοινός τόπος η αποδοχή της χρεωκοπίας του αναπτυξιακού υποδείγματος που ηγεμονεύει σήμερα με διαφορετική φόρτιση ως προς τα αίτια, τα μεγέθη και τα αποτελέσματα αυτού του υποδείγματος από το σύνολο των «διανοουμένων» όλων των ιδεολογικών και πολιτικών προσεγγίσεων. Επίσης κοινός τόπος είναι η αναζήτηση ενός νέου αναπτυξιακού υποδείγματος από όλες τις διαφορετικές προσεγγίσεις για την υπέρβαση των προβλημάτων. Η αναζήτηση ενός νέου αναπτυξιακού υποδείγματος για την υπέρβαση της πολυκρίσης οφείλει να ενσωματώνει – πέραν των άλλων – και τις σχέσεις και αντιπαλότητες του Παγκόσμιου (Global) και του τοπικού (local) όσο και των ενδιάμεσων χωρικών, οικονομικών και πολιτικών επιπέδων (εθνικό και υπερεθνικό). Με αφορμή τη Θεσσαλία και το φαινόμενο DANIEL, η αναζήτηση ενός νέου αναπτυξιακού υποδείγματος οφείλει να ξεκινήσει από το τοπικό επίπεδο με άξονες αφενός την ανθεκτικότητα των τοπικών οικοσυστημάτων στις επιπτώσεις της πολυκρίσης και αφετέρου την υπέρβαση του συνόλου των οικονομικών, ιδεολογικών και πολιτικών σχέσεων του σημερινού χρεωκοπημένου αναπτυξιακού υποδείγματος.

Προαπαιτούμενο για τη συζήτηση του «τι να κάνουμε, στρατηγικά για την αλλαγή του αναπτυξιακού υποδείγματος» για τη Θεσσαλία, είναι η συζήτηση περί μεθόδου και η αλλαγή προσέγγισης στον σχεδιασμό πολιτικών, τόσο αντιμετώπισης των αιτιών της καταστροφής όσο και συνολικής αναδιοργάνωσης της οικονομικής και κοινωνικής ζωής της Θεσσαλίας. Για αυτή τη συζήτηση αξίζει να επισημάνουμε και να στρέψουμε την προσοχή στα ακόλουθα κάποια ζητήματα:

- Η αντιμετώπιση των προβλημάτων της πολυκρίσης προϋποθέτει αφενός την αναγνώριση των «διαφορετικών» κρίσεων ως ενός ενιαίου συστήματος πολυκρίσης και αφετέρου νέες προσεγγίσεις, εργαλεία, στρατηγικές και πολιτικές. Το κύριο ζήτημα για τη χώρα μας είναι το ίδιο το αναπτυξιακό υπόδειγμα, το οποίο και συμβάλλει και συνεχώς αναπαράγει τις κρίσεις. Αυτό το αναπτυξιακό υπόδειγμα θα πρέπει να ανασχεδιαστεί, στο πλαίσιο των νέων δεδομένων της πολυκρίσης και των συνεπειών της. Η σοβαρότητα της κρίσης του ελληνικού καπιταλιστικού συστήματος, σε συνδυασμό με τις διεθνείς οικονομικές εξελίξεις, και την ένταξη πλέον στην εποχή της πολυκρίσης, απαιτούν τον συνδυασμό της λήψης ορθολογικών αποφάσεων, με την υποστήριξη επιστημονικών αναλύσεων, σε πολλαπλά επίπεδα. Απαιτούν επίσης και την

άμεση εμπλοκή των ενδιαφερομένων, των εργαζομένων, των αγροτών, των επιχειρηματιών και των κατοίκων στην επεξεργασία και την υλοποίηση αυτών των αποφάσεων. Η αντίληψη της νεοφιλελεύθερης Δεξιάς δεν αναγνωρίζει την πολυκρίση ως τέτοια, δηλαδή ως συνολική αποτυχία του καπιταλιστικού τρόπου παραγωγής σε συνθήκες παγκοσμιοποίησης και κυριαρχίας του χρηματιστηριακού κεφαλαίου. Αντιλαμβάνεται τις κρίσεις, κάθε μία διαχωρισμένα, μόνο ως συγκυριακές και, κατά περίπτωση, αναγκαίες αρνητικές επιπτώσεις της «τεχνολογικής προόδου», τις οποίες και αντιμετωπίζει με πολιτικές αναπαραγωγής του ισχύοντος καθεστώτος ρύθμισης και όχι με στρατηγικές επίλυσης των προβλημάτων. Ο μεθοδολογικός κατακερματισμός των προβλημάτων ως δήθεν ασύνδετων μεταξύ τους παραμέτρων οδηγεί στην εξατομικευμένη αντιμετώπιση τους. Επί παραδείγματι, στη Θεσσαλία η αντιμετώπιση των φυσικών καταστροφών ως κάτι συγκυριακό οδηγεί στη μερική και εξατομικευμένη αποζημίωση των πληγέντων, χωρίς καμία μέριμνα, στο επίπεδο του σχεδιασμού και πολύ περισσότερο στο επίπεδο της υλοποίησης, για την ανάπτυξη υποδομών ανθεκτικότητας και μείωσης της τρωτότητας και ευαλωτότητας των τοπικών οικοσυστημάτων.

- Οι καταστροφές από τις πλημμύρες δεν ήταν τόσο μεμονωμένες όσο παρουσιάζονται και σίγουρα δεν ήταν αναπάντεχες. Η απειλή της κλιματικής κρίσης και οι εν δυνάμει άμεσες και έμμεσες επιπτώσεις της είναι γνωστές εδώ και δεκαετίες, ιδιαίτερα στην περιοχή της Μεσογείου με την άνοδο της θερμοκρασίας της θάλασσας. Κανείς δεν δικαιούται να λέει ότι αιφνιδιασθηκε. Η αδράνεια και η επιμονή σε αντιεπιστημονικές λύσεις (π.χ. Αχελώος), εδώ και σχεδόν έναν αιώνα, λειτούργησαν ανασταλτικά για την προετοιμασία και την υλοποίηση των απαραίτητων δράσεων και έργων που θα συνέβαλαν στην ανθεκτικότητα της Θεσσαλίας σε φυσικές καταστροφές, αλλά και στη βέλτιστη διαχείριση των υδάτων. Είναι λοιπόν οι καταστροφές από τις πλημμύρες ευκαιρία για τη Θεσσαλία; Και αν είναι ευκαιρία, τι ευκαιρία; Μήπως για να αρπάξουν κάποιοι τη γη, το νερό και άλλους πόρους; Για να γίνουν έργα δίχως σχέδιο, αλλά με οικονομικά οφέλη για λίγους; Για να μας ξανακοροϊδέψουν, πατώντας στην ανάγκη των πληγέντων για άμεση βοήθεια και υποστήριξη;. Αντιθέτως, η μοναδική ευκαιρία που υπάρχει είναι, η προσπάθεια για να μπει η Θεσσαλία σε τροχιά ανθεκτικής και δίκαιης ανάπτυξης. Οφείλουμε να συμφωνήσουμε λοιπόν στους στόχους και τα κριτήρια με τα οποία θα κριθούν οι παρεμβάσεις της πολιτείας. Όχι μόνο πόσα έργα θα γίνουν και πόσα χρήματα θα δαπανηθούν, αλλά και πόσο θα θωρακισθούν η Θεσσαλία, τα δάση, τα βουνά, τα χωριά και οι πόλεις της, καθώς και το παραγωγικό δυναμικό της από πλημμύρες, πυρκαγιές και άλλες φυσικές καταστροφές. Πόσο θα ενισχυθεί ο πληθυσμός και το εισόδημά του, πόσο θα αυξηθεί η προστιθέμενη αξία στην περιφέρεια, πόσοι νέοι και νέες θα επιστρέψουν αντί να φύγουν, πόσες νέες οικογένειες θα εγκατασταθούν, πόσα σχολεία και τάξεις θα ξανανοίξουν, πόσο θα βελτιωθεί το προσδόκιμο και η ποιότητα ζωής των Θεσσαλών. Οφείλουμε να ιεραρχήσουμε τους στόχους και να θέσουμε χρονοδιάγραμμα και οδικό χάρτη.

Αλλιώς, θα εφαρμόζουμε άκριτα πολιτικές και μεθοδολογίες που είτε φτιάχτηκαν για άλλες πιο αναπτυγμένες περιφέρειες, είτε εξυπηρετούν επιμέρους σκοπούς με μυωπική και δυστυχώς συχνά και ιδιοτελή λογική. Και αναπόφευκτα θα ξαναδούμε σύντομα τα ίδια αποτελέσματα. Έτσι λοιπόν οι καταστροφές από τις πλημμύρες είναι η «ευκαιρία», για τα ξαναδούμε όλα από την αρχή και με διαφορετική οπτική.

- Είναι σαφές τι στις νέες συνθήκες της πολυκρίσης, η συνθετότητα και πολυπαραγοντική φύση των προβλημάτων, απαιτούν νέα γνώση, εργαλεία και μεθόδους προσέγγισης, ιδιαίτερα για την αναζήτηση νέων αναπτυξιακών υποδειγμάτων και στρατηγικών επιλογών, σε σχέση με την ανθεκτικότητα και την ανασυγκρότηση των περιφερειακών και τοπικών οικοσυστημάτων. Η δομή της διοίκησης και αυτοδιοίκησης, αλλά και των επιχειρήσεων της Θεσσαλίας, είναι ωστόσο τέτοια που δυσκολεύονται να ενσωματώσουν τεχνογνωσία και νέα εργαλεία, ιδιαίτερα σε μια φάση έκρηξης της τεχνητής νοημοσύνης, που παρά τα προβλήματά της, μπορεί να υποστηρίξει συστήματα διάγνωσης, σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης αναπτυξιακών σχεδίων. Απαιτούνται λοιπόν νέες δομές διαχείρισης της τεχνογνωσίας και διάχυσης αυτής στους θεσμούς, τις επιχειρήσεις και στους αγρότες, αρχικά στο πλαίσιο της τεχνικής υποστήριξης και στρατηγικά στην ενσωμάτωση της τεχνογνωσίας στους οικονομικούς συντελεστές και στους θεσμούς.

2.14.2.2) *Το αναπτυξιακό υπόδειγμα*

Με τον όρο αναπτυξιακό μοντέλο εννοούμε κυρίως εκείνο το σύστημα αξιών και αρχών με βάση τις οποίες προσανατολίζουμε και σχεδιάζουμε την οικονομία ώστε να έχει αποτέλεσμα για την κοινωνία. Βασικό κριτήριο για την επιλογή αναπτυξιακού μοντέλου αποτελεί η προτεραιότητα των κοινωνικών αναγκών και η κάλυψη αυτών από το κοινωνικό κράτος. Έτσι, η εκπαίδευση, η υγεία, οι υποδομές, οι μεταφορές πρέπει να θεωρούνται ως «επένδυση» η οποία προσδίδει αξία στη ζωή των πολιτών διευκολύνει τη λειτουργία της κοινωνίας και μειώνει το κόστος λειτουργίας της οικονομίας. Οι δαπάνες για το κοινωνικό κράτος δεν μπορούν να αντιμετωπίζονται ως ευκαιρία πλουτισμού και οι παροχές ως ύλη για το πελατειακό κράτος ή με άλλα λόγια ως αγορές δηλαδή ως ευκαιρία για κερδοσκοπία. Απέναντι στη λογική των αγορών και του ατομικού πλουτισμού, η κοινωνία και οι κοινωνικές ανάγκες πρέπει να αποτελούν τον οδηγό του οικονομικού και αναπτυξιακού σχεδιασμού. Η ποιότητα ζωής, η κοινωνική ασφάλεια, οι εργασιακές σχέσεις, ο χρόνος εργασίας, την ισότητα και η δικαιοσύνη αποτελούν αξιακό πλαίσιο για το αναπτυξιακό μοντέλο.

Σε αυτό το πλαίσιο το παραγωγικό μοντέλο συνδέεται με το αναπτυξιακό μοντέλο στο βαθμό που υπηρετεί τους στόχους-κριτήρια, που τίθενται στο πλαίσιο του δεύτερου. Το παραγωγικό μοντέλο συγκροτείται με βάση, τι παράγεται, ποιος το παράγει, πως συνδέονται οι παραγωγικές μονάδες δημιουργώντας αλυσίδες αξίας ή πλαίσια ανταγωνισμού, ποια είναι τα χαρακτηριστικά της αξίας που παράγεται.

Είναι σαφές ότι το αναπτυξιακό και το παραγωγικό μοντέλο αν προσεγγιστούν διαχωρισμένα η συζήτηση οδηγείται – στην ακραία περίπτωση – για μεν το αναπτυξιακό μοντέλο σε ένα πλαίσιο αρχών και αξιών κοινωνική ευαισθησίας (ανάπτυξη για όλους, κοινωνική δικαιοσύνη, κοινωνικό κράτος), για δε το παραγωγικό μοντέλο σε ένα επιχειρησιακό πλαίσιο ανάπτυξης της παραγωγής και αύξησης της προστιθέμενης αξίας με ενσωμάτωση όλων των τεχνολογικών και ψηφιακών καινοτομιών. Αυτές οι διαστάσεις τη συζήτησης είναι αναγκαίες αλλά όχι και ικανές από μόνες τους, αυτόνομα και διαχωρισμένα, να απαντήσουν στο αίτημα του κοινωνικού μετασχηματισμού. Το αναπτυξιακό και το παραγωγικό μοντέλο πρέπει να προσεγγιστούν ενιαία ενσωματώνοντας τις κοινωνικές τάξεις που θέλουν να υπηρετήσουν καθώς και τις παραγωγικές σχέσεις που θέλουν να προωθήσουν. Αναπόφευκτα η ενιαία προσέγγιση ενσωματώνει και τις έννοιες των θεσμών (κράτος και κοινωνικοί εταίροι) καθώς και τις ενδιάμεσες διαμεσολαβήσεις και εκπροσωπήσεις των κοινωνικών τάξεων, με άλλα λόγια τις διαδικασίες και τους θεσμούς του δημοκρατικού σχεδιασμού.

Με αυτές τις επισημάνσεις μιας ολιστικής προσέγγισης συγκροτείται αυτό που ονομάζουμε αναπτυξιακό υπόδειγμα. Έτσι λοιπόν, η συζήτηση για το αναπτυξιακό υπόδειγμα οφείλει να ξεκινά από την διάγνωση των κοινωνικών αναγκών για να καθορίσει τους αναπτυξιακούς στόχους, να διαφοροποιήσει την οικονομική δραστηριότητα να εξειδικεύσει τις πολιτικές τόσο χωρικά όσο και κοινωνικά, και τέλος να ενσωματώσει την διαβούλευση και τον δημοκρατικό σχεδιασμό με νέους θεσμούς οργάνωσής της κοινωνίας. Αυτή η συζήτηση θα ήταν αφαιρετική και υποθετική αν δεν λάμβανε υπόψη τις διεθνείς και ευρωπαϊκές εξελίξεις και τάσεις και τον τρόπο που επηρεάζουν το εθνικό και το τοπικό επίπεδο.

Αυτό το νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα πρέπει να σχεδιαστεί με τρόπο συμμετοχικό, δημοκρατικό και κοινωνικά δίκαιο, όπως πρέπει και να στηρίζεται στη διάγνωση των αναπτυξιακών αναγκών, δηλαδή να σχεδιαστεί στη βάση δεδομένων, να ενσωματώνει νέους θεσμούς τεχνογνωσίας και μηχανισμούς τεχνικής υποστήριξης για την προώθησή του. Πρέπει επίσης να στηρίζεται στην ενεργό συμμετοχή των αναπτυξιακών συντελεστών, όχι μόνον στη μερικότητα του καθένα – μια επιχείρηση π.χ. να μην εγκλωβίζεται στην δική της ανάπτυξη και μόνο. Αντιθέτως, να συμμετέχουν στη συνολική αναπτυξιακή δραστηριότητα στο πλαίσιο μιας ανατροφοδότησης και άμεσης ή έμμεσης συσχέτισης όλοι οι αναπτυξιακοί συντελεστές. Ταυτόχρονα, η υλοποίηση αναπτυξιακών σχεδίων, στο πλαίσιο του νέου αναπτυξιακού υποδείγματος, απαιτεί την ενίσχυση των ικανοτήτων του δημοσίου και της αυτοδιοίκησης (υποδομές, προσωπικό, τεχνολογία), στον αντίποδα της υφιστάμενης κατάστασης. Ένας δημόσιος τομέας και μια αυτοδιοίκηση που θα είναι ικανοί να σχεδιάζουν και να διαβουλεύονται, να τηρούν και να διαχειρίζονται τα δεδομένα τους στο πλαίσιο ενιαίας Τράπεζας Δεδομένων της Περιφέρειας, και να λειτουργούν με όρους διαφάνειας, σύμμαχοι και όχι εχθροί του πολίτη, ενσωματώνοντας την τεχνητή νοημοσύνη, αλλά και τη μετατροπή της τεχνητής νοημοσύνης σε συλλογική νοημοσύνη. Κάτι που επιτυγχάνεται μέσα από τη συνεχή διαβούλευση και τη συμμετοχή των πολιτών στον δημοκρατικό σχεδιασμό.

Σήμερα, η μεγάλη αυτή καταστροφή, είναι μια ευκαιρία να προβληματιστούμε, για να κατανοήσουμε τα πραγματικά αίτια της και να αναζητήσουμε έναν ριζικά διαφορετικό αναπτυξιακό δρόμο. Το σημερινό αναπτυξιακό υπόδειγμα, που συνέβαλε, αν όχι στις φυσικές

καταστροφές αυτές καθαυτές, σίγουρα ωστόσο στην έντασή τους, πρέπει να αλλάξει. Το ζήτημα είναι τεράστιο. Επιμένουμε λοιπόν στο να ανοίξουμε αυτή τη συζήτηση, καταθέτοντας μια σειρά προβληματισμούς και βασικές επιλογές που χαρακτηρίζουν και το νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα και τέτοιες είναι:

- Η ανθεκτικότητα στις φυσικές καταστροφές με έμφαση στην προστασία των ευάλωτων κοινωνικών ομάδων
- Η παραγωγή αγροτικών προϊόντων ποιότητας
- Η συγκρότηση παραγωγικών συμπλεγμάτων ολοκλήρωσης των αλυσίδων αξίας
- Η ενεργειακή αυτονομία, περιβαλλοντική αριστεία, συνεχής ψηφιακή προσαρμογή
- Το διασφαλισμένο εγγυημένο εισόδημα
- Η κοινωνικής και χωρική συνοχή
- Ισόρροπα χωροθετημένες κοινωνικές υποδομές
- Λειτουργικές συνδέσεις οικονομικών δραστηριοτήτων (π.χ. τουρισμός με πολιτισμό και αγροδιατροφικά ποιοτικά προϊόντα)
- Επένδυση στο ανθρώπινο δυναμικό
- Ενίσχυση της έρευνας, της εκπαίδευσης και της καινοτομίας.
- Δημοκρατικός προγραμματισμός με ενίσχυση της αυτοδιοίκησης με ουσιαστική συμμετοχή των πολιτών.

Είναι σαφές, ότι ανοίγει μια μεγάλη συζήτηση, όπου η παρούσα έκθεση αφενός ανοίγει αυτή τη συζήτηση και αφετέρου προσπαθεί να σκιαγραφήσει ένα νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα για τη Θεσσαλία και έναν οδικό χάρτη για την προώθηση ενός αναπτυξιακού σχεδίου στο πλαίσιο αυτού του υποδείγματος για την υπέρβαση της πολυκρίσης.

2.14.3 Για ένα αναπτυξιακό σχέδιο ανθεκτικότητας και παραγωγικής ανασυγκρότησης της Θεσσαλίας

Την επαύριον μιας τόσο μεγάλης έκτασης καταστροφής – DANIEL - υπάρχει η αίσθηση του «κατεπείγοντος», αλλά το κατεπείγον δεν πρέπει να ακυρώσει την αναγκαιότητα σχεδιασμών, τόσο σε άμεσο και βραχυπρόθεσμο όσο και σε μέσο-μακροπρόθεσμο επίπεδο.

Στο πλαίσιο ενός νέου αναπτυξιακού υποδείγματος οφείλουμε να επεξεργαστούμε ένα Αναπτυξιακό Σχέδιο ανθεκτικότητας και παραγωγικής ανασυγκρότησης για τη Θεσσαλία.

Η υλοποίηση ενός τέτοιου αναπτυξιακού σχεδίου – παράλληλα με τις διεκδικήσεις σε πλανητικό επίπεδο και στο επίπεδο των υπερεθνικών ενοποιήσεων - είναι μια προοπτική που μπορεί να πραγματοποιηθεί μόνο από ευρείες λαϊκές κοινωνικές συμμαχίες οι οποίες θα βασιστούν σε στέρεες επιστημονικές γνώσεις που τεκμηριώνουν την αναγκαιότητα και την εφικτότητα των στόχων αυτού του σχεδίου. Η κοινωνική αναπαραγωγή δεν μπορεί πλέον να στρέφεται γύρω από την υποστήριξη, τη συμπλήρωση, ή τη διόρθωση επιμέρους ατομικών πρωτοβουλιών, και πρέπει να αποκτήσει πρωτεύοντα ρόλο η κοινωνία, η διάγνωση των

αναγκών της, και ο σχεδιασμός -στη βάση δεδομένων - της ικανοποίησης αυτών των αναγκών της κοινωνίας και της οικονομίας.

Η ΝΕΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ προτείνει ένα αναπτυξιακό σχέδιο ανθεκτικότητας και παραγωγικής ανασυγκρότησης, στην αντίληψη ενός νέου αναπτυξιακού υποδείγματος της Θεσσαλίας, στον σχεδιασμό του οποίου θα έχουν ενεργό ρόλο η τοπική και περιφερειακή αυτοδιοίκηση, παραγωγικοί φορείς, πανεπιστήμια και ερευνητικά κέντρα, οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και κοινωνικά κινήματα και όχι κάθε είδους funds. Ένα τέτοιο Σχέδιο θα δίνει έμφαση στην ταχύτατη αποκατάσταση των ζημιών, τη συγκράτηση του πληθυσμού, την ενδυνάμωση του κοινωνικού ιστού, τη θωράκιση της ανθεκτικότητας των υποδομών των τοπικών οικοσυστημάτων και τον εκσυγχρονισμό και την τεχνολογική αναβάθμιση της παραγωγικής διαδικασίας προς όφελος των παραγωγών. Απαιτείται λοιπόν ένας ολοκληρωμένος σχεδιασμός τόσο αντιμετώπισης των αιτιών της καταστροφής όσο και συνολικής αναδιοργάνωσης της οικονομικής και κοινωνικής ζωής της Θεσσαλίας.

Στα άμεσα μέτρα πολιτικής συγκαταλέγονται ασφαλώς οι αποζημιώσεις και οι ενισχύσεις, για να μπορέσουν οι πληγέντες πληθυσμοί να ξαναμπούν σε μια κανονικότητα και να επανέλθουν οι αγροτικές δραστηριότητες. Στα βραχυπρόθεσμα μέτρα πολιτικής συγκαταλέγονται αφενός ο προσδιορισμός των ευάλωτων περιοχών, ο σχεδιασμός και η υλοποίηση έργων και δράσεων ανθεκτικότητας των περιοχών αυτών, καθώς και η θωράκισή τους με υποδομές, για να καταστούν ανθεκτικά τα τοπικά οικοσυστήματα απέναντι σε ακραία καιρικά φαινόμενα και αφετέρου πολιτικές ανάσχεσης των παρενεργειών και κινδύνων στη Θεσσαλία, όπως είναι η εγκατάλειψη της παραγωγής, η πώληση γεωργικής γης, η μετανάστευση κάποιων και στην ακραία περίπτωση η εγκατάλειψη ολόκληρων οικισμών. Στα μέσο - μακροπρόθεσμα μέτρα πολιτικής συγκαταλέγεται ο σχεδιασμός και η σταδιακή δρομολόγηση ενός νέου παραγωγικού και καταναλωτικού υποδείγματος, δηλαδή ενός νέου αναπτυξιακού υποδείγματος της Θεσσαλίας

Στην εποχή μας δεν επιτρέπεται να καλλιεργούμε την πλάνη ότι υπάρχουν εύκολες ή απλές λύσεις. Οι λύσεις είναι, όπως και τα προβλήματα, πολύπλοκες και απαιτούν μελέτη, τεχνογνωσία, οργανωμένη και επαρκή σε χρόνο διαβούλευση, και στη συνέχεια αξιολόγηση για βελτίωση. Έχουμε στη διάθεσή μας σύγχρονα ψηφιακά εργαλεία που επιτρέπουν την μελέτη σεναρίων και πολιτικών και τη διευκόλυνση της μεθοδικής διαβούλευσης μέσα από ψηφιακές πλατφόρμες.

Μια πρώτη προσέγγιση για τους βασικούς πυλώνες ενός τέτοιου αναπτυξιακού σχεδίου είναι:

2.14.3.1) ΠΥΛΩΝΑΣ ΠΡΩΤΟΣ. ΑΝΘΕΚΤΙΚΟΤΗΤΑ ΤΩΝ ΟΙΚΟΣΥΣΤΗΜΑΤΩΝ

Το ζήτημα της ανθεκτικότητας και της παραγωγικής ανασυγκρότησης πρέπει να μπει σε πρώτη προτεραιότητα. Στην εποχή της κλιματικής κρίσης και της ψηφιακής μετάβασης το ζήτημα δεν είναι να ανασυγκροτήσουμε το παλιό, αλλά να το μετασηματίσουμε σε ένα νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα και ένα μοντέλο ανάπτυξης, με υψηλότερη προστιθέμενη αξία και ανθεκτικότητα στο ανταγωνιστικό πλαίσιο του 21ου αιώνα. Δεν είναι αποτελεσματικό να

ενισχύουμε μεμονωμένες δραστηριότητες, αντί για αλυσίδες (οικοσυστήματα) αξίας. Οι επιλογές και οι πολιτικές που έχουν στενό τομεακό χαρακτήρα είναι καταδικασμένες να αποτύχουν, ωφελώντας τους ισχυρούς που караδοκούν να αποσπάσουν παραγωγικούς πόρους και δυναμικό.

Αυτό σημαίνει ότι απαιτούνται γερά συλλογικά θεμέλια, υποδομές που θα διασφαλίζουν την αποτελεσματική λειτουργία της κοινωνίας και της οικονομίας, τη λειτουργία των θεσμών. Αυτές οι υποδομές είναι οι άμυνα της κοινωνίας και είναι κοινές. Δεν είναι ασφαλές ούτε αποτελεσματικό να αντιμετωπίζεις αυτές τις υποδομές ως αγορές, δημιουργώντας εμπόδια και στερώντας την πρόσβαση και προκαλώντας ανισότητες. Αντί να επιδιώκουμε την κερδοσκοπία από την ενέργεια, την υγεία, την παιδεία, τις μετακινήσεις και τις μεταφορές, είναι πιο λογικό και αποτελεσματικό να εξασφαλίσουμε δωρεάν ή σε λογική τιμή πρόσβαση για όλους.

2.14.3.2) ΠΥΛΩΝΑΣ ΔΕΥΤΕΡΟΣ. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΑ ΣΥΜΠΛΕΓΜΑΤΑ ΚΑΙ ΑΛΥΣΙΔΕΣ ΑΞΙΑΣ

Το δίλημμα «ανταγωνιστικότητα ή κοινωνική ευημερία» δεν είναι ρεαλιστικό, είναι ψευδές. Η «ανταγωνιστικότητα» ξεκινά και οφείλεται στη εργασία. Γιατί ανταγωνιστικότητα σημαίνει καλύτερη αξία, όχι μικρότερη τιμή. Η δημιουργία αξίας μπορεί να επιτευχθεί μόνο όταν τεθούν οι άνθρωποι πάνω από τα κέρδη. Στην εποχή της γνώσης και της δημιουργικότητας, για να είναι δημιουργικοί οι άνθρωποι πρέπει να νιώθουν ασφάλεια, για τους ίδιους και τους δικούς τους. Ασφάλεια απέναντι στην περιβαλλοντική και κλιματική κρίση, στις φυσικές καταστροφές, στις επιδημιολογικούς κινδύνους, στις τεχνολογικές εξελίξεις, στις οικονομικές και γεωπολιτικές διακυμάνσεις και κρίσεις.

Για να αναπτύξουμε ανταγωνιστικές αλυσίδες αξίας που θα μεγιστοποιούν την τοπικά προστιθέμενη αξία, με τον παραγόμενο πλούτο να μένει στον τόπο, οι ασκούμενες πολιτικές και τα μέτρα πρέπει να έχουν συγκεκριμένους στόχους. Η παραγωγή δεν πρέπει να στηρίζεται στις μειώσεις του κόστους παραγωγής μέσω της μείωσης των μισθών, αλλά στην ενίσχυση του σχεδιασμού και της προώθησης προϊόντων υψηλής προστιθέμενης αξίας, με υποστήριξη των ΜμΕ και των Συνεταιρισμών στον τομέα της καινοτομίας και του μάρκετινγκ. Στόχος είναι η μεγιστοποίηση της τοπικά προστιθέμενης αξίας, με υποστήριξη της δικτύωσης και της συνεργασίας των επιχειρήσεων, καθώς και η ουσιαστική σύνδεση των περιφερειακών και τοπικών θεσμών με το Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας για την παραγωγή γνώσης και τεκμηρίωση λύσεων στα προβλήματα της Θεσσαλίας.

Παρ' όλη τη μείωση της αγροτικής παραγωγής, η Θεσσαλία παραμένει η μεγαλύτερη πεδιάδα ικανής να καλύψει μεγάλο μέρος της αγροδιατροφής αλλά και της ένδυσης της χώρας. Βασικές προϋποθέσεις για την επένδυση στην αγροτική παραγωγή είναι α) να γίνει ελκυστικό από την άποψη εισοδήματος αλλά και συνθηκών ποιότητας ζωής στην ύπαιθρο για τους νέους ανθρώπους β) να γίνει καθολική εφαρμογή της γεωργίας ακριβείας με ενσωμάτωση των νέων τεχνολογιών στην αγροτική παραγωγή γ) να καλυφθούν τα κενά στις αλυσίδες αξίας του πρωτογενούς τομέα με δημόσιες επενδύσεις – εκεί που δεν είναι κερδοφόρες οι ιδιωτικές επενδύσεις – με στόχο να ολοκληρώνονται οι αλυσίδες αξίας τοπικά και έτσι να αυξάνεται η

προστιθέμενη αξία των προϊόντων προς όφελος όλων των συντελεστών αυτών των αλυσίδων και κυρίως των παραγωγών. δ) συνέχεια αυτού, είναι η ενίσχυση του συνεταιριστικού οικοσυστήματος τόσο στην οργάνωση της παραγωγής όσο και στην κάλυψη των κενών των αλυσίδων αξίας ε) να ενσωματωθούν στον ύπαιθρο χώρο οι ανειδίκευτοι πρόσφυγες προσφέροντας υπηρεσίες μέσα από μια συνεχή διαδικασία κατάρτισης σε δεξιότητες που έχει ανάγκη η αγροτική παραγωγή.

2.14.3.3) ΠΥΛΩΝΑΣ ΤΡΙΤΟΣ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ

Η πρόταση μας, θέτει τις κοινωνικές ανάγκες στο επίκεντρο της πολιτικής. Ευημερία σημαίνει διασφαλισμένα δικαιώματα στην υγεία, στην παιδεία, στη στέγη, στην ενέργεια, στην εργασία με ασφάλεια και προστασία, στην ποιοτική διατροφή, στο ασφαλές φυσικό περιβάλλον, στις διακοπές και τησχόλη, στον πολιτισμό, αξιοπρεπείς αμοιβές και αξιοπρεπή σύνταξη, στις ασφαλείς μετακινήσεις, δικαίωμα στη δημοκρατική συλλογική οργάνωση και δράση στην εργασία, στο σχολείο, στη γειτονιά, στην κοινότητα.

2.14.3.4) ΠΥΛΩΝΑΣ ΤΕΤΑΡΤΟΣ. ΧΩΡΙΚΗ ΣΥΝΟΧΗ

- Υποδομές (νέες και συμβατικές)
- Πολεοδομικός και Χωροταξικός σχεδιασμός
- ΘΕΣΣΑΛΙΑ – ΕΝΙΑΙΟΣ ΧΩΡΟΣ

2.14.3.5) ΠΥΛΩΝΑΣ ΠΕΜΠΤΟΣ. ΝΕΟΙ ΘΕΣΜΟΙ ΚΑΙ ΕΡΓΑΛΕΙΑ

- ΑΝΑΠΤΥΞΙΑΚΟ ΚΡΑΤΟΣ ΚΑΙ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ – ΚΟΚΙΝΟΠΡΑΣΙΝΟ ΙΣΟ
- ΤΡΑΠΕΖΕΣ & ΣΥΝΕΤΑΙΡΙΣΤΙΚΕΣ
- ΟΡΓΑΝΙΣΜΟΣ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΘΕΣΣΑΛΙΑΣ

Είναι σαφές τι στις νέες συνθήκες της πολυκρίσης, η συνθετότητα και πολυπαραγοντική φύση των προβλημάτων, απαιτούν νέα γνώση, εργαλεία και μεθόδους προσέγγισης, ιδιαίτερα για την αναζήτηση νέων αναπτυξιακών υποδειγμάτων και στρατηγικών επιλογών, σε σχέση με την ανθεκτικότητα και την ανασυγκρότηση των περιφερειακών και τοπικών οικοσυστημάτων. Η δομή της διοίκησης και αυτοδιοίκησης, αλλά και των επιχειρήσεων της Θεσσαλίας, είναι ωστόσο τέτοια που δυσκολεύονται να ενσωματώσουν τεχνογνωσία και νέα εργαλεία· ιδιαίτερα σε μια φάση έκρηξης της τεχνητής νοημοσύνης, που παρά τα προβλήματά της, μπορεί να υποστηρίξει συστήματα διάγνωσης, σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης αναπτυξιακών σχεδίων. Απαιτούνται λοιπόν νέες δομές διαχείρισης της τεχνογνωσίας και διάχυσης αυτής στους θεσμούς, τις επιχειρήσεις και στους αγρότες, αρχικά στο πλαίσιο της τεχνικής υποστήριξης και στρατηγικά στην ενσωμάτωση της τεχνογνωσίας στους οικονομικούς συντελεστές και στους θεσμούς.

Βέβαια, το διεθνές «εξωτερικό» περιβάλλον προσδιορίζει το πλαίσιο και καθορίζει τις τάσεις στη χώρα και ειδικότερα στην περιφέρεια. Κομβικό ζήτημα – πέραν των βασικών μεγεθών και

των τάσεων – είναι η κατανόηση των μηχανισμών της περιφερειακής οικονομίας και του πολιτικού συστήματος.

Η κατανόηση αυτών των μηχανισμών προϋποθέτει απαντήσεις σε μια σειρά ερωτήματα όπως ενδεικτικά:

- Πώς τόσο η κλιματική αλλαγή όσο και οι κοινωνικές και οικονομικές συνθήκες διαμορφώνουν τάσεις μετακινήσεις πληθυσμών (περαιτέρω στην αστικοποίηση), ή επιστροφής στον υπαίθριο χώρο, τους όρους και τις συνθήκες που υπαγορεύουν ή αποτελούν τα κριτήρια για τις επιλογές των πολιτών και ιδιαίτερα των νέων γενιών. Για παράδειγμα θέλουν οι νέοι να παραμείνουν στα χωριά, τι δουλειά θέλουν να κάνουν, τους ελκύει το αγροτικό επάγγελμα; Ποιες είναι οι προϋποθέσεις για να παραμείνουν ή να μετακινηθούν από τις πόλεις στην ύπαιθρο; Εργασία, κοινωνικές και πολιτισμικές δραστηριότητες, υποδομές παιδείας και υγείας για τα παιδιά τους και τους ίδιους; Προσβασιμότητα; Τι ξέρουμε ότι τους έλκει στην πόλη; ευκαιρίες, ετερογένεια.
- Πώς θα επηρεαστεί η απασχόληση στον αγροτικό τομέα και τις συναφείς αλυσίδες αξίας από τις τεχνολογικές εξελίξεις στην τεχνητή νοημοσύνη τη ρομποτική τη γεωργία ακριβείας;
- Σήμερα στη Θεσσαλία το 80% περίπου του πληθυσμού ζει στις 10 μεγαλύτερες πόλεις. Μπορούμε να πούμε ότι η Θεσσαλία χαρακτηρίζεται ως αγροτική περιφέρεια; Σε ποιο βαθμό το αγροτικό προϊόν εντάσσεται σε τοπικές αλυσίδες προστιθέμενης αξίας; Ή υπάρχει η προοπτική να ενταχθεί;
- Για παράδειγμα, πέρα από τα περιβαλλοντικά ζητήματα και τα ανταγωνιστικά χαρακτηριστικά του, πόσο μακριά φτάνει η προστιθέμενη αξία του βαμβακιού, σε τοπικό και εθνικό επίπεδο; Τι επένδυση γίνεται στην έρευνα και ανάπτυξη στην κλωστοϋφαντουργία, στο σχεδιασμό νημάτων κλωστών και ενδυμάτων, στην ανάπτυξη επωνυμιών και δικτύων εμπορίας; Ποιες είναι οι εναλλακτικές καλλιέργειες που μπορούν να αποδώσουν ε καλύτερα με όσους προστιθέμενης αξίας ποια η προοπτική τους και τι απαιτείται για να πετύχουμε σε σύγκριση με το βαμβάκι;

Στη Θεσσαλία η πραγματικότητα των πρώτων περιβαλλοντικών προσφύγων και του διάχυτου αισθήματος ανασφάλειας που εγκαταστάθηκε μετά τις πλημμύρες του 2021 και του 2023, επιδεινώνονται με τις πολιτικές στην υγεία, την εγκατάλειψη των υποδομών και την απουσία προοπτικής. Το δυστύχημα των Τεμπών συνέβαλλε στη συνειδητοποίηση της ανασφάλειας και της εγκατάλειψης, στη Θεσσαλία και σε όλη τη χώρα. Η κυβέρνηση της ΝΔ «επιτελεί» ένα μεγάλο πλιάτσικο στο φυσικό και κοινωνικό κεφάλαιο, τη δημόσια περιουσία και τους χρηματοδοτικούς πόρους, υπονομεύοντας τη συλλογική ασφάλεια.

Πέρα από τις άμεσες παρεμβάσεις για τους πληγέντες από τις πλημμύρες, την πρόταση για τον αγροτικό τομέα που επηρεάστηκε καθοριστικά από το Daniel αλλά και την πρόταση για την διαχείριση των υδάτων – προτάσεις που αναλύθηκαν παραπάνω -, η ΝΕΑ ΑΡΙΣΤΕΡΑ θεωρεί ότι το αναπτυξιακό και παραγωγικό μοντέλο της Θεσσαλίας έφτασε στα όριά του από τη στιγμή που αφενός δεν μπορεί να ικανοποιήσει τις κοινωνικές ανάγκες των κατοίκων και αφετέρου η ανθεκτικότητα του Θεσσαλικού οικοσυστήματος είναι εξαιρετικά περιορισμένη όπως αποδείχτηκε με τις πλημμύρες. Είναι αναγκαίο ένα νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα που θα υπηρετηθεί από ένα νέο αναπτυξιακό σχέδιο ανθεκτικότητας και παραγωγικής ανασυγκρότησης.

Θα μάθουμε από τα παθήματα; Θα καλύψουμε τις δομικές αδυναμίες μας; Θα αποκτήσουμε πρώτα ένα σχέδιο, μία στρατηγική ανθεκτικότητας, παραγωγικής ανασυγκρότησης και ανάπτυξης, που από κοινού θα έχουμε συμφωνήσει μέσα από συμμετοχικές διαδικασίες; Θα αξιολογήσουμε γιατί τα έως σήμερα Σχέδια είτε καταλήγουν να είναι κλασικά τεχνικά έργα αμφιβόλου αποτελεσματικότητας, πέραν της αναπαραγωγής του πολιτικού συστήματος, είτε υπερκοστολογημένες υπηρεσίες σε κεντρικές εταιρείες συμβούλων; Θα αποκτήσει η Περιφέρεια έναν φορέα αναπτυξιακής πολιτικής, όπως οι περισσότερες περιφέρειες σε Ευρώπη και Β. Αμερική; (π.χ. Ουαλία, Χώρα των Βάσκων και αλλού); Έναν φορέα στελεχωμένο με επιστημονικό δυναμικό, που θα αξιοποιεί τις σύγχρονες μεθοδολογίες συμμετοχικού σχεδιασμού, θα διαγιγνώσκει τις αναπτυξιακές ανάγκες με σύγχρονα εργαλεία, θα σχεδιάζει και θα τεκμηριώνει τις πολιτικές με βάση τα δεδομένα – κατά κύριο λόγο των δημοσίων φορέων - , θα συντονίζει, θα οργανώνει την διαβούλευση, θα παρακολουθεί και θα αξιολογεί τις πολιτικές και θα αναπτύσσει διεθνείς συνεργασίες για ανταλλαγή τεχνογνωσίας; Και κυρίως θα συνεργάζεται και θα αποδέχεται και θα καθοδηγείται από τις πολιτικές αποφάσεις των αιρετών οργάνων (Περιφερειακό Συμβούλιο, Δημοτικά Συμβούλια, Συλλογικούς φορείς); Θα αναπτύξει η Θεσσαλία έναν Μηχανισμό διαχείρισης τεχνογνωσίας και τεχνικής υποστήριξης που θα ενσωματώνει τα ερευνητικά και πανεπιστημιακά ιδρύματα και που θα υποστηρίζει με εξειδικευμένη τεχνογνωσία την αυτοδιοίκηση, τους τοπικούς φορείς, τους αγρότες, τους επαγγελματίες και τους επιχειρηματίες στην υλοποίηση των πολιτικών; Που θα σχεδιάζει με κριτήριο τη διασύνδεση μεταξύ κλάδων και τη συνέργεια δράσεων, όχι με «λίστες δώρων» που θα εξυπηρετούν πελατειακές σχέσεις, αποκρύπτοντας τις συνέπειες για τις επόμενες γενιές; Θα τα επιδιώξουμε αυτά ή θα συνεχίσουμε να δουλεύουμε με αναθέσεις στις πολυεθνικές εταιρείες συμβούλων – αμφιβόλου επιστημονικής εγκυρότητας,, όπως το Master Plan των Ολλανδών – με υπερκοστολογημένες υπηρεσίες, με μεγάλα κέρδη άκρως αναγκαία για την πολιτική αναπαραγωγή ενός διεφθαρμένου συστήματος, και προφανώς χωρίς να αφήνουν κάποια έστω τεχνογνωσία στους περιφερειακούς και τοπικούς θεσμούς.

Προτείνουμε λοιπόν τη συγκρότηση του Οργανισμού Ανάπτυξης Θεσσαλίας, που θα είναι ο φορέας σχεδιασμού, παρακολούθησης, αξιολόγησης και τεχνικής υποστήριξης φορέων, οργανώσεων, αγροτών και επιχειρήσεων, καθώς και οργάνωσης της συνεχούς διαβούλευσης θεσμών και κοινωνίας για την αποτελεσματική υλοποίηση της αναπτυξιακής πολιτικής της περιφέρειας, με όρους πολυεπίπεδης διακυβέρνησης. Ο Οργανισμός αυτός θα ανήκει στην περιφερειακή και τοπική κοινωνία και τους θεσμούς της και θα έχει δημόσιο χαρακτήρα. Θα

συνδιαλέγεται με τα παραγωγικά Υπουργεία της Κυβέρνησης και θα αξιοποιεί υπηρεσίες Υπουργείων της Περιφέρειας και των Δήμων, σε ένα πλαίσιο συνεργασίας διακριτών ρόλων και αρμοδιοτήτων.

Βασικές υποδομές του Οργανισμού Ανάπτυξης Θεσσαλίας προτείνεται να είναι οι ακόλουθες:

α) Ο Μηχανισμός διάγνωσης των αναπτυξιακών αναγκών της οικονομίας και της κοινωνίας, καθώς και σχεδιασμού, παρακολούθησης και αξιολόγησης αναπτυξιακών σχεδίων (Διευρυμένη εφαρμογή της πετυχημένης πρακτικής «Μηχανισμός Διάγνωσης των αναγκών της αγοράς εργασίας» στο περιφερειακό επίπεδο και στο σύνολο της αναπτυξιακής διαδικασίας).

β) Ο Μηχανισμός διαχείρισης και διάχυσης της τεχνογνωσίας (με άμεση συνεργασία του Πανεπιστημίου Θεσσαλίας).

γ) Ο Μηχανισμός τεχνικής υποστήριξης των τοπικών φορέων, των αγροτών, των επιχειρήσεων και των επαγγελματιών για την υλοποίηση της αναπτυξιακής πολιτικής.

Οι Μηχανισμοί αυτοί θα αποτελούν τα βασικά εργαλεία σχεδιασμού του νέου αναπτυξιακού υποδείγματος και υλοποίησης των αναπτυξιακών σχεδίων που θα το υποστηρίζουν.

Ο Οργανισμός Ανάπτυξης Θεσσαλίας, δεν θα υποκαταστήσει υπάρχοντες θεσμούς, αλλά αντιθέτως θα καλύψει τα κενά και τις επικαλύψεις ανάμεσα στους θεσμούς διοίκησης και αυτοδιοίκησης, και κυρίως ανάμεσα σε αυτούς και την οικονομία και κοινωνία, ιδίως σε θέματα διαχείρισης και διάχυσης της τεχνογνωσίας και διάδοσης της καινοτομίας και καλών πρακτικών.

2.14.4 Θεσμοί οργάνωσης της κοινωνικής αντιπολίτευσης

ΕΝ ΚΑΤΑΚΛΕΙΔΙ, είναι βέβαιο, ότι σε αυτή την προτεινόμενη διαδικασία κοινωνικού μετασχηματισμού, με βάση ένα νέο αναπτυξιακό υπόδειγμα που θα στηρίζεται στο Αναπτυξιακό Σχέδιο Ανθεκτικότητας και Παραγωγικής Ανασυγκρότησης της Θεσσαλίας, θα πρέπει να «σπάσουν αυγά». Αναπόφευκτα το κόστος της αλλαγής θα είναι μεγάλο για ορισμένους. Καμία πολιτική και κανένα σχέδιο δεν θα πετύχει, αν δεν είναι αποδεκτό και δεν μεριμνά για την υποστήριξη και την αποζημίωση όσων θίγονται από τις αλλαγές. Συνοψίζοντας, δεν μπορούμε να μιλάμε για σχέδιο, αν δεν υπάρχουν σαφείς στόχοι – βάσει των οποίων και θα κριθεί –, οδικός χάρτης υλοποίησης, εργαλεία πολιτικής (χρηματοδότηση και φορείς σχεδιασμού και υλοποίησης των πολιτικών), καθώς και μέριμνα για τη συμπερίληψη όλων των Θεσσαλών. Αυτό το πρακτικό πλαίσιο σχεδιασμού και υλοποίησης που καταθέτουμε είναι προϋπόθεση επιτυχίας.

Κεφάλαιο 3. Το Κοινωνικό Κράτος

Οραματιζόμαστε και παλεύουμε για ένα συμπεριληπτικό κράτος καθολικών παροχών και υπηρεσιών που διασφαλίζει τη δωρεάν πρόσβαση στα δημόσια κοινωνικά αγαθά και δίνει τη δυνατότητα να απολαμβάνουν τα ανθρώπινα δικαιώματα όλοι, όλες κι όλ@ που κατοικούν και εργάζονται στον ελλαδικό χώρο.

Η κατοχύρωση, από το κράτος, των δημόσιων αγαθών-δικαιωμάτων της υγείας, της παιδείας, της στέγης και της κοινωνικής προστασίας και φροντίδας διασφαλίζει την ισότιμη συμμετοχή όλων στο κοινωνικό γίγνεσθαι, προϋπόθεση ολιστικής ανάπτυξης, ευημερίας και κοινωνικής συνοχής.

Οι ακραία νεοφιλελεύθερες κυβερνήσεις Μητσοτάκη αντιμετωπίζουν την υγεία, την παιδεία και τη στέγη ως εμπορευματικά και επενδυτικά προϊόντα, πεδία οικονομικής ανάπτυξης μέσω της κερδοφορίας του ιδιωτικού τομέα, ενώ την κοινωνική προστασία και φροντίδα, συμπεριλαμβανόμενης της αναπηρικής πολιτικής, ως αντιαναπτυξιακή πρόνοια για τους ακραία φτωχούς και αποκλεισμένους και, ως εκ τούτου, ανεπιθύμητη για το κράτος.

Σε όλους αυτούς τους τομείς τα τελευταία χρόνια έχουμε σταθερή υποχώρηση της ευθύνης του κράτους για σχεδιασμό, υλοποίηση και χρηματοδότηση πολιτικών, και μεταφοράς της στην ιδιωτική πρωτοβουλία, προς άμεση ή έμμεση αποκόμιση κέρδους.

Οι αποφάσεις της κυβέρνησης να συμβάλει στα 800 δις αμυντικών δαπανών του «Rearm Europe», καθώς και στην αύξηση των εισφορών των κρατών μελών του NATO στο 5%, είναι ταφόπλακα για το κοινωνικό κράτος, δεδομένου ότι οι δαπάνες του δεν θεωρούνται ανελαστικές και θα θυσιαστούν πρώτες στο βωμό αυτής της πολιτικής.

Ειδικότερα, ανά τομέα του κοινωνικού κράτους, η υφιστάμενη κατάσταση και οι θέσεις μας για την ανατροπή της, έχουν ως εξής:

3.1 Υγεία

Καθολική, χωρίς εξαιρέσεις, κάλυψη των υγειονομικών αναγκών της κοινωνίας. Επανάδρυση του Δημόσιου Εθνικού Συστήματος Υγείας ως ένα σύστημα ριζικά αναμορφωμένο, ικανό να ανταποκρίνεται επιτυχώς σε ένα κόσμο που μεταβάλλεται ταχέως.

3.1.1 Η κατάσταση σήμερα

Η κυβέρνηση αποδομεί συστηματικά το Εθνικό Σύστημα Υγείας υπηρετώντας την αντίληψη πως οι υπηρεσίες υγείας είναι κατ' εξοχήν πεδίο ιδιωτικής επιχειρηματικής δραστηριότητας και κερδοφορίας, και το μετατρέπει σε πελατειακό σύστημα «δύο ταχυτήτων». Καταργεί τη διαχωριστική γραμμή δημόσιου/ιδιωτικού έργου στην υγεία με την άρση της πλήρους και αποκλειστικής απασχόλησης των γιατρών, και την εισδοχή ιδιωτών γιατρών στο ΕΣΥ.

Ενώ η Ελλάδα είναι από τις τελευταίες χώρες της ΕΕ σε δημόσια υγειονομική δαπάνη επί του ΑΕΠ (5,5%), επιτείνει την κρίση στελέχωσης του ΕΣΥ. Κάνει ελάχιστες προσλήψεις και στηρίζεται σε μη μόνιμους εργαζόμενους και σε εργολαβικούς για το βοηθητικό έργο.

Κατευθύνει τους πόρους του Ταμείου Ανάκαμψης σε προσωρινές (one-off) επικοινωνιακές δράσεις αντί να παρέμβει όπου υπάρχουν ελλείψεις. Με το τρικ της ασφαλιστικής τιμής, αυξάνει την επιβάρυνση των ασφαλισμένων για φάρμακα.

Στην ΠΦΥ έχουμε διαρκή συρρίκνωση των Κέντρων Υγείας (ΚΥ) σε προσωπικό, εξοπλισμό και δυνατότητες, με την αναστολή ανάπτυξης των ΤοΜΥ και το ουσιαστικό «ναυάγιο» του θεσμού του οικογενειακού γιατρού. Στα νοσοκομεία οι χρόνοι αναμονής είναι τεράστιοι, τόσο στα επείγοντα (ΤΕΠ) όσο και για τακτικές εξετάσεις ή επεμβάσεις.

Η κατάρρευση του ΕΣΥ και η απόγνωση των ανθρώπων είναι εντονότερη στην περιφέρεια, ιδίως των οικονομικά αδύναμων σε ορεινές και νησιωτικές περιοχές. Οι υγειονομικές ανισότητες διευρύνονται και η χώρα μας «πρωτεύει» σε αρνητικούς δείκτες, όπως η ιδιωτική δαπάνη υγείας και το ποσοστό των κατοίκων που δεν λαμβάνουν ιατρικές υπηρεσίες για οικονομικούς λόγους.

Στον ιδιωτικό τομέα η κυβέρνηση ευνοεί τα ολιγοπώλια και είναι εχθρική προς τα μικρομεσαία εργαστήρια και τους αυτοαπασχολούμενους γιατρούς που στραγγαλίζονται από το δυσβάσταχτο clawback και το rebate αυτοπαραπομπής. Ενώ οι μεγάλοι όμιλοι, με πλασματικές χρεώσεις, μετακυλούν δαπάνες στους ασφαλισμένους.

3.1.2 Το δικό μας, αριστερό σχέδιο

Η Νέα Αριστερά πρεσβεύει την καθολική, χωρίς εξαιρέσεις, κάλυψη των υγειονομικών αναγκών της κοινωνίας. Καλεί σε μέτωπο για την υπεράσπιση, διάσωση και επανανοηματοδότηση του Δημόσιου Συστήματος Υγείας, όχι με «μπαλώματα» στο σημερινό διαλυμένο ΕΣΥ αλλά με την επανίδρυσή του. Για ένα Σύστημα στην υπηρεσία των ληπτών, με ριζική αναμόρφωση της λειτουργίας των δομών του που να ανταποκρίνεται επιτυχώς σε ένα ταχέως μεταβαλλόμενο κόσμο:

- Με αναβάθμιση της περίθαλψης σε όλα τα επίπεδα, και σε όσα ανεπαρκώς λειτουργούν λόγω υποστελέχωσης και υποχρηματοδότησης, και σε όσα είναι ιδιαίτερα ελλειμματικά –όπως οι υπηρεσίες δημόσιας υγείας, οι δημόσιες δομές φυσικής αποκατάστασης, η ανακουφιστική φροντίδα– με ολοκληρωμένη φροντίδα στην κοινότητα και με διατομεακή συνεργασία.
- Με αποϊδιωτικοποίηση του ΕΣΥ και επαναφορά του δημόσιου χαρακτήρα του, με κατάργηση των νόμων που προβλέπουν ιδιωτικό έργο των γιατρών του ΕΣΥ και εργασία ιδιωτών σε νοσοκομεία και ΠΦΥ.

Καθοριστικό ρόλο στην επανίδρυση του ΕΣΥ παίζει η χρηματοδότησή του. Οραματικός μας στόχος είναι να καλύπτεται από τον τακτικό προϋπολογισμό, χάρη σε ένα αναμορφωμένο και

κοινωνικά δίκαιο σύστημα, με φορολόγηση του μεγάλου πλούτου, που θα επιτρέψει την κατάργηση των ασφαλιστικών εισφορών, και θα καταργήσει τον στιγματιστικό διαχωρισμό «ασφαλισμένος/ανασφάλιστος».

Χρειάζονται άμεσα εμπροσθοβαρή μέτρα για να μην καταρρεύσει τελείως το ΕΣΥ και να μειωθεί η δαπάνη των νοικοκυριών για την υγεία. Η δημόσια υγειονομική δαπάνη πρέπει να φτάσει ως το 2032 στο Μ.Ο. της ΕΕ (7,5% του ΑΕΠ). Με πόρους από τον κρατικό προϋπολογισμό και Ευρωπαϊκά Ταμεία να αναβαθμιστούν υφιστάμενες υπηρεσίες και να δημιουργηθούν νέες, με μαζικές προσλήψεις χιλιάδων υγειονομικών και ανανέωση υποδομών και εξοπλισμού. Απαιτείται: διπλασιασμός των μισθών γιατρών και υγειονομικών ώστε να γίνουν αξιοπρεπείς και ελκυστικοί, βελτίωση των συνθηκών εργασίας και συνεχή εκπαίδευσή τους ώστε να μην εγκαταλείπουν εξουθενωμένοι το Σύστημα, και κίνητρα για τη στελέχωση δομών σε απομακρυσμένες/νησιωτικές περιοχές.

Η Νέα Αριστερά απαιτεί την εφαρμογή ρήτρας εξαίρεσης των δαπανών υγείας από το Σύμφωνο Σταθερότητας, πολύ περισσότερο τώρα που η χώρα μας αποκλίνει αισθητά από το Μ.Ο. της δημόσιας υγειονομικής δαπάνης της ΕΕ.

3.1.2.1) *Πρωτοβάθμια φροντίδα*

Για τη Νέα Αριστερά η ΠΦΥ αποτελεί βασικό πυλώνα του νέου ΕΣΥ. Με την επανεκκίνηση της μεταρρύθμισης που δρομολογήθηκε το 2017, διαμορφώνεται ένα πανελλαδικό δίκτυο δομών και υπηρεσιών, βασισμένο στο μοντέλο του οικογενειακού γιατρού και της ομάδας υγείας που λειτουργεί ως πύλη εισόδου και σημείο αναφοράς, εξασφαλίζοντας τη συνέχεια της φροντίδας σε όλα τα επίπεδα περίθαλψης.

Στη νέα πρωτοβάθμια φροντίδα τα Κέντρα Υγείας αποτελούν ολοκληρωμένες μονάδες προνοσοκομειακών υπηρεσιών, για περιπατητικούς ασθενείς, έκτακτα και επείγοντα περιστατικά, οδοντιατρική φροντίδα, εξετάσεις εργαστηριακού και απεικονιστικού ελέγχου, δράσεις στη δημόσια υγεία και την προαγωγή υγείας σε συνεργασία με τις ΤοΜΥ και τις Κοινωνικές Υπηρεσίες και Δομές των δήμων. Τα Κέντρα Υγείας, μαζί με τις υπαγόμενες σε αυτά ΤοΜΥ, Περιφερικά Ιατρεία, Πολυδύναμα Περιφερικά Ιατρεία, Ειδικά Περιφερειακά Ιατρεία, Τοπικά Ιατρεία, αποτελούν οργανικές μονάδες με δική τους στελέχωση.

Ολοκληρωμένο δίκτυο ΠΦΥ υψηλού επιπέδου σημαίνει:

- Ένα (1) τουλάχιστον ΚΥ ανά δήμο, ανεξαρτήτως πληθυσμού, με ανώτερο όριο πληθυσμού ευθύνης τους 80.000 κατοίκους. Ένα (1) τουλάχιστον ΤοΜΥ ή Περιφερειακό Ιατρείο (ΠΙ) σε κάθε δημοτική ενότητα.
- Επαρκής στελέχωση των πρωτοβάθμιων δομών με βάση νέα οργανογράμματα, όπου στην «οργανική μονάδα» (ΚΥ) υπάγονται άλλες δομές (ΠΙ, ΤοΜΥ) σύμφωνα με διεθνή πρότυπα για την κατανομή των επαγγελματιών υγείας ανά πληθυσμό και ειδικότητα.
- Εγγραφή όλου του πληθυσμού σε οικογενειακό γιατρό, γενικευμένη εφαρμογή του Ατομικού Ηλεκτρονικού Φακέλου Υγείας (ΑΗΦΥ) και εμπέδωση ενός λειτουργικού και

ευέλικτου συστήματος παραπομπών για ποιοτική συνέχεια στη φροντίδα. Συνεργασία του οικογενειακού με γενικούς γιατρούς, παθολόγους και παιδίατρους των δημόσιων δομών ΠΦΥ και άλλες ειδικότητες συμβεβλημένες με τον ΕΟΠΥΥ.

- Ενίσχυση του δικτύου ΠΦΥ κάθε Περιφερειακής Ενότητας με Κινητές Μονάδες Υγείας και Κοινωνικές Δομές Ολοκληρωμένης Φροντίδας στο Σπίτι.
- Ενσωμάτωση δράσεων Δημόσιας Υγείας στη λειτουργία της ΠΦΥ.
- Διασύνδεση ΠΦΥ με κοινωνικές υπηρεσίες Ψυχικής Υγείας.
- ΚΥ 24ωρης λειτουργίας στα μεγάλα αστικά κέντρα («Πολυδύναμα ΚΥ») με ένταξή τους στο σύστημα εφημεριών.
- Λειτουργία ιατρείων ειδικοτήτων (ν. 4486/2018) στα ΚΥ – κυρίως σε αυτά των αστικών κέντρων.
- Οργανική διασύνδεση με τις υπηρεσίες σχολικής υγείας.
- *Ανάπτυξη υπηρεσιών σεξουαλικής και αναπαραγωγικής υγείας, οικογενειακού προγραμματισμού και μονάδων φροντίδας μητέρας-παιδιού.*
- Μονάδα οδοντιατρικής φροντίδας/στοματικής υγιεινής σε όλα τα ΚΥ. Ενίσχυση των υποδομών και του εξοπλισμού των ΚΥ για ικανοποίηση όλο και περισσότερων αναγκών από το Δημόσιο.
- Δημιουργία ιατρείων υπαγόμενων στο πλησιέστερο Κέντρο Υγείας σε φυλακές, ανοιχτές δομές φιλοξενίας αιτούντων άσυλο, προαναχωρησιακά κέντρα κράτησης.

3.1.2.2) **Δημόσια υγεία**

Μια στρατηγική θεσμικής αναδιοργάνωσης και ανάπτυξης της δημόσιας υγείας οφείλει επιπλέον να περιλαμβάνει:

- Την επανασύσταση του Εθνικού Συμβουλίου ΔΥ και την πανελλαδική δικτύωσή του με Περιφερειακά Συμβούλια σε κάθε ΥΠΕ, συνέργειες με τις ΥΠΕ, την αυτοδιοίκηση και τις υπηρεσίες ελέγχου των εργασιακών χώρων για υλοποίηση προγραμμάτων προστασίας της υγείας του πληθυσμού.
- Την περιφερειακή ανασυγκρότηση του ΕΟΔΥ με τοπικά κλιμάκια και εργαστήρια ανά περιφέρεια και την αναβάθμιση των δικτύων παρατηρητών νοσηρότητας.

3.1.2.3) **Νοσοκομειακή περίθαλψη, μετανοσοκομειακή φροντίδα**

Εκτός των μαζικών προσλήψεων προσωπικού σε όλο το ΕΣΥ και τη δημιουργία νέων νοσοκομειακών μονάδων σε περιοχές με σημαντική έλλειψη νοσοκομειακών κλινών (π.χ. ΒΑ Αττική), η αναβάθμιση της νοσοκομειακής περίθαλψης, απαιτεί :

- Επανεκκίνηση της σημαντικής μεταρρύθμισης που ξεκίνησε το 2018 με τη δημιουργία αυτοτελών Τμημάτων Έκτακτων Περιστατικών (ΤΕΠ) πλήρως στελεχωμένων.
- Επέκταση των τακτικών λειτουργιών και μετά το πρωινό ωράριο, δωρεάν για τους ασθενείς, όταν η αναμονή ξεπερνά το αποδεκτό όριο, παρά την πλήρη λειτουργικότητα του πρωινού ωραρίου.

- Ιδιαίτερη μέριμνα για εξασφάλιση ανθρώπινου δυναμικού και εξοπλισμού στα επαρχιακά νοσοκομεία.
- Ενίσχυση με προσωπικό και σύσταση νέων τμημάτων Στοματικής και Γναθοπροσωπικής Χειρουργικής στα μεγάλα περιφερειακά νοσοκομεία.
- Ειδική μέριμνα για τους ειδικευόμενους γιατρούς (εκπαίδευση, όροι εργασίας, συμμετοχή στο επιστημονικό και ερευνητικό έργο των τμημάτων) ώστε να αναστραφεί το brain drain.

Ταυτόχρονα, απαιτείται άμεση δημιουργία πανελλαδικού δημόσιου δικτύου δομών αποκατάστασης (επαναλειτουργία με αναβάθμιση των ΚΕΦΙΑΠ - Κέντρων Φυσικής Ιατρικής και Αποκατάστασης) και νέες κλίνες με παροχή ουσιαστικών υπηρεσιών αποκατάστασης αλλά και αριθμό κλινών για χρόνια περιστατικά) και υπηρεσιών ανακουφιστικής φροντίδας στο σπίτι, σε μονάδες και δομές νοσηλείας παντού.

3.1.2.4) *Ψυχική υγεία, αντιμετώπιση εξαρτήσεων*

Η κυβέρνηση, με την (αντι)μεταρρύθμιση της ψυχικής υγείας (ΨΥ), αντί να αντιμετωπίσει τα χρόνια ελλείμματα των δημόσιων δομών ΨΥ, τις εγκατέλειψε και τις απαξίωσε, κατανέμοντας ευρωπαϊκούς πόρους αποκλειστικά σε «φιλικές» ΑΜΚΕ μέσω υπόγειων σχέσεων και εξαρτήσεων. Ζητάμε να καταργηθεί ο ν. 5129/24 και να επανέλθει η τομεοποίηση, με ενσωμάτωση μηχανισμών αξιολόγησης.

Στρατηγικός μας στόχος είναι η επανεκκίνηση και πραγματική ολοκλήρωση της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης, με εμπέδωση των αρχών της κοινοτικής ψυχιατρικής, εξασφάλιση των προϋποθέσεων καθολικής, δωρεάν και ισότιμης πρόσβασης των πολιτών με ψυχιατρικές ανάγκες στην ολόπλευρη ψυχιατρική φροντίδα και τον σεβασμό των δικαιωμάτων τους. Πρωταρχικός πυλώνας του συστήματος είναι ο δημόσιος τομέας συνεπικουρούμενος από ΑΜΚΕ που έχουν αναλάβει μεγάλο κομμάτι της πρωτοβάθμιας και τριτοβάθμιας περίθαλψης ψυχικής υγείας.

Υπερασπιζόμαστε πολιτικές μείωσης της βλάβης, σε ότι αφορά τους χρήστες ουσιών, πλουραλισμό στη θεραπεία και πολιτικές πρόληψης με δημόσια και κοινωνική στήριξη. Επιμένουμε στην ενίσχυση, και όχι στη συρρίκνωση των δημόσιων δομών απεξάρτησης.

Η ολοκλήρωση της ψυχιατρικής μεταρρύθμισης χαρακτηρίζεται από δημιουργία νέων δομών, λειτουργικά κατανομημένων και επαρκώς στελεχωμένων, που θα στηρίξουν τις υφιστάμενες στην αντιμετώπιση ακάλυπτων και αναδυόμενων αναγκών επιμέρους πληθυσμών (παιδιά-έφηβοι, ενήλικες, άτομα με αυτισμό, άνοια, συννοσηρότητα, εργαζόμενοι, μετανάστες, ψυχιατροδικαστικοί ασθενείς, θύματα σεξουαλικής κακοποίησης, βιασμού, ενδοοικογενειακής βίας, τράφικινγκ). Απαιτούνται:

- Νέες ψυχιατρικές και παιδοψυχιατρικές κλινικές στα Γενικά Νοσοκομεία.
- Νέα Κέντρα Ψυχικής Υγείας (ΚΨΥ) και Κοινωνικά Κέντρα Ψυχικής Υγείας Παιδιών-Εφήβων (ΚοιΚεΨΥΠΕ).

- Νέες δομές αποκατάστασης (οικοτροφεία, ξενώνες, προστατευόμενα διαμερίσματα).
- Νέες δομές για την υποστήριξη της ψυχικής υγείας προσφύγων, μεταναστών και άλλων ευάλωτων ομάδων, καθώς και τη διαπολιτισμική ενίσχυση υφιστάμενων πρωτοβάθμιων και αποκαταστασιακών δομών.
- Νέες μονάδες νοσηλείας ατόμων με διαταραχές πρόσληψης τροφής.
- Δημιουργία Ομάδων Παρέμβασης στην Κρίση.
- Μετασηματισμός των τριών ψυχιατρικών νοσοκομείων σε Γενικά Νοσοκομεία με ενισχυμένες ψυχιατρικές υπηρεσίες.
- Λειτουργική διασύνδεση των κοινοτικών δομών ΨΥ με τις δομές ΠΦΥ και συμμετοχή επαγγελματιών ΨΥ στις δράσεις ολοκληρωμένης φροντίδας στην κοινότητα.
- Διατομεακές συνεργασίες με άλλους φορείς (τοπική αυτοδιοίκηση, Υπ. Παιδείας, Δικαιοσύνης, Εργασίας, Κοινωνικής Συνοχής και Οικογένειας) για τη συνδιαμόρφωση και συν-υλοποίηση σχεδίων πρόληψης ψυχικών διαταραχών και προαγωγής της ψυχικής υγείας, με εστίαση σε ειδικές συμπεριφορές και ειδικές ομάδες-στόχους.

3.1.2.5) **Φάρμακα**

Θέση μας είναι η απρόσκοπτη πρόσβαση όλων των πολιτών στα αναγκαία για την υγεία τους φάρμακα και δη τα νέα και καινοτόμα φάρμακα, χωρίς οικονομικές και γραφειοκρατικές επιβαρύνσεις. Σε αυτή τη κατεύθυνση πρέπει να αναβαθμιστεί θεσμικά και υλικοτεχνικά ο ΕΟΦ, να στηριχθεί η εγχώρια φαρμακοβιομηχανία και το μικρομεσαίο φαρμακείο της γειτονιάς και της επαρχίας που επιτελεί σημαντικό κοινωνικό έργο και συχνά είναι το πρώτο σημείο επαφής του πολίτη με έναν επαγγελματία υγείας.

3.1.2.6) **Μια άλλη πολιτική για τις εξαρτήσεις**

Θεωρούμε αναγκαία την κατάργηση του νόμου 5129/24 (ν. Βαρτζόπουλου) για τον Εθνικό Οργανισμό Πρόληψης και Αντιμετώπισης Εξαρτήσεων (ΕΟΠΑΕ) που κατήργησε τους ιστορικούς, επιτυχημένους και δημόσιους φορείς απεξάρτησης (ΚΕΘΕΑ, 18 ΑΝΩ κ.α.) και αδρανοποίησε τα δωρεάν θεραπευτικά τους προγράμματα προς όφελος ιδιωτικών κέντρων. Προτείνουμε την αντικατάστασή του από μια Εθνική Αρχή για τις Εξαρτήσεις, που θα εκπονήσει ένα ολιστικό Εθνικό Σχέδιο Δράσης, με συντονισμό των επιμέρους φορέων, το οποίο θα έχει ως πυλώνες:

- Την πρόληψη,
- Την εστιασμένη έγκαιρη παρέμβαση,
- Την απεξάρτηση με κεντρικό άξονα τη θεραπευτική παρέμβαση βάσει τεκμηριωμένων και αποτελεσματικών μοντέλων
- Τη μείωση της βλάβης για τους χρήστες,
- Την επανένταξη/πρόληψη υποτροπής/άρση του αποκλεισμού.

Οι μονάδες αντιμετώπισης των εξαρτήσεων συντονίζονται τοπικά και εποπτεύονται από Τοπικές Επιτροπές διασυνδεδεμένες με την Εθνική Αρχή.

Αποποινικοποίηση της χρήσης των ναρκωτικών (ως κατηγορία των ψυχοτρόπων ουσιών) και νομιμοποίηση της χρήσης της κάνναβης

Η αποτελεσματική αντιμετώπιση του προβλήματος της εξάρτησης θεμελιώνεται στην παραδοχή πως ο πολίτης με προβλήματα εξάρτησης οφείλει να αντιμετωπίζεται ως άτομο που χρειάζεται ιατρική, ψυχολογική και κοινωνική φροντίδα και όχι ως παραβάτης.

1. Υπερασπιζόμαστε πολιτικές μείωσης της βλάβης, πλουραλισμό στη θεραπεία με δημόσια και κοινωνική στήριξη και επιμένουμε στην ανάπτυξη και όχι στη συρρίκνωση των δημόσιων δομών απεξάρτησης.
2. Είμαστε υπέρ της αποποινικοποίησης της χρήσης, έτσι ώστε οι χρήστες να μη απειλούνται με φυλάκιση.
3. Είμαστε υπέρ της νομιμοποίησης της ψυχαγωγικής χρήσης της κάνναβης, αξιοποιώντας την εμπειρία μιας σειράς ευρωπαϊκών και άλλων χωρών, που ήδη το εφαρμόζουν

3.1.3 Θεσμική αναδιοργάνωση

Απαιτείται αναμόρφωση των οργανογραμμάτων προκειμένου να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες ανάγκες, εμπέδωση στοιχείων δημόσιας λογοδοσίας και αξιολόγησης των διοικήσεων, αναβάθμιση του ρόλου της κοινωνίας των πολιτών στη λήψη των αποφάσεων.

Συστατικό στοιχείο της αναβάθμισης της διαχείρισης και της ποιότητας των υπηρεσιών είναι η ψηφιακή μετάβαση, που μπορεί να δημιουργήσει δεδομένα ώστε να αξιοποιηθούν στη χάραξη στρατηγικών προς όφελος των ληπτών.

3.2 [Παιδεία](#)

Να επανιδρύουμε τη δημόσια, δωρεάν παιδεία και τη δημόσια έρευνα.

3.2.1 Η κατάσταση σήμερα

Για τη Νέα Αριστερά η εκπαίδευση και η έρευνα είναι το θεμέλιο μιας κοινωνίας ισότητας, προόδου, ευημερίας και κοινωνικής δικαιοσύνης. Είναι το φυτώριο δημοκρατικών και αλληλέγγυων ανθρώπων, όπου προετοιμάζεται το μέλλον και ξεκινά ο δρόμος προς την κοινωνική δημοκρατία.

Οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές της κυβέρνησης ακυρώνουν συστηματικά την αποστολή της εκπαίδευσης και εξουθενώνουν τη δημόσια επιστημονική έρευνα, καθώς με τις θεσμικές παρεμβάσεις και τις πρακτικές των υπουργών της:

- Προστίθενται νέες μορφές ανισότητας και εκπαιδευτικού αποκλεισμού.

- Συρρικνώνονται οι οικονομικοί πόροι για την παιδεία και την έρευνα.
- Περιορίζονται τα δικαιώματα και οι ελευθερίες των μελών της εκπαιδευτικής κοινότητας.
- Με όχημα το νεοφιλελεύθερο εργαλείο της αξιολόγησης, προωθείται η κατηγοριοποίηση, χειραγώγηση και πειθάρχηση των εκπαιδευτικών. Στις εύλογες αντιδράσεις τους η κυβέρνηση απαντά με την πειθαρχική δίωξη 2.500 απεργών. Ένα ασφυκτικό κλίμα αυταρχισμού στα σχολεία παραγκωνίζει τα δικαιώματα και επιβαρύνει σοβαρά το παιδαγωγικό έργο.
- Σημαντικοί τομείς και υπηρεσίες της εκπαίδευσης και της έρευνας μεταφέρονται στην ιδιωτική πρωτοβουλία και εμπορευματοποιούνται.
- Ανορθολογικές και ανεπιστημονικές αντιλήψεις εξαπλώνονται στην ελληνική κοινωνία, ακόμα και στην εκπαίδευση.
- Οι συνθήκες εργασίας και διαβίωσης των εκπαιδευτικών και των ερευνητών/τριών – ειδικά των νεότερων– επιδεινώνονται.
- Οι τεχνολογικές εξελίξεις, αντί να υπηρετούν τους παιδαγωγικούς σκοπούς και την ανοικτή επιστήμη, τείνουν να τους χειραγωγήσουν.

3.2.2 Το βασικό πρόβλημα

Είναι κοινός τόπος ότι η παιδεία και η δημόσια έρευνα βρίσκονται υπό διωγμό και ότι η συστηματική καταβάρθρωσή τους δεν μπορεί να συνεχιστεί. Οι διαρκείς νομοθετικές παρεμβάσεις της κυβέρνησης στοχεύουν να υποτάξουν τη δημόσια εκπαίδευση και έρευνα στην αγοραία λογική και να τις μετατρέψουν σε διαδικασίες παγίωσης των πολλαπλών ανισοτήτων, εμπέδωσης της νεοφιλελεύθερης ιδεολογίας και νομιμοποίησης του δόγματος «αν θέλεις ειρήνη, προετοίμαζε τον πόλεμο».

3.2.3 Το αριστερό μας σχέδιο

Η Νέα Αριστερά ξέρει τι παιδεία θέλει και πώς θα το παλέψουμε. Στις αλλεπάλληλες κρίσεις που γεννά ένα σάπιο σύστημα εμείς αντιπαραθέτουμε ριζοσπαστικές λύσεις, ώστε η παιδεία να επιτελεί τον κοινωνικό και δημοκρατικό της ρόλο. Λύσεις στα ζέοντα προβλήματα του εκπαιδευτικού συστήματος και της ερευνητικής κοινότητας με άμεση θεσμική ανασυγκρότηση, στήριξη του απαραίτητου ανθρώπινου δυναμικού και αναβάθμιση της αποστολής του. Λύσεις που ταυτόχρονα ανοίγουν το δρόμο για το σοσιαλισμό ως απάντηση στο επιτακτικό αίτημα για προστασία της ζωής, της ανθρώπινης αξιοπρέπειας και της φύσης από την καπιταλιστική βαρβαρότητα.

Υπερασπιζόμενοι τη δημόσια εκπαίδευση και την ελεύθερη έρευνα, υπερασπιζόμαστε τη δημοκρατία, τον ελεύθερο διάλογο, τα ανθρώπινα δικαιώματα, την ειρήνη, το περιβάλλον.

Από τις παραπάνω αρχές πηγάζουν τόσο η κριτική μας στην παιδεία των λίγων και των «αρίστων», όσο και το σχέδιό μας για το εκπαιδευτικό μας σύστημα, από την προσχολική έως τη μεταδευτεροβάθμια, την τριτοβάθμια και τη διά βίου εκπαίδευση.

Η πρότασή μας:

- Σχολείο δημόσιο, συμπεριληπτικό, δημοκρατικά οργανωμένο, υποχρεωτικό ως την ηλικία των 18 ετών. Σχολείο βασισμένο σε μια ολιστική προσέγγιση της γνώσης, που συνδυάζει θεωρία και πράξη και κατοχυρώνει έμπρακτα το δικαίωμα κάθε παιδιού σε άρτια εκπαίδευση, θεμελιωμένη στα πορίσματα των επιστημών, με πυξίδα τις ανθρωπιστικές αξίες και τα δικαιώματα.
- Κατάργηση του νόμου 4713/20 για την ιδιωτική εκπαίδευση και προστασία των δικαιωμάτων των εκπαιδευτικών της ιδιωτικής εκπαίδευσης. Άμεση κατάργηση της ΕΒΕ (Ελάχιστης Βάσης Εισαγωγής).
- Στρατηγικός μας στόχος είναι η Ελεύθερη πρόσβαση στην Δημόσια Τριτοβάθμια εκπαίδευση, με σταδιακή κατάργηση των Πανελλαδικών Εξετάσεων και ουσιαστική επανίδρυση του Λυκείου.
- Πανεπιστήμιο δημόσιο, δημοκρατικό, αυτοδιοικούμενο, που πρωταγωνιστεί στη μετάδοση της επιστημονικής γνώσης και στην παραγωγή νέας, προσανατολισμένο στην εξυπηρέτηση των σύγχρονων κοινωνικών αναγκών. Κατάργηση του συστήματος διαγραφής των φοιτητών. Άμεση αναστολή των αδειών λειτουργίας ιδιωτικών πανεπιστημίων και κατάργηση του ν. 5049/2024.
- Ενιαίος Χώρος Ανώτατης Εκπαίδευσης και Έρευνας ως πυλώνας ακαδημαϊκής ολοκλήρωσης και στήριξης ενός νέου παραγωγικού προτύπου κοινωνικά δίκαιου και περιβαλλοντικά βιώσιμου, με απεξάρτηση από την ολιγαρχία και τα συμφέροντά της.
- Ενίσχυση των θεσμών εκπαίδευσης ενηλίκων και διά βίου μάθησης (Σχολεία Δεύτερης Ευκαιρίας, Σχολεία Φυλακών, Εσπερινά Σχολεία, θεσμοί συνεχιζόμενης κατάρτισης), με επίλυση των λειτουργικών και θεσμικών προβλημάτων τους. Αποκλειστικά δημόσιος χαρακτήρας του συστήματος πιστοποίησης με αναμόρφωση του ΕΟΠΠΕΠ (Εθνικός Οργανισμός Πιστοποίησης Προσόντων και Επαγγελματικού Προσανατολισμού).
- Δημόσια χρηματοδότηση και χρήση όλων των δυνατών χρηματοδοτικών εργαλείων για αναμόρφωση και ενίσχυση της Φοιτητικής Μέριμνας, με επίκεντρο τη φοιτητική στέγη.
- Πραγματική αύξηση των αποδοχών των εκπαιδευτικών όλων των βαθμίδων και των ερευνητών/τριών.
- Σημαντική αύξηση των δαπανών για όλες τις βαθμίδες της εκπαίδευσης. Η Ελλάδα παραμένει ουραγός στις δημόσιες δαπάνες ανά μαθητή και φοιτητή και υπολείπεται κατά περίπου 40% σε σχέση με τον ΜΟ της ΕΕ.

Απόλυτη προτεραιότητα είναι η άμεση κατάργηση όλων των αντιεκπαιδευτικών νόμων της ΝΔ.

Για εμάς το αίτημα της ισότητας στην εκπαίδευση:

- Συνεπάγεται την υποχρέωση του κράτους να μεριμνά για την πρόσβαση σε δημόσιες και δωρεάν εκπαιδευτικές μονάδες και ιδρύματα όλων των τύπων και των βαθμίδων σε όλα τα παιδιά, ανεξάρτητα από τόπο κατοικίας, καταγωγή, εισόδημα, φύλο, φυλή, θρησκεία, βλάβες ή παθήσεις, ή άλλα χαρακτηριστικά.

- Συνεπάγεται, επίσης, τη συνεχή υλοποίηση αντισταθμιστικών πολιτικών υπέρ όσων δυσκολεύονται περισσότερο στην κατάκτηση της μόρφωσης.
- Προϋποθέτει ενίσχυση του κριτικού ψηφιακού γραμματισμού και ισότιμη πρόσβαση σε τεχνολογικό εξοπλισμό και ψηφιακά μέσα, κατάργηση της τηλεκπαίδευσης, μείωση του αριθμού των μαθητών ανά τάξη και λειτουργία των σχολείων ως φυσικές και ψηφιακές συνεργατικές κοινότητες μάθησης που θα προετοιμάζουν τον πολίτη της ψηφιακής εποχής. Για την αντιμετώπιση απόψεων και φαινομένων σκοταδισμού, βίας, μισαλλοδοξίας, ρατσισμού, τεχνοφοβίας/τεχνολατρείας, κλπ.
- Συναρτάται, τέλος, με την παροχή ποιοτικά άρτιας εκπαίδευσης σε όλα τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και όχι με την εισαγωγή, όπως συμβαίνει σήμερα, όρων ποιοτικής διαφοροποίησης και κατηγοριοποίησής τους σε προνομιούχα και μη, όπως με τα Ωνάσεια σχολεία, πρότυπα σχολεία και Επαγγελματικά Λύκεια (ΕΠΑΛ), που υπονομεύουν το σχολείο της γειτονιάς και σωρεύουν ανισότητες.

Σχεδιάζουμε συγκεκριμένες δράσεις για την άρση των διακρίσεων στην εκπαίδευση και την καταπολέμηση των πρακτικών αποκλεισμού. Βασικός και άμεσος στόχος μας είναι να διασφαλιστεί ο ουδετερόθρησκος χαρακτήρας του εκπαιδευτικού συστήματος.

Το αίτημα της δημοκρατίας συνεπάγεται την ουσιαστική συμμετοχή των εκπαιδευτικών και των λοιπών εργαζομένων στη διοίκηση, από το νηπιαγωγείο μέχρι το πανεπιστήμιο. Συνεπάγεται, επίσης, τη δέσμευση να λαμβάνεται υπόψη η γνώμη και των εκπαιδευόμενων, σε συνάρτηση με την ηλικία και την ωριμότητά του.

Ευθύνη της πολιτείας είναι, επίσης, να παρέχει μέσω της εκπαίδευσης ευκαιρίες για μια πολυδιάστατη καλλιέργεια της προσωπικότητας του παιδιού και του νέου ανθρώπου. Η μάθηση είναι μια συλλογική διαδικασία, που πρέπει να υποστηρίζεται κυρίως με συμμετοχικές, διερευνητικές μεθόδους. Τάξεις και αμφιθέατρα επιδίωξή μας είναι να αποτελούν κοινότητες μάθησης, στις οποίες θα προωθούνται η συνεργασία και το ομαδικό πνεύμα, όχι ο ανταγωνισμός, ο ατομισμός και η βαθμοθηρία.

Για να επιτευχθούν οι παραπάνω επιδιώξεις, αναγκαίες προϋποθέσεις είναι αφενός ο απεγκλωβισμός από την αγορά και τις ολιγαρχίες και αφετέρου η γενναιόδωρη χρηματοδότηση του δημόσιου εκπαιδευτικού συστήματος και της επιστημονικής έρευνας.

Η Νέα Αριστερά είναι δύναμη παιδείας. Γιατί η παιδεία αποτελεί αναντικατάστατο μέσο για την καλλιέργεια μιας πολυδιάστατης ανθρώπινης προσωπικότητας και ενός πολίτη που αντιλαμβάνεται τα προτάγματα των καιρών και έχει τη βούληση να αγωνιστεί για έναν κόσμο ειρήνης, ισότητας και δικαιοσύνης.

3.3 [Στέγη](#)

Η κατοικία είναι δικαίωμα και όχι επενδυτικό προϊόν. Η πολιτεία οφείλει να κατοχυρώνει τη στέγαση ως βασικό ανθρώπινο δικαίωμα και να δρα για την εξασφάλισή της για κάθε άνθρωπο που ζει και εργάζεται στην Ελλάδα.

Επί των ακραία νεοφιλελεύθερων κυβερνήσεων Μητσοτάκη η κατοικία μετατρέπεται σε επενδυτικό προϊόν και χρηματιστικοποιείται με αποτέλεσμα τη μεγαλύτερη στεγαστική κρίση από όλες τις χώρες της ΕΕ.

3.3.1 Η κατάσταση σήμερα

Στη χώρα μας το ζήτημα της κατοικίας είναι δομικό, σύνθετο, και με ιδιαιτερότητες, κυρίως λόγω της έλλειψης, ιστορικά, κοινωνικής κατοικίας και της απουσίας κοινωνικής στεγαστικής πολιτικής για ομάδες όπως τα χαμηλά εισοδήματα, οι φοιτητές και οι ηλικιωμένοι. Ενώ στον 20ό αιώνα οι μικροί κλήροι οικοδομήσιμης γης επέτρεψαν την απόκτηση ιδιόκτητης στέγης από την πλειοψηφία του πληθυσμού, οδηγώντας στη μικροϊδιοκτησία της κατοικίας, μείζονα ιδιαιτερότητα του ελλαδικού χώρου, τα τελευταία χρόνια η κατάσταση έχει εξελιχθεί σε μάστιγα για τα νοικοκυριά.

Με τις πολιτικές της, τόσο στη στέγη όσο και στον υπερτουρισμό, η κυβέρνηση εφαρμόζει την ιστορικά μεγαλύτερη αντίστροφη αναδιανομή της ακίνητης περιουσίας των ελληνικών νοικοκυριών προς όφελος του μεγάλου κεφαλαίου, κατασκευαστικού, τουριστικού, τραπεζικού και funds.

Η επίθεση στην πρώτη κατοικία

Σήμερα βιώνουμε μια πραγματική επίθεση στην πρώτη κατοικία, με:

- Τη συνειδητή ενίσχυση του real estate ως προνομιακού κλάδου της οικονομίας και την πριμοδότηση της μεγάλης ακίνητης περιουσίας μέσω σημαντικών φοροαπαλλαγών.
- Την κατάργηση της προστασίας της πρώτης κατοικίας, με χιλιάδες πλειστηριασμούς να οδηγούν στη μαζική εκχώρηση, σε funds, εκατοντάδων χιλιάδων «κόκκινων» δανείων. Αυτή τη στιγμή 450.000 στεγαστικά δάνεια κινδυνεύουν να «κοκκινίσουν» λόγω αύξησης των δόσεων πάνω από 50%, ενώ 300.000 ιδιοκτήτες έχουν κόκκινα δάνεια σε τράπεζες ή funds και άλλοι 300.000 κινδυνεύουν ως εγγυητές.
- Τις προσηματικές πολιτικές της κυβέρνησης: Τα δήθεν κοινωνικά προγράμματα στέγασης (ΣΠΙΤΙ ΜΟΥ Ι και ΙΙ, κοινωνική αντιπαροχή κ.ά.), όχι απλώς δεν βελτιώνουν την κατάσταση για τους πολίτες, αλλά αποδεδειγμένα συντείνουν στην αύξηση των τιμών της αγοράς και στην επιβάρυνση χιλιάδων νέων νοικοκυριών με δανειακά βάρη 30ετίας. Εν τέλει, ωφελούνται μόνο τράπεζες, ιδιωτικά funds και κατασκευαστικές εταιρείες.

3.3.2 Το βασικό πρόβλημα

- Το κύριο πρόβλημα σήμερα είναι ότι η κατοικία μετατρέπεται σε επενδυτικό προϊόν και χρηματιστικοποιείται με αποτέλεσμα να βιώνουμε τη μεγαλύτερη στεγαστική κρίση από όλες τις χώρες της ΕΕ:
- Σχεδόν ένα στα τρία νοικοκυριά ξοδεύει πάνω από το 40% του εισοδήματός του για τη στέγη (ενοίκιο ή δάνειο, ρεύμα, νερό, κοινόχρηστα, θέρμανση, ψύξη). Τα ελληνικά

νοικοκυριά δαπανούν το μεγαλύτερο μέρος του διαθέσιμου εισοδήματος στην ΕΕ για στέγαση, δηλαδή 35,2%, όταν ο ΜΟ της ΕΕ είναι 19,7%.

- Ένα στα δύο νοικοκυριά αντιμετωπίζει δυσκολίες στην πληρωμή ενοικίου, δόσης δανείου και πάγιων λογαριασμών.
- Το ποσοστό ιδιοκατοίκησης, που επί δεκαετίες ήταν από τα υψηλότερα στην Ευρώπη, έπεσε από 84,6% το 2005 στο 75,4% το 2019 και σε μόλις 69,6% το 2023, φτάνοντας δηλαδή στον μέσο όρο της ΕΕ (69,2%).

Βασικές αιτίες, εκτός από την απουσία προστασίας της πρώτης κατοικίας, είναι η ραγδαία αύξηση στις τιμές αγοράς (από το 2017), η αύξηση των επιτοκίων, η δυσκολία δανεισμού χωρίς εγγυήσεις, αλλά και οι σημαντικές κοινωνικές αλλαγές στη μορφή της οικογένειας και της εργασίας. Μειώνεται έτσι η δυνατότητα ιδιόκτητης στέγης για νέους με μεσαία και χαμηλά εισοδήματα, που στρέφονται αναγκαστικά στο ενοίκιο, το οποίο όμως είναι απρόσιτο λόγω των συνεχών ανεξέλεγκτων αυξήσεων.

Η στεγαστική κρίση πλήττει σφοδρότερα τους ενοικιαστές, ειδικά εκείνους με χαμηλά εισοδήματα: 9 στα 10 νοικοκυριά οικονομικά αδύναμων ενοικιαστών ξοδεύουν πάνω από το 40% του εισοδήματός τους για τη στέγασή τους, όταν ο ευρωπαϊκός μέσος όρος είναι 3 στα 10.

Η τεράστια αύξηση των ενοικίων κατοικίας οφείλεται, σε μεγάλο βαθμό, στη χρηματιστικοποίηση της κατοικίας ως επενδυτικό προϊόν με υψηλή υπεραξία. Αυτό εκδηλώνεται:

- Μέσω της έκρηξης της βραχυχρόνιας μίσθωσης τύπου airbnb (περίπου 240.000 μονάδες πανελλαδικά, 1 εκατ. κλίνες έναντι 800.000 ξενοδοχειακών).
- Μέσω του υπερτουρισμού που αλλοιώνει μεγάλες περιοχές των αστικών κέντρων ή δημοφιλείς τουριστικές περιοχές με αλλαγή παραδοσιακών χρήσεων του αστικού χώρου.
- Μέσω της εντατικοποίησης της κερδοσκοπικής συσσώρευσης ακινήτων από τους επενδυτές, και μέσω της golden visa.

Καταλήγουμε έτσι σε μεγάλο έλλειμμα διαθέσιμων κατοικιών για μόνιμη διαμονή έναντι της υπάρχουσας ζήτησης.

3.3.3 Κρίση διαβίωσης

Στεγαστική κρίση και ακρίβεια αλληλοτροφοδοτούνται και, σε συνδυασμό με τις αμελητέες και ανεπαρκείς αυξήσεις των μισθών, δημιουργούν την κρίση διαβίωσης, ιδιαίτερα για τις νεαρότερες ηλικίες. Έτσι:

- 6 στα 10 νοικοκυριά βλέπουν τα μηνιαία εισοδήματά τους να τελειώνουν στις πρώτες 17 ημέρες του μήνα.

- 67,3% των νέων 18-34 χρονών (στοιχεία 2024) αναγκάζονται να ζουν με τους γονείς τους ή συντηρούνται από αυτούς, συγκαλύπτοντας το πραγματικό μέγεθος του ελλείμματος στέγης.

3.3.4 Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς

Η Νέα Αριστερά πρεσβεύει τη συνολική ανατροπή της σημερινής κατάστασης, με πρώτο βήμα την αναγνώριση της κατοικίας ως θεμελιώδους ανθρώπινου δικαιώματος το οποίο το κράτος οφείλει να διασφαλίσει για όλους/όλες/όλα που ζουν και εργάζονται στην Ελλάδα, ανεξάρτητα από οικονομικές δυνατότητες, ταυτότητα φύλου, σεξουαλικού προσανατολισμού, φυλετικές, θρησκευτικές, πολιτισμικές ή άλλες ιδιαιτερότητες.

Οι προτάσεις μας αναπτύσσονται σε τρεις άξονες:

- Την άμεση προστασία των ενοικιαστών και της πρώτης κατοικίας.
- Την κατηγορηματική απόρριψη της κατοικίας ως επενδυτικό ή τουριστικό προϊόν.
- Την εξασφάλιση προσιτής, αξιοπρεπούς στέγης μέσω της ανάπτυξης μη κερδοσκοπικής κατοικίας (δημόσιας, κοινωνικής, συνεταιριστικής, φοιτητικής και απευθυνόμενης σε ειδικές ομάδες -στόχους).

3.3.4.1) *Προστασία των ενοικιαστών και της πρώτης κατοικίας*

- Αύξηση του ελάχιστου χρόνου μίσθωσης (4+2 χρόνια) με δικαίωμα αποχώρησης του ενοικιαστή μετά από 3μηνη ειδοποίηση στον ιδιοκτήτη.
- Ανώτατο επιτρεπόμενο ενοίκιο (πλαφόν) και όριο ετήσιας αύξησης, που θα υπολογίζεται με βάση την αντικειμενική αξία, το ενεργειακό πιστοποιητικό και το Δείκτη Τιμών Καταναλωτή.
- Άμεση θέσπιση Αυτόνομων Δημόσιων Μηχανισμών ελέγχου των τιμών, των εξώσεων, και των πλειστηριασμών πρώτης κατοικίας.
- Διπλασιασμό του στεγαστικού επιδόματος που θεσμοθετήθηκε το 2018 και έκτοτε παραμένει στα ίδια ποσά, με ταυτόχρονη διεύρυνση των εισοδηματικών κριτηρίων και επέκταση της επιδότησης σε κοινωνικές κατηγορίες που δαπανούν πάνω από το 30% του εισοδήματός τους για στέγαση.
- Σταμάτημα των πλειστηριασμών και θέσπιση αντικειμενικών κριτηρίων για την υποχρεωτική αποδοχή διαπραγμάτευσης από τράπεζες και funds είναι επιτακτική ανάγκη άμεσης προτεραιότητας.

3.3.4.2) *Η κατοικία είναι δικαίωμα*

Με πίστη σε αυτή την αρχή βάζουμε τέλος στον φαύλο κύκλο της βραχυχρόνιας μίσθωσης (τύπου airbnb), ως παραμέτρου του υπερτουρισμού, και στη golden visa, που μειώνουν δραματικά τις κατοικίες για μακροχρόνια μίσθωση. Συγκεκριμένα:

- Απαγορεύεται σε Νομικά Πρόσωπα (επιχειρήσεις) Ιδιωτικού ή Δημοσίου Δικαίου να εκμεταλλεύονται κατοικίες ως καταλύματα βραχυχρόνιας μίσθωσης τύπου airbnb.

- Διατηρείται αυτό το δικαίωμα μόνο για φυσικά πρόσωπα, για μία κατοικία ανά ΑΦΜ υπόχρεου και συζύγου.
- Κατάργηση της golden visa.

3.3.4.3) **Εξασφάλιση προσιτής, κλιματικά βιώσιμης και αξιοπρεπούς κατοικίας**

- Δημιουργία Τράπεζας Ενοικιαζόμενης Στέγης, για την εξασφάλιση τουλάχιστον 10.000 κατοικιών ετησίως. Ιδιώτες θα κληθούν να παραχωρήσουν προς διαχείριση στο Δημόσιο ενεργές κατοικίες για διάστημα 6-10 ετών, έναντι ελκυστικού πακέτου παροχών (φοροαπαλλαγές, δωρεάν ανακαίνιση και ενεργειακή αποδοτικότητα, διασφάλιση των 12 ενοικίων κατ' έτος, ασφάλιση κ.ά.). Οι κατοικίες αυτές θα ενοικιάζονται σε τιμές χαμηλότερες της ελεύθερης αγοράς.
- Ανάπτυξη πράσινης δημόσιας και συνεταιριστικής κατοικίας με ελάχιστο στόχο τον Ευρωπαϊκό μέσο όρο σε μία δεκαετία με αξιοποίηση: (α) περιουσίας του Δημοσίου και ακινήτων των τραπεζών (Β) της σχολάζουσας περιουσίας στην περιφέρεια και ειδικά στον υπαίθρο χώρο, και (γ) πόρους από την Ευρωπαϊκή Τράπεζα Επενδύσεων, ευρωπαϊκά προγράμματα, τον κρατικό προϋπολογισμό κ.λπ., σε συνδυασμό με την πολιτική για τις πόλεις, την πολιτική αποκέντρωσης του κράτους και της οικονομικής δραστηριότητας και επενδύσεις στις δημόσιες συγκοινωνίες, με στόχο την αναζωογόνηση της υπαίθρου, την αλλαγή του αναπτυξιακού και παραγωγικού μοντέλου, τη μείωση του περιβαλλοντικού αποτυπώματος και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής.
- Φοιτητικές εστίες για το 30% των φοιτητών σε μία πενταετία, με αξιοποίηση των ακινήτων των Πανεπιστημίων και δημόσιων ακινήτων
- Μαζικό σχέδιο δημόσιας ενεργειακής αναβάθμισης με «μηδενικό κόστος» για τους ευάλωτους κατοίκους. Η απάντηση στην κρίση ξεκινά από την ολική ανάκτηση του υφιστάμενου κτιριακού αποθέματος και όχι από την χρήση νέας γης. Ο στόχος είναι ο μηδενισμός των εκπομπών χωρίς να τεθούν σε λειτουργία οι λεγόμενες διαδικασίες «renoviction», μίας έξωσης εξαιτίας της ανακαίνισης.
- Εξασφάλιση ικανού αριθμού κοινωνικών κατοικιών για δημόσιους λειτουργούς σε απομακρυσμένες και τουριστικά επιβαρυνόμενες περιοχές.
-
- Ενίσχυση συνεταιρισμών κατοίκων για πρόσβαση σε οικονομικά προσιτή στέγη.
- Ενεργός εφαρμογή της στρατηγική «Housing First» για την καταπολέμηση της αστεγιάς δρόμου μέχρι το 2030.
- Επανάκτηση από το δημόσιο των ακινήτων που έχουν κατασχεθεί, πρωτίστως από την Εθνική Τράπεζα για κοινωνική χρήση (κοινωνική κατοικία, πολιτισμικά κέντρα, κ.α.)

3.3.4.4) **Θεσμικά μέτρα**

Για την υλοποίηση του σχεδίου μας προτείνουμε συγκεκριμένα θεσμικά μέτρα:

- Αναθεώρηση του Συντάγματος για κατοχύρωση του δικαιώματος όλων στη στέγη, ανεξαρτήτως οικογενειακής κατάστασης.
- Δημιουργία δημόσιου φορέα στεγαστικής πολιτικής και Στεγαστικού Ταμείου χρηματοδότησης.
- Νομοθέτηση φοροαπαλλαγών για ενοικίαση κοινωνικών κατοικιών.
- Λειτουργία Ειδικής Υπηρεσίας στο Συνήγορο του Πολίτη.
- Θεσμική αναγνώριση κοινωνικών οργανώσεων.
- Θέσπιση του «Δικαιώματος στην Πόλη» ως απαραίτητου πρότυπου κατοικισιμότητας. Σπίτι σημαίνει οικολογική βιωσιμότητα και πρόσβαση σε υπηρεσίες. Προστασία της βιώσιμης κατοίκησης αντιμετωπίζοντας τα προβλήματα υπέρβασης των ορίων μόλυνσης, στέρησης βασικών υπηρεσιών (σχολείο, υγεία, πολιτισμός) και δημόσιων συγκοινωνιών προσβάσιμων σε 15 λεπτά.
- Ολοκληρωμένος πολεοδομικός σχεδιασμός με στόχο την κοινωνική συμπερίληψη.

Ενώνουμε δυνάμεις με συλλογικότητες, ενώσεις, κινήματα γειτονιάς και προοδευτικές τοπικές διοικήσεις για το δικαίωμά μας σε προσιτή, αξιοπρεπή κατοικία.

3.4 Κοινωνική προστασία και φροντίδα

Όραμά μας είναι το ισχυρό προνοιακό κράτος που δομείται ως ένα ολοκληρωμένο δημόσιο και καθολικό δίκτυο προστασίας και φροντίδας και παρέχει ασφάλεια σε όλους και όλες σε κάθε φάση της ζωής τους με έμφαση στις πολιτικές πρόληψης.

Αυτό σημαίνει:

- Αντικατάσταση του παραδοσιακού πατριαρχικού-οικογενειοκρατικού μοντέλου πρόνοιας από ένα σύγχρονο κοινωνικό-κοινωνικό μοντέλο.
- Μετατόπιση της στόχευσης από τους ακραία φτωχούς και ευάλωτους προς ένα σύστημα προστασίας και φροντίδας για όλους/όλες/όλ@ οποτεδήποτε, στη διάρκεια της ζωής τους, αντιμετωπίζουν, για διάφορους λόγους, ανισότητες και το έχουν ανάγκη,
- Γενναία κρατική χρηματοδότηση για την παροχή υπηρεσιών και παροχών σε είδος και χρήμα από το Δημόσιο και αυτοδιοικητικούς φορείς.

3.4.1 Η κατάσταση σήμερα

Το προνοιακό κράτος στην Ελλάδα αντιμετωπίζει δομικό πρόβλημα, αφού, μετά την προσπάθεια της περιόδου 2015-2019 για εγκαθίδρυση ενός κοινωνικού μοντέλου με δράσεις στην κοινότητα, επανήλθε το επί δεκαετίες ισχύον πατριαρχικό-οικογενειοκρατικό μοντέλο και η φιλανθρωπία (με πρωτοστάτες σήμερα τους χορηγούς). Αποτέλεσμα, η ευθύνη αντιμετώπισης των προβλημάτων να βαραινεί το ίδιο το άτομο ή/και την οικογένεια, με τις γυναίκες να αναλαμβάνουν συνήθως τις μη αμειβόμενες υπηρεσίες φροντίδας των υπολοίπων μελών του νοικοκυριού.

Μετά το 2019 παρακολουθούμε μια διαρκή συρρίκνωση του προνοιακού κράτους αντίστοιχη με εκείνη επί των κυβερνήσεων συνεργασίας ΝΔ, ΠΑΣΟΚ της μνημονιακής κρίσης, μέσα από:

- συρρίκνωση ή/και κατάργηση δημόσιων δωρεάν υπηρεσιών για το παιδί, τη γυναίκα, τον/την νέο/α, ηλικιωμένο/η, ανάπηρο/η, Ρομά, άστεγο/η,
- μείωση παροχών σε είδος (πχ. vouchers) και χρήμα (επιδόματα).

Αποτέλεσμα των παραπάνω πολιτικών είναι, παρά την πολυδιαφημιζόμενη οικονομική ανάπτυξη, να έχουμε:

- αύξηση του κινδύνου φτώχειας, της φτώχειας και των ανισοτήτων σε σχέση με την περίοδο 2015-2019, οπότε είχαν μειωθεί, και
- σταθερή μείωση του πραγματικού εισοδήματος των μισθωτών εργαζομένων με ταυτόχρονο υπερπενταπλασιασμό των κερδών των εισηγμένων στο χρηματιστήριο εταιρειών.

Ο προνοιακός προϋπολογισμός του 2024, όπως και του 2025, μειώθηκαν ως ποσοστό του ΑΕΠ σε σχέση με το 2019, κάτι που έγινε με δύο τρόπους:

α) με μείωση της αγοραστικής δύναμης των επιδομάτων εξαιτίας της ακρίβειας και

β) με τη δραστική μείωση των δικαιούχων λόγω της μη αναπροσαρμογής, βάσει του πληθωρισμού, των εισοδηματικών και περιουσιακών προϋποθέσεων απονομής ή και με αλλαγή τους προς το δυσμενέστερο, στο όνομα της δήθεν δικαιότερης απονομής (π.χ. αύξηση των απαιτούμενων ετών παραμονής στη χώρα για τους νόμιμους μετανάστες).

Η νεοφιλελεύθερη κυβέρνηση της ΝΔ μείωσε τον αριθμό των δικαιούχων προνοιακών επιδομάτων κατά 27,3% (πάνω από 400.000 το έχασαν). Χαρακτηριστική περίπτωση, η μείωση των δικαιούχων του επιδόματος παιδιού, με μείωση της ετήσιας δαπάνης κατά 37% (400 εκ. ευρώ), που έθιξε πάνω από 217.000 νοικοκυριά. Και αυτό, στη χώρα με το οξύ δημογραφικό πρόβλημα!

3.4.2 Το βασικό πρόβλημα

Η πολιτική της ΝΔ τηρεί πιστά το νεοφιλελεύθερο δόγμα για το κράτος πρόνοιας που οφείλει να προστατεύει μόνο τους ακραία φτωχούς. Για τη Νέα Αριστερά, αντίθετα, η ανασφάλεια που βιώνουν σήμερα οι πολίτες εδράζεται στην απουσία του κράτους προστασίας και φροντίδας για όλους/όλες/όλ@, σε κάθε φάση της ζωής τους

Οι αλληπάλληλες κρίσεις του καπιταλισμού, που είναι πια η νέα κανονικότητα (χρηματοπιστωτική, υγειονομική, ενεργειακή, γεωπολιτική), απέδειξαν ότι η στόχευση του προνοιακού κράτους στους ακραία φτωχούς δεν αντιμετωπίζει ούτε τη φτώχεια ούτε τις ανισότητες, αφού ολόκληρες κοινωνικές κατηγορίες και κοινωνικά υποκείμενα φτάνουν με βίαιο τρόπο στα κατώφλι της φτώχειας.

3.4.3 Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς

Ένα ισχυρό προνοιακό σύστημα απαιτεί σοβαρή επένδυση από το κράτος σε οικονομικούς και ανθρώπινους πόρους, με:

- Διπλασιασμό των δαπανών για την πρόνοια συνολικά.
- Διπλασιασμό των παροχών σε χρήμα (επιδόματα) και αναπροσαρμογή των εισοδηματικών και περιουσιακών κριτηρίων των επιδομάτων για να μην αποκλείονται δικαιούχοι λόγω πληθωρισμού.
- Αύξηση του αριθμού, της χρηματοδότησης και της στελέχωσης των δημόσιων και δημοτικών δομών και υπηρεσιών, διεύρυνση των κατηγοριών ωφελούμενων και δίκαιο, διαφανές και αδιάβλητο σύστημα επιλογής των δικαιούχων και απονομής υπηρεσιών και παροχών.

Οι πολιτικές μας προτάσεις εδράζονται στους Χάρτες Δικαιωμάτων και περιλαμβάνουν την εκπροσώπηση και ενεργό συμμετοχή των κοινωνικών υποκειμένων στην λήψη αποφάσεων που τους αφορούν. Ειδικότερα:

3.4.3.1) Για το παιδί

Αναγνωρίζουμε τα παιδιά ως δρώντα κοινωνικά υποκείμενα από την αρχή της ζωής τους και οφείλουμε να τους διασφαλίζουμε αναπτυξιακά κατάλληλες ευκαιρίες συμμετοχής τους στα κοινά, και ιδιαίτερα στις διαδικασίες που τα αφορούν, καθώς οι προνοιακές πολιτικές για το παιδί και την οικογένεια ωφελούν ολόκληρη την κοινωνία.

Οι προτάσεις μας αντιμετωπίζουν την παιδική φτώχεια και τον κοινωνικό αποκλεισμό, προωθούν την συμπερίληψη, την ευημερία και την καλύτερη δυνατή αναπτυξιακή τους πορεία και περιλαμβάνουν:

- Δωρεάν vouchers σε όλα τα παιδιά, πολλαπλασιασμό των βρεφονηπιακών σταθμών ΚΔΑΠ (Κέντρα Δημιουργικής Απασχόλησης), ΚΔΑΠ ΑμεΕΑ, ΚΔΗΦ (Κέντρα Ημερήσιας Φροντίδας) ΑμεΑ με ολόημερη λειτουργία.
- Αύξηση των δικαιούχων και του ποσού του επιδόματος παιδιού.
- Σχολικά γεύματα για όλα τα παιδιά στα δημόσια νηπιαγωγεία και δημοτικά σχολεία.
- Πολλαπλασιασμό των δομών παιδικής προστασίας και υποστήριξης οικογένειας και παιδιού στους ΟΤΑ, καθώς και στελέχωσή τους με επαγγελματίες του πεδίου (κοινωνικούς λειτουργούς, ειδικούς ψυχικής υγείας ενηλίκων και ανηλίκων).
- Δημιουργία δικτύου φορέων ψυχοκοινωνικής υγείας.
- Ικανοποίηση των αναγκών απομακρυσμένων και νησιωτικών περιοχών της χώρας.

Κανένα παιδί σε ίδρυμα με:

- Θεσμική βελτίωση των διαδικασιών οικογενειακής αποκατάστασης (αναδοχή, τεκνοθεσία, επανένωση με τη βιολογική οικογένεια).

- Βελτίωση της λειτουργίας του συστήματος αναδοχής *anynet*, πιστή εφαρμογή των Πρωτοκόλλων Αναδοχής, πρόσληψη μόνιμου προσωπικού στους φορείς εποπτείας και χρηματοδότηση επαγγελματικής, συμπεριλαμβανομένης της επείγουσας αναδοχής από το κράτος.
- Βελτίωση και εφαρμογή προδιαγραφών λειτουργίας σε όλες τις Μονάδες Παιδικής Προστασίας (δημόσιες, ιδιωτικές, εκκλησιαστικές) και σωστή εποπτεία από τις περιφέρειες, με αύξηση του προσωπικού τους.
- Ίδρυση δημόσιων Μονάδων Ημιαυτόνομης Διαβίωσης παιδιών από τα ιδρύματα, 15 ετών και άνω.
- Υλοποίηση προγραμμάτων συμμετοχής παιδιών και νέων στις αποφάσεις και στις πολιτικές που τους αφορούν (*child participation*) σε όλα τα επίπεδα διακυβέρνησης.

3.4.3.2) *Για τη φροντίδα στο σπίτι*

Η φροντίδα εντός της οικογένειας αποτυπώνει ένα διαρκές χάσμα μεταξύ των φύλων ως προς το χρόνο που αφιερώνει το κάθε μέλος σε αυτή. Η φτώχεια και η δημογραφική γήρανση το βαθαίνει περαιτέρω αφού, μετά από 15 χρόνια κρίσης, η φτώχεια των γυναικών είναι μεγαλύτερη ενώ, σύμφωνα με τις στατιστικές, οι γυναίκες διαχειρίζονται κυρίως τα οικονομικά του νοικοκυριού.

Επιπλέον, μετά το 2019, η φτώχεια είναι υψηλότερη στις κατηγορίες που χρειάζονται μεγαλύτερη φροντίδα, κυρίως ηλικιωμένους/ες, που αυξάνονται λόγω δημογραφικής γήρανσης. Απαιτούμε:

- Ενίσχυση της γονεϊκότητας με επαρκή στήριξη νέων ζευγαριών.
- Αναγνώριση της οικονομίας της φροντίδας ως διακριτού τομέα δραστηριοτήτων, που σήμερα αναλαμβάνουν κυρίως γυναίκες.
- Οικονομική ενίσχυση όσων που παρέχουν υπηρεσίες φροντίδας στην οικογένεια λόγω δεσμών οικογένειας και επαγγελματική αποκατάσταση παρόχων υπηρεσιών φροντίδας σε τρίτους.
- Αύξηση αμοιβών και αναβάθμιση του εργασιακού καθεστώτος των εργαζομένων σε δομές φροντίδας στην κοινότητα, δημόσιες και ιδιωτικές.

3.4.3.3) *Για το δημογραφικό*

- Αντιμετώπιση της δημογραφικής γήρανσης με ενεργό γήρανση, ώστε η τρίτη και τέταρτη ηλικία να παραμένει υγιής και αυτοεξυπηρετούμενη στο οικιακό και κοινωνικό της περιβάλλον.
- Ενίσχυση της γονεϊκότητας με επαρκή στήριξη νέων ζευγαριών.
- Ενίσχυση θετικού μεταναστευτικού ισοζυγίου με επιστροφή των Ελλήνων μεταναστών και συγχρόνως με την υποδοχή υπηκόων τρίτων χωρών/μεταναστών/προσφύγων και την ένταξή τους στο οικονομικό και κοινωνικό γίγνεσθαι της χώρας – το Αιγαίο δεν χωρά άλλα πτώματα!

3.4.3.4) Για τους ηλικιωμένους

- Ολοκληρωμένο δίκτυο παροχών και υπηρεσιών φροντίδας υγείας και πρόνοιας στην κοινότητα.
- Πολιτικές ενεργού γήρανσης των ηλικιωμένων, εκτός των ιδρυμάτων κλειστής φροντίδας. Ενίσχυση προγραμμάτων ΟΤΑ (Βοήθεια στο Σπίτι, ΚΑΠΗ, και ΚΗΦΗ).
- Εγκαθίδρυση συστήματος Ολιστικής Φροντίδας Ηλικιωμένων (ΟΦΗΛΙ), για τον ψηφιακό συντονισμό όλων των δομών-προγραμμάτων με τις υπηρεσίες υγείας (ΠΦΥ, νοσοκομεία και Κέντρα Υγείας, ΚΕΦΙΑΠ). Ο/Η ηλικιωμένος/η θα συνδέεται με ηλεκτρονικά μέσα (βραχιολάκι και κουμπί συναγερμού) με τις αρμόδιες δομές για να παρακολουθούνται οι ζωτικές του/της λειτουργίες, να εκπέμπεται ΣΟΣ και να εντοπίζεται σε περίπτωση κινδύνου.

3.4.3.5) Για τη βία ανηλίκων (από, κατά και μεταξύ)

Εφαρμογή πολιτικών στη βάση των αρχών της κοινωνικής συνοχής και συμπερίληψης, με έμφαση σε μέτρα πρόληψης και αποκατάστασης του γενεσιουργού περιβάλλοντος τέτοιων φαινομένων.

- Κατάργηση των νόμων που ποινικοποιούν συμπεριφορές και πράξεις ανηλίκων.
- Θεσμοθέτηση μέτρων παιδαγωγικού και προληπτικού χαρακτήρα σε αντικατάσταση των κατασταλτικών και ποινικών, που είναι βασισμένα στα δικαιώματα των παιδιών και εφαρμόζονται με συστηματικό χαρακτήρα (οικογένεια, σχολείο, κοινότητα).
- Πρόληψη, μέσω υποστήριξης της οικογένειας και του παιδιού, από την προσχολική ήδη ηλικία, από τις υπηρεσίες και τις δομές των ΟΤΑ, κατάλληλα στελεχωμένες και χρηματοδοτημένες, για έγκαιρη και έγκυρη διάγνωση και παρέμβαση.
- Εκπαίδευση και υποστήριξη νέων γονέων για τη βελτίωση της γονεϊκής ικανότητάς τους και του ποιοτικού χρόνου απασχόλησης με τα παιδιά.
- Καταπολέμηση της φτώχειας, ως μιας από τις βασικότερες αιτίες που οδηγούν σε διαταραχές συμπεριφοράς ενηλίκων και εφήβων.
- Ενίσχυση της επαγγελματικής αναδοχής για τη φροντίδα κακοποιημένων παιδιών ή παιδιών με βίαιες συμπεριφορές προερχόμενων από ευάλωτες οικογένειες.
- Εφαρμογή πρωτοκόλλων διαχείρισης περιστατικών κακοποίησης με ειδική εκπαίδευση των επαγγελματιών σε αυτά.
- Λειτουργία των «Σπιτιών του Παιδιού» κατάλληλα στελεχωμένων, με επέκταση σε όλη τη χώρα.
- Στελέχωση των Εισαγγελιών Ανηλίκων με τις αναγκαίες κοινωνικές ειδικότητες (κοινωνικοί λειτουργοί και παιδοψυχολόγοι).

3.4.3.6) Για τους Ρομά

Διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης για πληθυσμούς Ρομά με:

- Μετεγκατάσταση ακατάλληλων καταυλισμών σε νέους οικισμούς στα όρια του ίδιου δήμου με κατάλληλες υποδομές και οικήματα.
- Παραχώρηση κοινωνικών κατοικιών κατά χρήση με ενοίκιο ανάλογο με τα εισοδήματα της κάθε οικογένειας Ρομά (έως μηδενικό).
- Εκτεταμένο πρόγραμμα επιδότησης ενοικίου μέσω των δήμων και των περιφερειών.
- Δημιουργία πρόσθετων υποδομών σε οικισμούς.

3.5 Αναπηρική πολιτική

Αγωνιζόμαστε για μια κοινωνία χωρίς αποκλεισμούς που, με το θεσμικό της πλαίσιο και την καθημερινή πρακτική σε κάθε πτυχή του δημόσιου και ιδιωτικού βίου, θα δημιουργεί τις συνθήκες ώστε οι βλάβες και παθήσεις να μη συνεπάγονται αναγκαστικά και αποκλεισμό, και να διασφαλίζεται η πλήρης, ανεμπόδιστη και ισότιμη συμμετοχή των αναπήρων στην κοινωνία και να καταπολεμηθεί ο μισαναπηρισμός.

Η αναπηρική πολιτική κατέχει ιδιαίτερη θέση στην κοινωνική προστασία και φροντίδα και στο κοινωνικό κράτος. Όχι μόνο γιατί πάνω από 10% του πληθυσμού έχουν κάποια βλάβη ή πάθηση, αλλά γιατί η ελληνική κοινωνία απέχει πολύ από το να δημιουργήσει εκείνες τις συνθήκες ώστε οι βλάβες αυτές να μην οδηγούν σε αποκλεισμό, αδυναμία δηλαδή των αναπήρων να συμμετέχουν ισότιμα με τους μη ανάπηρους στο κοινωνικό γίγνεσθαι.

3.5.1 Η κατάσταση σήμερα

Σήμερα, τα ανάπηρα άτομα αντιμετωπίζουν αυξανόμενο κίνδυνο φτώχειας και κοινωνικού αποκλεισμού, κυρίως λόγω των πολλαπλών κρίσεων (πολεμικές συγκρούσεις, οικονομική, ενεργειακή, στεγαστική κρίση κ.ά.). Σύμφωνα με στοιχεία της Eurostat (2023), ο κίνδυνος φτώχειας για τους ανάπηρους Ευρωπαίους είναι 10% μεγαλύτερος από ό,τι για τον μη ανάπηρο πληθυσμό.

Στη χώρα μας, που τα ανάπηρα άτομα αριθμούν πάνω από ένα εκατομμύριο, οι συνθήκες διαβίωσής τους, επί κυβερνήσεων Μητσοτάκη, διαρκώς χειροτερεύουν. Το υψηλό κόστος διαβίωσης, η έλλειψη προσβάσιμης οικονομικά προσιτής κατοικίας, το υποβαθμισμένο και απαξιωμένο Εθνικό Σύστημα Υγείας και τα διαχρονικά εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα ανάπηρα άτομα στην προσβασιμότητα στο φυσικό, δομημένο και ψηφιακό περιβάλλον, στη μετακίνηση και τις μεταφορές με τα δημόσια ΜΜΜ, στην εκπαίδευση και κατάρτιση (εξού και η πρόωρη εγκατάλειψη της εκπαιδευτικής διαδικασίας), στον επαγγελματικό προσανατολισμό και την εργασία, στην ψυχαγωγία και αναψυχή, στον αθλητισμό, τον πολιτισμό και την πολιτική ζωή, δυσχεραίνουν την καθημερινότητα των αναπήρων.

3.5.2 Το βασικό πρόβλημα

Το βασικό πρόβλημα για τα ανάπηρα άτομα είναι οι πολλαπλοί αποκλεισμοί και διακρίσεις στην καθημερινότητα και ο κίνδυνος φτώχειας. Οι δημόσιες δαπάνες για την αναπηρική πολιτική δεν επαρκούν για την κάλυψη του πρόσθετου κόστους ζωής που προκαλούν οι βλάβες (διεθνώς αποδεκτό ότι είναι έως και τριπλάσιο του κόστους ενός μη ανάπηρου

προσώπου). Το δικαίωμα στην ισότιμη ένταξη στην κοινωνία γίνεται προνόμιο μόνο για τα ανάπηρα άτομα που ανήκουν στα ανώτερα κοινωνικά στρώματα.

3.5.3 Η αριστερή μας πρόταση

Για να αρθούν αυτοί οι αποκλεισμοί απαιτείται η εκπόνηση ενός ολιστικού σχεδίου για την αναπηρία βασισμένου στο κοινωνικό μοντέλο, που θα διαπερνά οριζόντια κάθε πλευρά του δημόσιου και ιδιωτικού βίου με στόχο την ισότιμη συμμετοχή των αναπήρων σε όλους τους τομείς της κοινωνικής ζωής και την καταπολέμηση του μισαναπηρισμού.

Γι' αυτό προτείνουμε:

3.5.3.1) **Αυτόνομη διαβίωση και αποϊδρυματοποίηση.**

Υλοποίηση Εθνικού Σχεδίου για την Αυτόνομη Διαβίωση των Αναπήρων με δημόσια χρηματοδότηση και στόχο τη χειραφέτηση και την κοινωνική ισότητα, που θα περιλαμβάνει:

- Αποϊδρυματοποίηση (απομάκρυνση των αναπήρων από νοσοκομεία και ιδρύματα κλειστής φροντίδας) και τη στήριξη της διαβίωσή τους στην κοινότητα με προγράμματα προστασίας και φροντίδας στην κοινότητα.
- Καθολική εφαρμογή του προγράμματος «Προσωπικού Βοηθού».
- Δωρεάν τεχνικά βοηθήματα και εργαλεία αξιοπρέπειας.
- Δωρεάν και πλήρως προσβάσιμες υπηρεσίες υγείας.
- Νομική αναγνώριση της αυτονομίας των αναπήρων και ενεργή συμμετοχή τους στον σχεδιασμό των πολιτικών.

3.5.3.2) **Οικονομικά προσιτή και προσβάσιμη στέγη**

Πρόσβαση των αναπήρων σε οικονομική, προσβάσιμη στέγη, στο πλαίσιο ενός ολοκληρωμένου προγράμματος κοινωνικής στέγασης και για τα ανάπηρα άτομα με:

- Δημιουργία αποθέματος προσβάσιμης κοινωνικής κατοικίας.
- Διπλασιασμό του επιδόματος ενοικίου που καταβάλλεται σήμερα.
- Επιδοτήσεις για ανακαίνιση υφιστάμενων ιδιωτικών κατοικιών ώστε να πληρούν προδιαγραφές προσβασιμότητας.
- Καθολική επιβολή τήρησης προδιαγραφών προσβασιμότητας σε όλα τα νέα κτίρια, δημόσια και ιδιωτικά.

3.5.3.3) **Καθολική προσβασιμότητα**

- Καθολικός σχεδιασμός σε κάθε δομημένο, φυσικό και ψηφιακό περιβάλλον, υπηρεσία και προϊόν, ώστε να είναι προσβάσιμα σε όλους/ες/@, χωρίς εξαιρέσεις ή επιπλέον απαιτούμενες προσαρμογές.
- Η «αλυσίδα προσβασιμότητας» πρέπει να είναι αδιάσπαστη, με όλους τους κρίκους – μεταφορές, εκπαίδευση, εργασία, υγεία, επικοινωνία, πολιτισμό, αθλητισμό κλπ.–

πλήρως λειτουργικούς, ώστε κανείς/μία/νέν@ να μην αποκλείεται από τη συμμετοχή στην κοινωνική ζωή.

3.5.3.4) **Παιδεία**

Δημόσιο, δωρεάν και συμπεριληπτικό εκπαιδευτικό σύστημα για όλα τα παιδιά, με ή χωρίς αναπηρία:

- Άμεσες προσλήψεις μόνιμων εκπαιδευτικών και ειδικού εκπαιδευτικού και βοηθητικού προσωπικού.
- Επανασχεδιασμός της παράλληλης στήριξης με βάση τις ανάγκες κάθε μαθητή.
- Ανάπτυξη εξατομικευμένων προγραμμάτων εκπαίδευσης.
- Φοίτηση σε τάξεις με μειωμένο αριθμό μαθητών.
- Καθολική προσβασιμότητα σε υποδομές, εκπαιδευτικό υλικό και στα μέσα μεταφορών των μαθητών/τριών.
- Στελέχωση κάθε σχολείου με διεπιστημονικές ομάδες σταθερά προγράμματα συνεκπαίδευσης.
- Συνεχής επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στη συμπεριληπτική διδασκαλία και ένταξη της κοινωνικής ενσυναίσθησης στο πρόγραμμα σπουδών.

3.5.3.5) **Ισότιμη συμμετοχή στην εργασία**

- Υποχρεωτική προσβασιμότητα στους χώρους εργασίας με εύλογες προσαρμογές.
- Δημιουργία συστήματος υποστηριζόμενης εργασίας και προγραμμάτων τύπου Flexjob.
- Προσβάσιμες υπηρεσίες κατάρτισης και συμβουλευτικής.
- Ποσοτώσεις προσλήψεων αναπήρων 10% σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.
- Θεσμική εποπτεία και διευκόλυνση σύστασης Κοινωνικών Συνεταιριστικών Επιχειρήσεων (ΚΟΙΝΣΕΠ).
- Επέκταση αδειών για τα ανάπηρα άτομα σε δημόσιο και ιδιωτικό τομέα.

3.5.3.6) **Άρση αποκλεισμών**

Για την άρση των αποκλεισμών απαιτείται γενναία οικονομική στήριξη:

- Διπλασιασμός και αναπροσαρμογή των επιδομάτων αναπηρίας, ώστε να καλύπτουν τις πραγματικές ανάγκες των ατόμων και των οικογενειών τους με βάση τις αρχές της ανεξάρτητης διαβίωσης, της καθολικής πρόσβασης και της κοινωνικής ισότητας.
- Υπολογισμός πραγματικού πρόσθετου κόστους ζωής ανάλογα με τη βλάβη ανά γεωγραφική περιφέρεια (αστικές, ημιαστικές, ορεινές και νησιωτικές περιοχές), προκειμένου να ληφθούν μέτρα που να στηρίζουν την οικονομική ευημερία των αναπήρων και των χρόνιων ασθενών και την ισότιμη πρόσβαση στα εργαλεία αξιοπρέπειας.
- Αποκατάσταση αδικιών και ανισοτήτων στην απονομή σύνταξης ή επιδόματος σε ανάπηρους/ες/@ δικαιούχους.

- Ριζοσπαστικός μετασχηματισμός του δημόσιου συστήματος πιστοποίησης αναπηρίας (ΚΕΠΑ) που να βασίζεται στο κοινωνικό μοντέλο της αναπηρίας και να λαμβάνει υπόψη το περιβάλλον, τα εμπόδια, τη στήριξη και την κοινωνική συμμετοχή των αναπήρων.
- Χορήγηση άδειας διαμονής σε ανάπηρους μετανάστες/στρίες, ίσης χρονικής διάρκειας με την πιστοποίηση από τα ΚΕΠΑ ή τα ασφαλιστικά ταμεία. Όταν η πιστοποίηση είναι επ' αόριστον ή εφ' όρου ζωής, η άδεια διαμονής να έχει αντίστοιχη διάρκεια.
- Κοινωνική προστασία και φροντίδα για τα ανάπηρα παιδιά και τις οικογένειές τους:
- Δημιουργία δημόσιων εξειδικευμένων Κέντρων Πρώιμης Παρέμβασης σε κάθε περιφερειακή ενότητα.
- Δημιουργία κοινοτικών κέντρων υποστήριξης για ανάπηρα παιδιά.
- Ενίσχυση των ΚΔΑΠΑμεΑ και των ΚΔΗΦΑμεΑ.
- Παροχή συμβουλευτικής και ψυχολογικής υποστήριξης και εκπαίδευσης στις οικογένειες.

3.5.3.7) **Δικαιοσύνη – Δικαιώματα – Καταπολέμηση διακρίσεων**

- Αναθεώρηση και ενίσχυση του νομοθετικού πλαισίου για την προστασία των ανάπηρων από διακρίσεις, βία και κακομεταχείριση.
- Καθολική φυσική, επικοινωνιακή και ψηφιακή προσβασιμότητα στα δικαστήρια και τις νομικές διαδικασίες.
- Δημιουργία δημόσιων υπηρεσιών δωρεάν νομικής βοήθειας για αναπήρους/ες/@ και τις οικογένειές τους.
- Υποχρεωτική εκπαίδευση των λειτουργών της Δικαιοσύνης και των δικαστικών συμπαραστατών στα δικαιώματα των αναπήρων, με σεβασμό στη βούλησή τους και τις αρχές της υποστηριζόμενης λήψης απόφασης.
- Εξασφάλιση της πλήρους προσβασιμότητας των κρατουμένων με αναπηρία στα σωφρονιστικά καταστήματα, τόσο σε υποδομές όσο και σε υπηρεσίες ένταξης, εκπαίδευσης, ψυχοκοινωνικής υποστήριξης και υγείας.

3.5.3.8) **Υγεία**

Δημόσιο, δωρεάν σύστημα υγείας με:

- Καθολική φυσική, επικοινωνιακή και ψηφιακή προσβασιμότητα σε όλες τις δομές υγείας.
- Ανάπτυξη της πρωτοβάθμιας φροντίδας υγείας για υποδοχή αναπήρων.
- Λειτουργία Κέντρων Κοινωνικής Φροντίδας, Κέντρων Εμπειρογνωμοσύνης και κατ' οίκον υπηρεσιών υποστήριξης για την κάλυψη των αναγκών των αναπήρων, των χρονίως πασχόντων και των ασθενών σπάνιων νοσημάτων.

3.5.3.9) **Πολιτισμός**

Πολιτισμός κοινωνικά απελευθερωτικός, ισότιμος και συμπεριληπτικός με:

- ➔ Καθολική προσβασιμότητα, φυσική, αισθητηριακή και ψηφιακή, στους χώρους τέχνης και πολιτισμού για θεατές/επισκέπτες και καλλιτέχνες,
- ➔ Αναμόρφωση των προγραμμάτων σπουδών των Δημόσιων Σχολών Παραστατικών Τεχνών ώστε να συμπεριλαμβάνουν ανάπηρους φοιτητές/τριες, σπουδαστές/τριες,
- ➔ Ενίσχυση πειραματικών και καινοτόμων δράσεων που φέρνουν σε διάλογο ανάπηρους και μη ανάπηρους θεατές.

Πλήρης ένταξη των αναπήρων στο μαζικό, ερασιτεχνικό και επαγγελματικό αθλητισμό, ως μέσο κοινωνικής ένταξης, ενδυνάμωσης και αυτονομίας.

- Σύνταξη Εθνικής Στρατηγικής για τον Αθλητισμό των ατόμων με αναπηρία με ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου.
- Επιχορηγήσεις για την αγορά εξειδικευμένου εξοπλισμού και την κατασκευή προσβάσιμων χώρων προπόνησης σε σχολεία και δήμους.
- Αύξηση της κρατικής χρηματοδότησης στον παραολυμπιακό αθλητισμό.
- Μηδενισμός του ΦΠΑ στον αθλητικό εξοπλισμό για ανάπηρα πρόσωπα.
- Υποχρεωτική εκπαίδευση προπονητών και καθηγητών Φυσικής Αγωγής σε ζητήματα αναπηρίας και καθιέρωση τοπικών προγραμμάτων αθλητισμού βάσης για ανάπηρους/ες/@ σε όλους τους δήμους.

3.5.3.10) **Αθλητισμός**

Πλήρης ένταξη των αναπήρων στον μαζικό, ερασιτεχνικό και επαγγελματικό αθλητισμό, ως μέσο κοινωνικής ένταξης, ενδυνάμωσης και αυτονομίας

- Σύνταξη Εθνικής Στρατηγικής για τον Αθλητισμό των ατόμων με αναπηρία με ενσωμάτωση της διάστασης του φύλου
- Επιχορηγήσεις για την αγορά εξειδικευμένου εξοπλισμού και την κατασκευή προσβάσιμων χώρων προπόνησης σε σχολεία και δήμους
- Αύξηση της κρατικής χρηματοδότησης στον παραολυμπιακό αθλητισμό
- Μηδενισμός του ΦΠΑ στον αθλητικό εξοπλισμό για ανάπηρα πρόσωπα
- Υποχρεωτική εκπαίδευση προπονητών και καθηγητών Φυσικής Αγωγής σε ζητήματα αναπηρίας και καθιέρωση τοπικών προγραμμάτων αθλητισμού βάσης για ανάπηρους/ες/@ σε όλους τους δήμους.

Κεφάλαιο 4. Το Δημοκρατικό Κράτος

Στη Νέα Αριστερά πιστεύουμε ότι η Δημοκρατία είναι αδιάρρηκτα συνδεδεμένη με το Κράτος Δικαίου και τη Δικαιοσύνη. Θεμελιώδεις αρχές όπως η λαϊκή κυριαρχία, η πολιτική λογοδοσία, η ισότητα απέναντι στο νόμο, η διάκριση των εξουσιών και η ανεξαρτησία της Δικαιοσύνης, οι ελεύθερες εκλογές, η πολυφωνία και ο σεβασμός των δικαιωμάτων καθορίζουν τη λειτουργία ενός σύγχρονου δημοκρατικού πολιτεύματος.

Δεν αρκούμαστε στην τυπική νοηματική προσέγγιση της δημοκρατίας. Υπερασπιζόμαστε μια ουσιαστική, πλουραλιστική δημοκρατία, με ελευθερία, διαφάνεια, δικαιώματα και συμμετοχή για όλες, όλους, όλα.

Χωρίς ανεξάρτητη Δικαιοσύνη που ελέγχει αποτελεσματικά την εξουσία, που θέτει όρια στην ασυδοσία των ισχυρών και που διασφαλίζει την τήρηση των συμφωνημένων κοινών κανόνων της συλλογικής δημοκρατικής συμβίωσης και τη δίκαιη κατανομή πόρων, ευκαιριών και δικαιωμάτων, η δημοκρατία εκφυλίζεται σε διαδικασία που αναπαράγει ανισότητες, γίνεται μια ανελεύθερη δημοκρατία. Και αυτό βιώνουμε σήμερα στη χώρα, ιδιαίτερα στα χρόνια της διακυβέρνησης Μητσοτάκη: αυταρχισμός, συγκεντρωτισμός, καταστολή, αδιαφάνεια, κοινωνικός αποκλεισμός και ευθεία υπονόμηση του κράτους δικαίου, αποκάλυπτες απόπειρες ελέγχου της Δικαιοσύνης και παιχνίδια με τις Ανεξάρτητες Αρχές, και κυρίως εκείνες που προσπάθησαν να επιτελέσουν την αποστολή τους.

Η ΝΔ ενεργοποίησε τον κοινωνικό αυτοματισμό, ενσωμάτωσε την ακροδεξιά ρητορική, υποβάθμισε θεσμούς και δικαιώματα, ανέχθηκε ή ενορχήστρωσε παραβιάσεις (υποκλοπές, επαναπροωθήσεις, ποινικοποίηση αγώνων, αδράνεια απέναντι σε έμφυλη και θεσμική βία).

Εμείς υπερασπιζόμαστε ένα κράτος δικαίου που διασφαλίζει δικαιοσύνη, νομιμότητα στη διοικητική δράση, θεμελιώδη δικαιώματα και ορατότητα για τους αποκλεισμένους/ες. Αγωνιζόμαστε για βαθύ εκδημοκρατισμό της κοινωνίας, για την ισότιμη φωνή των αόρατων, για τα δικαιώματα των παιδιών, για τις γυναίκες και το φεμινισμό, τα ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιώματα, τις μειονότητες, τους πρόσφυγες/ισσες και μετανάστες/τριες, τους φυλακισμένους/ες, για το διαχωρισμό κράτους-εκκλησίας, για την ψηφιακή χειραφέτηση, και τη διατήρηση και ενίσχυση των δεσμών των αποδήμων με την Ελλάδα.

Η δημοκρατική ανασυγκρότηση είναι υπόθεση συλλογικής χειραφέτησης και όχι διαχείρισης της κανονικοποιημένης ανισότητας. Στο πλαίσιο αυτό προτείνουμε:

4.1 Εκλογικό Σώμα και εκλογικό σύστημα

Το Εκλογικό Σώμα, το ανώτατο όργανο του Κράτους και φορέας της λαϊκής κυριαρχίας, εκλέγει τη Βουλή (νομοθετική εξουσία). Η αρχή της ισότητας της ψήφου επιτάσσει όλοι οι πολίτες να έχουν μία ψήφο και όλες οι ψήφοι να έχουν το ίδιο βάρος. Αυτό γίνεται δυνατόν μόνο με την Απλή Αναλογική.

4.1.1 Η κατάσταση σήμερα

Το ισχύον σύστημα του bonus (σε συνδυασμό και με το κατώφλι 3% για την είσοδο στη Βουλή) μετατρέπει μια σχετική πλειοψηφία (π.χ., ΝΔ 40,56% ψήφων) σε απόλυτη πλειοψηφία (52,67%) εδρών (156). Αποτέλεσμα : Η περιπόθητη «αυτοδυναμία» σημαίνει αυτούσια μεταφορά του επικρατέστερου κόμματος στην κυβέρνηση (εκτελεστική εξουσία) και έλεγχο της Βουλής.

4.1.2 Το βασικό πρόβλημα

Η παραβίαση της ισότητας της ψήφου, στο όνομα της «κυβερνητικής σταθερότητας» και με το φόβητρο της «ακυβερνησίας» οδηγεί σε σύγχυση των εξουσιών και σ' αυτό που έχει χαρακτηριστεί εκλεγμένη απολυταρχία. Έτσι, η Βουλή, αδυνατώντας να παίξει αποτελεσματικά τον θεσμικό της ρόλο ως αντίβαρου της Κυβέρνησης, απαξιώνεται, με τη μορφή της αντιπολιτικής και της αποχή από τις εκλογές. Εξασθενεί έτσι το ίδιο το Εκλογικό Σώμα, ο κοινοβουλευτισμός και η ίδια τη Δημοκρατία. Ο εγγενής στο Σύνταγμά μας πρωθυπουργο-κεντρισμός ανατροφοδοτεί τον συγκεντρωτισμό, τον αρχηγισμό και την προσωποποίηση της πολιτικής.

Η νομοθετική/συνταγματική εξουσία –και μέσω αυτής η εκτελεστική, που την ελέγχει– διαβρώνει και την δικαστική εξουσία (βλέπε το επόμενο τμήμα) και έτσι ολοκληρώνεται η σύγχυση των εξουσιών, που ανατροφοδοτεί την αμφισβήτηση των ίδιων των θεσμών.

4.1.3 Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς

Η Νέα Αριστερά θέλει να αναστρέψει αυτήν την πορεία απαξίωσης των θεσμών, που σπρώχνει τον κόσμο στην αντιπολιτική, στην απόρριψη του θεσμού των κομμάτων, στην αποχή ή στην Άκρα Δεξιά, και να αποδώσει στους θεσμούς ένα ρόλο που να εμπνέει τον σεβασμό και την εμπιστοσύνη των πολιτών.

Απαραίτητο γι' αυτό εργαλείο είναι η Απλή Αναλογική, που σέβεται και αποτυπώνει την έκφραση της βούλησης του Εκλογικού Σώματος, δηλαδή του κυρίαρχου λαού, για να αποκρουστεί η πορεία θεσμικής αυταρχοποίησης, να απονομιμοποιηθεί στη συνείδηση των πολιτών και να καταργηθεί το bonus. Σε πλείστες ευρωπαϊκές χώρες, οι πολυκομματικές κυβερνήσεις είναι ο κανόνας και συμβαίνει σε μια κυβέρνηση να μη συμμετέχει το πρώτο κόμμα, χωρίς γι' αυτό να χλευάζεται ως «κυβέρνηση ηττημένων».

Καλπονοθευτικό δεν είναι μόνο το bonus. Αποκρούουμε κάθε σύστημα που στρεβλώνει τη λαϊκή βούληση, όπως, π.χ., πρόταση για την ψήφο των Ελλήνων του εξωτερικού με κλειστές μονοεδρικές περιφέρειες.

Η Απλή Αναλογική πρέπει να ισχύει πάγια και σε όλες τις εκλογικές αναμετρήσεις, εθνικές, ευρωπαϊκές και αυτοδιοικητικές. Και να ισχύει ομοιόμορφα για όλους τους Έλληνες πολίτες, και για εκείνους που βρίσκονται έξω από την Ελληνική Επικράτεια (σύμφωνα με το άρθρο 51 "§3" του Συντάγματος).

Η Νέα Αριστερά δεσμεύεται να επαναφέρει την Απλή Αναλογική, προσκαλώντας όσες πολιτικές και κοινωνικές δυνάμεις συμφωνούν σε ενημερωτική καμπάνια και αγώνα για τη επαναθέσπιση της και τη συνταγματική της κατοχύρωση.

4.2 Δικαιοσύνη

Ανεξαρτησία και αμεροληψία της Δικαιοσύνης, αποτελεσματική απονομή της και εμπέδωση του δικαιώματος ισονομίας μεταξύ των κατοίκων της χώρας.

Η δικαιοσύνη αποτελεί τον θεμέλιο λίθο στον οποίο οικοδομείται η κοινή μας συμβίωση και την εγγύηση της ουσιαστικής λειτουργίας της δημοκρατίας και της προστασίας ειδικά των πιο αδύναμων μερών σε κάθε σχέση: μεταξύ ιδιωτών αλλά και απέναντι στο κράτος. Γι' αυτό, μια ισχυρή, αποτελεσματική αλλά πρωτίστως ανεξάρτητη και αμερόληπτη Δικαιοσύνη είναι προϋπόθεση για μια ουσιαστική δημοκρατία και για την εμπέδωση πραγματικής ισότητας σε κάθε πλευρά της (ισότητα έναντι του νόμου, ισότητα ευκαιριών, ισότητα δικαιωμάτων, οικονομική και κοινωνική ισότητα κ.ο.κ.).

4.2.1 Η κατάσταση σήμερα

Σήμερα στην ελληνική κοινωνία υπάρχει ένα εμπεδωμένο και γενικευμένο αίσθημα αδικίας και μια αυξανόμενη δυσπιστία απέναντι στη Δικαιοσύνη. Είναι περίπου κοινός τόπος ότι «αν δεν ανήκεις στους λίγους πολιτικά και οικονομικά ισχυρούς, δεν πρόκειται να βρεις το δίκιο σου». Οι πολλοί ταλαιπωρούνται καθημερινά από καθυστερήσεις στην απονομή της δικαιοσύνης, από το απαγορευτικό σε πολλές περιπτώσεις κόστος προσφυγής σε αυτή, αλλά και από περιπτώσεις διακρίσεων και προκαταλήψεων, ενώ –ειδικά μετά το έγκλημα στα Τέμπη αλλά και τις πολλές ακόμα υποθέσεις διαφθοράς περιπτώσεων δικαστικής εμπλοκής ισχυρών προσώπων– το αίσθημα ατιμωρησίας και διακριτικής αντιμετώπισης κάποιων έναντι άλλων γενικεύεται διαρκώς. Οι ωμές κυβερνητικές παρεμβάσεις στο έργο της Δικαιοσύνης αλλά και των Ανεξάρτητων Αρχών –ακόμα και των συνταγματικά κατοχυρωμένων–, προκειμένου να συγκαλύπτει ευθύνες στελεχών της ή να προωθεί αποφάσεις που συνάδουν με την πολιτική της, ακόμα και σε περιπτώσεις εξόφθαλμα αντισυνταγματικές, όπως ο νόμος για την ίδρυση ιδιωτικών πανεπιστημίων, ευθύνονται για την κατάσταση αυτή.

4.2.2 Το βασικό πρόβλημα

Το βασικό πρόβλημα που προκύπτει από την κατάσταση στη λειτουργία της Δικαιοσύνης είναι διττό: Αφ' ενός, διεύρυνση της ανισότητας εντός της ελληνικής κοινωνίας, καθώς οι πολλοί αδυνατούν να βρουν το δίκιο τους, να ρυθμίσουν έγκαιρα και αποτελεσματικά τις οικονομικές και άλλες βιοτικές τους σχέσεις, να προστατέψουν τα δικαιώματα και τα έννομα συμφέροντά τους ή να κριθούν δίκαια και αμερόληπτα, ενώ οι λίγοι και ισχυροί λειτουργούν σε ένα καθεστώς ασυδοσίας, εκμεταλλεύονται χωρίς έλεγχο φυσικούς, οικονομικούς και άλλους πόρους και διευρύνουν διαρκώς την ισχύ τους. Αφ' ετέρου, δημιουργείται ένα κλίμα εύλογης δυσπιστίας, λόγω της συνεχούς παραβίασης των κοινά συμφωνημένων κανόνων της

συλλογικής μας συμβίωσης που αποτυπώνονται κυρίως στο Σύνταγμα αλλά και στους νόμους, λόγω της αδιαφάνειας και της διαπλοκής και διαφθοράς στη δημόσια ζωή, λόγω της απουσίας αποτελεσματικών ελέγχων της εξουσίας, και εξαιτίας της εμπεδωμένης πια ατιμωρησίας που υποσκάπτει τα θεμέλια του δημοκρατικού πολιτεύματος.

4.2.3 Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς

Η Νέα Αριστερά προτείνει ένα minimum σχέδιο ενίσχυσης της Δικαιοσύνης και αποκατάστασης της εμπιστοσύνης των πολιτών σε αυτή, με στόχο την ισότητα όλων έναντι του νόμου, την αποτελεσματική προστασία των δικαιωμάτων, τον έλεγχο της εξουσίας και τη διαφάνεια και λογοδοσία στη δημόσια ζωή.

4.2.3.1) **Αποτελεσματικός έλεγχος της εξουσίας**

- Ριζική τροποποίηση του άρθρου 86 του Συντάγματος και του νόμου περί ευθύνης υπουργών, στην κατεύθυνση της ανατροπής της κυβερνητικής παντοδυναμίας και της ποινικής δίωξης των υπουργών με όρους ισονομίας.
- Αλλαγή του τρόπου επιλογής της ηγεσίας της Δικαιοσύνης έτσι ώστε να πάψει η εξάρτησή της από την εκάστοτε κυβέρνηση.
- Προστασία των Ανεξάρτητων Αρχών, και ιδίως όσων σκοπός τους είναι ο έλεγχος της εξουσίας, η ρύθμιση κρίσιμων κοινωνικά τομέων και η προστασία των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, και διασφάλιση των θεσμικών και ουσιαστικών προϋποθέσεων (π.χ. προϋπολογισμός, προσωπικό) άσκησης του ρόλου τους. Ταυτόχρονα, μέτρα για την εμπάθυνση και διεύρυνση του πολιτικού και δημοκρατικού ελέγχου τόσο από τη Βουλή, ώστε να μην αποξενώνεται από την εποπτεία ολόκληρων και κρίσιμων τομέων (π.χ. είσπραξη των φόρων), όσο και από την ίδια την κοινωνία, μέσα από την ενδυνάμωση των συλλογικών κοινωνικών υποκειμένων (συνδικάτα, οργανώσεις κλπ.), μέσα από την ενίσχυση της ανεξαρτησίας του Τύπου και μέσα από τη διεύρυνση των θεσμών άμεσης δημοκρατίας (π.χ. δημοψηφίσματα).

4.2.3.2) **Ισονομία**

- Διεύρυνση των δικαιούχων και ριζική αναβάθμιση του θεσμού της νομικής βοήθειας, ώστε να έχουν ισότιμη πρόσβαση στη δικαστική προστασία όλοι και όλες χωρίς οικονομικά εμπόδια.
- Ειδική μέριμνα για την αποτελεσματική δικαστική προστασία (π.χ. με τη βελτίωση του θεσμού της διερμηνείας κλπ.) των ατόμων με αναπηρία, των μεταναστών και προσφύγων, των κρατούμενων και άλλων ευάλωτων κοινωνικών ομάδων.
- Πλήρης διαφάνεια και αυστηρές προϋποθέσεις στη χρήση τεχνολογικών μέσων (ιδίως τεχνητής νοημοσύνης) για την υποβοήθηση στη διαμόρφωση δικανικών κρίσεων και άλλων αποφάσεων στο πεδίο της Δικαιοσύνης.

4.2.3.3) **Αποτελεσματικότητα**

- Αύξηση του αριθμού των δικαστικών λειτουργιών και των δικαστικών υπαλλήλων.
- Αναβάθμιση των πληροφοριακών συστημάτων της Δικαιοσύνης για τη μείωση της γραφειοκρατίας στην απόδοση της δικαιοσύνης.
- Συστηματική και διαρκής επιμόρφωση των δικαστικών λειτουργιών, ιδίως σε νέα θέματα αιχμής όπως οι νέες τεχνολογίες, η περιβαλλοντική προστασία, οι σύγχρονες προσεγγίσεις του φύλου κ.λπ.

4.3 **Δημόσια Διοίκηση**

4.3.1 Η κατάσταση σήμερα

Το επιτελικό κράτος συγκροτεί ένα πολιτικό-διοικητικό υπόδειγμα που χαρακτηρίζεται από πελατειακές σχέσεις, υπερσυγκεντρωτισμό, αδιαφάνεια, ευνοιοκρατία, και σύγχυση αρμοδιοτήτων. Με μία σειρά αποτυχημένων πολιτικών (Τέμπη, πυρκαγιές, υποκλοπές, απευθείας αναθέσεις, απουσία ελεγκτικών μηχανισμών), έχει δείξει τόσο το σκοπό για τον οποίο δημιουργήθηκε όσο και τα όριά του. Σε αυτό το περιβάλλον η δημόσια διοίκηση έχει μετατραπεί σε ένα εργαλείο μοιράσματος προνομίων και διασπάθισης δημόσιου χρήματος, αναπαραγωγής πελατειακών σχέσεων, απονομής πάσης φύσεως προσόδων και αντιστάθμισης επιχειρηματικών κινδύνων. Αυτές οι επιλογές δεν είναι τυχαίες αλλά υπηρετούν μία κυβερνητική πολιτική που οδηγεί στην όξυνση των κοινωνικών ανισοτήτων, στην απαξίωση και ιδιωτικοποίηση δημόσιων δομών και υπηρεσιών καθώς και στην ενίσχυση των ολιγοπωλιακών πρακτικών μεταξύ άλλων στους κλάδους των τραπεζών, της ενέργειας και των σούπερ μάρκετ.

4.3.2 Το βασικό πρόβλημα

4.3.2.1) **Προτεραιοποίηση του ιδιωτικού συμφέροντος**

Κεντρικό ρόλο στην κυβερνητική πολιτική έχει η αντιστροφή της ιεραρχίας δημόσιου και ιδιωτικού συμφέροντος. Με άλλα λόγια οι συγκρούσεις δημόσιου και ιδιωτικού επιλύονται όλο και συχνότερα και καταλυτικότερα υπέρ του δεύτερου και εις βάρος του πρώτου. Οι θεσμοί και οι δομές της δημόσιας διοίκησης δεν λειτουργούν προς όφελος των πολιτών, αφού σε κάθε προσπάθεια σχεδιασμού και υλοποίησης δημόσιων πολιτικών, επικρατούν τα ισχυρότερα και καλύτερα οργανωμένα ιδιωτικά, τοπικά και συντεχνιακά συμφέροντα έναντι του συλλογικού, οδηγώντας στην απαξίωση του πολίτη και τη μετατροπή του σε πελάτη, στην καταστρατήγηση κάθε έννοιας αξιοκρατίας, στην σπατάλη δημοσίων πόρων, στην αναποτελεσματικότητα αλλά και στην απώλεια δημοσίων εσόδων.

4.3.2.2) **Υποστελέχωση-Απαξίωση του Δημόσιου τομέα- Ιδιωτικοποιήσεις**

Οι κυβερνητικές επιλογές των τελευταίων ετών, στοχευμένα και μεθοδικά έχουν απαξιώσει τις δημόσιες υπηρεσίες και δομές, μέσω της υποχρηματοδότησης, της υποστελέχωση ή/και της απαξίωσης. Κρίσιμοι τομείς όπως η υγεία, η παιδεία, η ενέργεια, η έκδοση και απονομή συντάξεων, η επίβλεψη και εποπτεία δημοσίων έργων, η διαχείριση της κρατικής

πληροφορίας και η ψηφιακή πολιτική, εκχωρούνται σταδιακά σε φορείς του ιδιωτικού τομέα. Ταυτόχρονα κρίσιμα στάδια του σχεδιασμού και της υλοποίησης πολιτικών αποφασίζονται και σχεδιάζονται από ένα παράλληλο σύστημα διοίκησης που αποτελείται από κομματικούς μετακλητούς και ιδιωτικές εταιρείες συμβουλευτικών υπηρεσιών με αποτέλεσμα η ελληνική δημόσια διοίκηση να μη παράγει νέα γνώση και καινοτομία και να αναπτύσσει συστηματικούς δεσμούς εξάρτησης για την παροχή τεχνογνωσίας. Για την κυβέρνηση και τη νεοφιλελεύθερη ιδεολογία ο δημόσιος τομέας, δημόσιες δαπάνες και δημόσιοι υπάλληλοι, αποτελεί κόστος που πρέπει να περιοριστεί στο ελάχιστο αναγκαίο επίπεδο. Στρατηγικής σημασίας για την επίτευξη του στόχου απαξίωσης των δημοσίων υπηρεσιών και υπαλλήλων, αποτελεί τόσο η όλη ρητορική της αξιολόγησης με την αναθεώρηση του άρθρου 103 σχετικά με την άρση μονιμότητας των δημοσίων υπαλλήλων, όσο και ο νέος νόμος για τα πειθαρχικά συμβούλια.

4.3.2.3) **Αδιαφάνεια κατά τη στελέχωση των θέσεων ευθύνης**

Παρά τις διακηρύξεις περί αξιοκρατίας, διαφάνειας και αντικειμενικότητας, η συντριπτική πλειοψηφία των θέσεων ευθύνης σε υπουργεία, οργανισμούς και ΝΠΔΔ στελεχώνεται με

την αδιαφανή διαδικασία των τοποθετήσεων, ενώ και σε όσους φορείς πραγματοποιούνται κρίσεις, είτε πριμοδοτείται καθοριστικά το υποκειμενικό και αυθαίρετο κριτήριο της συνέντευξης είτε πραγματοποιούνται αδιαφανείς γραπτές δοκιμασίες χωρίς να δημοσιεύονται τα θέματα και οι ορθές απαντήσεις.

4.3.2.4) **Μισθοί Φτώχειας στους/-ις ΔΥ**

Η μείωση των μισθών των ΔΥ την περίοδο των μνημονίων σε συνδυασμό με την διαρκή αύξηση των τιμών βασικών αγαθών όπως στα τρόφιμα και στην ενέργεια ή την εκτίναξη του κόστους στέγασης, βρίσκει τους δημόσιους υπαλλήλους, όπως και την πλειοψηφία των εργαζομένων, αντιμέτωπους με συνθήκες δραστηκής μείωσης του πραγματικού τους εισοδήματος. Η κυβέρνηση της νέας δημοκρατίας την ίδια στιγμή που απορρίπτει το αίτημα για την επαναφορά του 13 ου και 14 ου μισθού για δημοσιονομικούς λόγους προσλαμβάνει στρατούς μετακλητών υπαλλήλων, αυξάνει τις αμοιβές των γενικών γραμματέων δαπανώντας τεράστια ποσά για αναθέσεις σε ιδιωτικές εταιρείες παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών. Ακόμα περισσότερο προγραμματίζει εξοπλιστικές δαπάνες που κοστίζουν πολλά δις όπως η αγορά των F35. Αυτές είναι οι προτεραιότητες της.

4.3.3 Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς

Η Νέα Αριστερά προσβλέπει στη δημιουργία:

- ενός νέου μοντέλου Δημόσιας Διοίκησης με έμφαση στον κεντρικό σχεδιασμό (σε δίκτυα, υποδομές, μεγάλα έργα και συμβάσεις) που θα εκμεταλλεύεται τις οικονομίες κλίμακας και θα εξοικονομεί πόρους,

- Ενός κράτους με ισχυρούς ελεγκτικούς μηχανισμούς για την υπεράσπιση των εργασιακών δικαιωμάτων, την διασφάλιση των συμφερόντων των καταναλωτών απέναντι στην ασυδοσία των αγορών και την πάταξη της διαπλοκής.
- Ενός κράτους που βρίσκεται δίπλα στον πολίτη, με διαβούλευση κατά το σχεδιασμό πολιτικών και με μεταφορά αρμοδιοτήτων και πόρων στην Τοπική Αυτοδιοίκηση.
- Ενός αποτελεσματικού κράτους, με αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών, με πραγματική ψηφιοποίηση και απλοποίηση των διαδικασιών και όχι μετατροπής της γραφειοκρατίας σε ψηφιακή γραφειοκρατία.
- Ενός κράτους με διαφάνεια, αξιοκρατία και λογοδοσία
- Αποτελεσματικής Δημόσιας Διοίκησης, δημοκρατικής, επαρκώς στελεχωμένης με μόνιμο προσωπικό που να παράγει γνώση και καινοτομία.

4.3.4 Η βασική δέσμη της πρότασής μας

4.3.4.1) Προσλήψεις-Μισθολογικά – Εργασιακά

Η σταθερή και αξιοπρεπής εργασία στο δημόσιο τομέα είναι προϋπόθεση για λειτουργικές και ποιοτικές υπηρεσίες προς τον πολίτη. Παράλληλα, αποτελεί σημαντικό στοιχείο για την προσέλκυση και διατήρηση ικανού και επαρκώς καταρτισμένου ανθρώπινου δυναμικού.

- Μόνιμες προσλήψεις με πλήρη εργασιακά δικαιώματα και πλήρη κατάργηση συμβάσεων ορισμένου χρόνου, εργολάβων και επισφαλών σχέσεων εργασίας.
- Ενίσχυση προγραμμάτων εκπαίδευσης που να ανταποκρίνονται σε σύγχρονες ανάγκες Αξιοποίηση του ΕΚΔΔΑ με διαρκή επικαιροποίηση των εκπαιδευτικών προγραμμάτων με στόχο την ενίσχυση την διαρκή επιμόρφωση του προσωπικού του δημοσίου,
- Δημιουργία ενός σύγχρονου περιβάλλοντος εργασίας για τους υπαλλήλους του δημοσίου μέσω αναβάθμισης της Κτιριακές Υποδομές ΑΕ (ΚΤΥΠ) σε φορέα που κατασκευάζει, ανασκευάζει και διαχειρίζεται τις δημόσιες κτιριακές υποδομές, βασιζόμενη στο υπάρχον κτιριακό απόθεμα που ανήκει στο Δημόσιο.
- Υλοποίηση προγραμμάτων πρόληψης και προστασίας για την ασφάλεια και υγεία στην εργασία και παροχή όλων των αναγκαίων μέσων ατομικής προστασίας .
- Επαναφορά 13ου και 14ου μισθού.
- Δημιουργία δίκαιου και ενιαίου μισθολογίου με αξιοπρεπείς μισθούς που να λαμβάνει υπόψη το κόστος ζωής και τις σύγχρονες κοινωνικές ανάγκες

4.3.4.2) Αξιολόγηση Δομών

Αναγνωρίζουμε πως η αξιολόγηση πρέπει να στοχεύει στην αναβάθμιση και ενίσχυση των δημόσιων υπηρεσιών ώστε αυτές να ανταποκρίνονται στις ανάγκες των πολιτών και της Ελληνικής Κοινωνίας, με μεθόδους που ενθαρρύνουν τη συλλογικότητα και τη συμμετοχή όλων των εμπλεκόμενων: εργαζομένων, χρηστών και κοινωνίας. Η αξιολόγηση δεν μπορεί να είναι εργαλείο τιμωρίας των υπαλλήλων αλλά κινητήριο μοχλός καινοτομίας, προσαρμοσμένο στις κοινωνικές προτεραιότητες και το δημόσιο συμφέρον.

- Η αξιολόγηση αφορά αποκλειστικά τη λειτουργία και αποτελεσματικότητα συνολικά των διοικητικών δομών, πολιτικών, προγραμμάτων και διαδικασιών με στόχο τη βελτίωση της ποιότητας των υπηρεσιών και όχι την τιμωρία.
- Δημιουργία Εθνικού Παρατηρητηρίου Δημόσιων Υπηρεσιών για διαμόρφωση, συλλογή και δημοσιοποίηση δεικτών απόδοσης.
- Κατάργηση κάθε ατομικής αξιολόγησης που οδηγεί σε πειθαρχικές ή τιμωρητικές πρακτικές.

4.3.4.3) **Κρίσεις Προϊσταμένων-Στελέχωση Διοικήσεων ΝΠΔΔ**

Θεωρούμε ακρογωνιαίο λίθο τη δημιουργία μηχανισμών που ενισχύουν την αξιοκρατία, αποθαρρύνουν το πελατειακό κράτος και προωθούν τον δημοκρατικό διάλογο μέσα στον δημόσιο χώρο. Η διαφάνεια και η αξιοκρατία στις διαδικασίες επιλογής προϊσταμένων, με κριτήρια που συνδυάζουν επαγγελματισμό, ηγεσία και κοινωνική ευαισθησία αποτελεί προϋπόθεση για μια ανεξάρτητη και αποτελεσματική Δημόσια Διοίκηση.

- Άμεση προκήρυξη όλων των προϊσταμένων Γενικών Διευθύνσεων, Διευθύνσεων και Τμημάτων του Δημόσιου που δεν έχουν επιλεγεί με τη διαδικασία των κρίσεων.
- Σύστημα επιλογής με έμφαση στα αντικειμενικά κριτήρια (γραπτός διαγωνισμός, μοριοδότηση της συμμετοχής σε επιτροπές ή/και ομάδες εργασίας σε ευρωπαϊκό και διεθνές επίπεδο, κατάργηση της συνέντευξης, μοριοδότηση του διδακτορικού).
- Δημιουργία εθνικού μητρώου στελεχών Δημόσιας Διοίκησης με διαφανή στοιχεία για την κάλυψη θέσεων αυξημένης ευθύνης πχ πρόεδροι, αντιπρόεδροι νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου (Ν.Π.Δ.Δ.) καθώς και Υπηρεσιακών Γραμματέων.
- Δημιουργία ενιαίου μητρώου στελεχών ανά υπουργείο και εποπτευόμενους οργανισμούς για την κάλυψη των θέσεων ευθύνης μέχρι το επίπεδο γενικής διεύθυνσης.
- Κατάργηση της δυνατότητας τοποθέτησης μετακλητών σε θέσεις ευθύνης της διοικητικής ιεραρχίας.
- Ανοιχτές και διαφανείς διαδικασίες στελέχωσης των μόνιμων αντιπροσωπειών της χώρας σε ευρωπαϊκούς και διεθνείς οργανισμούς.
- Υποχρεωτική ανάρτηση των στοιχείων περί κρίσεων και αναθέσεων από όλα τα υπουργεία, τους ΟΤΑ α και β βαθμού και τα ΝΠΔΔ και δημιουργία ψηφιακής πλατφόρμας παρακολούθησης των θέσεων ευθύνης στο Δημόσιο Τομέα.
- Κατάργηση του κλάδου Επιτελικών Στελεχών.

4.3.4.4) **Λειτουργία της Δημόσιας Διοίκησης-Παραγωγή Γνώσης**

Ενισχύουμε τη συνεργασία μεταξύ διαφορετικών υπηρεσιών και επιδιώκουμε την ενσωμάτωση καινοτόμων δομών που διευκολύνουν την πρόσβαση και την αποτελεσματικότητα.

- I. Αξιοποίηση, επέκταση και αναβάθμιση των διυπουργικών και ενδοϋπουργικών ομάδων εργασίας για την αντιμετώπιση σύνθετων προβλημάτων δημόσιας πολιτικής.
- II. Εφαρμογή συμμετοχικών διαδικασιών κατά το σχεδιασμό νέων δομών πχ οργανισμών υπουργείων ή την αναδιάρθρωση υφιστάμενων, με διαβούλευση με εργαζόμενους και επιστημονικούς και συνδικαλιστικούς φορείς.
- III. Δραστική μείωση των αναθέσεων σε εταιρείες παροχής συμβουλευτικών υπηρεσιών, και μόνο υπό την προϋπόθεση ότι αφορά εξειδικευμένη γνώση η οποία δεν μπορεί να προσφερθεί από το υπάρχον δυναμικό της δημόσιας διοίκησης.
- IV. Αξιοποίηση των υφιστάμενων και δημιουργία νέων μονάδων εμπειρογνομόνων επιπέδου διεύθυνσης σε κάθε υπουργείο, οι οποίες θα έχουν ως αποστολή τους την υποστήριξη των φορέων της δημόσιας διοίκησης για την υλοποίηση του στρατηγικού τους σχεδιασμού και την βελτίωση της διαδικασίας παραγωγής πολιτικών.
- V. Δημόσιες Υποδομές – Κοινά Αγαθά: Οι δημόσιες υποδομές όπως και τα κοινά αγαθά είναι κτήμα της κοινωνίας. Υποστηρίζουμε την ενίσχυση και εκσυγχρονισμό τους μέσα από δημόσιες επενδύσεις με κοινωνικό και περιβαλλοντικό πρόσημο, αποκλείοντας την κερδοσκοπία και της ιδιωτικοποιήσεις που συχνά λειτουργούν εις βάρος των λαϊκών στρωμάτων.
 - i. Αναβάθμιση του ρόλου της Αναπτυξιακής Τράπεζας σε βασικό μοχλό χρηματοδότησης αναπτυξιακών και κοινωνικών προγραμμάτων.
 - ii. Ενίσχυση των ελεγκτικών μηχανισμών για τα εργασιακά δικαιώματα, την αντιμετώπιση της ακρίβειας και τη διαφθορά
 - iii. Επανακρατικοποίηση κρίσιμων υποδομών πχ ενέργειας, μεταφορών, ύδρευσης κλπ.
 - iv. Διασφάλισης της ισότιμης προσβασιμότητας και βιωσιμότητας των κοινών αγαθών, μέσω της Συνταγματικής πρόβλεψης για δημόσιο έλεγχο τους.
 - v. Εθνικό σχέδιο επενδύσεων για την αναβάθμιση βασικών υποδομών (υγεία, παιδεία, συγκοινωνίες) και τη διαχείριση Κοινών Αγαθών με δημόσιο και κοινωνικό έλεγχο.
- VI. Ανεξάρτητες Αρχές-Διαφάνεια-Κοινωνική Λογοδοσία της Δημόσιας Διοίκησης
 - i. Καθιέρωση της Απλής γλώσσας κατά την γραπτή επικοινωνία της δημόσιας διοίκησης με τους πολίτες προκειμένου αφενός να διασφαλίζεται η σαφής κατανόηση των δικαιωμάτων και των υποχρεώσεων τους αφετέρου να μην απαιτείται η αγορά σχετικών υπηρεσιών (υποβολή και διεκπεραίωση πάσης φύσεως αιτήσεων) από τον ιδιωτικό τομέα π.χ. λογιστές και δικηγόρους.
 - ii. Επανεξέταση του τρόπου λειτουργίας και συγκρότησης των Ανεξάρτητων Αρχών επαναφορά των δομών στην εποπτεία των Υπουργείων όταν δεν υπάρχει πραγματική ανάγκη να λειτουργούν ως ανεξάρτητες αρχές και ενίσχυση της λογοδοσίας τους με υποχρεωτική παρουσίαση ετήσιων εκθέσεων και υπό τον έλεγχο κοινωνικής διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους. (παράδειγμα: κατάργηση της ΕΑΔ και επανασύσταση του Γενικού Επιθεωρητή Δημόσιας Διοίκησης και του Σώματος Επιθεωρητών Υπηρεσιών Υγείας και Πρόνοιας. Επαναφορά του ΣΕΠΕ στο Υπουργείο Εργασίας ως Γενική Γραμματεία.

- iii. Επιχορηγήσεις σε Ν.Π.Ι.Δ. με ενιαία, σταθερά, διαφανή και αντικειμενικά κριτήρια ανά τομέα.

4.4 Τοπική αυτοδιοίκηση (ΤΑ)

Ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης (ΤΑ) είναι κεντρικός στην ανάπτυξη, διεύρυνση και λειτουργία του πολιτικού σχεδίου της Νέας Αριστεράς για τη δημιουργία ενός νέου αναπτυξιακού, πράσινου και δημοκρατικού κράτους. Σε αντίθεση με ό,τι συμβαίνει στην Ελλάδα, ο θεσμός της ΤΑ διεθνώς συνυφαίνεται με τις πολιτικές και τα εργαλεία για την ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών και την παραγωγική ανασυγκρότηση μέσα από μια αποκεντρωμένη, δημοκρατική και αποτελεσματική τοπική και περιφερειακή διοίκηση. Το υπερσυγκεντρωτικό μοντέλο κρατικής εξουσίας στη χώρα μας χρειάζεται μεταρρύθμιση, ενώ είναι επιτακτική η ανάγκη για ουσιαστική και σε βάθος μεταρρύθμιση της ίδιας της ΤΑ που θα εντάσσεται σε ένα ευρύτερο όραμα για τη διοικητική ανασυγκρότηση του κράτους.

Στο πλαίσιο απαιτούνται δομικές και θεσμικές αλλαγές, ώστε να ανεξαρτητοποιηθούν οι ΟΤΑ και να προάγουν τη διαφάνεια, την αποτελεσματικότητα, τη δικαιοσύνη και τη συμμετοχή. Μια σύγχρονη ριζοσπαστική μεταρρύθμιση θα καταστήσει την ΤΑ βασικό και αναπόσπαστο πυλώνα της δημόσιας διοίκησης. Θα την αναγνωρίσει ως τον εγγύτερο θεσμό της άμεσης δημοκρατίας και θα της δώσει ρόλο στην τοπική ανάπτυξη και τη δημοκρατική λειτουργία μέσα από ενίσχυση και ανακατανομή αρμοδιοτήτων και πόρων.

Ως εκ τούτου, είναι κρίσιμη η αποσαφήνιση των αρμοδιοτήτων της τριεπίπεδης διακυβέρνησης (δήμοι, περιφέρειες, κράτος) και η εκχώρηση αρμοδιοτήτων από την κεντρική διοίκηση στην ΤΑ με τους ανάλογους οικονομικούς, τεχνικούς και ανθρώπινους πόρους. Διεκδικούμε αρμοδιότητες σε συνάρτηση με πόρους ώστε τα τοπικά έργα να αποφασίζονται, σχεδιάζονται και να υλοποιούνται στοχευμένα σε υποδομές και κοινωνικό εξοπλισμό χωρίς σκοτεινές διαδρομές χρηματοδοτήσεων που καταλήγουν σε κατασπατάληση δημόσιου χρήματος και έργα βιτρίνας.

Η μετάβαση από την ετεροδιοίκηση στην αυτοδιοίκηση είναι μια θεμελιώδης ανάγκη για την ενίσχυση της δημοκρατικής συμμετοχής, της αποτελεσματικότητας των δημόσιων πολιτικών και της περιφερειακής ανάπτυξης. Αντί της αναπαραγωγής ενός άνισου, άπιαστου και γραφειοκρατικού συστήματος κεντρικού ελέγχου που αδυνατεί να προσαρμοστεί στις συνθήκες των τοπικών ιδιαιτεροτήτων και αναγκών, χρειαζόμαστε ένα σύστημα που θα προσφέρει στις τοπικές αρχές την ευχέρεια να καινοτομούν και να πειραματίζονται με νέες πολιτικές και προγράμματα. Ένα σύστημα που θα δίνει τη δυνατότητα αυτοδιαχείρισης των πόρων χωρίς τους περιορισμούς και τις κεντρικές –συνήθως συντηρητικές– πολιτικές που σχεδιάζονται σε εθνικό επίπεδο. Ως Νέα Αριστερά διεκδικούμε αρμοδιότητες στην ΤΑ για ζητήματα που κανείς δεν μπορεί να αντιληφθεί και να διευθετήσει καλύτερα από τις ίδιες τις τοπικές κοινότητες ώστε, επιπλέον, να αποκοπεί η πελατειακή διείσδυση από την κεντρική εξουσία.

Μέσα από αμεσοδημοκρατικές διαδικασίες για θέματα που άπτονται της καθημερινότητας των πολιτών, η ΤΑ μπορεί να ενεργοποιήσει τα δημοκρατικά αντανακλαστικά της κοινωνίας, εφόσον της δώσει τη δυνατότητα όχι μόνο να εκφραστεί μέσα από τους θεσμούς της αλλά και να υλοποιήσει σχέδια, να εφαρμόσει πολιτικές, να ζωντανέψει το δημόσιο βίο.

Στοχεύουμε σε φορείς που δεν θα είναι ελεγχόμενοι κεντρικά ή κομματικά, αλλά ανοιχτοί και αυτόνομοι, προσιτοί και ουσιαστικά αυτοδιοικητικοί, υπερασπιζόμενοι τοπικά κινήματα και ευαίσθητες και θα δίνουν ευκαιρίες σε όλους μέσα από τη συμμετοχή σε πολιτικές δράσεις και διεκδικήσεις.

Μέσα από την ΤΑ μπορούν να αναπτυχθούν διεκδικήσεις για την πρόσβαση όλων σε αγαθά και υπηρεσίες αλλά και να δημιουργηθούν δημοτικές επιχειρήσεις και δομές για την παραγωγή και διαχείριση δημόσιων και κοινών αγαθών, όπως το νερό, το ρεύμα, η στέγη, η υγεία, ο πολιτισμός. Πολιτικές και σχεδιασμοί για αναπλάσεις, για τους κατοίκους και τους χρήστες περιοχών, όπως μεγάλοι δημόσιοι χώροι, μητροπολιτικά πάρκα, πάρκα γειτονιάς, παραλιακά μέτωπα και δασικές περιοχές, με τα εργαλεία του σχεδιασμού που διαμορφώνονται τοπικά να μπορούν να συσχετίζονται με σχεδιασμούς για την προστασία των φυσικών και πολιτιστικών πόρων και να ρυθμίζουν δυσλειτουργίες που προέρχονται από τη σύγκρουση χρήσεων γης (βλ. τουρισμός), την αυθαίρετη και εκτός σχεδίου δόμηση κλπ.

Για τα παραπάνω χρειάζεται μόνιμο προσωπικό και προσλήψεις που θα καλύπτουν το απαιτητικό έργο αυτής της πολιτικής και ταυτόχρονα θα εξασφαλίζουν διαφάνεια και συμμετοχή ώστε να ξαναγίνει η ενασχόληση με τα κοινά αξιόπιστη και ελκυστική.

Για τον εκδημοκρατισμό του θεσμού η σε βάθος μεταρρύθμιση της ΤΑ προϋποθέτει:

- Την επαναφορά της απλής αναλογικής ως μέρος μιας συνολικής προοδευτικής μεταρρύθμισης στην αυτοδιοίκηση, ώστε να αποτελέσει μοχλό της κοινωνικής και παραγωγικής ανασυγκρότησης με ανθρωποκεντρικό χαρακτήρα.
- Την επαναφορά της ξεχωριστής κάλπης για την ανάδειξη των προέδρων και των συμβουλίων των κοινοτήτων.
- Την οικονομική ενίσχυση των ΟΤΑ και την αποτροπή μετακύλισης στους δημότες των κάθε είδους βαρών.
- Την ανάγκη σύστασης ενός μηχανισμού ουσιαστικού ελέγχου των δαπανών των αυτοδιοικητικών Αρχών, με στόχο την ορθολογικότερη δυνατή αξιοποίηση των όποιων διατιθέμενων πόρων για τη χρηματοδότηση αναγκαίων έργων.
- Τη σύσταση μηχανισμών ουσιαστικού και αντικειμενικού ελέγχου των αποφάσεων των αυτοδιοικητικών οργάνων, ιδιαίτερα στην κατεύθυνση της διασφάλισης της δημοκρατικής λειτουργίας, της διαφάνειας και της αποφυγής φαινομένων κακοδιαχείρισης, διαφθοράς και διαπλοκής.
- Το δεσμευτικό χαρακτήρα για την πολιτεία και τα όργανά της, αλλά και για τους ίδιους τους δημάρχους/περιφερειάρχες, όσων γνωμοδοτικών αποφάσεων των δημοτικών/περιφερειακών συμβουλίων εκδίδονται με αυξημένη πλειοψηφία.
- Στελέχωση των ΟΤΑ με το κατάλληλο, μόνιμο. εξειδικευμένο, προσωπικό.

- Κατάργηση του νόμου Βορίδη που υποχρεώνει τους δήμους να προσφεύγουν δικαστικά κατά εργαζομένων που έχουν δικαιωθεί πρωτόδικα.
- Να δοθούν οικονομικά κίνητρα στους υπαλλήλους των ΟΤΑ της νησιωτικής Ελλάδας και των απομακρυσμένων και δυσπρόσιτων περιοχών
- Να επανέλθει το καθεστώς της αμιγούς δημοτικής και διαδημοτικής επιχείρησης
- Οι Ανώνυμες Εταιρίες των ΟΤΑ καταργούνται και μετατρέπονται σε αμιγείς δημοτικές ή διαδημοτικές.
- Την ενίσχυση των διαδικασιών που στοχεύουν στον τοπικό διάλογο και στη συμμετοχή.
- Την ενίσχυση του ρόλου της κοινωνικής προστασίας για την καταπολέμηση των κοινωνικών και έμφυλων ανισοτήτων, την ευημερία των τοπικών κοινοτήτων και την προστασία των ευάλωτων ομάδων από τη φτώχεια και την περιθωριοποίηση.

Για την κάλυψη των αναγκών των τοπικών κοινωνιών και του περιβάλλοντος η σε βάθος μεταρρύθμιση της ΤΑ προϋποθέτει:

- Την ακύρωση κάθε προσπάθειας ιδιωτικοποιήσεων στα δημόσια και κοινά αγαθά και τη δημιουργία δημοτικών-μη κερδοσκοπικών επιχειρήσεων παραγωγής και διαχείρισης αγαθών, όπως το ρεύμα, το νερό, η στέγη, τοπικές συγκοινωνίες σε συνάρτηση με την βιώσιμη κινητικότητα κλπ.
- Συγκεκριμένα για την στεγαστική κρίση, την ενεργή άσκηση στεγαστικής πολιτικής εκ μέρους της Τοπικής Αυτοδιοίκησης, τον κατ' εξοχήν αρμόδιο φορέα υλοποίησης κοινωνικής και συνεταιριστικής κατοικίας και προστασίας της κατοικίας ως χρήσης γης. Αξιοποίηση του θεσμικού ρόλου της ΤΑ και των χρηματοδοτικών εργαλείων στην ανάπτυξη δημοτικών προγραμμάτων κοινωνικά προσιτής κατοικίας στα αστικά κέντρα, τις νησιωτικές περιοχές και την περιφέρεια, πρωτίστως για ευάλωτες κοινωνικές ομάδες, εποχιακά εργαζόμενους, νέους και φοιτητές. (βλ. παραδείγματα Δ. Θεσσαλονίκης, Περιφέρειας Θεσσαλίας).
- Την ενίσχυση των πρωτοβουλιών και της χρηματοδότησης έργων υποδομής και αναπλάσεων με κοινωνικό, περιβαλλοντικό και παραγωγικό χαρακτήρα. Την ολοκλήρωση των Τοπικών Πολεοδομικών Σχεδίων (ΤΠΣ) με ποιοτικά στοιχεία και σύγχρονα χαρακτηριστικά, όπως μέτρα για την τουριστικοποίηση, το σχέδιο δόμησης, τις επεκτάσεις και την προστασία του περιβάλλοντος, με συμμετοχικές και ουσιαστικές διαδικασίες δημόσιας διαβούλευσης. Ολοκληρωμένη θεώρηση του χώρου μέσω του ολοκληρωμένου και όχι του κατ' εξαίρεση σχεδιασμού, για την προστασία της γης ως φυσικού πόρου, τη θωράκιση και τον έλεγχο της εφαρμογής του Χωρικού Σχεδιασμού σε όλες τις κλίμακες.
- Με δεδομένη ήδη την εγκατάσταση σημαντικού αριθμού έργων ΒΑΠΕ αλλά και της υφιστάμενης αντίστοιχης υπερπαραγωγής, τη θεσμοθέτηση της υποχρεωτικής σύμφωνης γνώμης των δημοτικών αρχών για την εγκατάσταση κάθε νέου τέτοιου έργου στα όριά τους. Να πάψει η παραχώρηση ή δέσμευση υπέρ διαφόρων συμφερόντων, του φυσικού και υδάτινου πλούτου της υπαίθρου (παραγωγική γη, βοσκότοποι, νερό, βουνά και φυσικό περιβάλλον γενικά), καθώς αυτός αποτελεί

εργαλείο κάθε είδους παραγωγικής διαδικασίας για τις τοπικές κοινωνίες αλλά και για την παραγωγική ανασυγκρότηση της χώρας. Εδώ, βασική προϋπόθεση είναι η συνομιλία του τοπικού πολεοδομικού σχεδιασμού με το σχεδιασμό για το δίκτυο των προστατευόμενων περιοχών Natura.

- Την ενσωμάτωση διαδικασιών κυκλικής οικονομίας στην τοπική ανάπτυξη, στην ολοκληρωμένη διαχείριση των απορριμμάτων, στην ανακύκλωση και επαναχρησιμοποίηση στον αντίποδα της καύσης που δρομολογείται από την κυβέρνηση και τους εργολάβους της ενέργειας.
- Την ανάδειξη και προστασία του περιβάλλοντος και της τοπικής πολιτιστικής κληρονομιάς.

4.5 Δικαιώματα του παιδιού

Κατοχύρωση των δικαιωμάτων των παιδιών, ενεργή συμμετοχή στις υποθέσεις που τα αφορούν και προστασία των πιο ευάλωτων ανηλίκων που αντιμετωπίζουν περισσότερες και μεγαλύτερες ανισότητες και διακρίσεις.

Η διασφάλιση των δικαιωμάτων των παιδιών δεν είναι ηθική επιταγή, αλλά νομική υποχρέωση.

4.5.1 Η κατάσταση σήμερα

Σήμερα, η ανηλικότητα και τα δικαιώματα των παιδιών δέχονται ολομέτωπη επίθεση και απαξιώνονται πολιτικά από την κυβέρνηση Μητσοτάκη.

Τα βασικά προβλήματα είναι η στέρηση βασικών αγαθών και η παιδική φτώχεια, η ενεργητική μείωση της πρόσβασης σε παιδεία και υγεία μέσω ιδιωτικοποιήσεων και ελιτίστικων πολιτικών, και η ποινικοποίηση της εφηβείας αγνοώντας ότι το τρανότερο παράδειγμα βίαιης διεκδίκησης για ίδιον όφελος το δίνει στα παιδιά μας η ίδια η κυβέρνηση Μητσοτάκη: επιθετικός δημόσιος λόγος σε ό,τι διαφοροποιείται πολιτικά από τη ΝΔ, κουκούλωμα ευθυνών στα Τέμπη, συνενοχή στην γενοκτονία των Παλαιστινίων, αναίτια αστυνομική βία, ανεξέλεγκτη και ατιμώρητη.

4.5.2 Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς

Η Νέα Αριστερά προτείνει συγκεκριμένα:

- Ενσωμάτωση πολιτικών για την ευημερία των παιδιών σε όλα τα πεδία πολιτικής.
- Δημιουργία μηχανισμών και εργαλείων για τη συμμετοχή ανηλίκων στην ανάπτυξη πολιτικών για το παιδί.
- Καθορισμός συστηματικής διαδικασίας αξιολόγησης νέων νόμων και πολιτικών ως προς τον αντίκτυπό τους στα δικαιώματα των παιδιών («Αξιολόγηση επίπτωσης στα παιδιά»).

- Ανάπτυξη ετήσιου εθνικού προϋπολογισμού για το παιδί και ανάπτυξη συγκεκριμένων κριτηρίων παρακολούθησης της εφαρμογής του.
- Δημιουργία Πολιτικού Συντονιστικού Κέντρου σε επίπεδο υφυπουργείου για τον συντονισμό όλων των πολιτικών για το παιδί (π.χ. Ιρλανδία).
- Ανάπτυξη εθνικού προγράμματος εντατικής διατομεακής στήριξης των 5 πρώτων χρόνων της ζωής των παιδιών, που η επιστήμη έχει αναδείξει ως καθοριστικά για την ευημερούσα υγιή ανάπτυξή τους και την καταπολέμηση των κοινωνικών ανισοτήτων μέσα από τη δημιουργία ίσων ευκαιριών για μια καλή εκκίνηση στη ζωή.

4.5.2.1) **Παιδική προστασία**

- Αναδιάρθρωση του συστήματος παιδικής προστασίας, με την ίδρυση συντονιστικού μηχανισμού για την παιδική προστασία.
- Θέσπιση ενιαίας εγγραφής των περιστατικών κακοποίησης και παραμέλησης ανηλίκων σε ένα μηχανογραφημένο σύστημα με διαβαθμισμένη πρόσβαση.
- Ανθρώπινα δικαιώματα στα σχολεία, από το νηπιαγωγείο.
- Υποχρεωτική ανάπτυξη Πολιτικής Διασφάλισης Παιδιού από όλους τους δημόσιους και ιδιωτικούς φορείς που συνεργάζονται άμεσα ή έμμεσα με ανήλικα.
- Κατάργηση των νόμων Μητσοτάκη για την ποινικοποίηση της εφηβείας μέσω της αυστηροποίησης των ποινών σε σχολείο και ευρύτερη κοινότητα.
- Προώθηση αναδοχής ως μέτρο προστασίας, έναντι ιδρυματοποίησης. Επαγγελματική και επείγουσα αναδοχή για περιστατικά ΚΑΠΑ.
- Ασυνόδευτα ανήλικα μόνο σε κοινοτικές δομές και αναδοχή.

4.5.2.2) **Εκπαίδευση**

Σεβασμός του δικαιώματος όλων των παιδιών στην εκπαίδευση και εφαρμογή των άρθρων της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του παιδιού και του νόμου 2101/92 που την επικύρωσε. Συγκεκριμένα, εφαρμογή των άρθρων που αναφέρονται στην καθολικότητα του δικαιώματος στην εκπαίδευση, στους στόχους της που αφορούν στην ολόπλευρη ανάπτυξη του παιδιού, στην καλλιέργεια των ανθρωπιστικών και δημοκρατικών αξιών, στο σεβασμό της εθνικής και πολιτισμικής προέλευσης του παιδιού και της οικογένειάς του, στην ελευθερία έκφρασης των παιδιών, στο δικαίωμα στον ελεύθερο χρόνο και τη συμμετοχή στον πολιτισμό. Επιπλέον, προτείνεται η δημιουργία ενός εκπαιδευτικού περιβάλλοντος ισότητας και συμπερίληψης με υποχρεωτική συμπεριληπτική σεξουαλική εκπαίδευση σε κάθε σχολική βαθμίδα και μόνιμα θεματικά εργαστήρια με έμφαση στην έμφυλη βία και την έμφυλη ισότητα.

4.5.2.3) **Υγεία**

Δημόσιες, επαρκείς και εύκολα προσβάσιμες από όλα τα παιδιά σε όλες τις περιφέρειες της Ελλάδας υπηρεσίες υγείας, ψυχικής υγείας, και πρώιμης παρέμβασης.

4.5.2.4) **Δικαιοσύνη**

Θέσπιση μέτρων με στόχο πιο «φιλικές για τα παιδιά» δικαστικές διαδικασίες (ποινικές και αστικές). Ενδεικτικά, εξειδικευμένοι δικαστές, χρήση φιλικών χώρων προς ακρόαση, μείωση του χρόνου των διαδικασιών, κλπ.

4.6 **Έμφυλη ισότητα**

Ενίσχυση της πολιτικής αυτονομίας των γυναικών, καταπολέμηση της έμφυλης βίας, διασφάλιση ίσων ευκαιριών και πλήρη αναγνώριση των δικαιωμάτων τους/μας σε κάθε πτυχή της δημόσιας και ιδιωτικής ζωής, ώστε η δίκαιη, βιώσιμη και ισότιμη ανάπτυξη της κοινωνίας μας να γίνει εφικτή.

4.6.1 Η κατάσταση σήμερα

Στον 21ο αιώνα, η επίτευξη της έμφυλης ισότητας συνεχίζει να αποτελεί κεντρικό αίτημα της αριστερής πολιτικής. Η κοινωνία μας παραμένει εγκλωβισμένη σε συστημικές ανισότητες, στις οποίες η έμφυλη διάκριση, η βία κατά των γυναικών και των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, οι οικονομικές αδικίες και η κοινωνική περιθωριοποίηση εξακολουθούν να πλήττουν εκατομμύρια ανθρώπους. Στην καρδιά αυτών των ανισοτήτων βρίσκεται η άνιση κατανομή εξουσίας και πόρων με βάση το φύλο, καθώς και η αναπαραγωγή των έμφυλων στερεοτύπων και των παραδοσιακών ρόλων που υποβαθμίζουν τη θέση των γυναικών, και όχι μόνο, στην κοινωνία.

Ιδιαίτερη δυσκολία στα φεμινιστικά προτάγματα δημιουργεί η άνοδος της Ακροδεξιάς που, ενισχυμένη από την εκλογή Τραμπ, καταπολεμά ανοιχτά πλέον την ισότητα των φύλων, αντιτίθεται στην αναπαραγωγική αυτονομία των γυναικών και στο δικαίωμα στην ασφαλή άμβλωση, υπονομεύει την ισότητα στις αμοιβές και τις εργασιακές συνθήκες, αμφισβητεί τη θέση των γυναικών στη δημόσια σφαίρα και ζητά την επιστροφή τους στους «παραδοσιακούς ρόλους».

4.6.2 Το βασικό πρόβλημα

Η Ευρώπη, που είχε θετικές δράσεις με βάση το φύλο, οπισθοδρομεί στην πατριαρχία και το ρατσισμό (ξενοφοβία, ισλαμοφοβία, μισοτσιγγανισμός, μισαναπηρισμός, ομοφοβία, τρανσφοβία). Το πρόγραμμα «Rearm Europe» μετακινεί πόρους της κοινωνικής συνοχής στην πολεμική βιομηχανία, αυξάνει τις ανισότητες στην υγεία, την παιδεία, την αγροτική πολιτική, την πράσινη μετάβαση, και μεταθέτει ακόμη περισσότερο τη φροντίδα για παιδιά, πάσχοντες/ουσες και ηλικιωμένους/ες στις γυναίκες, αποστερώντας τους χρόνο αναγκαίο για τη συμμετοχή σε συλλογικές δραστηριότητες, αμειβόμενη εργασία, συνδικαλισμό, πολιτισμό, αθλητισμό.

Στην Ελλάδα, η κυβέρνηση δεν αναγνωρίζει τη γυναικοκτονία ως αυτοτελές αδίκημα, αδιαφορεί για τις συστάσεις της GREVIO αδρανοποιώντας εν μέρει τη Σύμβαση της

Κωνσταντινούπολης, και, με το νόμο για την υποχρεωτική συνεπιμέλεια, υπονομεύει τις κατακτήσεις του οικογενειακού δικαίου του 1982. Νομοθετώντας την ανεξέλεγκτη ελαστικοποίηση των ωραρίων, δίνει τη χαριστική βολή στη συμφιλίωση οικογενειακής και επαγγελματικής ζωής και, με τις αναιτιολόγητες απολύσεις, ακυρώνει ακόμη και την προστασία από τη σεξουαλική παρενόχληση στην εργασία.

4.6.3 Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς

Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς περιλαμβάνει:

1. Δέσμευση για την ισότητα των φύλων.
2. Ενίσχυση της γυναικείας συμμετοχής σε όλους τους τομείς (Οδηγία 2023/970).
3. Κατάργηση αντεργατικών ρυθμίσεων/εργοδοτικής αυθαιρεσίας στο ωράριο και στις απολύσεις.
4. Αναγνώριση της έμφυλης διάστασης της αγροτικής οικονομίας.
5. Αντιμέτωπιση της έμφυλης βίας.
6. Προώθηση φεμινιστικής οικονομικής πολιτικής.
7. Προώθηση συστημάτων δημόσιας φροντίδας και οικονομίας της φροντίδας.
8. Υποστήριξη γυναικών με ευαλωτότητες: άνεργες, άστεγες, ΑμεΑ, μονογονείς, ηλικιωμένες, ΛΟΑΤΚΙ+, μειονοτικές, Ρομά, προσφύγισες, μετανάστριες, κρατούμενες, αποφυλακιζόμενες, θύματα τράφικινγκ.
9. Καθολική ποιοτική, προσβάσιμη δημόσια περίθαλψη, με σεβασμό στην οικογενειακότητα και στο αδιαίρετο των ανθρωπίνων δικαιωμάτων των γυναικών και κάθε θηλυκότητας, στην υγεία, με έμφαση στη σεξουαλική και αναπαραγωγική υγεία, αναγνωρίζοντας τον καθοριστικό ρόλο τους στη διασφάλιση για κάθε άτομο ίσων ευκαιριών και συμμετοχής στο κοινωνικό γίνεσθαι.
10. Έμφυλη ισότητα στην εκπαίδευση/σεξουαλική αγωγή με ευαισθητοποίηση στις αξίες της ισότητας και της συμπεριληπτικότητας.
11. Εξασφάλιση στέγασης, προσβασιμότητα κατοικιών, δημόσιων κτιρίων, ασφαλών δημόσιων χώρων.
12. Περιβαλλοντική δικαιοσύνη με φεμινιστική διάσταση.

Ειδικότερα, η έμφυλη ισότητα στο κόμμα αποτελεί προϋπόθεση μιας συμπεριληπτικής πολιτικής. Η ισόρροπη συμμετοχή των φύλων στην ηγεσία και στα όργανά του ενισχύει τη απήγησή του, βελτιώνει τη λειτουργία του και καθιστά τις πολιτικές του πιο αποτελεσματικές και δίκαιες.

Συγκεκριμένες διεκδικήσεις:

Παιδεία

- Διασφάλιση ίσης πρόσβασης στην εκπαίδευση ανεξαρτήτως φύλου, φυλής, εθνικής καταγωγής, σεξουαλικού προσανατολισμού, ταυτότητας φύλου,

χαρακτηριστικών φύλου, αναπηρίας. Καταπολέμηση πρώιμων γάμων και άλλων αιτίων σχολικής διαρροής.

- Λειτουργία εκπαιδευτικών δομών σε όλες τις γυναικείες φυλακές.
- Ενσωμάτωση της έμφυλης ισότητας, των αναπαραγωγικών δικαιωμάτων, των ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιωμάτων στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- Ενίσχυση Σπουδών Φύλου/Γυναικείων Σπουδών.

Εργασία

- Εξάλειψη μισθολογικών διαφορών μεταξύ ανδρών και γυναικών (ίση αμοιβή για ίσης αξίας εργασία).
- Ίσες ευκαιρίες στην αγορά εργασίας, στρατηγική για την καταπολέμηση της γυναικείας ανεργίας.
- Υποστήριξη γυναικείας επιχειρηματικότητας.
- Ενίσχυση της πρόσβασης γυναικών με πολλαπλές ευαλωτότητες στην επαγγελματική εκπαίδευση και κατάρτιση.
- Ουσιαστική βελτίωση των πολιτικών ίσης συμμετοχής στο εργατικό δυναμικό και την αμειβόμενη εργασία, όπως οι γονικές άδειες και τα υπόλοιπα μέτρα συμφιλίωσης επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής.
- Αναγνώριση και υποστήριξη της απλήρωτης εργασίας φροντίδας, μισθός/επίδομα στα άτομα που φροντίζουν.

Τέχνη και Πολιτισμός

- Προώθηση της ισότιμης εκπροσώπησης στον πολιτιστικό και καλλιτεχνικό τομέα (σε επίπεδο δημιουργίας, παραγωγής, και διοίκησης).
- Δημιουργία ευκαιριών για φεμινιστικές και αντιρατσιστικές εκφράσεις στην τέχνη.
- Κατάργηση των στερεοτύπων φύλου και των περιορισμών στη δημιουργικότητα.

Πολιτική

- Στήριξη της συμμετοχής των γυναικών σε όλες τις πολιτικές διαδικασίες, ορατότητα του φύλου στο δημόσιο λόγο.
- Υποστήριξη της πολιτικής αυτονομίας των γυναικών και των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, ενθαρρύνοντας τη δημιουργία οργανώσεων και συλλογικοτήτων που να εκπροσωπούν τα συμφέροντά τους.

Δικαιοσύνη

- Ενίσχυση του νομικού πλαισίου για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας και των γυναικοκτονιών, με αποτελεσματική προστασία και υποστήριξη των θυμάτων.

- Διασφάλιση της πρόσβασης όλων των γυναικών, ιδιαίτερα των ευάλωτων και των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων στη Δικαιοσύνη, καθώς και εξάλειψη των σεξιστικών, ομοφοβικών και τρανσφοβικών διακρίσεων στις νομικές διαδικασίες.
- Κατάργηση του νόμου για την υποχρεωτική συνεπιμέλεια.

Οικονομία

- Δίκαιη, ισότιμη και χωρίς αποκλεισμούς συμμετοχή των γυναικών στην οικονομία.
- Υποστήριξη της αναδιανομής του πλούτου μέσω ενός προοδευτικού φορολογικού συστήματος, που προστατεύει τις κοινωνικά ευάλωτες ομάδες.
- Ενίσχυση της οικονομικής αυτονομίας των γυναικών μέσω της πρόσβασης σε στοχευμένα επενδυτικά προγράμματα και δάνεια, καθώς και τη δημιουργία υποδομών υποστήριξης των γυναικών επιχειρηματιών.

Έμφυλη βία

- Σφαιρική και αποτελεσματική εφαρμογή πολιτικών και νόμων για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας και των γυναικοκτονιών, παροχή στήριξης και προστασίας στα θύματα.
- Πλήρης εφαρμογή της Σύμβασης της Κωνσταντινούπολης, άμεση υλοποίηση των συστάσεων της GREVIO.
- Καταπολέμηση του τράφικινγκ, υποστήριξη θυμάτων, πλήρης εφαρμογή των ευρωπαϊκών οδηγιών.
- Ένταξη της γυναικοκτονίας στο ποινικό δίκαιο ως ιδιαίτερο αδίκημα.

4.7 ΛΟΑΤΚΙ+ δικαιώματα

Επιδιώκουμε πλήρη ισοτιμία και ισονομία των ΛΟΑΤΚΙ+ σε κάθε τομέα της δημόσιας και ιδιωτικής ζωής.

4.7.1 Η κατάσταση σήμερα

Τα τελευταία χρόνια έχουν γίνει σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της ισοτιμίας των ΛΟΑΤΚΙ+ ατόμων, τόσο θεσμικά (π.χ. σύμφωνο συμβίωσης, νομική αναγνώριση ταυτότητας φύλου, πολιτικός γάμος για όλα τα άτομα), όσο και κοινωνικά.

4.7.2 Το βασικό πρόβλημα

Παρά τα θετικά βήματα, σήμερα βρισκόμαστε μπροστά σε μια νέα συσπείρωση των αντιδραστικών φωνών και στην ενίσχυση της Ακροδεξιάς, που βάζει στο στόχαστρό της τα ΛΟΑΤΚΙ+ άτομα, και κυρίως τα πιο ευάλωτα από αυτά, τα τρανς, ίντερσεξ και μη δυαδικά άτομα, στοχοποιώντας τα με νέες τακτικές και πολιτικές που επιχειρούν να τα φέρουν σε αντιπαράθεση με άλλες κοινωνικές ομάδες. Την ίδια στιγμή, η θεσμική κατοχύρωση δικαιωμάτων της ΛΟΑΤΚΙ+ κοινότητας γίνεται συχνά με τρόπο ημιτελή και άτολμο, στα

πλαίσια της νεοφιλελεύθερης εργαλειοποίησής τους που τα αντιμετωπίζει μονοθεματικά και επιφανειακά.

4.7.3 Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς

Η δική μας θέση αντιμετωπίζει τα ΛΟΑΤΚΙ+ ζητήματα ως αναπόσπαστο τμήμα του αγώνα για τα έμφυλα δικαιώματα, με διαθεματική και συμπεριληπτική προσέγγιση και κοινό στόχο την κοινωνική απελευθέρωση και χειραφέτηση, και την πλήρη θεσμική ισοτιμία.

Προτείνουμε, μεταξύ άλλων:

- Την αναθεώρηση του νόμου για τη Νομική Αναγνώριση Ταυτότητας Φύλου, ώστε η διαδικασία να γίνει εξωδικαστική, προσβάσιμη και συμπεριληπτική για όλους, όλες, όλα.
- Τη θεσμική κατοχύρωση οριζόντιου και συμπεριληπτικού υποχρεωτικού μαθήματος Σεξουαλικής Εκπαίδευσης.
- Τη λήψη μέτρων προστασίας και ενδυνάμωσης για τα ΛΟΑΤΚΙ+, και ειδικά τα τρανς άτομα, στα πεδία της υγείας, της εκπαίδευσης και της εργασίας (ενδεικτικά, κατοχύρωση επιβεβαιωτικών υπηρεσιών υγείας και ψυχικής υγείας για τρανς άτομα ανήλικα και ενήλικα), τη λήψη μέτρων για τον ομοφοβικό/τρανσφοβικό/ιντερφοβικό σχολικό εκφοβισμό, μέτρων για την πρόσβαση σε εργασία και κατοχύρωση συνταξιοδοτικών δικαιωμάτων των τρανς και φυλοδιαφορετικών ατόμων, καθώς μέτρων για την εξάλειψη των διακρίσεων σε αστυνομία, δικαστικές αρχές, δημόσιες υπηρεσίες και ένοπλες δυνάμεις, και για την αποτροπή ομοτρανσφοβικών συμπεριφορών.
- Σε περιπτώσεις ενδοοικογενειακής και μη βίας, τα θύματα να έχουν άμεση πρόσβαση σε εξειδικευμένες δομές για ΛΟΑΤΚΙ+ θύματα με εκπαιδευμένο προσωπικό σε θέματα ταυτότητας και έκφρασης φύλου. Σε τέτοια περιστατικά να αναζητείται άμεσα η συνεργασία των παραπάνω εξειδικευμένων δομών με ΛΟΑΤΚΙ+ σωματεία, συλλόγους και οργανώσεις.
- Να παρέχεται δωρεάν νομική βοήθεια από ειδικά εκπαιδευμένους νομικούς σε θέματα ταυτότητας και έκφρασης φύλου και σεξουαλικού προσανατολισμού.
- Τη βελτίωση του νόμου για την ισότητα στο γάμο με βάση τα σχόλια και τις παρατηρήσεις των ΛΟΑΤΚΙ+ φορέων και οργανώσεων και την αναθεώρηση του νόμου για την απαγόρευση των πρακτικών μεταστροφής, ο οποίος παραμένει ανεφάρμοστος και προβληματικός.
- Την αναγνώριση των πολλαπλών αποκλεισμών που βιώνουν πληθυσμοί με διασταυρούμενες καταπιέσεις (πχ. ΛΟΑΤΚΙ+ προσφυγικοί και μεταναστευτικοί πληθυσμοί) και τις θεσμικές πρωτοβουλίες για την προστασία τους.
- Τη θέσπιση νέου νομοθετικού πλαισίου για τα άτομα που εργάζονται στο σεξ, με βάση τη γνώση από τα σύγχρονα ευρωπαϊκά παραδείγματα και τα μακροχρόνια αιτήματα του κλάδου.

- Τη λήψη μέτρων για την καταπολέμηση του στίγματος και για τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν τα οροθετικά άτομα (υγεία, εργασία, κλπ.).

4.8 Μεταναστευτική πολιτική – Προσφυγικό

Ζητάμε την άρση των διακρίσεων με στόχο την ομαλή ένταξη και ενσωμάτωση των μεταναστών και μεταναστριών στην ελληνική κοινωνία.

4.8.1 Η κατάσταση σήμερα

Από το 2020 έχουμε μια διαρκή μετατόπιση της μεταναστευτικής πολιτικής προς τα ακροδεξιά. Το κλείσιμο των συνόρων το Μάρτη 2020 σήμανε και την έναρξη μιας συστηματικής πρακτικής επαναπροωθήσεων, που έθεταν σε κίνδυνο την ανθρώπινη ζωή, με αποκορύφωμα το ναυάγιο της Πύλου, που οδήγησε εκατοντάδες ψυχές στο βυθό της Μεσογείου. Από την άλλη, η πολιτική αποτροπής προσφύγων και μεταναστών από τη χώρα οδήγησε σε μείωση του παραγωγικού δυναμικού με ελλείψεις εργατικών χεριών σε βασικούς κλάδους της οικονομίας.

Η αποτρεπτική αυτή πολιτική, στα χνάρια της πολιτικής Ορμπάν κατά την κρίση του 2015-2016, βρίσκει πλέον μιμητές σε όλη την Ευρώπη, όπου μετά τον Έβρο υψώνονται παντού φράκτες και σύνορα, παρά το γεγονός ότι οι αιτίες που ωθούν ανθρώπους να εγκαταλείπουν τις εστίες τους διογκώνονται συνεχώς. Οι ένοπλες συρράξεις, η ακραία φτώχεια, η κλιματική κατάρρευση, η απουσία δημοκρατίας και κράτους δικαίου, σε συνεχώς αυξανόμενο αριθμό περιοχών του πλανήτη μας, διογκώνουν τις ανισότητες και ωθούν στη μετανάστευση.

Ήδη η κατάσταση στη Μέση Ανατολή, με την επέκταση του πολέμου και στο Λίβανο, δημιουργεί τις συνθήκες και για νέα προσφυγικά ρεύματα προς την Ευρώπη, ενώ η ίδια είναι υπεύθυνη για πολλές από τις ανθρωπογενείς αιτίες που εξαναγκάζουν τους ανθρώπους να φύγουν από τις χώρες καταγωγής τους.

4.8.2 Το βασικό πρόβλημα

Η χώρα μας βρίσκεται στην άκρη της Ευρώπης και δέχεται συνεχώς μεταναστευτικές ροές. Οι ροές αυτές όμως ποτέ δεν έχουν αποτελέσει κίνδυνο για την εθνική μας ασφάλεια. Αντίθετα η εμπειρία της αλβανικής κυρίως μετανάστευσης της δεκαετίας του 1990 αποτιμάται σήμερα θετικά. Ολοένα και περισσότερο γίνεται αντιληπτό ότι η Ελλάδα, όπως και η Ευρώπη, δεν μπορεί να αναπτυχθεί χωρίς μετανάστευση. Η προστασία δε των δικαιωμάτων του ανθρώπου και κυρίως η αλληλεγγύη αποτελούν βασικές αξίες και βασικό ανάχωμα απέναντι στην ξενοφοβία και τον εκφασισμό της κοινωνίας, τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς.

4.8.3 Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς

Η Νέα Αριστερά στέκεται στο πλευρό των μεταναστών/τριών και των προσφύγων/ισσών, ως μέρος της εργατικής τάξης, και ως μια μερίδα της κοινωνίας μας που μπορεί να συμβάλλει θετικά μέσω της αλληλεπίδρασης με τους τοπικούς πληθυσμούς, όσο και με τη συμμετοχή

της στην κοινωνική και οικονομική ζωή της χώρας, με γνώμονα την αποδοχή των αρχών της δημοκρατίας και του κράτους δικαίου.

Σε αυτή την κατεύθυνση η Νέα Αριστερά προτείνει την υιοθέτηση των κατωτέρω πολιτικών:

- 1) Διαρκές σύστημα επαναφοράς στη νομιμότητα όσων έχουν ήδη εγκατασταθεί στη χώρα, αντίθετα προς το γραφειοκρατικό και δυσλειτουργικό υπάρχον σύστημα αδειών διαμονής που δημιουργεί διαρκώς την ανάγκη νομιμοποίησης της παρουσίας μεταναστών/τριών, όπως με την περσινή τροπολογία νομιμοποίησης.
- 2) Διαχείριση των παράτυπων εισόδων με σεβασμό τόσο στα δικαιώματα των προσφύγων/ισσών, όσο και των τοπικών κοινωνιών υποδοχής, με ενίσχυση των δομών υποδοχής στα σημεία εισόδου της χώρας και παροχή των αναγκαίων μέσω των τοπικών αρχών (δήμοι, περιφέρειες) για να ανταπεξέλθουν σε απρόβλεπτες ροές.
- 3) Διευκόλυνση της ένταξης και της κοινωνικής ενσωμάτωσης των νόμιμα εγκατεστημένων μεταναστών όσο και των προσφύγων/ισσών με παροχή στοχευμένων υπηρεσιών (γλωσσική εκπαίδευση, καταγραφή δεξιοτήτων, πρόσβαση σε απασχόληση) με συνεργασία με τις τοπικές αρχές (δήμοι, περιφέρειες) και με διευκόλυνση της οικογενειακής επανένωσής τους.
- 4) Ανάληψη πρωτοβουλιών στην ΕΕ για την ομαλή διαχείριση του μεταναστευτικού φαινομένου εντός της ΕΕ, μακριά από το αποτυχημένο μοντέλο του συστήματος Δουβλίνου, με διευκόλυνση κυκλοφορίας προσφύγων/ισσών στο πρότυπο του συστήματος προσωρινής προστασίας των Ουκρανών προσφύγων, και ανατροπή του απαράδεκτου νέου Συμφώνου για τη Μετανάστευση.
- 5) Διευκόλυνση της συμμετοχής στην κοινωνική και πολιτική ζωή της χώρας των μεταναστών/τριών β' γενιάς, των προσφύγων/ισσών, και των επί μακρόν εγκατεστημένων στη χώρα με αποδοχή της συμμετοχής τους στις τοπικές εκλογές, καθώς και με απόδοση ιθαγένειας με κοινωνικά και όχι αμιγώς οικονομικά κριτήρια που επιτείνουν διακρίσεις και αποκλεισμούς.

4.9 Μειονότητα της Θράκης

Επιθυμούμε μια χειραφετημένη και κοσμική μειονότητα που τα μέλη της δεν θα βρίσκονται σε αμυντική θέση κάθε φορά που αναφέρονται στην εθνοτική τους υπαγωγή. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να στηρίξουμε τους αγώνες των προοδευτικών πολιτών από τη μειονότητα και την πλειονότητα στη Θράκη, ώστε να επιλυθούν εκκρεμή ζητήματα δεκαετιών που υπονομεύουν την ουσία του δημοκρατικού πολιτεύματος.

4.9.1 Η κατάσταση σήμερα

Είναι γεγονός ότι μετά τα δραματικά γεγονότα του 1990 στην Κομοτηνή, η ελληνική πολιτεία προχώρησε σταδιακά σε άρση των δυσμενών μέτρων διάκρισης σε βάρος της μειονότητας. Ενδεικτικά, έπεσαν οι τελευταίες μπάρες στον Εχίνο Ξάνθης, καταργήθηκε το άρθρο 19 του Κώδικα Ιθαγένειας που είχε στερήσει την ιθαγένεια σε χιλιάδες μειονοτικούς, καθιερώθηκε η ποσόστωση για την εισαγωγή στα ΑΕΙ των παιδιών της μειονότητας.

4.9.2 Το βασικό πρόβλημα

Παρά τα θετικά βήματα, η καχυποψία παραμένει και το κράτος αρνείται να προχωρήσει στα αναγκαία βήματα για την επίλυση των θεσμικών ζητημάτων που εκκρεμούν. Εξακολουθεί να διορίζει τους μουφτήδες, τους οποίους όμως η μειονότητα δεν αναγνωρίζει, εξακολουθεί να ορίζει τις επιτροπές που διαχειρίζονται τη βακουφική περιουσία, αρνείται μέσω του Αρείου Πάγου να αναγνωρίσει συλλόγους της μειονότητας που έχουν εθνικό προσδιορισμό στον τίτλο τους, παρόλο που η χώρα μας έχει καταδικαστεί για την περίπτωση της Τουρκικής Ένωσης Ξάνθης από το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο Δικαιωμάτων του Ανθρώπου.

4.9.3 Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς

Στο πλαίσιο της ανολοκλήρωτης Μεταπολίτευσης σε ό,τι αφορά τα θέματα της μειονότητας, η Νέα Αριστερά προτείνει:

- Απόλυτο και έμπρακτο σεβασμό του δικαιώματος στον αυτοπροσδιορισμό των μελών της μειονότητας (εθνικό ή θρησκευτικό) και πάγια κατοχύρωση της από κοινού έκφρασης του αυτοπροσδιορισμού, σύμφωνα και με τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ.
- Απόλυτο και έμπρακτο σεβασμό του δικαιώματος στον ατομικό αυτοπροσδιορισμό των μελών της μειονότητας (ενωτικό ή θρησκευτικό) και πάγια κατοχύρωση της έκφρασής του συλλογικά, σύμφωνα με τις αποφάσεις του ΕΔΔΑ.
- Κατάργηση των δικαιοδοτικών αρμοδιοτήτων του Μουφτή (Σαρία).
- Κατάργηση του διορισμού των Μουφτήδων και ανάδειξή τους με διαδικασίες που θα αποφασιστούν με διαβούλευση με την μειονότητα.
- Αρκετά πλέον χρόνια μετά την καθιέρωση του προαιρετικού χαρακτήρα της Σαρίας το 2018, το αίτημα για την πλήρη κατάργησή της είναι πλέον ώριμο, εφόσον μάλιστα εντάσσεται σε ένα συνολικό πλαίσιο διάκρισης ρόλων μεταξύ πολιτείας και οργανωμένων θρησκειών, όπως αυτό που προτείνει και διεκδικεί η Νέα Αριστερά.
- Άμεσες εκλογές για την ανάδειξη διαχειριστικών επιτροπών βακουφικής περιουσίας που έχουν να γίνουν από το 1967, αφού προηγουμένως αναθεωρηθούν συγκεκριμένες προβλέψεις του ισχύοντος νομικού πλαισίου που δεν είναι αποδεκτές από τη μειονότητα.
- Διεύρυνση και εμβάθυνση των θετικών δράσεων σε συνέχεια αυτών που ήδη ισχύουν για την εισδοχή στα πανεπιστήμια, τον ΑΣΕΠ και τις Σχολές Πυροσβεστικής. Ενδεικτικά, καθιέρωση ποσόστωσης για την Εθνική Σχολή Δημόσιας Διοίκησης και Αυτοδιοίκησης, την Αστυνομία κ.ά.
- Ενίσχυση της μειονοτικής εκπαίδευσης: ουσιαστική ενίσχυση των μειονοτικών σχολείων που περιλαμβάνει τη δραστική βελτίωση των υποδομών, τον εκσυγχρονισμό του θεσμικού πλαισίου διοίκησης και λειτουργίας, την αναβάθμιση της εκπαίδευσης και τη σταθερή επιμόρφωση των εκπαιδευτικών των δύο προγραμμάτων, καθώς και την ανανέωση του αναλυτικού προγράμματος και των εκπαιδευτικών υλικών. Χρήση και αξιοποίηση της μητρικής ως γλώσσας στήριξης στα νηπιαγωγεία με μειονοτικό μαθητικό πληθυσμό (δίγλωσσο νηπιαγωγείο).

Συμπεριληπτικό δημόσιο σχολείο με εισαγωγή της τουρκικής γλώσσας ως γλώσσας επιλογής στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση. Νέο πρόγραμμα αντισταθμιστικής εκπαίδευσης για τα παιδιά της μειονότητας, προσαρμοσμένο στις σύγχρονες ανάγκες.

4.10 Σωφρονιστικό σύστημα

Διεκδικούμε χώρους κράτησης που καλύπτουν όλες τις ανάγκες των ανθρώπων, στην εκπαίδευση, στον πολιτισμό, στον αθλητισμό και στην επικοινωνία με τους οικείους τους.

4.10.1 Η κατάσταση σήμερα

Η κυρίαρχη λογική του υπάρχοντος σωφρονιστικού συστήματος στηρίζεται στον εγκλεισμό, στη συνεχή τιμωρία και την ισοπέδωση της ανθρώπινης αξιοπρέπειας. Τα τελευταία χρόνια ο υπερπληθυσμός έχει ξεπεράσει κάθε όριο, με αποτέλεσμα εκατοντάδες κρατούμενοι να ασφυκτιούν και να κοιμούνται στο πάτωμα. Την ίδια ώρα οι αγροτικές φυλακές, όχι ασφαλώς τυχαία, συρρικνώνονται, ενώ το επιστημονικό προσωπικό είναι είδος προς εξαφάνιση. Ο ευτυχημένος και ευεργετικός, ως προς την αναγκαία επανένταξη, θεσμός της άδειας στην ουσία έχει ακυρωθεί. Η απάντηση της κυβέρνησης της ΝΔ σε όλα αυτά είναι οι προφυλακίσεις, που αφορούν κυρίως τα πιο φτωχά άτομα, η δημιουργία δύο νέων φυλακών και η διεύρυνση των φυλακών με ιδιωτικές.

4.10.2 Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς

Η δική μας αντίληψη έρχεται σε πλήρη αντίθεση με την απαρχαιωμένη και αυταρχική αρχιτεκτονική των φυλακών.

Σε αυτό το πλαίσιο, προτείνουμε:

- Διεύρυνση των δικαιωμάτων, στο πλαίσιο της ομαλής και δημιουργικής επανένταξης των κρατουμένων.
- Περιορισμός της προφυλάκισης στις περιπτώσεις αυτές, που σε περίπτωση εκδίκασης της υπόθεσης θα επέφερε βάση νόμου ισόβια.
- Τακτικές και έκτακτες άδειες, όπως ορίζει ο νόμος, με αποκλειστικό γνώμονα τις τυπικές προϋποθέσεις και χωρίς δυνατότητα του συμβουλίου της φυλακής να τις ακυρώνει αυθαίρετα.
- Διεύρυνση του θεσμού των αγροτικών φυλακών και με άλλες ειδικότητες, που θα δίνουν στον κρατούμενο επαγγελματική προοπτική όταν θα τεθεί ελεύθερος.
- Εκπαιδευτικές μονάδες σε κάθε φυλακή ανάλογα με τον πληθυσμό και τις ανάγκες του.
- Κατάργηση των φυλακών ανηλίκων. Οι έφηβοι που είναι κάτω των 18 δεν έχουν θέση στη φυλακή, αλλά χρήζουν παιδαγωγικής και ψυχολογικής υποστήριξης έξω από χώρους κράτησης.

- Κατ' οίκον κράτηση για τις μωρομάνες, ώστε την τιμωρία –δίκαιη ή άδικη– να μην την υφίστανται και τα μωρά.
- Τυπική και κυρίως ουσιαστική ένταξη του νοσοκομείου και του ψυχιατρείου των φυλακών στο ΕΣΥ.

4.11 Χωρισμός Κράτους-Εκκλησίας

4.11.1 Η κατάσταση σήμερα

Το ισχύον στη χώρα μας καθεστώς της διασύνδεσης Εκκλησίας και Πολιτείας – εξαίρεση για την οικογένεια των χωρών στην οποία ανήκουμε– γεννά και συντηρεί μια σειρά από προβλήματα. Η ίση μεταχείριση όλων των πολιτών μένει κενό γράμμα όσο η Εκκλησία συνδέεται προνομιακά με την εξουσία και το κράτος. Η διακηρυγμένη στο Σύνταγμα θρησκευτική ελευθερία ακυρώνεται πρακτικά από την αναφορά σε «επικρατούσα θρησκεία» και ό,τι αυτή συνεπάγεται. Η καθολική ισχύς του νόμου αναιρείται από τη διατήρηση εξαιρέσεων και ειδικών καθεστώτων για την Εκκλησία σε φορολογικά, πολεοδομικά και άλλα θέματα, αλλά και από γεωγραφικές εξαιρέσεις για πολίτες άλλων θρησκευμάτων (καθεστώς Σαρίας στη Θράκη). Τα όποια βήματα της Πολιτείας προς την κατεύθυνση του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων και της έμφυλης ισότητας περιορίζονται ή και ακυρώνονται στην πράξη από μισογυνικό, ομοφοβικό και μισαλλόδοξο συχνά λόγο που εκφέρεται προνομιακά από έναν φορέα ουσιαστικά εξουσίας. Το ίδιο το μέλλον της χώρας υποθηκεύεται όσο σκοπός της παιδείας παραμένει η ανάπτυξη της θρησκευτικής συνείδησης αντί για την ανάπτυξη της κριτικής σκέψης και της λογικής, ειδικά στα πλαίσια της σύγχρονης κοινωνίας και οικονομίας της γνώσης.

4.11.2 Το βασικό πρόβλημα

Η στενή διαπλοκή Πολιτείας και Εκκλησίας εμποδίζει τον εκδημοκρατισμό και τον εκσυγχρονισμό των δημόσιων θεσμών, αλλά και την εξέλιξη της κοινωνίας. Την ίδια στιγμή, ο σφιχτός της εναγκαλισμός με το κράτος εμποδίζει και την ίδια την Εκκλησία να αναπτυχθεί σε υγιείς βάσεις και να εκπληρώσει την αποστολή της.

4.11.3 Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς

Είναι απολύτως αναγκαίο να ικανοποιηθεί το επί μακρόν ανεκπλήρωτο λαϊκό αίτημα του διαχωρισμού της Εκκλησίας και κάθε άλλου θρησκευτικού οργανισμού από το κράτος, με στόχο ένα κράτος ουδετερόθρησκο και απόλυτα κοσμικό, που δεν θα θρησκεύεται και που θα εγγυάται τη θρησκευτική ελευθερία και την ισότητα όλων των πολιτών του ανεξαιρέτως. Προς την κατεύθυνση αυτή προτείνουμε μια σειρά από συνταγματικές, νομοθετικές, φορολογικές και διοικητικές αλλαγές, με άμεση προτεραιότητα σε όσες δεν προϋποθέτουν την αλλαγή του Συντάγματος, και απώτερο βεβαίως στόχο την αναθεώρηση του τελευταίου αμέσως μόλις το επιτρέψουν οι συνθήκες και τα αριθμητικά δεδομένα.

Η βασική δέσμη της πρότασής μας:

- Αναθεώρηση των άρθρων 3, 13, 16, 33, 59, 105 και του προοιμίου του Συντάγματος. Αφαίρεση της «επικρατούσας θρησκείας» και της αναφοράς σε «προσηλυτισμό», αφαίρεση της «θρησκευτικής συνείδησης» από τους σκοπούς της παιδείας, απαίτηση πολιτικού όρκου για Πρόεδρο και βουλευτές, ευθυγράμμιση του Καταστατικού Χάρτη του Αγίου Όρους με τις θεμελιώδεις αρχές του Ελληνικού Συντάγματος και των Διεθνών Συνθηκών.
- Μετατροπή του μαθήματος των θρησκευτικών από ομολογιακό σε θρησκευτολογικό. Άμεση καθιέρωση εναλλακτικού μαθήματος φιλοσοφίας, σύμφωνα με την απόφαση του ΣτΕ. Μεταφορά των θρησκευμάτων από το Υπουργείο Παιδείας στο Εσωτερικών και αλλαγή του Καταστατικού Χάρτη της Εκκλησίας. Η εκκλησιαστική εκπαίδευση περνά στην αρμοδιότητα και τη χρηματοδότηση της Εκκλησίας.
- Κατάργηση της Ναοδομίας και υπαγωγή των χώρων λατρείας κάθε θρησκείας στην αρμόδια πολεοδομική αρχή. Υπαγωγή των μέχρι σήμερα ανεγερθέντων ναών με ιστορικό ενδιαφέρον σε ανεξάρτητες Εφορίες Βυζαντινών ή Νέων Μνημείων.
- Υπαγωγή των ιδιωτικών δασών των μονών στο Δημόσιο και στο Υπουργείο Γεωργίας, επαναπαράχωση όσων από αυτά χρησιμοποιούνται από τους ίδιους τους μοναχούς. Σύγκληση οργάνου που θα προετοιμάσει την πλήρη κτηματογράφηση των μοναστικών και εκκλησιαστικών γαιών και προθεσμία ενστάσεων για τους πολίτες που θίγονται.
- Κατάργηση των φοροαπαλλαγών που απολαμβάνουν η Εκκλησία και οι άλλοι θρησκευτικοί οργανισμοί.
- Μόνος γάμος με νομική ισχύ ο πολιτικός. Προαιρετικός ο θρησκευτικός, χωρίς νομική ισχύ. Αφαίρεση διοικητικών, δικαστικών και άλλων αρμοδιοτήτων από ιερείς κάθε θρησκείας. Κατάργηση της Σαρίας στη Θράκη.
- Κατάργηση του Θρησκευτικού Σώματος των Ενόπλων Δυνάμεων και της Διεύθυνσης Θρησκευτικού του Γενικού Επιτελείου Εθνικής Άμυνας. Κατάργηση της ειδικής νομικής μεταχείρισης των θρησκευτικών λειτουργιών.
- Υποχρεωτική δημιουργία σε κάθε νεκροταφείο ειδικού στεγασμένου χώρου για τον αποχαιρετισμό των νεκρών που είχαν εκφράσει την επιθυμία τους να ενταφιαστούν χωρίς θρησκευτική κηδεία. Υποχρεωτική δημιουργία δημοσίων αποτεφρωτηρίων για την καύση των νεκρών, με ευθύνη κάθε Περιφέρειας.

4.12 Πολιτισμός

Οι ποικίλες δράσεις και τα πολλαπλά πεδία του πολιτισμού είναι ένας από τους κύριους τρόπους έκφρασης και συνείδησης των ανθρώπινων κοινωνιών σε ατομικό και συλλογικό επίπεδο. Μέσω των μεγάλων και παραδοσιακών πεδίων έκφρασης, των γραμμάτων ή των εικαστικών τεχνών, της μουσικής, του θεάτρου, του κινηματογράφου ή του χορού, αλλά και πιο σύγχρονων με τη βοήθεια βίντεο και ψηφιακών μέσων, απλώνεται ένα ευρύτατο φάσμα πραγματώσεων κάθε ηλικίας και κοινωνικής κατηγορίας. Ειδικοί και ερασιτέχνες, δημιουργοί και δέκτες, οδηγούνται και οδηγούν ανάμεσα από εικόνες, σελίδες, ήχους και ρυθμούς σε μία γνωριμία του 'εν κοινωνία' εαυτού και σε μία συνειδητοποίηση της θέσης και των δυνατοτήτων ολόκληρων ανθρώπινων ομάδων, κοινωνικών συλλογικοτήτων ή τοπικών

ταυτοτήτων. Μέσω αυτής της συνειδητοποίησης, τόσο οι δημιουργοί όσο και οι κοινωνοί των πολιτιστικών δυνατοτήτων λειτουργούν σε πολλά πεδία και από πολλαπλές θέσεις: δημιουργοί και δέκτες (αναγνώστες, θεατές) σε διαλεκτική σχέση αλληλοεπηρεάζονται, αρθρώνουν λόγο δημόσιο και υλοποιούν εικόνες και θεάματα. Με νέες σκέψεις, ιδέες και ερμηνείες μοχθούν για την κατανόηση του κόσμου, της κοινωνίας και των καταγιστικών αλλαγών τους.

Ο πολιτισμός στην Ελλάδα σήμερα βιώνει μια περίοδο έντονων αλλαγών και αντιφάσεων. Από τη μια, η βαριά ιστορική κληρονομιά και η τοπική πολιτιστική παράδοση εξακολουθούν να αποτελούν βασικούς πυλώνες ταυτότητας. Από την άλλη, οι σύγχρονες κοινωνικές, οικονομικές και τεχνολογικές προκλήσεις δημιουργούν νέες ανάγκες και δυνατότητες πολιτισμικής έκφρασης. Σε αυτό το πλαίσιο, η δράση μεγάλων ιδιωτικών ιδρυμάτων παίζει κυρίαρχο ρόλο — όχι χωρίς κριτική και προβληματισμούς.

Για αυτό οι πολιτικές μας για τον πολιτισμό, όπως και για το συγγενές δίκτυο της παιδείας, είναι κύριας σημασίας.

Συνάμα ο πολιτισμός είναι και οφείλει να εμπεδωθεί με τέτοιο τρόπο ώστε να αναδειχθεί ότι αποτελεί χώρο ταξικών και κοινωνικών ανταγωνισμών. Στις πολλαπλές πτυχές του εκφράζεται ανυποχώρητα η προσπάθεια επιβολής των συμφερόντων, των ιδεών, του τρόπου ζωής και των αξιών των κυρίαρχων τάξεων που έχουν τα μέσα γι' αυτό, κυρίως την τηλεόραση αλλά και εφημερίδες, εκδοτικούς οίκους, μουσεία, ωδεία, θέατρα, κινηματογράφο, και επιπλέον ελέγχουν το κύριο μέσο αναπαραγωγής της ανισότητας που είναι τα σχολεία. Με οδηγό τα καπιταλιστικά συμφέροντα και την εμπορευματοποίηση των πάντων παρουσιάζουν με συνεχή και συνεπή επανάληψη τις επιλογές τους ως φυσικές, ποιοτικές, αναπόφευκτες.

Η απουσία ουσιαστικής και συνεπούς πολιτιστικής πολιτικής από την πλευρά του ελληνικού κράτους αλλά και συντηρητικός προσανατολισμός του στρατηγικού σχεδιασμού—όπου αυτός υπάρχει— έχει δημιουργήσει ένα κενό που αναλαμβάνουν να καλύψουν κυρίως τα μεγάλα ιδιωτικά ιδρύματα. Η στοχοθεσία τους περιστρέφεται γύρω από τη δημιουργία εντυπωσιακών υποδομών και εκδηλώσεων υψηλού κύρους, που συχνά προβάλλουν την Ελλάδα ως σύγχρονο πολιτιστικό κέντρο στην παγκόσμια σκηνή. Ωστόσο, αυτή η στρατηγική συνοδεύεται από μια "επεκτατική" λογική, όπου τα ιδρύματα διεισδύουν σε όλο και περισσότερους τομείς του δημόσιου πολιτισμού, συχνά υποκαθιστώντας το ρόλο της πολιτείας. Με τον τρόπο αυτό, αναλαμβάνουν τη διαχείριση και τον έλεγχο πολιτιστικών πόρων και υποδομών που υπό φυσιολογικές συνθήκες θα έπρεπε να είναι δημόσια αγαθά, προσβάσιμα ισότιμα σε όλους τους πολίτες. Αυτό δημιουργεί μια ανισορροπία, όπου η πολιτιστική ζωή γίνεται όλο και πιο εξαρτημένη από την ιδιωτική χρηματοδότηση και τις επιλογές των χρηματοδοτών, με κίνδυνο να περιορίζεται η πολυφωνία και να υπονομεύεται η δημοκρατική πρόσβαση στον πολιτισμό. Η πολιτεία, πότε με την απουσία της και πότε με τις πράξεις της, παραχωρεί σταδιακά το πεδίο στα ιδρύματα, χωρίς να διασφαλίζει ότι ο πολιτισμός θα υπηρετεί το κοινωνικό σύνολο και όχι μόνο τα συμφέροντα λίγων.

Επειδή ο πολιτισμός ενυφαίνεται με τον τρόπο ζωής σε μία καθημερινότητα όπου παντού περνούν υποδόρια οι συντηρητικοί τρόποι σκέψης και οι αξίες, η καταπολέμηση αυτών των συνηθειών είναι ένα κύριο πεδίο αγώνα. Σε μία καθημερινότητα προσπαθούμε να διακρίνουμε τις ατομικιστικές αξίες του καπιταλισμού προς επωφελή για αυτούς οικονομικά και ιδεολογικά πεδία κατανάλωσης μέσω διάδοσης «αθώων» συνηθειών φαγητό, διασκέδαση, παιχνίδια, αυτοκίνητα, ρούχα και μόδα. Αυτή είναι η πραγματική ηγεμονία του καπιταλισμού.

Ωστόσο από τον 19ο αιώνα ξέρουμε ότι δεν αρκεί να κατανοήσουμε τον κόσμο, πρέπει να τον αλλάξουμε. Τουλάχιστον να κάνουμε προσπάθειες προς την κατεύθυνση αυτήν. Με τις δικές μας αξίες, την αλληλεγγύη, τη συλλογικότητα, την αμοιβαιότητα, την πολιτική των ίσων ευκαιριών, των προσπαθειών για την ισότητα και την ισονομία, την ανυποχώρητη επιλογή ως προς την ελευθερία της σκέψης και της έκφρασης. Έτσι άλλωστε επιδιώκουμε και τον κύριό μας στόχο, την πορεία προς τον σοσιαλισμό.

Δράσεις σε τρία επίπεδα:

A. Το πρώτο είναι η βοήθεια προς τους δημιουργούς, σε ατομικό ή συλλογικό επίπεδο συμπεριλαμβανομένων των σχετικών θεσμικών οργάνων. Συστηματική υποστήριξη των δημιουργών και καλλιτεχνών ιδιαίτερα των νέων, καλλιτεχνικών ομάδων και κυψελών δημιουργικής οικονομίας. Δηλαδή τη διασφάλιση συνθηκών, ελευθερία έκφρασης, καταπολέμηση της λογοκρισίας, οικονομική βιωσιμότητα και προστασία των πνευματικών δικαιωμάτων τους.

Η άκριτη χρήση της τεχνητής νοημοσύνης μπορεί να απειλήσει τόσο τους δημιουργούς όσο και το κοινό, ωθώντας τους σε μία τυποποίηση εκφραστικών μέσων που θα υποσκάπτει τις δημιουργικές προσπάθειες. Ήδη απειλεί δημιουργικές προσπάθειες και εξαφανίζει ή συρρικνώνει πολλά επαγγέλματα, όπως π.χ. των μεταφραστών και επιμελητών.

B. Οργανωμένη αξιοποίηση των παράλληλων δυνατοτήτων επικοινωνίας, εκπαίδευσης και ενημέρωσης του κοινού μέσα από ανοιχτούς θεσμούς, δήμους, θέατρα και πλατφόρμες καθώς και προτεραιοποίησης της πολιτικής παρέμβασης για την ενίσχυση των δημοτικών βιβλιοθηκών και πινακοθηκών, που απλώνονται σε πολλαπλές κοινωνικο-πολιτισμικές δραστηριότητες .

Οι δέκτες, το κοινό. Κρίσιμο θέμα είναι οι ανάγκες για μία πολύπλευρη διάδοση των πολιτισμικών συμβάντων δεδομένης της κατάστασης στα ΜΜΕ, ιδίως στα ιδιωτικά κανάλια. Επιβάλλεται η οργανωμένη αξιοποίηση των παράλληλων δυνατοτήτων μέσα από ανοιχτούς θεσμούς, δήμους, θέατρα και πλατφόρμες και κυρίως η ενίσχυση των βιβλιοθηκών που απλώνονται σε πολλαπλές δραστηριότητες.

Γ. Η πολιτική, με τον ρόλο της διαμόρφωσης, που προϋποθέτει, πρώτον, τη βούληση να αμφισβητήσει και να αντικρούσει την κυριαρχία του κεφαλαίου, το ρόλο των επιχειρήσεων, τα μέσα ενημέρωσης και τον κρατικό μηχανισμό που ελέγχει την επίσημη γραμμή. Δεύτερον,

την πολιτική χρηματοδότηση και υποστήριξη, με τρόπο ανεξάρτητο από οικονομικές εξαρτήσεις, που να διασφαλίζει την ελευθερία της έκφρασης και τη συμμετοχή, καθώς και τη διαμόρφωση του ιδεολογικού πλαισίου που θα αντιστρατεύεται τον σύγχρονο καπιταλισμό.

4.12.1 Η πολιτιστική κληρονομιά

Είναι θέμα ευαίσθητο στην ελληνική κοινωνία με σταθερό βάρος ιδεολογικό στην κοινή γνώμη και έντονο δυναμισμό. Η προβολή, η συντήρηση και η ανάδειξη των πολυάριθμων μνημείων υλικής ή άυλης κληρονομιάς τους είναι θέματα δύσκολα στη σύλληψη και εκτέλεση στα οποία πρέπει να δοθεί μεγάλη προσοχή. Η κυβέρνηση διαφημίζει θετικά τη συμβολή της παρόλο που η πραγματικότητα την διαψεύδει όπως φάνηκε από το τελευταίο σημαντικό ατύχημα στην Κνωσό, τις ατυχείς επεμβάσεις στην Ακρόπολη, την φωτιά που απείλησε τις Μυκήνες. Γενικά η προσοχή δίδεται σε έργα προβολής ενώ οι υποδομές καταστρέφονται, ακόμη και οι βασικές.

Δύο στοιχεία πρέπει να προσέξουμε:

1. Τη συνεχή και μεθοδική παρέμβαση της κυβέρνησης εναντίον του δημόσιου χαρακτήρα του πολιτιστικής κληρονομιάς. Πριν δύο χρόνια είδαμε την μετατροπή πέντε μεγάλων μουσείων της χώρας σε ΝΠΔΔ μία κίνηση προς την ιδιωτικοποίηση παρά την αντίδραση της επιστημονικής κοινότητας. Είδαμε και τις καταστροφικές επιπτώσεις των εμπορικών συμφερόντων στο κύρος των μνημείων Πρόκειται για μοιραίες και άχρηστες ενέργειες με συνεχιζόμενες επιβαρύνσεις πάντα στο δημόσιο χωρίς να φαίνονται τα υπεσχημένα οικονομικά ή πολιτιστικά αποτελέσματα.

2. Ακόμη πιο σοβαρή είναι η νομιμοποίηση των παράνομων πράξεων και η προβολή μερικών αδιαφανών συλλογών αρχαιοτήτων μέσω εκθέσεων σε ιδιωτικά μουσεία όπως είδαμε με την συλλογή Στερν. Με την ευκαιρία αυτήν φάνηκαν οι σύνθετοι τρόποι διαχείρισης των παρανόμως αποκτηθέντων αρχαιολογικών αντικειμένων και της ταχυδακτυλουργικής απόκρυψης της αρχαιοκαπηλίας που υποφώσκει.

Οι ανησυχίες μας εντείνονται διότι εμπορευματοποιείται σταθερά και προβάλλεται μία ανάδειξη αρχαίων και μεσαιωνικών αριστουργημάτων αποσπασμένων από τον ιστορικό και κοινωνικό τους περίγυρο. Η πολιτιστική κληρονομιά δεν είναι κάτι ξεκομμένο από την κοινωνία ούτε την αρχαία ούτε τη σύγχρονη. Με τεράστια μηντιακή κάλυψη προβάλλεται αποτελεσματικά τόσο η εθνικιστική ιδεολογία όσο και μία ρηχή τουριστική αξιοποίηση (βλ. Αμφίπολη).

Για να υπάρξει πραγματική πολιτιστική αναγέννηση, είναι αναγκαία η επανεστίαση του κράτους στον κεντρικό του ρόλο, μέσα από μια πολιτική που θα συνδυάζει δημόσιους πόρους, κοινωνική δικαιοσύνη, συμμετοχή και σεβασμό στην πολιτιστική ποικιλομορφία — χωρίς να παραμελεί ή να υποκαθιστά τον σημαντικό ρόλο των ιδιωτικών ιδρυμάτων, αλλά θέτοντας σαφείς κανόνες και προτεραιότητες υπέρ του κοινωνικού συμφέροντος.

Ο πολιτισμός είναι κεκτημένο και επιδίωξη των λαϊκών στρωμάτων, της εργατικής τάξης και των ανθρώπων της πόλης και της υπαίθρου. Η υποστήριξη των λαϊκών κινημάτων και η δημιουργία λαϊκών θεσμών με ιδέες και μεθόδους που δεν θα μετατρέπονται σε μηχανισμούς εκμαυλισμού της δημιουργικής και κριτικής συνείδησης, είναι επιτακτική ανάγκη.

4.12.2 Ο δρόμος της πολιτιστικής δημοκρατίας

Επιδιώκουμε να ξεπεράσουμε τις σχέσεις εκμετάλλευσης, εμπορευματοποίησης και ανισοτήτων που δημιουργούν οι κυρίαρχες πολιτικές πολιτισμού σήμερα. Ως στρατηγικός στόχος αναδεικνύεται η ισότιμη πρόσβαση και συμμετοχή όλων στον πολιτισμό, μέσα από δημόσιες πολιτικές σε κεντρικό, περιφερειακό και κοινοτικό επίπεδο, για τη χειραφέτηση, τη δημιουργία, τη δημοκρατία, το άνοιγμα σε ένα μέλλον συλλογικής ευημερίας και προόδου.

4.12.2.1) *Συγκεκριμένες προτάσεις πολιτικής*

- Θωράκιση του δημόσιου χαρακτήρα της πολιτιστικής κληρονομιάς και σύνδεσή της με την καλλιτεχνική δημιουργία και τις εκπαιδευτικές διαδικασίες.
- Ο πολιτισμός ως καθοριστικός παράγοντας περιφερειακής πολιτικής σημαίνει Περιφερειακές Υπηρεσίες Σύγχρονου Πολιτισμού του ΥΠΠΟ στις έδρες των Περιφερειών και Δίκτυο πολιτιστικών κέντρων και βιβλιοθηκών στην περιφέρεια, αλλά και στις μεγάλες πόλεις με έμφαση στις υποβαθμισμένες οικονομικά και κοινωνικά γειτονιές.
- Αναδιοργάνωση όλων των οργανισμών που εποπτεύονται από το Υπουργείο Πολιτισμού, κατάρτιση οργανογραμμάτων, συγκρότηση νέων ΔΣ.
- Αναδιαμόρφωση και επέκταση των καλλιτεχνικών σπουδών και αναβάθμιση των καλλιτεχνικών πτυχίων.
- Ενσωμάτωση του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος στο πνεύμα του άρθρου 24 του Συντάγματος. Η ρύθμιση αυτή θα βοηθήσει στην επίτευξη ενός ποιοτικού τουρισμού και θα καταπολεμήσει τον υπερτουρισμό που η χώρα βιώνει σήμερα.
- Αλλαγή του τρόπου συγκρότησης των Κεντρικών Συμβουλίων του Υπουργείου Πολιτισμού, απαγκιστρώνοντάς τα από τον ασφυκτικό εναγκαλισμό με την εκάστοτε πολιτική ηγεσία. Αποκατάσταση του επιστημονικού τους κύρους.
- Δημιουργία Κεντρικού Συμβουλίου Σύγχρονου Πολιτισμού.
- Θέσπιση κινήτρων για νεότερα ιδιωτικά ακίνητα μνημεία που κινδυνεύουν ώστε οι ιδιοκτήτες να μην τα θεωρούν βάρος. Αποκλειστική αρμοδιότητα των νεώτερων μνημείων του δημοσίου στο Υπουργείο Πολιτισμού.
- Αναμόρφωση του θεσμού της Πολιτιστικής Χορηγίας σε ένα ευέλικτο εργαλείο, το οποίο θα ελέγχεται από την κοινωνία, τους θεσμούς και τη Βουλή.
- Άμεση λειτουργία του Ακροπόλ ως κέντρου προαγωγής της σύγχρονης καλλιτεχνικής δημιουργίας με ανοικτές θύρες στους έλληνες καλλιτέχνες.
- «Αναστήλωση» της Διοίκησης του Υπουργείου Πολιτισμού, χωρίς αποκλεισμούς αλλά με Δικαιοσύνη και Αξιοκρατία. Διαφάνεια στην απονομή της δικαιοσύνης και

- όχι συγκάλυψη περιέργων ή ύποπτων υποθέσεων' όλοι πρέπει να λογοδοτούν ενώπιον της Δικαιοσύνης.
- Αταλάντευτη συνέπεια και συνέχεια στην πολιτική της αντιμετώπισης της παράνομης διακίνησης πολιτιστικών αγαθών και προώθησης του αιτήματος επιστροφής των Γλυπτών του Παρθενώνα.
 - Καταπολέμηση της υποστελέχωσης του Υπουργείου Πολιτισμού με μέτρα όπως: α) Εξασφάλιση μιας μόνιμης εργασίας σε όλο το εξειδικευμένο προσωπικό, το οποίο για πολλά χρόνια εργάζεται με διάφορες συμβάσεις, αγωνιώντας και εξαρτώμενο από την κάθε επόμενη προκήρυξη και β) Στελέχωση των Υπηρεσιών με νέους και νέες επιστήμονες με σπουδές στους διάφορους τομείς πολιτισμού και σε καινοτόμα αντικείμενα.
 - Κατάργηση των πολιτισμοκτόνων νόμων και θεσπίσεων της Κυβέρνησης και προστασία της κληρονομιάς όχι σε βάρος της βιώσιμης ανάπτυξης αλλά με προάσπιση του δημόσιου συμφέροντος και της δημόσιας περιουσίας και με πίστη στην κοινωνία των πολιτών και στην συμμετοχή όλων στα πολιτιστικά αγαθά.:
 - Κατάργηση της μετατροπής των 5 μεγάλων και εμβληματικών Μουσείων του Υπουργείου Πολιτισμού σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου. Δημιουργία μιας ευέλικτης Γενικής Διεύθυνσης Μουσείων, που θα οδηγήσει τα Μουσεία και τα συναφή επιστημονικά ιδρύματα προς τον 22^ο αιώνα.
 - Κατάργηση της τροποποίησης του άρθρου 45 του αρχαιολογικού νόμου που επιτρέπει τον δανεισμό των ελληνικών αρχαιοτήτων για 50 χρόνια.
 - Κατάργηση των θεσπίσεων για παραχώρηση εισιτηρίων, κυλικίων και εστιατορίων και πωλητέων ειδών των δημόσιων μουσείων και αρχαιολογικών χώρων σε ιδιώτες με διαδικασίες που ευνοούν τις εταιρείες.
 - Κατάργηση της καθιέρωσης γευμάτων σε μνημεία και αρχαιολογικούς χώρους. Χαρακτηριστικό παράδειγμα υπήρξε η πρόσφατη δεξίωση στη Σπιναλόγκα, σε έναν τόπο πόνο και μαρτυρίου.
 - Κατάργηση της υπέρογκης αύξησης της τιμής των εισιτηρίων στα δημόσια μουσεία και τους αρχαιολογικούς χώρους που απομακρύνουν τους Έλληνες, ειδικά σε μια περίοδο που ζουν έναν οικονομικό εφιάλτη.
 - Διοργάνωση εκδηλώσεων και δημιουργία φόρουμ για την ενίσχυση του διαλόγου μεταξύ της πολιτιστικής κληρονομιάς και του σύγχρονου πολιτισμού και των τεχνών. Δημιουργώντας έναν διάυλο επικοινωνίας μεταξύ των δύο τομέων, που θα γεφυρώνει το μοναδικό πολιτιστικό κοίτασμα και την πλούσια παρακαταθήκη της πολιτιστικής κληρονομιάς με την παραγωγή νέων νοημάτων και την αξιοποίηση προκλήσεων που καλούνται να απαντήσουν ο σύγχρονος πολιτισμός και οι τέχνες.
 - Δημιουργία παρατηρητηρίου πολιτισμού με ενεργό ρόλο και συμμετοχή όλων των δρώντων υποκειμένων στις πολιτιστικές και δημιουργικές βιομηχανίες και το λαϊκό πολιτισμό σε όλη την επικράτεια και με ιδιαίτερη έμφαση στη δικτύωση των δημιουργών και καλλιτεχνών, επαγγελματικών και ερασιτεχνικών καλλιτεχνικών ομάδων σε όλη την περιφέρεια.

4.13 [Αθλητισμός](#)

Ο σύγχρονος αθλητισμός, τόσο στην Ελλάδα όσο και διεθνώς, υφίσταται τις επιπτώσεις του νεοφιλευθερισμού και διαμορφώνεται πλέον κυρίως από την εμπορευματοποίηση, την ιδιωτικοποίηση και την βιομηχανία του θεάματος.

Οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές έχουν υποβαθμίσει τον κοινωνικό χαρακτήρα του αθλητισμού, αποδυναμώνοντας τη μέριμνα της πολιτείας, συρρικνώνοντας τον ερασιτεχνικό – μη κερδοσκοπικό αθλητισμό και επιτρέποντας τη κυριαρχία μεγάλων επιχειρηματικών συμφερόντων ακόμα και στις πιο βασικές αθλητικές λειτουργίες. Ο θεσμικός ρόλος των ερασιτεχνικών σωματείων παραμένει αδύναμος, ενώ η υποχρηματοδότηση, η εγκατάλειψη των δημόσιων υποδομών και η ελλιπής μέριμνα για τους αθλούμενους και τους αθλητές αποτελούν κοινό τόπο του αθλητικού συστήματος. Η εξάρτηση από ιδιωτικούς χορηγούς καθιστά τον ελληνικό αθλητισμό ευάλωτο, τον παραδίδει στον τοξικό παραγοντισμό και ακυρώνει τις υγιείς προσπάθειες εθελοντικής, ανιδιοτελούς προσφοράς και δημοκρατικής ρύθμισης. Παράλληλα και η Τοπική Αυτοδιοίκηση αδυνατεί να στηρίξει την καθολική πρόσβαση στον αθλητισμό λόγω έλλειψης πόρων.

Στη σύγχρονη εποχή, αναδεικνύονται επίσης νέα πεδία, όπως η Τεχνητή Νοημοσύνη και τα esports, που θέτουν προκλήσεις στην παραδοσιακή έννοια της φυσικής άσκησης και του αθλητισμού και πρέπει να ανιχνευτούν.

Η ψυχική υγεία των αθλούμενων και των αθλητών, η προστασία των ανηλίκων και οι διακρίσεις λόγω φύλου, αναπηρίας, καταγωγής, σεξουαλικού προσανατολισμού και πολύ περισσότερο λόγω ταξικής προέλευσης και οικονομικής δυνατότητας, παραμένουν ανοιχτές πληγές.

Την ίδια στιγμή, η σύνδεση ιδιοκτητών επαγγελματικών ομάδων με ΜΜΕ, με εταιρείες στοιχήματος κι εταιρείες που συναλλάσσονται με το δημόσιο, δημιουργούν μια τοξική κατάσταση ανταγωνισμών, που διαχέεται σε ολόκληρο το αθλητικό οικοδόμημα, δηλητηριάζει και απορρυθμίζει το φίλαθλο κοινό και δημιουργεί συνθήκες εκμετάλλευσης των αθλητών. Η συστηματική απαξίωση του αθλητισμού ως κοινωνικού θεσμού είναι απόρροια των παραπάνω πολιτικο-οικονομικών και κοινωνικών δεδομένων.

Η Νέα Αριστερά αναγνωρίζει ότι η φυσική αγωγή και ο αθλητισμός είναι συνταγματικά κατοχυρωμένο κοινωνικό δικαίωμα, αντίστοιχο της παιδείας, της υγείας και του πολιτισμού. Αγωνιζόμαστε για να γίνουν πράξη τα οράματα και οι στόχοι του κοινωνικού αθλητισμού, διεκδικώντας μια διαφορετική αθλητική πολιτική για ένα σύγχρονο, κοινωνικό και δημοκρατικό αθλητικό σύστημα, που οφείλει να παρέχει ίσες ευκαιρίες συμμετοχής, χωρίς αποκλεισμούς και διακρίσεις κοινωνικής τάξης, ταυτότητα φύλου, εθνότητας, ηλικίας, αναπηρίας, θρησκείας ή πεποιθήσεων.

Το κύριο πρόβλημα είναι ότι ο αθλητισμός έχει αποκοπεί από τον κοινωνικό και παιδαγωγικό του ρόλο και έχει μετατραπεί σε εργαλείο κέρδους, ελέγχου και αποκλεισμού. Η εμπορευματοποίηση έχει δημιουργήσει ένα τοξικό οικοσύστημα, όπου ο ανταγωνισμός, οι διακρίσεις, η παραβίαση δικαιωμάτων και η εργαλειακή χρήση των αθλητών - ακόμη και των

ανήλικων - θεωρούνται “κανονικότητα”. Η απόσυρση του κράτους από τη χρηματοδότηση του ερασιτεχνικού αθλητισμού και η μεταφορά της ευθύνης στις πλάτες των πολιτών, των οικογενειών και των ίδιων των αθλητών ενισχύει τις ανισότητες και την ταξική διάκριση στην πρόσβαση.

Οι αθλητικοί σύλλογοι στενάζουν κάτω από οικονομικά και γραφειοκρατικά βάρη, ενώ η κρατική πολιτική είτε είναι απύσχα είτε εξυπηρετεί μεγάλα συμφέροντα. Τα δικαιώματα των παιδιών, των αναπήρων, των γυναικών και άλλων ευάλωτων ομάδων στον αθλητισμό παραμένουν χωρίς θεσμική κατοχύρωση ή προστασία. Η εισβολή του στοιχήματος, της διαφθοράς και των νόμων της αγοράς έχει ακυρώσει τον δημοκρατικό και συμμετοχικό πυρήνα του αθλητισμού.

Το πρόβλημα δεν είναι μόνο θεσμικό ή οικονομικό, είναι πλέον και αξιακό. Ο αθλητισμός δεν νοείται χωρίς το δημόσιο σχεδιασμό, τη δημοκρατία, την ισότητα και τη φυσική άσκηση. Όσο διατηρείται το σημερινό μοντέλο, το δικαίωμα στον αθλητισμό μετατρέπεται σε εμπόρευμα, αντί για κοινό κοινωνικό αγαθό.

4.13.1 Προτάσεις

Η Νέα Αριστερά προτείνει διαρθρωτικές αλλαγές και μια συνολική πολιτική ανατροπής του κυρίαρχου αθλητικού μοντέλου με βάση τις αρχές της ισότητας, της κοινωνικής συμμετοχής και της προστασίας του αθλητισμού από την πολιτεία. Η βασική αντίληψη που ενστερνίζεται η Νέα Αριστερά, ορίζει ότι βασικός στόχος ενός δημοκρατικού αθλητικού συστήματος είναι η όσο το δυνατό μεγαλύτερη συμμετοχή των πολιτών στη σωματική άσκηση και τον αθλητισμό και η εφαρμογή πολιτικών που επιδιώκουν να αυξήσουν τη συμμετοχή υποεκπροσωπούμενων πληθυσμιακών ομάδων σε αυτόν. Οι βασικές προτάσεις είναι:

1. Δημόσια χρηματοδότηση του ερασιτεχνικού αθλητισμού: Ο σταθερός, ετήσιος μηχανισμός κρατικής επιχορήγησης των μη κερδοσκοπικών αθλητικών σωματείων, με διαφανή και αξιοκρατικά κριτήρια, αποτελεί τη βασική πηγή στήριξης των κοινωνικών, αναπτυξιακών και αγωνιστικών τους στόχων.
2. Θεσμική προστασία και αποδέσμευση των σωματείων από τις νεοφιλελεύθερες λογικές της αγοράς: Αντίσταση στις πιέσεις για αναζήτηση χορηγών, αποτροπή της μεταφοράς του κόστους στους αθλητές/γονείς.
3. Ενίσχυση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης: Εξασφάλιση κρατικών πόρων στους δήμους ώστε να μπορούν να παρέχουν δωρεάν προγράμματα άθλησης για όλους και να αξιοποιούν τις δημόσιες, δημοτικές υποδομές.
4. Προώθηση της ισότιμης πρόσβασης στον αθλητισμό: Υιοθέτηση πολιτικών για τη συμμετοχή υποεκπροσωπούμενων ομάδων (ανάπηρα άτομα, άτομα με μεταναστευτικό ή εθνοτικό υπόβαθρο, γυναίκες, παιδιά οικογενειών με χαμηλά εισοδήματα κλπ) σε όλα τα επίπεδα του αθλητισμού.
5. Ψυχική υγεία αθλητών: Εφαρμογή ολοκληρωμένου σχεδίου πρόληψης και υποστήριξης, με έμφαση σε παιδιά, εφήβους, γυναίκες, επαγγελματίες ή ερασιτέχνες αθλητές, εντός και εκτός αγωνιστικής δράσης.

6. Προστασία των δικαιωμάτων των ανηλίκων αθλητών: Νομική ρύθμιση για την αποτροπή κακοποίησης, εντατικής υπερπροπόνησης, trafficking, και οικονομικής εκμετάλλευσης παιδιών στον αθλητισμό.
7. Απόρριψη της ενσωμάτωσης των esports στον θεσμικό αθλητισμό: Πρόβλεψη για ξεχωριστή ρύθμιση από το κράτος στο πλαίσιο της ψηφιακής πολιτικής και όχι ως δομικό στοιχείο του παραδοσιακού αθλητισμού.
8. Ευέλικτες μορφές ιδιοκτησίας στους επαγγελματικούς συλλόγους: Επεξεργασία μοντέλων συνιδιοκτησίας, διαφάνειας στη ροή χρήματος και προστασία των συμβόλων/κληρονομιάς των ερασιτεχνικών – μητρικών συλλόγων.
9. Συμμετοχή φιλάθλων στη διοίκηση: Θέσπιση θεσμών λαϊκού ελέγχου και συμμετοχής των φιλάθλων στις διοικήσεις και στη λήψη αποφάσεων. Προστασία των ατομικών δικαιωμάτων και ελευθεριών των φιλάθλων.
10. Ισότητα φύλων & προστασία μετά την αθλητική καριέρα: Ίσα δικαιώματα ανδρών - γυναικών, προστασία επαγγελματιών κι ερασιτεχνών αθλητών που αποχωρούν από την ενεργό δράση, προστασία των μαθητών - αθλητών, της μητρότητας στον αθλητισμό και πρόληψη του εθισμού στον αθλητικό στοιχηματισμό.
11. Αλληλεγγύη, ανταποδοτικότητα και στήριξη της βάσης: Υποχρεωτικά μέτρα αλληλεγγύης από τον επαγγελματικό προς τον ερασιτεχνικό αθλητισμό “βάσης”.
12. Φυσική αγωγή – υγεία – εκπαίδευση: Ισοτιμη ένταξη της φυσικής αγωγής και του αθλητισμού σε μια ενιαία κοινωνική πολιτική, ως στοιχείο μιας ολιστικής εκπαιδευτικής μεταρρύθμισης, ως μέρος της δημόσιας υγείας, ως κομμάτι της σχέσης του ανθρώπου με το περιβάλλον, τη ποιότητα ζωής και τον ελεύθερο χρόνο.

Η Νέα Αριστερά θα συμβάλλει στη δημιουργία ενός σύγχρονου, παρεμβατικού, ριζοσπαστικού αθλητικού κινήματος. Για την υπεράσπιση της ποικιλομορφίας και της πολυπολιτισμικότητας στον αθλητισμό, την εξάλειψη των προκαταλήψεων και των διακρίσεων στην ένταξη. Την αναστροφή της ηθικής, αξιακής και πολιτικής απαξίωσης στη οποία βρίσκεται σήμερα. Για έναν αθλητισμό για τον άνθρωπο κι όχι για τα κέρδη.

4.14 Ψηφιακή πολιτική

Χειραφέτηση στην ψηφιακή εποχή: Από τον έλεγχο των ολιγαρχών στα χέρια της κοινωνίας.

4.14.1 Η κατάσταση σήμερα

Η τεχνολογία δεν είναι ουδέτερη, υπηρετεί όποιον την ελέγχει, είναι ένα δυναμικό πεδίο πολιτικής, οικονομικής και κοινωνικής αντιπαράθεσης. Η ραγδαία ανάπτυξη των ψηφιακών τεχνολογιών, και ιδιαίτερα της τεχνητής νοημοσύνης, μετασχηματίζει τις βασικές δομές της καθημερινότητας και αναδιαμορφώνει το τοπίο της εξουσίας σε παγκόσμιο επίπεδο.

Η σημερινή ψηφιακή πραγματικότητα χαρακτηρίζεται από ολιγοπωλιακό έλεγχο, μαζική επιτήρηση και βαθιές κοινωνικές ανισότητες. Η πρόσβαση στο διαδίκτυο παραμένει άνιση, οι μεγάλες ιδιωτικές πλατφόρμες λειτουργούν χωρίς κανέναν ουσιαστικό έλεγχο, ενώ η τεχνητή νοημοσύνη αναπτύσσεται χωρίς διαφάνεια και δημοκρατική λογοδοσία. Τα

προσωπικά μας δεδομένα, η επικοινωνία μας και η διαδικτυακή μας δραστηριότητα μετατρέπονται σε πεδίο κέρδους, ελέγχου και χειραγώγησης. Το διαδίκτυο, που κάποτε υποσχόταν ελευθερία και συμμετοχή, έχει μετατραπεί σε μηχανισμό κερδοσκοπίας και κοινωνικού ελέγχου. Η ψηφιακή τεχνολογία, όπως υλοποιείται και χρησιμοποιείται σήμερα, αναπαράγει τις κοινωνικές ανισότητες και επιτείνει την κλιματική κρίση μέσα από ενεργοβόρες υποδομές και ανεξέλεγκτη κατανάλωση. Οι υπάρχοντες θεσμοί (όπως το GDPR ή το AI Act) αποδεικνύονται ανεπαρκείς να ελέγξουν τη συστημική ισχύ των τεχνολογικών κολοσσών. Αυτό που διακυβεύεται δεν είναι απλώς η ψηφιοποίηση της ζωής, αλλά το ποιος την ορίζει και για ποιο σκοπό. Η πρόκληση της εποχής μας είναι, απέναντι στον ψηφιακό εγκλωβισμό, να προτάξουμε την κυριαρχία των κοινωνιών και του δημόσιου συμφέροντος.

4.14.2 Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς

Η Νέα Αριστερά καταθέτει ένα συνεκτικό και ρεαλιστικό σχέδιο για έναν ψηφιακό μετασχηματισμό που δεν θα υπηρετεί τα συμφέροντα των λίγων αλλά τις ανάγκες των πολλών. Η στρατηγική αυτή βασίζεται σε έξι άξονες³: την καθολική πρόσβαση, τα ψηφιακά δικαιώματα, την κοινωνική συμμετοχή, την ψηφιακή κυριαρχία και την οικολογική υπευθυνότητα, και τον ψηφιακό μετασχηματισμό της παραγωγής και της βιομηχανίας.

4.14.2.1) *Ισότητα και καθολική πρόσβαση*

Η πρόσβαση στο διαδίκτυο αποτελεί πλέον θεμελιώδες κοινωνικό και πολιτικό δικαίωμα. Καμία πλήρης συμμετοχή στη δημόσια, οικονομική και πολιτιστική ζωή δεν είναι νοητή χωρίς αδιάλειπτη σύνδεση με την πληροφορία, τη γνώση και την επικοινωνία. Η Νέα Αριστερά προτείνει:

- Συνταγματική κατοχύρωση του δικαιώματος πρόσβασης στο διαδίκτυο.
- Ανάπτυξη δημόσιων ευρυζωνικών υποδομών (οπτικές ίνες, δίκτυα 5G/6G) με καθολική κάλυψη.
- Δωρεάν και αξιόπιστη συνδεσιμότητα σε όλους τους δημόσιους χώρους (σχολεία, βιβλιοθήκες, πλατείες, ΜΜΜ).
- Επανασύσταση ισχυρού δημόσιου παρόχου με σεβασμό στην ουδετερότητα του δικτύου και την προστασία της ιδιωτικότητας, ώστε να εγγυηθεί ποιοτική και προσιτή σύνδεση για όλους.
- Έλεγχο της τιμολογιακής αυθαιρεσίας των παρόχων, με απαγόρευση της έμμεσης αύξησης των χρεώσεων μέσω υποχρεωτικής αναβάθμισης των πακέτων ή περιορισμού βασικών λειτουργιών. Η συνδεσιμότητα είναι κοινωνικό δικαίωμα, όχι προνόμιο για όσους μπορούν να πληρώσουν περισσότερο.

³ Τέσσερις άξονες παρουσιάζονται σε αυτή την υποενότητα και άλλοι δύο, ήτοι η [οικολογική υπευθυνότητα και ψηφιακός μετασχηματισμός της παραγωγής και της βιομηχανίας](#), στην ενότητα 2.9 (ακολουθήστε υπερσυνδέσμους στην ψηφιακή μορφή του αρχείου).

- Καθολικό ψηφιακό γραμματισμό, που αποτελεί βασική προϋπόθεση ισότιμης κοινωνικής ένταξης.

4.14.2.2) Ψηφιακά δικαιώματα

Η ελευθερία της έκφρασης, η προστασία της ιδιωτικής ζωής και η ουδετερότητα του διαδικτύου βρίσκονται σήμερα υπό διαρκή απειλή και συστηματική υπονόμευση. Η Νέα Αριστερά προτείνει:

- Πλήρη συνταγματική θωράκιση της κρυπτογραφημένης επικοινωνίας.
- Δικαίωμα στην πρόσβαση.
- Υποχρέωση αιτιολόγησης όλων των ψηφιακών κρίσεων της διοίκησης ή της Δικαιοσύνης που παράγουν συνέπειες για τους πολίτες.
- Δικαίωμα του πολίτη να ζητά διόρθωση κρίσεων που τον αφορούν (διορθωσιμότητα, επιείκεια).
- Απαγόρευση της διαβίβασης ευαίσθητων δεδομένων σε τρίτους και δημιουργία ανεξάρτητης αρχής για την εποπτεία των αλγοριθμικών αποφάσεων.
- Διαμόρφωση νέου ρυθμιστικού πλαισίου, το οποίο θα υπερβαίνει τις περιορισμένες και καθυστερημένες προβλέψεις του GDPR και του AI Act για τη διαλειτουργικότητα μεταξύ υπηρεσιών και κοινωνικών δικτύων (ώστε να σπάσει η μονοπωλιακή εξάρτηση), υποχρεωτική διαφάνεια των αλγορίθμων και των πρακτικών περιεχομένου, θεσμοθέτηση δημόσιας εποπτείας για την αποτροπή ιδιωτικής λογοκρισίας, φορολογική ρύθμιση και υποχρεωτική συνεισφορά τους στην εγχώρια αγορά και κοινωνία της πληροφορίας.

4.14.2.3) Δημοκρατική συμμετοχή

Πιστεύουμε στη δύναμη των συλλογικών αποφάσεων και στην ανάγκη θεσμικής διαφάνειας ως προϋπόθεση κοινωνικού ελέγχου.

Υποστηρίζουμε:

- Την καθιέρωση εργαλείων ψηφιακής δημοκρατίας.
- Την ενίσχυση και τον εκδημοκρατισμό της πλατφόρμας diavgeia.gov.gr.
- Την υποχρεωτική συνύπαρξη ψηφιακής και φυσικής προσβασιμότητας για κάθε δημόσια υπηρεσία.

Η ψηφιακή διακυβέρνηση οφείλει να απλοποιεί τη ζωή του πολίτη, όχι να την περιπλέκει, και να την ενδυναμώνει, όχι να την αποκλείει.

4.14.2.4) Ψηφιακή κυριαρχία

Η χώρα μας δεν μπορεί να εξαρτάται από ξένες πλατφόρμες και πολυεθνικούς παρόχους για την ψηφιακή της υποδομή. Προτείνουμε:

- Δημόσια data centers για την αποθήκευση και διαχείριση ευαίσθητων και κρίσιμων δεδομένων από το Δημόσιο, για ενίσχυση της διαφάνειας, της ασφάλειας και του δημοκρατικού ελέγχου.
- Εθνικές υποδομές cloud για την παροχή ψηφιακών υπηρεσιών μέσω κρατικά ελεγχόμενων δικτύων, για τεχνολογική ανεξαρτησία και προστασία του δημόσιου συμφέροντος.
- Την απεξάρτηση του Δημοσίου από πολυεθνικές ή μεσάζουσες τους εταιρείες και το λογισμικό τους, με παράλληλη προώθηση λύσεων ανοικτού κώδικα.

Η εγχώρια φιλοξενία δεδομένων και η κυριότητα των στρατηγικών πληροφοριακών συστημάτων αποτελούν αναγκαία προϋπόθεση για την ανεξαρτησία και την ασφάλεια.

4.14.3 Συμπέρασμα και πολιτική προοπτική

Η τεχνολογία δεν είναι ουδέτερη. Είναι ένα πεδίο βαθιάς πολιτικής αντιπαράθεσης, στο οποίο συγκρούονται αντικρουόμενα οράματα για το μέλλον των κοινωνιών. Από τη μία πλευρά, βρίσκεται το κυρίαρχο καπιταλιστικό μοντέλο, που σήμερα το βλέπουμε στην πιο ακραία του έκφανση, το νεοφιλελευθερισμό και την πολεμική οικονομία, που προωθεί την ιδιωτικοποίηση της πληροφορίας, την εμπορευματοποίηση των προσωπικών δεδομένων και την τεχνολογική επιτήρηση των πολιτών. Από την άλλη, διαμορφώνεται σταδιακά ένα ρεύμα αντίστασης και δημιουργίας, που υπερασπίζεται το δημόσιο έλεγχο, τη συλλογική γνώση, την ισότητα και τη χειραφέτηση.

Η ψηφιακή πολιτική της Νέας Αριστεράς δεν είναι τεχνοκρατική συνταγή, αλλά πολιτικό σχέδιο για μια κοινωνία δίκαιη, ελεύθερη και αλληλέγγυα. Είναι η απάντηση στις αγοραίες στρατηγικές ιδιωτικοποίησης της πληροφορίας και της γνώσης. Είναι η θεσμική θωράκιση της συλλογικής μας αξιοπρέπειας σε έναν κόσμο που αλλάζει ώστε να φροντίσουμε να αλλάξει προς όφελος της κοινωνίας. Ο αγώνας για την ψηφιακή κυριαρχία είναι αγώνας για τη δημοκρατία, την κοινωνική ισότητα και την οικολογική βιωσιμότητα, που μπορούμε και πρέπει να δώσουμε μαζί, με σχέδιο, όραμα και συλλογική δράση. Στο πλαίσιο αυτό, η Νέα Αριστερά αναλαμβάνει την ευθύνη να διαμορφώσει ένα ολοκληρωμένο πολιτικό σχέδιο για τον ψηφιακό μετασχηματισμό. Η πρότασή μας δεν περιορίζεται σε τεχνικές βελτιώσεις, αλλά φιλοδοξεί να επαναθεμελιώσει τις σχέσεις ανάμεσα στην κοινωνία, την τεχνολογία και το κράτος. Στόχος είναι η διαμόρφωση μιας νέας κοινωνικής συμφωνίας, που θα βασίζεται στην ισότητα, τη διαφάνεια, την αυτοδιάθεση και την αλληλεγγύη.

Πιστεύουμε ότι ο αγώνας για την ψηφιακή κυριαρχία δεν είναι αποκομμένος από τις υπόλοιπες μορφές κοινωνικής πάλης. Αντίθετα, διαπερνά κάθε έκφανση της σύγχρονης ζωής: από τα εργασιακά δικαιώματα και την καθολική πρόσβαση στη γνώση μέχρι την προστασία του περιβάλλοντος και την εθνική ανεξαρτησία. Δεν είναι τεχνοκρατικός ούτε μονοθεματικός, είναι βαθιά πολιτικός και οικουμενικός, ενταγμένος στο όραμα του σοσιαλισμού της εποχής της τεχνητής νοημοσύνης.

4.15 [Διασπορά](#)

Επιδιώκουμε τη διατήρηση των δεσμών των αποδήμων με την Ελλάδα μέσω της γλώσσας, της ψήφου και των πολιτικών παλιννόστησης.

4.15.1 Η κατάσταση σήμερα

Η ελληνική πολιτεία έχει διαχρονικά επιδείξει επιλεκτική αδιαφορία προς τους Έλληνες και τις Ελληνίδες του εξωτερικού, προτιμώντας να υπενθυμίζει τη συμβολή τους τόσο στην προβολή όσο και στην οικονομία της χώρας αλλά αδιαφορώντας για τις υποχρεώσεις της και τα δικαιώματα που διατηρούν σαν Έλληνες πολίτες. Συνολικά οι Έλληνες και Ελληνίδες πρώτης γενιάς στο εξωτερικό εκτιμώνται τουλάχιστον σε 500.000 – μόνο στη Γερμανία υπολογίζεται ότι ζούνε 275.000. Από την εποχή που ξέσπασε η τελευταία οικονομική κρίση το 2008, και παρά το θετικό ισοζύγιο επιστροφής των τελευταίων δύο ετών, η Ελλάδα έχει χάσει συνολικά 250.000 πολίτες, περισσότερους από τον πληθυσμό της Πάτρας, της τρίτης μεγαλύτερης πόλης της χώρας.

Επιπλέον, και παρά τις θριαμβολογίες της κυβέρνησης, οι κύριοι λόγοι επιστροφής είναι οικογενειακοί και προσωπικοί και όχι βελτιωμένες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης σε σχέση με το παρελθόν. Ακόμα όμως και αυτή η τάση επιστροφής παραμένει επισφαλής όσο δεν διαμορφώνονται συνθήκες ουσιαστικής οικονομικής ανάκαμψης, με την ανάπτυξη επιχειρήσεων υψηλής προστιθέμενης αξίας, αλλά αντίθετα επιλέγεται το μοντέλο της οικονομίας των υπηρεσιών και των ακινήτων. Η επόμενη κρίση θα επαναφέρει τη φυγή ανθρώπινου κεφαλαίου και η Ελλάδα δεν θα αντέξει ένα δεύτερο γύρο τέτοιας αιμορραγίας.

Παράλληλα με τη στροφή της οικονομίας σε παραγωγικούς τομείς και την ουσιαστική βελτίωση των συνθηκών εργασίας, η χώρα πρέπει να επενδύσει στην ουσιαστική σύνδεσή της με όσους και όσες είναι στο εξωτερικό, και να ενθαρρύνει την επιστροφή τους με συμπεριληπτικότητα, σοβαρότητα και διαφάνεια.

4.15.2 Το βασικό πρόβλημα

Οι Έλληνες πολίτες στο εξωτερικό αποτελούν κεφάλαιο για τη χώρα αλλά οι συντηρητικές κυβερνήσεις τους αντιμετωπίζουν ευκαιριακά, χρησιμοθηρικά και με ευτελή ταξικά κριτήρια, αδιαφορώντας για τη διατήρηση των δεσμών τους με τη χώρα και την συνολική ενθάρρυνση της επιστροφής τους. Η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας στα παιδιά των αποδήμων θα έπρεπε να είναι βασική υποχρέωση και να αποτελεί κεντρικό άξονα της πολιτείας για τη διατήρηση των δεσμών των αποδήμων με τη Μητρόπολη. Η κατάσταση όμως χαρακτηρίζεται από μεμονωμένες προσπάθειες των αποδήμων και τη μείωση της ισχνής οικονομικής υποστήριξης των ελληνικών σχολείων και της ελληνικής εκπαίδευσης στο εξωτερικό. Η διατήρηση του εκλογικού δικαιώματος των αποδήμων και η ανεμπόδιστη άσκησή του θα αποτελούσε κίνητρο για τη διατήρηση του δεσμού τους με τη χώρα, αλλά η επιβολή γραφειοκρατικών εμποδίων στους πολίτες που διαμένουν στο εξωτερικό θέτει υπό αίρεση το δικαίωμά τους και αποδυναμώνει την σύνδεσή τους με την Ελλάδα. Η φοβική αντιμετώπιση του θέματος από την αντιπολίτευση στις συζητήσεις για τον εκλογικό νόμο έδωσε την ευκαιρία στη Δεξιά να εμφανιστεί σαν μοναδικός υπέρμαχος του εκλογικού δικαιώματος των

αποδήμων. Στις τελευταίες εθνικές και ευρωπαϊκές εκλογές ψήφισαν μόλις 50.000 Έλληνες και Ελληνίδες του εξωτερικού. Στο τομέα της παλιννόστησης, η φρασεολογία και οι πολιτικές που ακολουθούνται διαχωρίζουν τους απόδημους σε περισσότερους και λιγότερο επιθυμητούς. Το κυβερνητικό πρόγραμμα επικεντρώνεται στην παλιννόστηση επιστημόνων και εξειδικευμένων επαγγελματιών και είναι προσανατολισμένο στη διευκόλυνση των επιχειρηματιών που θα τους προσλάβουν και όχι των εργαζομένων, καθώς επιδοτούνται απευθείας οι εργοδότες χωρίς δέσμευση για τη διατήρηση των θέσεων εργασίας. Δίνει ταξικά άδικα φορολογικά κίνητρα ανεξαρτήτως εισοδηματικών κριτηρίων και εισάγει ηλικιακές διακρίσεις. Επιπλέον είναι περιορισμένο, ενώ υπάρχουν οι μόνιμες καθυστερήσεις στην απορρόφηση κονδυλίων, γεγονός που δείχνει ότι λείπει η απαιτούμενη σοβαρότητα ώστε να υλοποιηθούν ακόμα και αυτές οι αποσπασματικές και κοινωνικά άδικες πολιτικές.

4.15.3 Το σχέδιο της Νέας Αριστεράς

Η Νέα Αριστερά είναι αντίθετη στο διαχωρισμό των απόδημων Ελληνίδων και των Ελλήνων πολιτών με βάση το μορφωτικό και κοινωνικό τους επίπεδο, και εν τέλει με βάση τη ταξική τους προέλευση. Θέλουμε να διατηρήσουμε τους δεσμούς όλων των αποδήμων με την Ελλάδα και σε αυτή τη κατεύθυνση η διδασκαλία της ελληνικής γλώσσας σε όλα τα παιδιά των Ελλήνων στο εξωτερικό αλλά και η ανεμπόδιστη άσκηση του εκλογικού δικαιώματος τους θα είναι βασικοί μοχλοί. Η Νέα Αριστερά θα ενθαρρύνει την επιστροφή όλων όσοι την επιθυμούν χωρίς εξαιρέσεις και επιλεκτικές προτιμήσεις, με μέτρα ουσιαστικά και ταξικά δίκαια που θα στοχεύουν στην ομαλή επανένταξη τους, με κύριο κίνητρο καλύτερες συνθήκες εργασίας και διαβίωσης.

Πιο συγκεκριμένα:

4.15.3.1) *Εκπαίδευση στην ελληνική γλώσσα*

Καταγραφή των αποδήμων ώστε να εκτιμηθούν οι ανάγκες, και ανάληψη από την πολιτεία της δαπάνης που της αναλογεί για τη λειτουργία δίγλωσσων σχολείων και ίδρυση νέων όπου είναι αναγκαίο. Δωρεάν διδασκαλία των ελληνικών σαν ξένη γλώσσα στα σχολεία όπου υπάρχουν αρκετοί απόδημοι και δωρεάν πιστοποιημένα διαδικτυακά μαθήματα για τα υπόλοιπα παιδιά. Δωρεάν πιστοποιημένα διαδικτυακά μαθήματα για τους/τις μη ελληνομαθείς συντρόφους των αποδήμων. Δυνατότητα των παιδιών των αποδήμων για παρακολούθηση μαθημάτων σε ελληνικά σχολεία και συμμετοχή τους σε παιδικές κατασκηνώσεις στην Ελλάδα.

4.15.3.2) *Συμμετοχή στην εκλογική διαδικασία και εκπροσώπηση*

Απλοποίηση της διαδικασίας εγγραφής των Ελλήνων και Ελληνίδων πολιτών/πολιτισσών που ζουν στο εξωτερικό στους ειδικούς εκλογικούς καταλόγους εξωτερικού. Σύσταση μόνιμης κοινοβουλευτικής επιτροπής με αναλογική εκπροσώπηση όλων των κομμάτων για θέματα του Απόδημου Ελληνισμού.

4.15.3.3) *Ενθάρρυνση της παλιννόστησης*

- Δημιουργία Ψηφιακής Εθνικής Πλατφόρμας Παλιννόστησης που θα περιλαμβάνει ανακοίνωση θέσεων εργασίας σε ιδιωτικό και δημόσιο τομέα, καθώς και γενικότερη ενημέρωση για φορολογικά και άλλα θέματα.
- Κλιμακωτά φορολογικά κίνητρα που θα περιορίζονται στα ψηλότερα εισοδήματα και θα μηδενίζονται πάνω από ένα όριο.
- Ψηφιοποίηση και επιτάχυνση των διαδικασιών για την αναγνώριση πτυχίων και την επαγγελματική αδειοδότηση.
- Μέτρα για την οικογενειακή επανένταξη με δωρεάν ταχύρρυθμα μαθήματα γλώσσας και επιδότηση ενοικίου με εισοδηματικά κριτήρια όπως παραπάνω. Ίδια μέτρα για όσους και όσες επιστρέφουν στην Ελλάδα αλλά δουλεύουν εξ αποστάσεως σε εταιρείες του εξωτερικού.

4.16 Επίτροπος για θέματα Τύπου

Ίδρυση Ανεξάρτητη Αρχή “Επίτροπος για θέματα Τύπου”, η οποία θα αντικαταστήσει ή θα βρίσκεται σε άμεση συνεργασία με το ΕΣΡ και θα έχει στην αρμοδιότητά της εκτός από τους Ρ/Τ Σταθμούς τα έντυπα και τις ιστοσελίδες με ελληνικό URL και εταιρείες ηλεκτρονικής ενημέρωσης με έδρα την Ελλάδα.

Όπως ισχύει στις περισσότερες ευρωπαϊκές χώρες, ο “Επίτροπος για θέματα Τύπου”, θα επιτηρεί και θα φροντίζει για την αυστηρή τήρηση:

1. των άρθρων 14 και 15 του Συντάγματος (περί τύπου)
2. την εφαρμογή της δημοσιογραφικής δεοντολογίας, όπως αυτή ορίζεται στον Παγκόσμιο Χάρτη Δημοσιογραφικής Δεοντολογίας της Διεθνούς Ομοσπονδίας Δημοσιογράφων και έχει υιοθετηθεί από την ΕΣΗΕΑ. Επίσης θα φροντίζει για την θέσπιση κανόνων λειτουργίας
3. των εταιρειών που χειρίζονται και ελέγχουν τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης στην Ελλάδα
4. των εταιρειών που διακινούν ή μεσολαβούν για τη διακίνηση και διανομή του Τύπου.

Ως Ανεξάρτητη Αρχή δεν θα υπόκειται σε καμία πρόσκαιρη κυβερνητική πλειοψηφία και θα μπορεί να προσφεύγει σε αυτή κάθε θιγόμενος πολίτης, κυρίως, όμως, θα έχει υποχρέωση και καθήκον να παρεμβαίνει αυτεπαγγέλτως στη μη τήρηση των παραπάνω άρθρων.

4.17 Για τις γερμανικές αποζημιώσεις

- Προτείνεται η εκπόνηση και υλοποίηση ενός σχεδίου εθνικής στρατηγικής για τη διεκδίκηση των Γερμανικών οφειλών, σύμφωνα με τον «οδικό χάρτη» της Έκθεσης – Πόρισμα της αρμόδιας Διακομματικής Κοινοβουλευτικής Επιτροπής, τον οποίο υιοθέτησε η Ολομέλεια της Βουλής στις 17/4/2019.
- Τη στιγμή που η ΟΔΓ αρνείται πεισματικά κάθε διαπραγμάτευση, διεκδικούμε:
 - Κατάργηση του τέλους δικαστικού ενσήμου για τις αναγνωριστικές αγωγές που αφορούν σε αποζημιώσεις για τα εγκλήματα που διέπραξαν οι ναζιστικές-

φασιστικές δυνάμεις την περίοδο της τριπλής κατοχής της χώρας μας (1941-1945),

- Κατάργηση του άρθρου 923/1936 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, κατάλοιπο της δικτατορίας του Μεταξά, που θέτει τις αμετάκλητα αναγνωρισμένες αξιώσεις αποζημίωσης των θυμάτων υπό την αίρεση του εκάστοτε Υπουργού Δικαιοσύνης,
- Επικύρωση της Σύμβασης των Ηνωμένων Εθνών για τη Μη Εφαρμογή του Θεσμού της Παραγραφής επί Εγκλημάτων Πολέμου και Εγκλημάτων κατά της Ανθρωπότητας, που έχει τεθεί σε ισχύ την 11η Νοεμβρίου 1970.
- Προώθηση συνεργειών με τις ομάδες Γερμανών νομικών, ιστορικών, συνταγματολόγων και γερμανικών οργανώσεων, ευαίσθητων στα θέματα απόδοσης δικαιοσύνης, κ.λπ., που πραγματοποιούν ένα πολυμέτωπο και πολύχρονο αγώνα για τη διεκδίκηση των οφειλών.
- Προσφυγή του Ελληνικού Δημοσίου σε διεθνή δικαιοδοτικά όργανα, όπως:
 - Στο Διαιτητικό Δικαστήριο του άρθρου 28 της Συμφωνίας του Λονδίνου στις 27-2-1953 «περί εξωτερικών γερμανικών χρεών» (κυρώθηκε από την Ελλάδα με το Ν. 3480/1955 (ΦΕΚ Α΄ 6/1956) και το Διεθνές Δικαστήριο της Χάγης).

Κεφάλαιο 5. Επαναθεμελίωση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής

5.1 Το αδιέξοδο της εξωτερικής πολιτικής της ΝΔ (2019-2025)

Η εξωτερική πολιτική της ΝΔ κατά την περίοδο 2019-2025 χαρακτηρίστηκε από υπερεπένδυση σε στρατιωτικούς εξοπλισμούς, μονοδιάστατη πρόσδεση στο ευρωατλαντικό πλαίσιο και ρητορική αναπαραγωγή της τουρκικής απειλής, και μάλιστα ως εθνικής υπαρξιακής απειλής. Η επιλογή αυτής της κατεύθυνσης κατέστησε την Ελλάδα θεσμικά προβλέψιμη, εγκλωβισμένη σε σπασμωδικές αντιδράσεις χωρίς αποτέλεσμα και χωρίς στρατηγικό αφήγημα.

Η υπερστρατιωτικοποίηση της ελληνικής διπλωματίας (αγορές φρεγατών, στρατιωτικές συμφωνίες ad hoc) δεν αφήνει κανένα θετικό αποτύπωμα σε βάθος χρόνου, όχι μόνο από την πλευρά της λογικής του σταθεροποιητικού ρόλου που θα μπορούσε να παίξει η χώρα μας, αλλά και από την πλευρά του στόχου που θέτουν οι ίδιοι οι διαμορφωτές αυτής της πολιτικής. Ο στόχος που βρίσκεται στο επίκεντρο του περίφημου αφηγήματος της στρατιωτικής αποτροπής της Τουρκίας δεν έχει επιτευχθεί, αντιθέτως απομακρύνεται παρασύροντας τη χώρα σε μια κούρσα υπερεξοπλισμών. Το αφήγημα της στρατιωτικής αποτροπής της Τουρκίας έχει διολισθήσει στο αδιέξοδο του σκληρού εξοπλιστικού ανταγωνισμού με την Τουρκία και την πλήρη στρατιωτικοποίηση της εξωτερικής πολιτικής. Η «Διακήρυξη των Αθηνών» Ελλάδας-Τουρκίας, που χαιρέτίστηκε και από τη Νέα Αριστερά ως μια καλή αφετηρία εκκίνησης διαλόγου και συγκροτημένης ατζέντας συνομιλιών για επίλυση των προβλημάτων ανάμεσα στις δύο χώρες, καλύφθηκε κάτω από το βάρος της στρατιωτικοποιημένης εξωτερικής πολιτικής.

Η χάραξη της εξωτερικής πολιτικής επί ΝΔ βασίζεται σε δύο άξονες. Πρώτον, διαμορφώνεται «από τα μέσα» με γνώμονα τις εσωτερικές ισορροπίες της δεξιάς ενδοχώρας. Μιας ενδοχώρας που κινείται ανάμεσα στον πατριδοκάπηλο εθνικισμό του «προαιώνιου εθνικού εχθρού» και την υπάκουη ενσωμάτωση στην «προστατευτική ευρωατλαντική ομπρέλα». Δεύτερον, και συναφές με το πρώτο, η εξωτερική πολιτική διαβάζεται στο πλαίσιο της απαρχαιωμένης, ψυχροπολεμικής αντίληψης του «προκεχωρημένου φυλακίου» της Δύσης. Μιας «Δύσης» ωστόσο που περιχαράκωνεται πια, στο πλαίσιο του πολυπολικού κόσμου με όρους «σωστής πλευράς της Ιστορίας και πολιτισμικής ανωτερότητας». Ο συνδυασμός των δύο αντιλήψεων –πατριδοκαπηλία και «προκεχωρημένο φυλάκιο»– έχουν ως αποτέλεσμα την πλήρη υποβάθμιση του περιφερειακού ρόλου της Ελλάδας, η οποία δεν έχει καμία συμβολή στη διαμόρφωση περιφερειακής ειρήνης και θεσμικής σταθερότητας. Επιπλέον, ο προσανατολισμός του «εθνικού συμφέροντος» με γνώμονα τις πραγματικότητες που έχει διαμορφώσει η γεωγραφία και η γειτονιά μας με τους πολιτισμούς της, τις νέες δυσκολίες, τις παλιές και νέες απειλές και τις αντιφάσεις της, σε συνδυασμό με τη θεσμική ευρωπαϊκή ένταξη της χώρας, υπαγορεύεται αποκλειστικά από την υποταγή στις ανάγκες του ευρωατλαντικού πλαισίου.

Γι' αυτό η στρατιωτικοποιημένη εξωτερική πολιτική της ΝΔ συμμερίζεται απολύτως:

- Το δόγμα της «Ευρώπης-φρούριο» απέναντι σε πρόσφυγες και μετανάστες, συμβάλλοντας αποφασιστικά σε ευρωπαϊκό θεσμικό πλαίσιο στη μετατροπή της χώρας μας σε φύλακα και μηχανισμό απώθησης των προσφύγων-μεταναστών, με

δραματικά αποτελέσματα αλλά και απομόνωση από την ίδια την πραγματικότητα της γειτονιάς μας.

- Το δόγμα της «σωστής πλευράς της Ιστορίας» όπου με το Ουκρανικό κυρίως η Ελλάδα εμπλέκεται σε έναν πόλεμο που «λύνει λογαριασμούς και επιδιώξεις» ευρωατλαντικές, που αποδυναμώνουν ακόμα περισσότερο το ρόλο της χώρας μας στην περιοχή.
- Το δόγμα του άξονα. Αυτό το δόγμα, «περικύκλωσης του εχθρού» από τη μια και της παρουσίας της «Δύσης» στην Ανατολική Μεσόγειο και τη Μέση Ανατολή από την άλλη, με αιχμή του δόρατος το Ισραήλ, είναι ένα δόγμα χρόνων που έδειξε πλέον τα ηθικά, πολιτικά, γεωπολιτικά όρια του. Η Τουρκία δεν περικυκλώθηκε και η Ελλάδα βρέθηκε στην απάνθρωπη πλευρά της Ιστορίας, να σέρνεται πίσω από τον εγκληματία πολέμου Νετανιάχου και να ανέχεται τη γενοκτονία των Παλαιστινίων.
- Το δόγμα του «Rearm Europe» και του 5% των αμυντικών δαπανών στο πλαίσιο του NATO, ή το μέλλον (πρέπει) να έχει πολέμους και όχι ειρήνη.

Χρειαζόμαστε μια σύγχρονη, ριζοσπαστική, αριστερή εξωτερική πολιτική, με σφαιρική αποτίμηση των διεθνών εξελίξεων και των πραγματικοτήτων της γειτονιάς μας, μακριά από ψυχροπολεμικές, πατριδοκάπηλες και πολεμοχαρείς, αντιδραστικές φωνές στο εσωτερικό, με αντίσταση στους νεο-αποικιακούς πολεμοχαρείς σχεδιασμούς της ΕΕ και των αναγκών των πολεμικών βιομηχανιών κατεξοχήν των ΗΠΑ, αλλά και της Γερμανίας και Γαλλίας, με αντίσταση στην υποταγή της χώρας μας μέσω της ΕΕ στη στρατιωτικοποίηση των κοινωνιών υπό τις διαταγές των ΗΠΑ και του NATO. Χρειαζόμαστε γι' αυτό μια σύγχρονη διπλωματία που να ανταποκρίνεται στους νέους όρους του δικού μας αιώνα, μια διπλωματία νέας γενιάς.

5.2 Η αριστερή παράδοση για μια άλλη εξωτερική πολιτική

Η Νέα Αριστερά, στο πλαίσιο μιας φιλειρηνικής, ανεξάρτητης και πολυδιάστατης εξωτερικής πολιτικής, προτείνει:

- Την ειρήνη ως τη μοναδική απάντηση στις προκλήσεις (κοινωνικής ανισότητας, περιβαλλοντικής κρίσης, δημοκρατίας, δικαιωμάτων) των καιρών μας. Ο αγώνας κατά του πολεμικού, ολιγαρχικού σχεδίου της ΕΕ –Rearm Europe– είναι μονόδρομος.
- Την πλήρη και καθολική εναντίωση στην αύξηση σε 5% των αμυντικών δαπανών που επιβάλλει το NATO και οι ΗΠΑ.
- Την απονατοποίηση της χώρας και της Ευρώπης. Κοινή ευρωπαϊκή αμυντική πολιτική σημαίνει απεξάρτηση από το NATO, κοινή εξωτερική πολιτική, δημοκρατική εμπάθυνση. Καμία ασφάλεια δεν μπορεί να παρέχει ένας πολεμικός (διόλου αμυντικός) συνασπισμός, όπως το NATO, ο οποίος με την καθοδήγηση των ΗΠΑ καλλιεργεί και εντέλει δημιουργεί πολεμικές εστίες και συνεχείς εντάσεις σε όλο τον πλανήτη.
- Το στρατηγικό αριστερό όραμα για την ΕΕ, τη γειτονιά της και τον κόσμο γύρω της. Στρατηγική εναντίωση στον ευρωατλαντικό άξονα Βορρά (Ουκρανία)-Νότου (Ισραήλ) που κατακερματίζει τις γεωγραφικές, πολιτισμικές, ιστορικές γειτονιές και ξανασυγκροτεί νεο-αποικιακά «φρούρια».

Σε ό,τι αφορά την ελληνική εξωτερική πολιτική, η Νέα Αριστερά προτείνει:

5.2.1 Πρώτα η γειτονιά μας: Ελληνική εξωτερική πολιτική στα Βαλκάνια

Η Συμφωνία των Πρεσπών απέδειξε τη δύναμη της θετικής αλλαγής, με σαφές στρατηγικό όραμα, με έμφαση στη θεσμική ειρήνη. Η εμπειρία της Συμφωνίας των Πρεσπών αποτελεί κεντρικό υπόδειγμα διπλωματικής πρωτοβουλίας με ευρωπαϊκή προοπτική, ενώ η σημερινή συγκυρία (ενεργειακή κρίση, πόλεμος στην Ουκρανία, σχέση ΕΕ-Βόρειας Μακεδονίας) αναδεικνύει την ανάγκη για μια νέα βαλκανική στρατηγική. Η εξωτερική πολιτική στα Βαλκάνια, όταν βασίζεται σε αξιακή συνέπεια, μακροπρόθεσμο σχεδιασμό και αποφυγή εργαλειώδους χρήσης των ενταξιακών διαδικασιών, μπορεί να αναδείξει την Ελλάδα σε σταθερό πυλώνα του ευρωπαϊκού μέλλοντος της περιοχής. Στο πλαίσιο αυτό έχουμε ανάγκη τα εξής:

- Προώθηση της στρατηγικής συμπερίληψης των Δυτικών Βαλκανίων στο ευρωπαϊκό θεσμικό σύστημα με βάση την αρχή της συμμετοχής και όχι των γεωπολιτικών ανταγωνισμών.
- Ενίσχυση διαρθρωτικών προγραμμάτων διασύνδεσης (ενέργεια, υποδομές, εκπαίδευση).
- Η Ελλάδα δίαυλος μεταφοράς ευρωπαϊκής τεχνογνωσίας, δημοκρατικής σταθερότητας και θεσμικής κανονικότητας.

5.2.2 Στρατηγικός, οραματικός επαναπροσδιορισμός

Η Ελλάδα οφείλει να εγκαταλείψει την ευρωατλαντική λογική της στερεοτυπικής περιχαράκωσης και των αξόνων, και να προτάξει μια στρατηγική επιρροής, θεμελιωμένη σε οραματικό σχεδιασμό.

Ο άξονας Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ είναι «άξονας πολέμου» που εμπλέκει τη χώρα μας, εκτός όλων των άλλων, σε έναν ανήθικο πόλεμο. Χρειαζόμαστε άμεση απεμπλοκή της Ελλάδας από αυτό τον άξονα και τη στρατηγική συμμαχία με το κράτος δολοφόνο του Ισραήλ. Η Μέση Ανατολή είναι η άμεση γειτονιά μας και εντάσσεται στο όραμά μας για την περιοχή. Η αναγνώριση του παλαιστινιακού κράτους σύμφωνα με τις αποφάσεις του ΟΗΕ του 1967 είναι για μας προϋπόθεση της ειρήνης και της σταθερότητας στην περιοχή μας. Αυτός είναι ο δικός μας οραματικός, στρατηγικός σχεδιασμός.

Ο άξονας Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ-Αιγύπτου είναι άξονας αποσταθεροποίησης και οιονεί (πολεμικών) συγκρούσεων και ανταγωνισμών. Η λογική της περικύκλωσης της Τουρκίας, η λογική των μετώπων στη βάση τέτοιων αξόνων, όχι μόνο είναι αναποτελεσματικές (Μονή Σινά, Λιβύη), όχι μόνο οδηγούν σε αντίπαλους άξονες (άξονας Λιβύης-Τουρκίας), αλλά θέτουν σε άμεσο κίνδυνο την ειρήνη και αποκόβουν τη χώρα από τη γεωγραφία της. Επιπλέον, διαμορφώνουν συγκρουσιακές συνθήκες στη βάση μιας νέας «Μεγάλης Ιδέας» υπαγορευμένης από τα αμερικανικά και άλλα συμφέροντα: οι εξορύξεις στις θάλασσες μας, εκτός από περιβαλλοντικά ανεδαφικές και καταστροφικές, είναι επικίνδυνες για την ειρήνη. Είμαστε κατά των εξορύξεων, χωρίς ναί μεν αλλά. Ακόμα περισσότερο όταν αυτές χρησιμοποιούνται ως μέσο «επίλυσης» των προβλημάτων με τους γείτονες μας.

5.2.3 Ελληνο-τουρκικές σχέσεις

Οι υπερεξοπλισμοί ως μέσο αντιμετώπισης της «εθνικής υπαρξιακής απειλής», οι άξονες ως στρατηγική εξουδετέρωσης της γεωγραφικής αλλά και γεωπολιτικής και γεωστρατηγικής πραγματικότητας, η «ακινήσια» ή οι εθνικιστικοί λεονταρισμοί απέναντι στην Τουρκία, έδειξαν τα όριά τους. Για εμάς η Τουρκία, όσο δύσκολος γείτονας και αν είναι, αποτελεί αναπόσπαστο μέρος της περιοχής μας. Πολύ περισσότερο που η χώρα μας, όπως άλλωστε

και η ΕΕ, την έχουν καταστήσει «εγγυήτρια» της φύλαξης των ευρωπαϊκών συνόρων από τους πρόσφυγες και μετανάστες, της επιφυλάσσουν δε ισχυρή θέση στο «Rearm Europe». Για τη Νέα Αριστερά η παραδοχή ότι η Τουρκία αποτελεί μέρος της γειτονιάς μας συνεπάγεται ότι η διπλωματία, το διεθνές δίκαιο και το διεθνές δικαστήριο είναι οι μοναδικοί δρόμοι επίλυσης των προβλημάτων μας. Το ίδιο και η παραδοχή ότι οι συμβιβασμοί αποτελούν κρίσιμο μέρος της άσκησης εξωτερικής πολιτικής και ειρηνικής συνύπαρξης και σταθερότητας. Οι συμβιβασμοί δεν είναι ούτε υποχώρηση ούτε εκχώρηση δικαιωμάτων. Το ίδιο και η παραδοχή ότι ο ορισμός θαλασσιών ζωνών σε τέτοιες περιοχές όπως η δική μας απαιτούν συναινέσεις και όχι μονομέρεια ή άξονες. Αυτός είναι ο δρόμος της ειρήνης για τη συνύπαρξη. Χρειαζόμαστε άμεσα –και στο πνεύμα της Διακήρυξης των Αθηνών– συνομιλίες με συγκεκριμένη ατζέντα και χρονοδιάγραμμα των συνομιλιών. Και Διεθνές Δικαστήριο για τα προβλήματα που δεν επιλύονται.

5.2.4 Κυπριακό

Τασσόμαστε υπέρ της διζωνικής, δικαιοδικής ομοσπονδίας, σύμφωνα με τις αποφάσεις του ΟΗΕ και των συνομιλιών στο Κραν Μοντανά. Η ένταξη της Κυπριακής Δημοκρατίας στον άξονα Ελλάδας-Κύπρου-Ισραήλ είναι και αναποτελεσματική αλλά και «μοιραία» για τη λύση του Κυπριακού. Η Τουρκία και η εθνικιστική τουρκοκυπριακή ηγεσία «άρπαξε» την ευκαιρία για την υλοποίηση του τουρκικού σχεδίου της διχοτόμησης. Για μας ειρήνη και σταθερότητα στην Κύπρο αλλά και την περιοχή σημαίνει ομοσπονδία!

Συνοψίζοντας, η Νέα Αριστερά προτείνει:

- την αναβάθμιση της θέσης της Ελλάδας ως θεσμικά σταθερής μεσογειακής και βαλκανικής δύναμης,
- την εγκατάλειψη του ψυχροπολεμικού αυτοπροσδιορισμού,
- την προώθηση θεσμικής πολυμέρειας και διαλόγου σε επίπεδο Βορρά και Νότου.

Αυτό προϋποθέτει:

1. Θεσμικά: Ενίσχυση μηχανισμών διαφάνειας.
2. Πολιτισμικός επαναπροσδιορισμός: Ανάδειξη της χώρας ως γέφυρας διαφορετικών κόσμων, όχι ως αναμεταδότη συγκεκριμένων συμφερόντων.
3. Δημιουργία μεσογειακού/βαλκανικού θεσμικού διαλόγου: Συγκρότηση διαλόγου μεσογειακής πολυμέρειας με χώρες του Μαγκρέμπ και της Νοτιοανατολικής Ευρώπης για το μεταναστευτικό, το κλίμα και τη ναυτική ασφάλεια.
4. Αναβάθμιση παλαιστινιακής πολιτικής: Επανεξέταση του Παλαιστινιακού στη δημόσια ρητορική της Ελλάδας ως ζήτημα διεθνούς δικαίου και ισοτιμίας.

Συμπερασματικά, η επαναθεμελίωση της ελληνικής εξωτερικής πολιτικής δεν είναι επιλογή, αλλά αναγκαιότητα. Η Ελλάδα χρειάζεται ένα νέο αφήγημα που να υπερβαίνει τον ανταγωνισμό με την Τουρκία και να τη μετασχηματίζει σε δύναμη ειρήνης, θεσμικής οργάνωσης και δημοκρατικής σταθερότητας. Η εμπειρία των Πρεσπών, η πολιτισμική της εγγύτητα με κρίσιμες περιοχές και η ανάγκη για μια αριστερή εξωτερική πολιτική, θα συγκροτήσουν τα θεμέλια μιας νέας στρατηγικής ταυτότητας για τη χώρα.

Κεφάλαιο 6. Για τη Νεολαία

1. **Δημοκρατική & Καθολική Παιδεία:** Ελεύθερη πρόσβαση στη γνώση, προάσπιση του δημόσιου πανεπιστημίου και κατοχύρωση των ακαδημαϊκών ελευθεριών.
2. **Εργασιακή Ασφάλεια:** Πλήρης κάλυψη από συλλογικές συμβάσεις και κατάργηση της απλήρωτης εργασίας/μαθητείας.
3. **Κοινωνική Πρόνοια, Αυτοδιάθεση & Ελευθερίες:** Διασφάλιση της ψυχικής υγείας, της στέγασης και της έμφυλης δικαιοσύνης, κατάργηση της υποχρεωτικής στράτευσης και ελεύθερη πρόσβαση στα ψηφιακά αγαθά.

6.1 Νεολαία και σχολείο

- Καταργείται η Ελάχιστη Βάση Εισαγωγής (ΕΒΕ) ως μηχανισμός αποκλεισμού των νέων από την τριτοβάθμια εκπαίδευση.
- Καταργείται η Τράπεζα Θεμάτων ως παράγοντας εντατικοποίησης.
- Αποδεδεσμέεται η πρόσβαση στην τριτοβάθμια εκπαίδευση από τις Πανελλαδικές Εξετάσεις και από τις άμεσες ανάγκες της αγοράς εργασίας, με θεμελίωση της μόρφωσης ως καθολικού κοινωνικού δικαιώματος και όχι ως μηχανισμού πρώιμης επαγγελματικής κατάταξης.
- Θεσπίζεται δημόσια και δωρεάν ενισχυτική διδασκαλία για όλους τους μαθητές, με κρατική ευθύνη, ώστε να καταργηθεί η ανάγκη φροντιστηρίων και παραδιδασκαλίας.
- Καθιερώνεται η Σεξουαλική Αγωγή σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης των νέων, με έμφαση στη συναίνεση, την αυτοδιάθεση και την ισότητα.

6.2 Νεολαία και Τριτοβάθμια Εκπαίδευση

- Διασφαλίζεται η απρόσκοπτη πρόσβαση των νέων στην τριτοβάθμια εκπαίδευση χωρίς οικονομικούς, κοινωνικούς ή ταξικούς φραγμούς.
- Καταργούνται οι ρυθμίσεις που επιβάλλουν αστυνόμευση, πειθαρχικό έλεγχο και περιορισμό των συλλογικών ελευθεριών των φοιτητών.
- Κατοχυρώνεται το ακαδημαϊκό άσυλο ως εγγύηση ελευθερίας έκφρασης, έρευνας και πολιτικής δράσης της νεολαίας στα ΑΕΙ.
- Οι φοιτητικοί σύλλογοι αναγνωρίζονται ως θεμελιώδη όργανα συλλογικής εκπροσώπησης και πολιτικής δράσης της νεολαίας στα ΑΕΙ. Κατοχυρώνεται η πλήρης αυτονομία των φοιτητικών συλλόγων από κρατικές, διοικητικές και πρυτανικές παρεμβάσεις.
- Καταργούνται πειθαρχικές και διοικητικές ρυθμίσεις που περιορίζουν τη συλλογική δράση, τις γενικές συνελεύσεις και τις κινητοποιήσεις των φοιτητών.

6.3 Φοιτητική μέριμνα και στέγη της Νεολαίας

- Δημιουργούνται και επεκτείνονται δημόσιες φοιτητικές εστίες για την κάλυψη των στεγαστικών αναγκών των νέων.
- Καθιερώνεται δωρεάν σίτιση και δωρεάν μετακίνηση για όλους τους φοιτητές.
- Αυξάνεται και καθολικοποιείται το στεγαστικό επίδομα για νέους και νέες σε σπουδές ή κατάρτιση.

- Υλοποιείται ειδική δημόσια πολιτική στέγης για τη νεολαία με αξιοποίηση κενών δημόσιων κτιρίων και θεσμικά μέτρα περιορισμού της κερδοσκοπίας που πλήττει τους νέους.

6.4 Νεολαία, εργασία και έρευνα

- Καταργούνται οι ελαστικές και επισφαλείς μορφές εργασίας που πλήττουν δυσανάλογα τους νέους εργαζόμενους, μέσω καθολικής εφαρμογής συλλογικών συμβάσεων, σταθερών σχέσεων εργασίας και ελέγχου της εργοδοτικής αυθαιρεσίας μέσω της ενίσχυσης των Ελεγκτικών Μηχανισμών.
- Ρυθμίζεται αυστηρά η πρακτική άσκηση και η μαθητεία νέων με υποχρεωτική αμοιβή, ανώτατο χρονικό όριο και πλήρη ασφαλιστική κάλυψη.
- Αναγνωρίζεται η εργασία των νέων ερευνητών και υποψήφιων διδασκόντων ως εξαρτημένη εργασία με πλήρη εργασιακά και ασφαλιστικά δικαιώματα.
- Ενισχύεται η δημόσια χρηματοδότηση της έρευνας με στόχο τη στήριξη των νέων επιστημόνων και την ανάσχεση του brain drain.

6.5 Νεολαία και χρόνος ζωής

- Θεσπίζεται το δικαίωμα της νεολαίας στον ελεύθερο χρόνο ως κοινωνικό δικαίωμα.
- Θεσπίζονται ειδικές ρυθμίσεις για νέους που συνδυάζουν σπουδές και εργασία, με ευέλικτη προσαρμογή ωραρίων, δικαίωμα ακαδημαϊκών διευκολύνσεων και προστασία από εξαντλητικές συνθήκες.
- Απαγορεύεται η απλήρωτη εργασία και η καταχρηστική πρακτική άσκηση νέων μέσω ενίσχυσης των ελεγκτικών μηχανισμών και αυστηρών κυρώσεων.

6.6 Νεολαία και ψυχική υγεία

- Δημιουργείται πανελλαδικό δίκτυο δημόσιων και δωρεάν δομών ψυχικής υποστήριξης ειδικά για νέους και νέες.
- Θεσπίζεται μόνιμη παρουσία ψυχολόγων και ειδικών ψυχικής υγείας σε σχολεία, πανεπιστήμια και δομές νεολαίας.
- Θεσπίζονται ειδικά δημόσια προγράμματα πρόληψης, έγκαιρης παρέμβασης και θεραπευτικής υποστήριξης για τις διατροφικές διαταραχές στη νεολαία. Παρέχεται δωρεάν και καθολική πρόσβαση των νέων σε υπηρεσίες διάγνωσης, θεραπείας και υποστήριξης για διατροφικές διαταραχές.

6.7 Νεολαία, φύλο και αυτοδιάθεση

- Αναπτύσσονται ειδικές πολιτικές πρόληψης και προστασίας των νέων από την έμφυλη και σεξιστική βία.
- Κατοχυρώνεται η προστασία της μητρότητας για τις νέες γυναίκες στην εργασία και στις σπουδές με ειδικές άδειες, διευκολύνσεις και μέτρα στήριξης.
- Διασφαλίζεται η αυτοδιάθεση του σώματος και ο σεβασμός της ταυτότητας όλων των νέων.
- Προωθείται η ισότητα φύλων μέσω εκπαιδευτικών πολιτικών, εργασιακών εγγυήσεων και κοινωνικών δομών που αίρουν τις έμφυλες ανισότητες στη ζωή της νεολαίας.

6.8 Νεολαία, πολιτισμός και δημόσια αγαθά

- Διασφαλίζεται η καθολική πρόσβαση της νεολαίας στον πολιτισμό και τον αθλητισμό.
- Δημιουργούνται δημόσιες πολιτιστικές και αθλητικές δομές με προτεραιότητα τη συμμετοχή των νέων.
- Στηρίζονται συλλογικές πολιτιστικές και αθλητικές πρωτοβουλίες της νεολαίας.
- Αναγνωρίζεται η πρόσβαση στο διαδίκτυο ως κοινωνικό δικαίωμα για όλους τους νέους έως 35 ετών, με επιδότηση του κόστους σύνδεσης.

6.9 Νεολαία και δικαιώματα στη στρατιωτική θητεία

- Ουσιαστική μεταρρύθμιση του πλαισίου της στρατιωτικής θητείας, με μείωση του χρόνου της θητείας, με αναβαθμιση της εναλλακτικής κοινωνικής θητείας ως ισότιμης επιλογής, θεσμοθέτηση του Συνηγορου του Οπλιτη και σεβασμού του δικαιώματος των αντιρρησιών συνείδησης.